

«El-Müntekâ min Mevsûati el-Ehâdîsi en-Nebeviyye» adlı eserden alıntı yapılarak ortaya konulmuştur

المُنتَقَى مِنْ مَوْسُوعَةِ الْأَحَادِيثِ النَّبَوِيَّةِ

تركي

Türkçe

الْمُنْتَقَى

مِنْ

مُوسَى وَعِيسَى وَإِبْرَاهِيمَ
وَالنَّبِيِّينَ

اللغة التركية

إعداد القسم العلمي

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

جمعية الدعوة
وتوعية الجاليات بالربوة

جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات ، ١٤٤٦ هـ

جمعية خدمة المحتوى الإسلامي

المنتقى من موسوعة الأحاديث النبوية - تركي. / جمعية خدمة

المحتوى الإسلامي - ط١ - . الرياض ، ١٤٤٦ هـ

٢٩٣ ص ١٤٤ سم ٢١ ×

ردمك: ٩٧٨-٦٠٣-٨٤٧٤-٣٨-٩

١٤٤٦/ ٦١٨٨

Partners in Implementation

Content
Association

Rowad
Translation

Byenah

IslamHouse

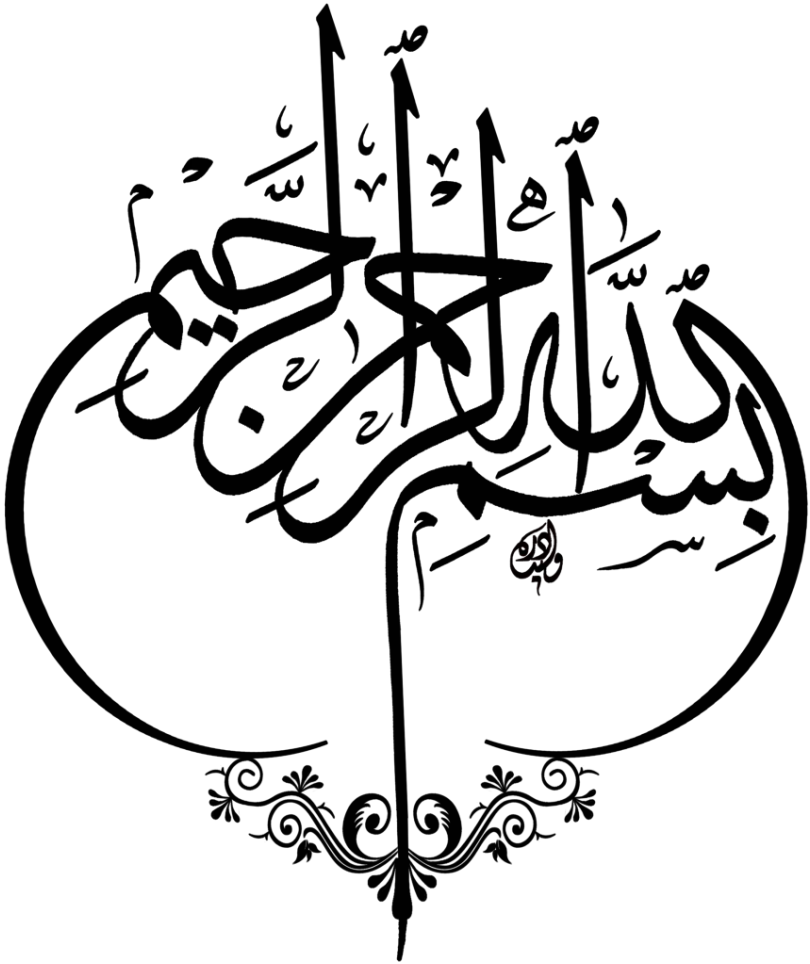
This publication may be printed and disseminated by any means provided that the source is mentioned and no change is made to the text.

Tel : +966 50 244 7000

info@islamiccontent.org

Riyadh 13245-2836

www.islamiccontent.org

Bismillâhirrahmânirrahîm

Önsöz

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. Allah'ın salat ve selamı Peygamberimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in, ailesinin, ashabının ve kıyamete kadar en güzel şekilde onlara uyanların üzerine olsun.

Bir Müslümanın -Allah'ın kitabından sonra- önem vermesi gereken en büyük şey; Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetini okumak, anlamaya çalışmak, iyice tefekkür etmek, öğrenmek ve onunla amel etmektir.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

«Size iki şey bırakıyorum. Onlara sınıksız sarıldığınız sürece yolunuzu asla şaşırmasınız. Bunlar, Allah'ın kitabı ve peygamberinin sünnetidir.»

İmam Mâlik rivayet etmiştir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

{Peygamber size ne veriyse onu alın, neyi de size yasak ettiyse ondan vazgeçin.}
[Haşr Suresi: 7]

Bu nedenle farklı dillerde İslami içerik hizmeti sunan merkez ve Rabwa'daki davet ve bilinçlendirme kuruluşu Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hadislerinden oluşan bir ansiklopedi hazırlayıp bunları birçok dile tercüme etme hususunda gayret göstermiştir.

Allah -Azze ve Celle-, bu ansiklopediden bir Müslümanın din ve dünya işlerinde ihtiyaç duyduğu bazı hadislerin seçimini, manalarının ve delalet ettiği hususların kısa bir açıklamasını, seçilen bu hadislerden çıkarılan faydalı bilgileri kolaylaştırmıştır. Bütün bu zikredilen hususlar

«El-Müntekâ min Mevsûati el-Ehâdisi en-Nebeviyye» adlı eserden alıntı yapılarak ortaya konulmuştur.

Eser, içeriğinin faydalı olabilmesi ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinin insanlığa kendi dillerinde ulaştırılması amacıyla dünyadaki yaşayan tüm dillere tercüme edilmesi esasına dayanmaktadır.

Yüce Allah'tan bu eseri kabul etmesini, rızasını kazanmak için samimi, mübarek bir eser kılmasını, hazırlanmasında, tercüme edilmesinde ve yayınlanmasında, emeği geçen herkesi mükâfatlandırmasını niyaz ederiz.

Yüce Allah'ın salatu, selamı Peygamberimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in üzerine olsun.

(1) - عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ، وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَّا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَهَجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَرَوَّجُهَا، فَهَجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ».

وفي لفظ للبخاري: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَّا نَوَى». [صحيح] - [متفق عليه]

(1) - Ömer b. el-Hattâb -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Ameller niyete göredir. Kişiyeye niyet ettiği şey vardır. Öyleyse kimin hicreti Allah'a ve Rasûlüne ise, onun hicreti Allah ve Rasûlünedir. Kimin hicreti de elde edeceği bir dünyalığa veya nikahlanacağı bir kadına ise, onun hicreti de o hicret ettiği şeyedir. Buhâri'deki lafızda ise: Ameller niyetlere göredir. Herkese niyet ettiği şey vardır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- her amelin niyetlere göre olduğunu haber vermiştir. Bu hüküm bütün ibadet ve muamelatta geçerlidir. Bir kimse yaptığı amelde bir menfaat bekliyorsa, sadece istediği şeyi elde eder, bir sevap kazanmaz. Bir kimse de ameli ile Allah Teâlâya yakınlaşmayı kastederse, yeme-içme gibi gündelik hayatta yaptığı bir iş bile olsa amelinin sevabına ve ecrine nail olur.

Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- yapılan amellerin görünüş olarak benzer olmasına rağmen niyetin ameller üzerindeki tesirini göstermek için bir misal vermiştir. Kim hicret etmek ister ve Rabbinin rızasını kazanmak için vatanını terk ederse, onun hicreti makbul ve meşru bir hicrettir ve bu niyetindeki ihlasından dolayı ona sevap verilir. Kim de hicret etmekle; mal, itibar, ticaret veya eş gibi dünyevî bir menfati elde etmeye niyet ederse, bu durumda o hicretten ancak niyet ettiği şeyi alır, sevap ve ecirden bir şey elde edemez.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İhlâslı olmak teşvik edilmiştir. Zira Allah Teâlâ rızası için yapılan amelden başkasını kabul etmez.
2. Allah -Azze ve Celle-'ye yaklaştıran amelleri âdet olarak yapan kimse, Allah'a yakınlaşmayı kastetmedikçe kendisine bir sevap verilmez.

(4560)

(۲) - عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ» متفق عليه.

ولمسلم: «مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ». [صحيح] - [متفق عليه]

(2) - Âişe -radıyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Her kim bizim şu işimizde ondan olmayan bir şeyi ihdas ederse o merduttur.» Müttefekun aleyh. Müslim'deki rivayette: «Kim bizim dinimizde olmayan bir şey yaparsa o merduttur, makbul değildir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- kim dinde bir bidat uydurursa ya da Kur'an ve sünnette delili olmayan bir amel işlerse, bu amel Allah katında makbul olmayan sahibine geri döndürülen bir amel olduğunu haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İbadetler Kur'an ve sünnette belirtilenlere göre yapılır. Biz, Allah Teâlâ'ya bidat ve uydurulan şeyler ile değil, O'nun din olarak belirlediği şeyler ile ibadet ederiz.
2. Din; görüş ve güzel görülen şeyler ile değil, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e tabi olmak ile yaşanır.
3. Bu hadis dinin mükemmelliğine delildir.

4. Bidat, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ve ashabının yaşadığı zamanda akide, söz ve amellerden olmayan din adına uydurulan her şeydir.
5. Bu hadis İslam'ın asıllarından birisidir. Amellerin terazisi hükmündedir. Nasıl ki Allah Teâlâ'nın rızası gözetilmeyen ameli işleyen kimse bir ecir alamıyorsa, aynı şekilde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine uygun olmayan amel de sahibinden kabul edilmez.
6. Yasaklanan bidatler dünyevi olan meseleler ile alakalı değil, din ile alakalı olanlardır.

(4792)

(۳) - عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ، شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعْرِ، لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ، وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ، حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ، وَوَضَعَ كَفَيْهِ عَلَى فَخْذَيْهِ، وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتُقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحُجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا» قَالَ: صَدَقْتَ، قَالَ: فَعَجَبْنَا لَهُ، يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ، قَالَ: «أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ» قَالَ: صَدَقْتَ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ، قَالَ: «أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ» قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ، قَالَ: «مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ» قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ أَمَارَتِهَا، قَالَ: «أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةُ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْخُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوُلُونَ فِي الْبُيُوتِ» قَالَ: ثُمَّ انْطَلَقَ، فَلَبِثْتُ مَلِيًّا ثُمَّ قَالَ لِي: «يَا عُمَرُ، أَتَدْرِي مِنَ السَّائِلِ؟» قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «فَإِنَّهُ جَبْرِيْلُ، أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(3) - Ömer b. el-Hattâb -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Bir gün Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanında bulunduğumuz sırada, elbisesi beyaz mı beyaz, saçları siyah mı siyah, yoldan gelmiş bir hali olmayan ve içimizden kimsenin

tanımadığı bir adam çıkageldi. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in önüne oturdu, dizlerini Peygamber Efendimiz 'in dizlerine dayadı, ellerini (kendi) dizlerinin üstüne koydu ve: "Ey Muhammed, bana İslam'ı anlat!" dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «İslâm, Allah'tan başka hak ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın rasûlü olduğuna şahitlik etmen, namazı dosdoğru kılman, zekâtı (tastamam) vermen, ramazan orucunu (eksiksiz) tutman, yoluna güç yetirebilirsen Kâbe'yi hac etmendir.» diye buyurdu. Adam: "Doğru söyledin" dedi. Onun hem sorup hem de tasdik etmesine şaşırдық. Adam: "Şimdi de imanı anlat bana" dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem: «Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe iman etmendir. Yine hayrı ve şerri ile kadere iman etmendir.» diye buyurdu. Adam tekrar: "Doğru söyledin", diye tasdik etti ve: "Peki ihsan nedir, onu da anlat", dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «İhsan, Allah'a O'nu görüyor gibi ibadet etmendir. Sen, O'nu görmüyorsan da O seni mutlaka görür.» diye buyurdu. Adam yine: "Doğru söyledin" dedi, sonra da: "Kıyamet ne zaman kopacak?" diye sordu. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Kendisine soru yöneltilen, bu konuda sorandan daha bilgili değildir.» cevabını verdi. Adam: "O halde alametlerini söyle", dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Annelerin, kendilerine cariye muamelesi yapacak çocuklar doğurması, yalın ayak, çıplak koyun çobanlarının, yüksek binalar yapmakta birbirleriyle yarışmalarıdır.» buyurdu. Adam kalkıp gitti. Ben bir süre öylece kalakaldım. Daha sonra Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-: « Ey Ömer! Soru soran kişi kimdi, biliyor musun?» diye buyurdu. Ben: "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir", dedim. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: « O Cebrâil'di, size dininizi öğretmeye geldi.» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Ömer b. el-Hattâb -radiyallahu anh- Cebrâil -aleyhisselam-'ın, bilmeyen bir adam kılığında sahabelerin yanına geldiğini haber

vermiştir. Gelen bu adam elbisesi beyaz mı beyaz, saçları siyah mı siyah, yoldan gelmiş gibi durmayan, üstü başı kirlenmemiş, saç başı dağılmamış ve orada hazır bulunanların da tanımadığı bir kimsedir. Sahabeler bu sırada Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanında oturuyorlardı. Bu adam Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in önüne bir öğrenci gibi oturmuş ve İslam'ın ne olduğunu sormuştur. Peygamber Efendimiz de kelime-i şهادeti, beş vakit namazı kılmayı, hak edenlere zekâtı vermeyi, ramazan orucunu tutmayı ve güç yetirenlerin hac ibadetini eda etmelerini içeren İslam'ın şartlarını zikrederek cevap vermiştir.

Soru soran bu adam: "Doğru söyledin" demiştir. Sahabeler, bilmediği için soran kimse gibi gözüken bu adamın doğru söyledi demesine çok şaşırılmışlardır.

Sonra adam iman hakkında sormuş ve Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah Teâlâ'nın varlığına ve sıfatlarına, yaratma gibi fiillerinde tek olmasına, ibadette bir ve tek olduğuna iman etmeyi, Allah'ın nurdan yarattığı değerli kullar olan, Allah'a isyan etmeyen ve emirlerini yerine getiren meleklerle iman etmeyi, Allah'ın katından rasûllerine indirdiği Kur'an, Tevrat, İncil ve diğer kitaplara iman etmeyi, Allah'ın dinini tebliğ eden Nuh, İbrahim, Musa, İsa, rasûllerin sonuncusu olan Muhammed -aleyhimusselam- ve diğer bütün rasûl ve nebilere iman etmeyi, ölümden sonra kabir ve berzah hayatını, öldükten sonra insanların diriltilip hesaba çekilmelerini, bunun sonucunda ya Cennet'e ya da Cehennem'e gidilmesini de içeren ahiret gününe iman etmeyi, Yüce Allah'ın ezeli ilmi ve hikmeti gereği her şeyin kaderini takdir ettiğini, bunu yazdığını, bunu dilediğini, O'nun takdir ettiği gibi gerçekleşeceğini ve bu şekilde yarattığını içeren imanın altı şartını zikrederek cevap vermiştir. Sonra da adam ihsan hakkında sormuş, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- o kişiye ihsanın Allah'ı görüyor gibi O'na ibadet etmek olduğunu haber vermiştir. Bu makama ulaşmasa da Allah'ın onu gördüğünü bilerek ibadet etmesi gerektiğini söylemiştir.

En üst makam Allah'ı görüyor gibi O'na ibadet etmektir. Sonra da Allah'ın seni gördüğünü bilerek ibadet etmek gelir.

Sonra adam kıyametin ne zaman kopacağını sormuştur. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kıyametin kopacağı zamanın yalnızca Allah'ın ilminde olduğunu, yarattığı kimsenin bunu bilmediğini, kendisine bu konu hakkında soru sorulan kimsenin soran kimseden farkı olmadığını beyan etmiştir.

Sonra adam kıyametin alametlerini sormuştur. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- esir ve çocuklarının artacağını ya da çocukların annelerine hürmet etmeyip köle gibi muamele etmelerinin artacağını, ahir zamanda koyun çobanları ve fakirlerin zenginleşip, bina yapma ve onları süslemede övüneceklerini belirtmiştir.

Sonra da Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu soruları soran kişinin Cebrâil -aleyhisselam- olduğunu ve sahabelere tevhit dini İslam'ı öğretmek için geldiğini haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in güzel ahlakı ifade edilmiştir. Ashabı ile oturması ve onların etrafında toplanmaları bunun bir örneğidir.
2. Soru soran kişiye karşı nazik olmak, sıkılıp korkmadan soru sorabilmesi için yakınına gelmesine izin verilmesinin meşru oluşu ifade edilmiştir.
3. Cebrâil -aleyhisselam-'ın Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in önüne oturduğunda yaptığı gibi hocaya karşı edepli olmak gerekir. Cebrâil -aleyhisselam- öğrenmek isteyen edepli bir öğrenci şeklinde oturmuştur.
4. İslam'ın şartı beş, imanın şartı ise altıdır.
5. İslam ile iman bir arada zikredildiğinde İslam zahiri ameller, iman ise batini ameller olarak tefsir edilir.

6. Dinin farklı mertebeleri olduğu açıklanmıştır. Birincisi İslam, ikincisi iman, üçüncüsü ihsandır ve bu mertebeler arasında en üstünü budur.
7. Soru soran kişi aslında bilgisi olmayan şeyi sorar. Bilgisizliği onu soru sormaya yöneltir. Bundan dolayı sahabeler bu adamın hem sorup hem de cevabı doğrulamasına şaşırmıştır.
8. Öncelik sırasına göre en önemli olandan başlanır. İslam'ın şartlarında kelime-i şahadet ile, imanın şartlarında ise Allah'a iman ile başlanmıştır.
9. Soru soran kişinin bildiği bir şeyi, başkaları da öğrensin diye âlimlere sorması caizdir.
10. Kıyametin ne zaman kopacağı yalnızca Yüce Allah'ın bildiği bir husustur.

(4563)

(٤) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بُيِّئَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَإِقَامُ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ، وَحَجُّ الْبَيْتِ، وَصَوْمُ رَمَضَانَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(4) - Abdullah b. Ömer -radiyallahu anhum- 'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «İslam dini beş esas üzerine bina edilmiştir: Allah'tan başka hak ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın kulu ve rasûlü olduğuna şahadet etmek, namaz kılmak, zekât vermek, hacca gitmek ve Ramazan orucunu tutmak.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- İslam'ı sağlam bir yapıya ve bu yapıyı destekleyen beş sütuna benzetmiştir. İslam'ın diğer hususları bu binanın tamamlayıcı özellikleridir. İslam'ın şartlarından birincisi: Kelime-i şahadet; Allah'tan başka hak ilah olmadığına, Muhammed'in Allah'ın rasûlü olduğuna şahitlik etmektir.

Bu iki husus biri diğ erinden ayrılmayan tek bir rükündür. Kul, Allah'ın birliğini ve Allah'tan başka hiç kimsenin ibadete layık olmadığını kabul ederek ve bu sözün gereklerini yerine getirerek hareket eder, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in risaletine iman eder ve ona tabi olarak bunu söyler. İkinci şart: Namaz kılmaktır. Bir günde farz kılınan beş vakit; sabah, öğlen, ikindi, akşam ve yatsı namazlarını şartları, rükunleri ve vaciplerini gözeterek kılmaktır. Üçüncü şart: Farz olan zekâtı vermektir. Dinin belirlediği miktara ulaşan malın hak edenlere verildiği mali bir ibadettir. Dördüncü şart: Haccetmektir. Allah -Azze ve Celle-'ye ibadet etmek kastıyla hac amellerini yerine getirmek için Mekke'ye gitmektir. Beşinci şart: Ramazan orucunu tutmaktır. İbadet kastıyla imsak vaktinden Güneşin batışına kadar yeme içme ve bunun dışındaki orucu bozan hususlardan uzak durmaktır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İslam'ın ilk şartındaki kelime-i tevhide şahitlik etmenin iki kısmı birbirinden ayrılmaz. Dolayısıyla biri olmadan diğ eri geçerli değildir. Bundan dolayı bir şart olarak belirlenmiştir.
2. Kelime-i tevhide şahitlik etmek dinin temelidir ve bunlar olmadan hiçbir söz ve amel kabul edilmez.

(65000)

(۵) - عَنْ مُعَاذِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنْتُ رَدَفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حِمَارٍ يُقَالُ لَهُ عَفَيْرٌ، فَقَالَ: «يَا مُعَاذُ، هَلْ تَدْرِي حَقَّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ، وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ؟»، قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَحَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا»، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أُبَشِّرُ بِهِ النَّاسَ؟ قَالَ: «لَا تُبَشِّرْهُمْ، فَيَتَكَلَّبُوا».

[صحيح] - [متفق عليه]

(5) - Muâz b. Cebel -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Bir gün Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Ufeyr isimli merkebinin terkinde otururken Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Ey Muâz! Allah'ın kulları üzerindeki hakkını ve kulların Allah üzerindeki hakkını bilir misin?» diye sordu. Muâz, ben de; “Allah ve Rasûlü daha iyi bilir.” dedim. Rasûlullah, «Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, yalnızca O'na ibadet etmeleri ve kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır. Kulların Allah üzerindeki hakkı, O'na şirk koşmayanlara azap etmemesidir» diye buyurdu. Ben de; "Ey Allah'ın Rasûlü! Bununla insanları müjdeliyim mi?" dedim. O da: «Hayır buna güvenip tembellik ederler.» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Yüce Allah'ın kulları üzerindeki hakkını ve kulların Yüce Allah üzerindeki hakkını açıklamıştır. Yüce Allah'ın kulları üzerindeki hakkı yalnızca O'na ibadet etmeleri ve kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır. Kulların Yüce Allah üzerindeki hakkı ise, kendisine hiçbir şeyi ortak koşmayan tevhit ehline azap etmemesidir. Sonra Muâz: "Ey Allah'ın Rasûlü! İnsanlar mutlu olsun ve bu fazilet ile sevinirler diye bununla onları müjdelemeyim mi?" diye sorduğunda, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- insanlar buna itimat edip güvenirler diye haber vermesine izin vermemiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yüce Allah'ın kullarının üzerine farz kıldığı hakkı beyan edilmiştir. O da yalnızca O'na ibadet etmeleri ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmamalarıdır.
2. Bir lütuf ve nimet olarak Allah Teâlâ'nın kendisine farz kıldığı kullarının hakkı beyan edilmiştir. O da onları Cennet'e koyup azap etmemesidir.
3. Bu hadis, Yüce Allah'a şirk koşmayan tevhit ehline Cennet'te ebedi kalacakları büyük bir müjdeyi içermektedir.
4. Muâz -radıyallahu anh- ilmi gizlemenin günahından korktuğu için vefat etmeden önce bu hadisi rivayet etmiştir.
5. Manasını hakkıyla kavrayamayacağı düşünülen kimselere her hadisin zikredilmemesine dikkat çekilmiştir. Çünkü bu hadislerin aktarılmaması sonucunda yapılması gereken bir amel ya da dinin bir cezası gizlenmiş olmaz.
6. Tevhit ehli olup günahkâr olan kimseler, Yüce Allah'ın dilemesi altındadır. Dilerse onlara azap eder, dilerse de bağışlar ve sonra gidecekleri yer Cennet olur.

(65007)

(٦) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُعَاذٌ زَدِيْفُهُ عَلَى الرَّحْلِ قَالَ: «يَا مُعَاذُ بْنَ جَبَلٍ»، قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، قَالَ: «يَا مُعَاذُ»، قَالَ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، ثَلَاثًا، قَالَ: «مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَى النَّارِ»، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَلَا أُخْبِرُ بِهِ النَّاسَ فَيَسْتَبْشِرُوا؟ قَالَ: «إِذَا يَتَكَلَّمُوا». وَأَخْبَرَ بِهَا مُعَاذٌ عِنْدَ مَوْتِهِ تَأْتِمًا. [صحيح] - [متفق عليه]

(6) - Enes b. Mâlik -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, (bir sefer esnasında) terkisine aldığı Muâz -radiyallahu anh-'a hitaben: «Ey Muâz b. Cebel!» diye üç defa seslenmiş, o da üç defa: Buyur, ey Allah'ın Rasûlü! Emrine âmâdeyim, diye cevap vermiştir. Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- : «Kim Allah'tan başka (hak) ilah olmadığına ve Muhammed'in, Allah'ın kulu ve rasûlü olduğuna içinden gelerek samimiyetle şahadet ederse, Allah onu Cehennem'e haram kılar.» buyurmuştur. Muâz: Bu müjdeyi Müslümanlara haber vereyim de sevinirler mi, ey Allah'ın Rasûlü? diye izin istemiş; Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- de: «O zaman onlar buna güvenirler de (hayırlı işler yapmakta) tembel davranırlar.» diye buyurmuştur. Muâz (İbn Cebel) böylesi bir bilgiyi gizleme sebebiyle günaha girmemek için onu vefatına yakın bir zamanda haber vermiştir. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Muâz b. Cebel -radiyallahu anh- Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bineğinin arkasında otururken, (Nebi aleyhisselam) Ey Muâz? diyerek söyleyeceklerinin önemini vurgulamak için ona üç kez seslenmiştir.

Muâz -radiyallahu anh- her seferinde bu seslenişe «Hizmetindeyim ey Allah'ın Rasûlü! Emrine âmâdeyim» demiştir. Bu söz, Ey Allah'ın Rasûlü senin davetine icabet ediyorum, tekrar tekrar icabet ediyorum, sana icabet ederek mutluluğu talep ediyorum demektir.

Bunun üzerine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- kim Allah'tan başka hak ilah olmadığına, yani Allah'tan başka kendisine ibadet edilecek hak ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna, canı gönülden samimiyetle yalansız bir şekilde inanarak şahitlik eder ve bu hal üzere ölürse, Allah'ın onu ateşte yakmayacağını haber vermiştir.

Muâz -radiyallahu anh- insanların sevinmeleri ve onlara bir müjde olması için Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bu haberi vermek için izin istemiştir.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- onların buna güvenip amellerinin az olmasından korkmuştur.

Muâz, vefatına kadar bundan kimseye bahsetmemiştir. Bilgiyi gizleyip günaha düşme korkusuyla ölmeden önce haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bineğinin arkasına Muâz -radiyallahu anh-'ı bindirmesi onun alçakgönüllü olduğunu gösterir.
2. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-in öğretme yöntemi, Muâz'a tekrar tekrar seslenerek, dikkatini söyleyeceklerine çekmesidir.
3. Kelime-i şehadetin şartlarından birisi de: Kişinin Allah'tan başka hak ilah olmadığına ve Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Allah'ın Rasûlü olduğuna samimiyet ve kesin olarak inanması, yalancı ve şüpheli olmamasıdır.
4. Tevhid ehli, günahları sebebiyle Cehennem ateşine girseler bile Cehennem ateşinde sonsuza kadar kalmazlar. (Günahlarından) temizledikten sonra oradan çıkartılırlar.
5. Samimiyet ile inanarak söyleyenler için kelime-i şehadetin fazileti ifade edilmiştir.
6. Fesada yol açacaksa bazı durumlarda bir hadisi rivayet etmeyi terk etmek caizdir.

(٧) - عن طارق بن أشيم الأشجعي رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَكَفَرَ بِمَا يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَرَمَ مَالَهُ وَدَمَهُ، وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(7) - Târik b. Eşyem el-Eşçaî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle buyurduğunu işittim demiştir: «Kim Allah'tan başka hakkıyla ibadete layık hiçbir ilah yoktur der ve Allah'tan başka ibadet edilenleri inkâr ederse, o kimsenin malı ve kanı haram olur. Onun, (gizli hallerinin) hesabı ise Allah'a aittir.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- «Allah'tan başka hak ilah» olmadığına diliyle şahitlik eden yani Allah'tan başka kendisine ibadet edilecek hak ilah olmadığına ve Allah'tan başka tapılanları inkâr eden ve İslam dışındaki bütün dinleri terk eden kimsenin malının ve kanının Müslümanlara haram kılındığı haber vermiştir. Bu yüzden biz onun zahiri ameline bakarız. İslam hükümlerine göre bunu gerektiren bir suç veya cürüm işlemedikçe malı alınmaz ve kanı akıtılmaz.

Allah kıyamet günü onun hesabını görecektir. Eğer doğru söylüyorsa mükâfatını verecektir, münafık ise cezalandıracaktır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. “Allah'tan başka hak ilah yoktur” demek ve Allah'tan başka tapılan her şeyi inkâr etmek, İslam'a girmenin şartıdır.
2. (Allah'tan başka hak ilah yoktur) sözünün anlamı, Allah'tan başka tapınılan putları, kabirleri ve diğerlerini inkâr etmek, sadece Allah -Subhânehû ve Teâlâ-'ya ibadet ve kulluk etmektir.
3. Kim tevhit ile gelir ve zahiren onun kurallarına uyarsa, buna aykırı olan davranış ondan açıkça anlaşılıncaya kadar o kimseye dokunulmaz.

4. Geçerli ve hak bir sebep olmadıkça bir Müslümanın malının, kanının ve namusunun kutsallığı ifade edilmiştir.
5. Bu dünyada hüküm zahire göredir, ahirette ise niyet ve kastedilen şeylere göre verilir.

(6765)

(۸) - عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الْمُوجِبَاتُ؟ فَقَالَ: «مَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ مَاتَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ النَّارَ» [صحيح] - [رواه مسلم]

(8) - Câbir -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Bir adam Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelip: Ey Allah'ın Rasûlü Cennet'le Cehennem'i vacip kılan iki şey nedir? diye sordu. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem: «Kim, Allah'ın karşısına O'na hiçbir şeyi şirk koşmadan çıkarsa Cennet'e girer. Kim de şirk koşarak Allah'ın karşısına çıkarsa o, Cehennem'e girer.» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Bir adam Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e Cennet'e girmeyi gerektiren ve Cehennem'e girmeyi gerektiren iki özelliği sormuştur. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu soruya şöyle cevap vermiştir: Cennet'e girmeyi gerektiren özellik yalnızca Yüce Allah'a ibadet edip hiçbir şeyi O'na ortak koşmadan ölen kimse için geçerlidir. Cehennem'e girmeyi gerektiren özellik ise, Yüce Allah'a rubûbiyetinde, ulûhiyetinde, isim ve sıfatlarında denk ve ortaklar edinerek şirk koşarak ölen kimse için geçerlidir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Hadiste Tevhidin fazileti beyan edilmiştir. Kim Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmadan Mümin olarak ölürse Cennet'e girecektir.

2. Hadiste şirkin tehlikesi beyan edilmiştir. Kim de Yüce Allah'a şirk koşarak ölürse Cehennem'e girecektir.
3. Tevhit ehli olup günahkâr olan kimseler Yüce Allah'ın dilemesi altındadır. Dilerse onlara azap eder, dilerse de bağışlar ve sonra gidecekleri yer Cennet olur.

(65008)

(٩) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَةً وَقُلْتُ أُخْرَى، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نِدًّا دَخَلَ النَّارَ» وَقُلْتُ أَنَا: مَنْ مَاتَ وَهُوَ لَا يَدْعُو لِلَّهِ نِدًّا دَخَلَ الْجَنَّةَ. [صحيح] - [متفق عليه]

(9) - Abdullah b. Mes'ûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem bir söz söyledi ben de bir söz söyledim. Rasûlullah şöyle buyurdu: «Her kim, Allah'ın dışında birisine yalvarıp yakararak O'na eş koşar bir halde ölürse, Cehennem'e girer.» Ben de dedim ki: Her kim de Allah'ın dışında birisine yalvarıp yakararak O'na eş koşmadan ölürse, Cennet'e girer. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah'tan başkasına dua etmek, O'ndan başkasından medet ummak gibi sadece Yüce Allah'a ait olan bir şeyi başkasına yaparak ölen kimsenin Cehennem ehlinden olacağını haber vermiştir. İbn Mes'ûd -radiyallahu anh- şunu eklemiştir: Kim de Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmadan ölürse, gideceği yer Cennet'tir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Dua ibadettir. Ancak Allah Teâlâ'ya yapılır.
2. Tevhidin fazileti ifade edilmiştir. Kim tevhit üzere ölürse bazı günahlarından dolayı ceza çekse bile Cennet'e girer.

3. Şirkin tehlikesi ifade edilmiştir. Kim de şirk üzere ölürse Cehennem'e girer.

(3419)

(۱۰) - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ: «إِنَّكَ سَتَأْتِي قَوْمًا أَهْلَ كِتَابٍ، فَإِذَا جِئْتَهُمْ فَأَدْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَعْيُنِيهِمْ فُتْرُدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَإِيَّاكَ وَكَرَاتِمَ أَمْوَالِهِمْ، وَآتَقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(10) - İbn Abbas -radiyallahu anhumah-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Muâz'ı Yemen'e vali olarak gönderdiğinde ona şöyle buyurdu: «Sen ehli kitap olan bir topluma gidiyorsun. Onları Allah'tan başka hak bir ilah olmadığına, benim de O'nun Rasûlü olduğuma şahadet etmeye davet et.» Buna uyarlarsa, Allah'ın bir gün ve gecede beş vakit namaz kılmayı emrettiğini bildir. Bunu da kabul ederlerse, onlara zenginlerden alınıp fakirlere verilecek olan zekâtın da farz kılındığını bildir. Bunu da kabul ederlerse, mallarının en iyilerini almaya kalkma! Mazlum kimselerin bedduasından sakın! Çünkü Allah ile mazlum kimselerin arasında perde yoktur.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Muâz bin Cebel -radiyallahu anh-'ı Yemen'e Allah'a davet eden bir davetçi ve öğretmen olarak gönderdiğinde, hazırlıklı olması için Hristiyan bir toplulukla karşılaşacağını haber vermiştir. Sonra onları en önemli olan husustan başlayarak davet etmesini nasihat etmiştir. Allah'tan başka hak ilah olmadığına ve Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şahitlik ederek öncelikle onları akidelerini düzeltmeye

davet etmiştir. Çünkü onlar İslam'a bu şahadet ile girerler. Eğer bunu kabul ederlerse namazı kılmalarını onlara emretti. Çünkü namaz tevhitte sonra en büyük farzdır. Namazı kılmayı kabul ederlerse, zenginlerine mallarının zekâtını fakirlere vermelerini emretmiştir. Sonra zekât olarak mallarının en iyisini almaması konusunda uyarmıştır. Çünkü farz olan orta halli mallardan zekâtın verilmesidir. Sonra mazlumun beddua etmemesi için zulmetmekten sakındırmıştır. Çünkü mazlumun bedduası kabul edilir, geri çevrilmez.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah'tan başka hak ilah olmadığına şahadet etmenin anlamı; Allah'ı ibadette birlemek ve O'ndan başkasına ibadet etmeyi terk etmektir.
2. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şahadet etmenin manası; ona ve getirdiklerine iman etmek ve onun getirdiklerini tasdik etmektir. İnsanlara gönderilen Allah'ın son Rasûlü odur.
3. Âlim olan ve şüphesi olan kimseler ile konuşmak, cahiller ile konuşmak gibi değildir. Bundan dolayı Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Muâz b. Cebel'i «Sen ehli kitap olan bir topluma gidiyorsun.» diyerek uyarmıştır.
4. Müslümanın dininde basiret/ilim sahibi olması önemlidir. Bu sayede şüphe sahiplerinin şüphelerinden kurtulur. Bu da ancak ilim talep ederek olur.
5. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in peygamber olarak gönderilmesinden sonra Yahudi ve Hristiyanların dinleri geçersiz kılınmıştır. İslam dinine girmedikleri ve Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e iman etmedikleri müddetçe kıyamet günü kurtuluş ehlinden olamazlar.

(۱۱) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَسْعَدَ النَّاسَ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَلَا يَسْأَلُنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوْلَ مِنْكَ لَمَا رَأَيْتَ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ، أَسْعَدَ النَّاسَ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(11) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Ey Allah'ın Rasûlü! Kıyamet gününde senin şefaatinle insanların en mutlusu kimdir?" denildiğinde, Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem-: «Ey Ebû Hureyre, hadis öğrenme hususundaki hırsını gördüğüm için bu hadisi senden evvel kimsenin bana sormayacağını zaten biliyordum. Kıyamet gününde insanlardan şefaetimle en mutlu olacak kimse kalbinden veya içinden ihlâsla “Lâ ilâhe illallah” diyen kişidir.» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kıyamet günü şefaatiyle en mutlu olacak kimsenin kalbinden “Lâ ilâhe illallah/Allah'tan başka hak ilah yoktur diyen, şirkten ve riyadan selamette olan kimsenin olacağını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e ahirette şefaet yetkisi verilecektir. Bu şefaet ancak tevhit ehli içindir.
2. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şefaati, tevhit ehlinden Cehennem'e gireceklerin girmemesi ve girenlerin de oradan çıkması için aracı olmasıdır.
3. Allah için ihlaslı bir şekilde kelime-i tevhid'in söylenmesi çok faziletlidir ve etkisi de çok büyüktür.
4. Kelime-i tevhid'in gerçekleştirilmesi ne manaya geldiğini bilerek ve gerektirdikleri ile amel ederek olur.

5. Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'ın fazileti ve ilme olan hırısı vurgulanmıştır.

(3414)

(۱۲) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «الْإِيمَانُ يَضَعُ وَسْبِعُونَ - أَوْ يَضَعُ وَسْتُونَ - شُعْبَةً، فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَدَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيمَانِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(12) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «İman yetmiş -ya da altmış- küsur şubedir. (Şubelerin) en üstünü "Lâ ilahe illallah/Allah'tan başka hak ilah yoktur." sözü; en altı ise eziyet veren şeyi yoldan kaldırmaktır. Hayâ da imandan bir şubedir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- imanın amel, itikat ve söz olmak üzere pek çok şube ve hasletlerinin olduğunu bildirmektedir.

İmanın en üst ve en faziletli şubesi "Allah'tan başka hak ilah yoktur" sözüdür. Allah'ın tek ilah olduğunu, kendisinden başka hiçbir ilahın olmadığını kabul edip ibadet edilmeye layık tek ilah olduğunu bilerek ve ona uygun hareket ederek söylenmesi gerekir.

İman bakımından amellerin en az seviyesi, insanların geçtiği yollarda bulunan ve onlara zarar veren her şeyi yoldan kaldırmaktır.

Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- hayânın imanın özelliklerinden biri olduğunu, iyiliği yapmaya ve kötülükten sakındırmaya teşvik eden bir ahlak olduğunu bildirmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İmanın şubeleri vardır ve bazıları diğerlerinden daha üstündür.
2. İman; söz, amel ve inançtır.

3. Allah Teâlâ'ya karşı hayâlî olmak; yasak ettiği yerde seni görmemeyi ve emrettiği yerde de seni bulmayı gerektirir.
4. Sayıyı zikretmek, onunla sınırlamak anlamına gelmez, bilakis bu iman amellerinin çokluğuna delalet eder. Araplar bazen bir şey için sayı zikrederler bununla başka bir sayının olmayacağını söylemezler.

(6468)

(۱۳) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الدَّنْبِ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ؟ قَالَ: «أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلْقَكَ» قُلْتُ: إِنَّ ذَلِكَ لَعَظِيمٌ، قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «وَأَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ، تَخَافُ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ» قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ».

[صحيح] - [متفق عليه]

(13) - Abdullah b. Mes'ûd -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Allah indinde en büyük günah hangisidir diye sordum?: «Seni yaratmış olduğu halde Allah'a şirk (ortak) koşmandır.» diye buyurdu. Ben de: Şüphesiz bu çok büyüktür dedim. Bundan sonra hangisidir? dedim. «Seninle beraber yemek yiyeceğinden korkarak evladını öldürmendir.» dedi. Ondandır nedir? dedim. «Ondandır komşunun helalliği ile zina etmendir.» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e günahların en büyüğü sorulduğunda şöyle buyurmuştur: Bu günahların en büyüğü, Yüce Allah'a ilahlığında, rububiyetinde veya isim ve sıfatlarında benzer ve ortaklar koştuğun büyük şirktir. Allah Teâlâ bu günahı ancak tövbe ile bağışlar. Bir kimse tövbe etmeden büyük şirk koşarak ölürse Cehennem'de ebedi kalır. Sonra kişinin kendisiyle birlikte yemek yiyeceği korkusuyla çocuğunu öldürmesi bir cana kıymak olduğu için haramdır. Ancak öldürülen kişinin katille akraba olması durumunda günahı daha da büyük olur. Aynı şekilde katilin Allah'ın bahşetmiş

olduğu rızkı kendisi ile paylaşmaktan korktuğu için o kimseyi öldürmesi de günahın ne kadar büyük olduğunu gösterir. Sonra da bir kişinin, komşusunun karısını ayartarak onunla zina etmesi ve kadının da ona teslim olması gelir. Zina etmek haramdır. Ancak dinin kendisine iyilik ve ihsanda bulunmayı ve onunla güzel geçinmeyi tavsiye ettiği komşunun hanımı ile zina etmek daha büyük bir günahdır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Salih amellerin sevabı fazilet bakımından nasıl birbirinden üstün ise, günahların büyüklüğü de birbirinden farklıdır.
2. Günahların en büyüğü Allah Teâlâ'ya şirk koşmaktır. Sonra beraber yemek yiyeceğinden korkarak evladını öldürmektir. Sonra komşunun hanımı ile zina etmektir.
3. Rızık Allah'ın elindedir. O, yaratıkların geçimini sağlamıştır.
4. Komşunun hakkının ne kadar büyük olduğu ifade edilmiştir. Ona eziyet etmek başkalarına eziyet etmekten daha büyüktür.
5. Yaratan ibadet edilmeyi tek başına hak edendir, O'nun ortağı yoktur.

(5359)

(۱۴) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «قال الله تبارك وتعالى: أنا أغنى الشركاء عن الشرك، من عمل عملاً أشرك فيه معي غيري، تركته وشركه».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(14) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah Tebâreke ve Teâlâ şöyle buyurdu: Ben şirk konusunda kendisine ortak koşulanların şirkten en uzak olanıyım. Her kim bir amel işler de benimle birlikte başkasını ona ortak ederse onu ve işlemiş olduğu şirkini terk ederim.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Tebâreke ve Teâlâ'nın kutsi bir hadiste şöyle buyurduğunu haber vermiştir: «Ben şirk konusunda ortak koşulanların şirkten en uzak olanıyım.» O her şeyden müstağnidir. Bir kimse itaat olan bir amel işlediğinde ve bu amelinin Allah ile birlikte başkasını da ortak ettiğinde, Yüce Allah o kimseyi terk eder, onun amelinin kabul etmez ve sahibine geri çevirir. Bundan dolayı işlenen amelin ihlaslı bir şekilde sadece Allah Teâlâ'ya yapılması gerekir. Zira Allah Teâlâ kendi rızası için yapılan amelden başkasını kabul etmez.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Şirkten ve bütün çeşitlerinden sakındırılmıştır. Şirk, amellerin kabul olmasını engeller.
2. Yüce Allah'ın azametini ve her şeyden müstağni olduğunun farkında olmak amel işlerken ihlaslı olmayı kolaylaştırır.

(3342)

(۱۵) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبَى»، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَمَنْ يَأْبَى؟ قَالَ: «مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبَى». [صحيح] - [رواه البخاري]

(15) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Ümmetimin hepsi Cennet'e girecektir, yüz çeviren müstesna!» Orada bulunanlar; “Ey Allah'ın Rasûlü! Yüz çeviren kimdir?” diye sorunca, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Bana itaat eden Cennet'e girer. Bana isyan eden yüz çevirmiş demektir.» diye cevap vermiştir.

[Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- reddedenler dışında ümmetinin hepsinin Cennet'e gireceğini haber vermiştir.

Bunun üzerine sahabeler -radiyallahu anhum-: "Ey Allah'ın Rasûlü kim bundan reddeder ki?" diye sordular.

Peygamber Efendimiz -aleyhisselam- da şöyle cevap verdi: «Bana tabi olan ve itaat eden kimse Cennet'e gider, isyan edip dinin emir ve yasaklarına boyun eğmeyen kimse de kötü amellerinden dolayı Cennet'e girmekten imtina eder».

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmek Yüce Allah'a itaat, onun emir ve yasaklarını yerine getirmeyip isyan etmek Yüce Allah'a isyan etmektir.
2. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmek Cennet'e, isyan etmek ise Cehennem'e götürür.
3. Allah'a ve Rasûlüne isyan edenler dışında bu ümmetin itaatkâr olanlarının hepsi Cennet'e girmekle müjdelenmiştir.
4. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ümmetine olan şefkati ve onların hidayeti için elinden geleni yapması ifade edilmiştir.

(4947)

(۱۶) - عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا تُظْرُونِي كَمَا أَظَرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ؛ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ، فَقُولُوا: عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ».

[صحيح] - [رواه البخاري]

(16) - Ömer b. Hattâb -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Hristiyanların Meryem oğlu İsa'yı yücelttikleri (ve aşırı derecede övdükleri) gibi siz de beni yüceltmeyiniz (ve övmek de aşırı gitmeyiniz). Ben ancak Allah'ın kuluyum. (Benim için) Allah'ın kulu ve rasûlü deyiniz.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Hristiyanların Meryem oğlu İsa'ya yaptıkları gibi, Allah'ın vasıfları ve O'na ait özel sıfatlarıyla ya da kendisinin gaybı bildiği veya Allah ile birlikte dua edilip yalvarılacağı gibi meselelerde yüceltilerek kendisi hakkında aşırılığa gidilmesini yasaklamıştır. Sonra kendisinin Allah'ın bir kulu olduğunu belirterek kendisi hakkında Allah'ın kulu ve rasûlü dememizi emretmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Tazim ve övgüde şeri sınırların aşılması yasaklanmıştır. Çünkü bu durum şirke götürür.
2. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in uyardığı şey bu ümmetin başına gelmiştir. Bir grup Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hakkında, bir grup ehli beyt hakkında, bir grup da salihler hakkında sevgide aşırıya giderek şirke düşmüşlerdir.
3. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Rab Teâlâ'ya yapılması gereken bir şeyin kendisine yapılmasının caiz olmadığını açıklamak için Allah'ın kulu olarak kendisini vasıflandırmıştır.
4. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Yüce Allah tarafından gönderilmiş bir rasûl olduğunu açıklamak için kendisini

Allah'ın rasûlü olarak vasıflandırmıştır. Bundan dolayı getirdiği haberlerin tasdik edilmesi ve ona tabi olunması gerekir.

(3406)

(۱۷) - عن أنس رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(17) - Enes -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Sizden biriniz, beni, kendisinden, annesinden, babasından, çoluk çocuğundan ve herkesten daha çok sevmedikçe gerçek manasıyla iman etmiş olmaz.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bir Müslümanın, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sevgisini, annesinin, babasının, oğlunun, kızının ve tüm insanların sevgisinden üstün tutmadıkça, imanının tam olmayacağını bildirmektedir. Bu sevgi, ona itaati, destek olmayı ve ona isyan etmemeyi gerektirir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevmek ve onun sevgisini bütün yaratılmışların sevgisinden üstün tutmak farzdır.
2. Mükemmel bir sevginin alametlerinden birisi de: Rasûlullah'ın sünnetine destek vermek ve bu uğurda canın ve malın feda edilmesidir.
3. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i sevmek, onun emrettiklerine itaat etmeyi, haber verdiklerine inanmayı, men ettiklerinden ve yasakladıklarından sakınmayı, ona tabi olmayı ve bidatleri terk etmeyi gerektirir.

4. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hakkı, bütün insanlardan daha büyük ve kesindir. Çünkü o, bizi dalaletten hidayete, Cehennem'den kurtarmaya ve Cennet'i kazanmaya vesile olmuştur.

(5953)

(۱۸) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «بَلِّغُوا عَنِّي وَوَلَوْ آيَةً، وَحَدِّثُوا عَنِّي بِبَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ، وَمَنْ كَذَبَ عَنِّي مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ».
[صحيح] - [رواه البخاري]

(18) - Abdullah b. Amr -radiyallahu anhumâ-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Benden bir ayet bile olsa insanlara ulaştırınız. İsrailoğulları(nın ibretli kıssaları)ndan da haber verebilirsiniz. Bunda bir sakınca yoktur. Kim bile bile bana yalan isnat ederse, Cehennem'deki yerine hazırlansın.»
[Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir ayet ya da bir hadis dahi olsa kendisinden Kur'an ve sünnetteki ilmin aktarılmasını emretmiştir. Ancak bu aktardığı ya da davet ettiği şeyi biliyor olması gerekir. Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bizim dinimizin hükümlerine muhalefet etmediği sürece İsrailoğullarının ibretli kıssalarının anlatılmasında bir sakınca olmadığını açıklamıştır. Sonra kendisi adına yalan isnat edilmesini yasaklamıştır. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kendisi adına kasıtlı yalan uyduran kimsenin Cehennem'deki yerine hazırlanması gerektiğini beyan etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah'ın dinini tebliğ etmek teşvik edilmiştir. Kişinin az da olsa ezberlediği ve anladığı şeyi insanlara ulaştırması gerekir.

2. Yüce Allah'a hakkıyla ibadet edebilmek ve doğru bir şekilde dini tebliğ edebilmek için şeri ilim talep etmek farzdır.
3. Hadiste aktarılan şiddetli tehdide maruz kalmamak için herhangi bir sözü yayıp tebliğ etmeden önce doğruluğunun teyit edilmesi farzdır.
4. Yalana düşmemek için doğru sözlü olmak ve temkinli konuşmak teşvik edilmiştir. Özellikle de Allah -Azze ve Celle- nin dininde doğru sözlü olmak gerekir.

(3686)

(۱۹) - عن المقدم بن معديكرب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَلَا هَلْ عَسَى رَجُلٌ يَبْلُغُهُ الْحَدِيثُ عَنِّي وَهُوَ مُتَكَبِّرٌ عَلَى أَرِيكَتَيْهِ فَيَقُولُ: بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ كِتَابُ اللَّهِ، فَمَا وَجَدْنَا فِيهِ حَلَالًا اسْتَحَلَلْنَا، وَمَا وَجَدْنَا فِيهِ حَرَامًا حَرَّمْنَا، وَإِنَّ مَا حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا حَرَّمَ اللَّهُ». [صحيح] - (رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه)

(19) - Mikdam b. Madikerb -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kişinin koltuğuna oturup, benim bir hadisim kendisine ulaştığında şöyle demesi yakındır: Bizimle sizin aranızda Allah'ın kitabı vardır. Onda helal olarak bulduğumuzu helal sayar, haram olarak bulduğumuzu da haram sayarız. Oysa (dikkat edin!) Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in haram kıldığı da Allah'ın haram kıldığı gibidir.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, bir grubun oturduğu bir mecliste içlerinden birinin arkasına yaslanarak Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bir hadisi kendisine ulaştığında: "Dinimizle ilgili hususlarda bizimle sizin aranızı ayıran Kur'an-ı Kerim'dir ve o bize yeter. Onda bir helal bulursak amel ederiz, onda bir haram bulursak ondan uzak dururuz." diyeceği zamanın yakın olduğunu haber vermiştir. Sonra

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- sünnetinde haram kıldığı ve yasakladığı her şeyin Allah'ın kitabında yasakladığına benzer bir hükmü olduğunu açıklamıştır. Çünkü Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Rabbinin kendisine haber verdiği şeyleri aktarmaktadır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kur'an-ı Kerim'e hürmet edildiği gibi sünnete de hürmet edilir ve verdiği hükümler ile amel edilir.
2. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e itaat etmek Yüce Allah'a itaat etmektir, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e isyan etmek Yüce Allah'a isyan etmektir.
3. Sünnetin hüccet olduğuna bir delil, sünnetleri reddeden ve inkâr edenlere bir reddiyedir.
4. Sünnetten yüz çeviren ve Kur'an-ı Kerim bana yeter iddiasında bulunan kişi, hakikatte Kur'an ve sünnetten yüz çeviren, Kur'an'a uyduğu iddiasında yalancı olan kimsedir.
5. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in peygamberliğinin delillerinden birisi de; gelecekte olacak bir şeyden haber vermesidir ve haber verdiği gibi de olmuştur.

(65005)

(۲۰) - عن عائشة وعبد الله بن عباس رضي الله عنهما قالا: لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طِفِقَ يَطْرُحُ حَمِيصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ، فَإِذَا اغْتَمَّ بِهَا كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ، فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ: «لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى، اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ» يُحَدِّثُ مَا صَنَعُوا. [صحيح] - [متفق عليه]

(20) - Âişe ve İbn Abbas -radıyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demişlerdir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in vefatı yaklaşınca elbisesini yüzünün üzerine örtmeye başladı. Bunaldı mı onu yüzünün üzerinden açardı. O bu halde iken: "Allah'ın laneti Yahudilerle Hristiyanlara olsun. Çünkü onlar peygamberlerinin kabirlerini mescit edindiler." diye buyurarak onların yaptıklarının aynısını yapmaktan sakındırıyordu. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Âişe ve İbn Abbas -radiyallahu anhuma- bizlere Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in vefatına yakın son anlarında yüzünü bir bez parçası ile örttüğünü, ölümün sekeratı sebebiyle nefes alması zorlaştığında da yüzünü açtığını haber vermişlerdir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu zor halde iken şöyle buyurmuştur: Allah'ın laneti Yahudilerle Hristiyanlara olsun, rahmetinden onları uzak tutsun. Çünkü onlar, peygamberlerinin kabirlerini mescit edindiler. Bu durum bu kadar tehlikeli olmasaydı böyle bir vakitte bunu söylemezdi. Bundan dolayı Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ümmetini bu işi yapmaktan men etmiştir. Çünkü bu Yahudi ve Hristiyanların amelidir ve Allah Azze ve Celle-'ye şirk koşmaya götüren bir vesiledir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Peygamber ve salihlerin kabirlerinin Allah'a ibadet edilen mescitler olarak kullanılması men edilmiştir. Çünkü bu şirke götüren bir sebeptir.
2. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şiddetle tevhide önem vermesi ve özen göstermesi, kabirlerin tazim edilmesinden korkması bunun şirke götüren bir yol olmasından dolayıdır.
3. Yahudi ve Hristiyanlara, kabirlerin üzerine bina yapıp mescit edinerek onların yaptığının aynısını yapanlara lanet etmek caizdir.
4. Kabirlerin üzerine bina yapmak Yahudi ve Hristiyanların âdetidir. Hadiste onlara benzemek yasaklamıştır.
5. Üzerine mescit yapılsa bile kabirlerin mescit edinilerek orada namaz kılınması ve namaz kılarken kabirlere dönülmesi yasaklanmıştır.

(۲۱) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم: «اللَّهُمَّ لا تجعل قبري وثناً، لعن الله قوماً اتخذوا قبور أنبيائهم مساجد». [صحيح] - [رواه أحمد]

(21) - Ebû Hureyre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah'ım! Kabrimi ibadet edilen bir vesen (ibadet ve tapınma yeri) kılma! Peygamberlerinin kabirlerini mescidler edinen topluluğa Allah lanet etmiştir.» [Sahih Hadis] - [Ahmed rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-; kabrinin, insanların tazim ederek ibadet ettikleri ve oraya yönelip secde ettikleri bir tapınma yeri olmaması hususunda Rabbine dua etmiştir. Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah Teâlâ'nın, peygamberlerin kabirlerini mescit edinen kimseleri rahmetinden kovup uzaklaştırdığını haber vermiştir. Çünkü bu kabirlerin mescit edinilmesi, ibadet edilmesine ve batıl inançlara vesile olur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Peygamber ve salihlerin kabirlerinde şeri haddin aşılması, Allah'ın dışında ibadet edilen yerler olmasına sebebiyet verir. Bundan dolayı şirke götüren vesilelerden sakınmak farzdır.
2. Kabirde yatan kimseler Allah Teâlâ'ya ne kadar yakın olursa olsun, onların kabirlerine tazim ve ibadet etmek için gitmek caiz değildir.
3. Kabirlerin üzerine mescitler inşa etmek haramdır.
4. Mescitler inşa edilmemiş olsa bile kabirlerin olduğu yerde namaz kılmak haramdır. Ancak cenaze namazı kılınmadı ise o kılınır.

(۲۲) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا، وَلَا تَجْعَلُوا قُبُورِي عِيدًا، وَصَلُّوا عَلَيَّ؛ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُمْ».

[حسن] - [رواه أبو داود]

(22) - Ebu Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Evlerinizi kabirlere çevirmeyin. Benim kabrimi de çokça ziyaret edilen bayram yerine çevirmeyin. Bana salat getirin, nerede olursanız olun bana salatlarınız ulaşıyor.» [Hasen Hadis] - [Ebû Dâvûd rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- evlerde namaz kılmamayı yasaklamıştır. Çünkü namaz kılınmayan evler kabirlere benzer. Ayrıca kabrinin tekrar tekrar ziyaret edilmesini ve sürekli bir şekilde adet haline getirilerek kabrinin yanında toplanılmasını da yasaklamıştır. Çünkü bu şirke götüren bir vesile olabilir. Dünyanın neresinde olunursa olunsun kendisine salat ve selam getirilmesini emretmiştir. Çünkü yakından da verilse uzaktan da verilse aynıdır, kendisine ulaştırılır. Bundan dolayı kabrinin tekrar tekrar ziyaret edilmesine gerek yoktur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Evlerde, Yüce Allah'a yapılan ibadetlerin terk edilmesi yasaklanmıştır.
2. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kabrini ziyaret etmek için yolculuk yapmak yasaklanmıştır. Çünkü kendisine salat edilmesini emretmiş ve bu salatın ulaştırılacağını haber vermiştir. Ancak mescidini ziyaret etmek ve orada namaz kılmak için yolculuk yapılabilir.
3. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kabrinin belirli vakitlerde tekrar tekrar ziyaret edilerek bayram yerine çevrilmesi haram kılınmıştır. Aynı şekilde diğer bütün kabirlerin de tekrar tekrar ziyaret edilmesi böyledir.

4. Her yer ve zamanda ona salat ve selam getirmenin meşru kılınması, Rabbi katında Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in değerini gösterir.
5. Zira sahabeler kabirlerde namaz kılınmasının yasaklandığını kabul etmişlerdir. Bundan dolayı Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirlerde namaz kılınmadığı gibi evlerin de o hale getirilmesini yasaklamıştır.

(3350)

(۲۳) - عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَيْسَةَ رَأَتْهَا بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ، يُقَالُ لَهَا مَارِيَةُ، فَذَكَرَتْ لَهُ مَا رَأَتْ فِيهَا مِنَ الصُّورِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَوْلَيْكَ قَوْمٌ إِذَا مَاتَ فِيهِمُ الْعَبْدُ الصَّالِحُ، أَوِ الرَّجُلُ الصَّالِحُ، بَنَوْا عَلَيَّ قَبْرَهُ مَسْجِدًا، وَصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّورَ، أَوْلَيْكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(23) - Müminlerin annesi Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre: Ümmü Seleme -radiyallahu anha- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e Habeşistan'da ismi Mâriya olan bir kilise gördüğünü zikretti. Ona bu kilisenin içinde gördüğü resimlerden bahsetti. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: «Onlar öyle bir topluluktur ki, içlerinden salih bir kul ya da salih bir adam öldüğünde onun kabrinin üzerine mescit bina eder, içinde de resimler yaparlar. Onlar, Allah katında yaratılmışların en şerlileridir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Müminlerin annesi Ümmü Seleme -radiyallahu anha- Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e Habeşistan'da kaldığı dönemde içinde suret, resim ve süslemeler olduğu için çok şaşırıldığı, ismi Mâriya olan bir kilise gördüğünü haber vermiştir. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- de bu suretlerin neden koyulduğunu açıklamıştır; Şöyle buyurmuştur: Bu bahsetmiş

olduğun kimseler aralarından salih birisi öldüğünde kabrinin üzerine namaz kıldıkları cami edinmişler ve bu resimleri çizmişlerdir, Bunları yapan kimselerin Allah Teâlâ katında en şerli kimseler olduğunu açıklamıştır. Çünkü bu amel Allah Teâlâ'ya şirk koşmaya götüren vesiledir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kabirlerin üzerine cami inşa edilmesi ya da orada namaz kılınması veya ölenlerin camiye defnedilmesi şirkin önüne engel olmak için haram kılınmıştır.
2. Kabirlerin üzerine cami inşa etmek, oraya resimler asmak Yahudi ve Hristiyanların amelidir. Kim bunu yaparsa onlara benzemiş olur.
3. Canlı varlıkların resimlerini çizmek haramdır.
4. Kim, kabirler üzerine cami inşa eder ve oralara resim asarsa, Allah Teâlâ'nın yarattığı en şerli kimselerden olur.
5. Din, şirke yol açabilecek her türlü yolu engelleyerek tevhidi tamamen korumuştur.
6. Salihler hakkında aşırıya gitmek haram kılınmıştır. Çünkü şirke götüren bir vesiledir.

(10887)

(٢٤) - عن جندب رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم قبل أن يموت بخميس وهو يقول: «إني أبرأ إلى الله أن يكون لي منكم خليل، فإن الله تعالى قد اتخذني خليلاً، كما اتخذ إبراهيم خليلاً، ولو كنت متخذاً من أمتي خليلاً لا اتخذت أبا بكر خليلاً، ألا وإن من كان قبلكم كانوا يتخذون قبور أنبيائهم وصالحيهم مساجد، ألا فلا تتخذوا القبور مساجد، إني أنهاكم عن ذلك». [صحيح] - [رواه مسلم]

(24) - Cündüp -radıyallahu anh-'tan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Ben, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i vefat etmeden beş gün önce şöyle buyurduğunu işittim: «Aranızda kardeşlerim ve arkadaşlarım vardı ve aranızdan benim için bir halil bulunmadığını Allah'ın huzurunda bildiriyorum. Çünkü yüce Allah İbrahim'i halil edindiği gibi, beni de halil edindi ve eğer ben ümmetimden bir halil edinecek olsaydım, hiç şüphesiz Ebu Bekir'i halil edinirdim. Şunu bilin ki sizden öncekiler nebilerinin ve aralarındaki salih kimselerin kabirlerini mescit edindiler. Dikkat edin sakın! Kabirleri mescit edinmeyin! Ben sizlere bunu yasaklıyorum!» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kendisinin Allah Teâlâ katındaki mertebesini haber vermiştir. Bu da sevgi derecelerinin en üstüdür. İbrahim -aleyhisselam-'ın ulaştığı en yüksek mertebeye ulaşmıştır. Bundan dolayı Yüce Allah'tan başka halil edinmeyi reddetmiştir. Çünkü kalbi Allah Teâlâ'nın sevgisi, tazimi ve marifetullah ile dolmuştur. Allah'tan başkasına yer yoktur. Eğer insanlardan birisini halil edinseydi bu Ebû Bekir Es-Sıddık olurdu. Sonra Yahudi ve Hristiyanların, peygamberlerinin ve salih kimselerin kabirlerini Allah'tan başka ibadet edinilen şirk koşulan ilahlar edinmeleri gibi sevgide haddi aşmaları konusunda uyarmıştır. Onlar bu kabirleri mescit ve mabet edinmişlerdir. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ümmetine onların yaptıklarını yapmalarını yasaklamıştır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Ebû Bekir -radiyallahu anh-'in faziletine delalet eder. O, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in vefatından sonra halife olmaya en layık ve sahabelerin en faziletlisidir.
2. Kabirlerin üzerine mescitler yapmak, geçmiş ümmetlerin kötülüklerinden biridir.
3. Kabirlerin ibadet yerleri edinilip, yanında namaz kılınması ya da kabirlere doğru namaz kılınması, üzerlerine mescitler edinilmesi ya da türbeler inşa edilmesi yasaklanmıştır. Bunlar sebebiyle şirke düşmekten sakındırılmıştır.
4. Şirke götürmesinden dolayı salihler hakkında aşırıya gitmek yasaklanmıştır.
5. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sakındırdığı şey tehlikelidir. Zira vefatından beş gün önce bu hususa dikkat çekmiştir.

(3347)

(۲۵) - عن أبي الهيثاج الأسدي قال: قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: أَلَا أَبْعَثُكَ عَلَى مَا بَعَثَنِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ أَنْ لَا تَدْعَ تِمْنًا إِلَّا ظَمْسَتُهُ، وَلَا قَبْرًا مُشْرِفًا إِلَّا سَوَّيْتَهُ.
[صحيح] - [رواه مسلم]

(25) - Ebu'l-Heyyâc el-Esedî'den rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Bana, Ali b. Ebî Tâlip şöyle dedi: "Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in beni gönderdiği şey üzerine seni göndereyim mi? Yok etmediğin bir heykel, düzeltmediğin yüksek bir kabir bırakma.

[Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ashabını, sureti olsun ya da olmasın canlı sureti olan herhangi bir «heykeli» izale etmeden veya yok etmeden gelmemeleri için gönderiyordu.

Yüksek bir kabri, yer ile aynı hizaya getirip düzleştirmeden ve üzerindeki binayı yıkmadan veya yerden bir karıştan fazla yükseltilmesine izin vermemelerini emretmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Canlı varlıkların heykellerinin yapılması haramdır. Çünkü o heykeller şirke vesile olurlar.
2. Bunu yapmaya yetkisi veya gücü olanlar için kötülüğü elle ortadan kaldırmanın meşruiyeti ifade edilmiştir.
3. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- resim, heykel ve kabirler üzerindeki yapılar gibi cehaletin izlerini taşıyan her şeyi yok etmekte hırslı davranmıştır.

(5934)

(۲۶) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الطَّيْرَةُ شِرْكٌ، الطَّيْرَةُ شِرْكٌ، الطَّيْرَةُ شِرْكٌ، -ثَلَاثًا-»، وَمَا مِثْلًا إِلَّا، وَلَكِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُدْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ. [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(26) - Abdullah b. Mes'ud -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Uğursuzluğa inanmak şirktir, uğursuzluğa inanmak şirktir, uğursuzluğa inanmak şirktir. Bizden (istemedi kalbine uğursuzluk vehmi gelip de içinde bazı şeylere karşı nefret duyandan) başka, hiç kimsede bu olmasın. Fakat Allah, onu/uğursuzluğu tevekkülle giderir.»

[Sahih Hadis]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- duyulan ya da görülen; kuşlar, hayvanlar, engelliler, sayılar, günler veya başka herhangi bir şeyde tıyere/uğursuzluk olmadığı konusunda uyarmıştır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Cahiliye Dönemi'nde kuşlardaki uğursuzluk meşhur olduğu için bunu zikretmiştir. Bunun aslı

da bir işe, yolculuğa, ticarete ya da başka bir şeye başlamak istenildiğinde kuşu bırakırlar. Eğer sağa doğru uçar da bunu hayra yorup yapmak istediklerini yaparlar, şayet sola doğru uçar ise bunu uğursuzluk sayar, yapmak istediklerinden vazgeçerlermiş. Bunun şirk olduğunu bize haber vermiştir. Bir şeyde uğursuzluk olduğuna inanmak şirkettir. Çünkü hayrın gelmesi ve şerrin def edilmesi ancak Allah'tandır ve O'nun hiçbir ortağı yoktur.

İbn Mes'ud -radıyallahu anh- Müslümanın kalbinde uğursuzluk namına bazı şeylerin olabileceğini zikretmiştir. Bunu da Allah'a tevekkül edip sebepleri yerine getirerek def edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bir şeyde tıyere/uğursuzluk olduğuna inanmak şirkettir. Çünkü bunda kalbin Allah'tan başkasına bağlanması söz konusudur.
2. Önemli konuların tekrarlanmasının hikmeti, bunların muhafaza edilmesi ve kalplerde yerleşmesi içindir.
3. Uğursuzluğu, Allah Teâlâ'ya tevekkül etmek ortadan kaldırır.
4. Yalnızca Yüce Allah'a tevekkül edilmesi ve kalbin O'na bağlanması emredilmiştir.

(۲۷) - عن عمران بن حصين رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «الْبَيْسَ مِمَّا مَنْ تَطَيَّرَ أَوْ تُطَيِّرَ لَهُ، أَوْ تَكْهَنَ أَوْ تُكْهَنَ لَهُ، أَوْ سَحَرَ أَوْ سُحِرَ لَهُ، وَمَنْ عَقَدَ عُقْدَةً، وَمَنْ آتَى كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.» [حسن] - [رواه البزار]

(27) - İmrân b. Husayn -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim bir şeyde uğursuzluk olduğuna inanır veya kendisi için uğursuzluk getirecek şeyi bulması için başkasına (fal) baktırırsa; kim kehanette bulunur veya kendisi hakkında kehanette bulunmasını isterse ve kim büyü yapar veya büyü yaptırırsa bizden değildir. Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e indirileni inkâr etmiş olur.» [Hasen Hadis] - [Bezzâr rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ümmetinden bazı amellerde bulunanları “O bizden değildir” diyerek tehdit etmiştir. Bu amellerden bazıları şunlardır:

Birincisi: "Kim bir şeyde uğursuzluk olduğuna inanır veya kendisi için uğursuzluk getirecek şeyi bulması için başkasına (fal) baktırırsa" Bunun aslı şudur: Yolculuk, ticaret veya başka bir işe girerken bir kuşu havaya doğru salıvermektir. Bu kuş sağ tarafa uçarsa iyimser düşünüp yapmak istediğini yapar, eğer kuş sola uçarsa karamsar olur ve istediğini yapmaktan vazgeçer. Bu (kuşu havaya salma) işi kendisinin yapması veya onun yerine başkasını görevlendirmesi de caiz değildir. Bu uğursuzluk; kuşlar, hayvanlar, engelli insanlar, sayılar, günler veya başka işitsel veya görsel herhangi bir şey hakkında olabilir.

İkincisi: "Kim kehanette bulunur veya kendisi için kehanette bulunulmasını isterse." Kim yıldızları ve başka şeyleri kullanarak gaybı bildiğini iddia ederse veya kâhin ve benzeri gibi gaybı bildiğini iddia eden birine gider ve iddia ettiği şeyleri tasdik edip ona inanırsa, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e indirileni inkâr etmiş olur.

Üçüncüsü: "Kim büyü yapar veya kendisi için büyü yaptırırsa" başka birine fayda sağlamak veya zarar vermek niyetiyle ya da bir iplik bağlayarak düğüm atıp ve üzerine haram olan büyülü sözler okuyup üfleyerek kendisi büyü yapan veya kendisi için bir başkasına büyü yaptıran kimsedir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah'a tevekkül etmenin, Allah'ın kaza ve kaderine iman etmenin farz olduğu ifade edilmiştir. Uğursuzluğa inanmanın, karamsar olmanın, büyü yapmanın ve yaptırmanın, fal bakmanın ve baktırmanın ve bunları yapanlardan bu işleri yapmalarını istemenin haram olduğu anlatılmıştır.
2. Gaybı bildiğini iddia etmek, tevhit ile çelişen şirktir.
3. Kâhinlere inanıp onlara gitmek haramdır. Buna el falı okumak, fincana ve burçlara bakmak da dahildir. Bilgi edinme ve inceleme amaçlı olsa dahi bunların hepsinin yapılması arasında bir fark yoktur.

(۲۸) - عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ بِالْحُدَيْبِيَّةِ عَلَى إِثْرِ سَمَاءٍ كَانَتْ مِنَ اللَّيْلَةِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، فَقَالَ: «هَلْ تَدْرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ؟» قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ، فَأَمَّا مَنْ قَالَ: مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ، فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ، وَأَمَّا مَنْ قَالَ: بِنُوءِ كَذَا وَكَذَا، فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي وَمُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(28) - Zeyd b. Hâlid el-Cühenî -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Hudeybiye'de, bize geceleyin yağın yağmurun peşinden sabah namazı kıldırdı. Namazı bitirince cemaate doğru dönüp: «Rabbiniz ne buyurdu biliyor musunuz?» diye sorunca, oradakiler: "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir" dediler. Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şu karşılığı verdi: «Allah şöyle buyurdu: Kullarımdan bir kısmı bana iman etmiş ve bir kısmı da inkar etmiş sabahladı. Allah'ın fazlı ve rahmetiyle bize yağmur yağdırıldı diyen bana iman etmiş, yıldızları da inkâr etmiş olarak sabahladı. Ancak; falanca yıldız sayesinde bize yağmur yağdırıldı diyen kimse ise beni inkâr etmiş ve yıldıza iman etmiş olarak sabahladı.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Hudeybiye'de geceleyin yağın yağmurun peşinden sabah namazını kıldırmıştır. Hudeybiye Mekke'ye yakın bir kasabadır. Selam verip namazı bitirdiğinde cemaate yüzünü dönmüş ve; «Rabbiniz -Azze ve Celle- ne buyurdu biliyor musunuz?» diye sormuştur. Sahabeler: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir demişlerdir. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: Şüphesiz Allah Teâlâ yağmur yağdığı anda insanların iki kısma ayrıldığını haber vermiştir: Bir kısmı Allah Teâlâ'ya iman edenler ve diğer kısmı ise Allah Teâlâ'yı inkâr edenlerdir. "Allah'ın fazlı ve rahmetiyle bize yağmur yağdırıldı" diyenler, yağmurun yağmasını Allah'a nispet etmişlerdir. Onlar kâinatı yaratan ve kâinatı idare eden

Allah'a iman eden, yıldızları inkâr eden kimselerdir. "Falanca yıldız sayesinde bize yağmur yağdırıldı" diyen kimseler ise Allah'ı inkâr eden, yıldızla iman eden kimselerdir. Yıldızlara yağmurun yağmasını nispet etmek küçük küfürdür. Allah Teâlâ bunu dini ya da dünyevi bir takdir olarak sebep kılmamıştır. Ancak bir kimse, yağmurun yağmasını ve dünyada meydana gelen olayların sebebini yıldızların doğmasına ve kaymasına bağlarsa ve asıl bu işleri yapanın hakikatte yıldızlar olduğuna iman ederse, büyük küfür işleyerek İslam dininden çıkmış olur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yağmur yağdıktan sonra; "Allah'ın fazlı ve rahmetiyle bize yağmur yağdırıldı" demek güzeldir.
2. Kim yaratılış ve meydana gelme açısından yağmurun yağmasını ya da başak bir hususu yıldızlara nispet ederse, büyük küfür işleyerek kâfir olur. Şayet yıldızları bir sebep olarak görürse küçük küfür işlemiş olur. Çünkü dini olarak da hakikatte de yıldızlar sebep kılınmamıştır.
3. Nimetlere nankörlük edildiğinde küfre sebep olabilir, nimetlere şükredildiğinde ise imana sebep olabilir.
4. Şirke düşülmesini engellemek için; vakit kastedilse bile "Falanca yıldız sayesinde bize yağmur yağdırıldı" demek yasaklanmıştır.
5. Nimetleri elde etmede ve musibetleri defetmede kalbin, Yüce Allah'a bağlanması gerekir.

(65010)

(۲۹) - عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ الرُّقْيَ وَالتَّمَائِمَ وَالتَّوَلَّأَةَ شِرْكٌ». [صحيح] - [رواه أبو داود وابن ماجه وأحمد]

(29) - İbni Mes'üd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: « Rukye, temâim (muska) ve tivele (muhabbet muskası) şirktir.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- yapılması şirk olan şeyleri beyan etmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

Birincisi: Rukye, Cahiliye ehlinin şifa aradıkları şirk içeren sözlerdir.

İkincisi: Deri ve benzeri şeylerden edinilen muskadır. Bu muskalar nazarı def etmek için çocuklara ve hayvanlara takılır.

Üçüncüsü: Tivele, karı kocadan birisinin diğerini sevmesi için yapılan şeydir.

Bunlar şirk olan hususlardandır. Çünkü bir şeyi sebep kılmaktır. Oysa ki, bu sebep kılınan şeyler delil ile sabit olan şeri bir sebep ya da tecrübe ile sabit olan gözle görülen bir sebep değildir. Kur'an-ı Kerim okumak gibi şeri vesileler ya da ilaç gibi tecrübe ile sabit olan vesilelerin şifa için aracı olduğuna, ancak fayda ve zararın sadece Yüce Allah'ın elinde olduğuna itikat edildiğinde bunları yapmak caiz olur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Tevhit ve akide onu bozacak şeylerden korunmuştur.
2. Şirki rukye, muska ve muhabbet muskasının kullanılması haram kılınmıştır.
3. Bir kimse bu üçünün sebep olduğuna inanırsa küçük şirktir. Çünkü sebep olmayan bir şey sebep kılınmış olur. Ancak bunların kendilerinin fayda ve zarar verdiğine inanmak ise büyük şirktir.

4. Şirk ve haram olan sebeplerin yapılması yasaklanmıştır.
5. Rukye yapmak haramdır. Meşru olan rukye dışındakiler ise şirkdir.
6. Kalp yalnız Allah'a bağlanmalıdır. Çünkü fayda ve zarar vermek yalnızca Allah'a aittir ve O'nun hiçbir ortağı yoktur. Bundan dolayı hayır yalnızca Allah'tandır ve şerri de yalnızca Yüce Allah def eder.
7. Caiz olan rukye şu üç şartı içerir: 1- Bunun sebep olduğuna ve yalnızca Allah'ın izni ile fayda vereceğine inanmak gerekir. 2- Rukyenin; Kur'an-ı Kerim, Allah'ın isim ve sıfatları, nebevî dualar ve meşru dualar içermesi gerekir. 3- Anlaşılır bir dil olması, tılsım ve büyü içermemesi gerekir.

(5273)

(۳۰) - عن بعض أزواج النبي صلى الله عليه وسلم عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ أَتَى عَرَاةً فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً». [صحيح] - [رواه مسلم]

(30) - Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bazı hanımlarından rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim bir medyuma gider ve ona bir şey sorarsa; kırk gün kıldığı namazı kabul olmaz.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- falcıya -kâhin, müneccim, kum falı bakan gibi kullandığı şeyler ile gaybın bilgisini verenlere verilen genel isim- gidilmemesi konusunda uyarıda bulunmuştur. Bir kimsenin sadece gaipten bir şey sorsa bile, Allah o kimseyi kırk gün namaz sevabından mahrum eder. Bu da, işlediği bu günah ve büyük hata sebebiyle onun için bir cezadır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kehanette bulunmak, kâhinlere gitmek ve onlara gaipten bir şeyi sormak haramdır.
2. Bir kimse, günah işlemenin cezası olarak itaatın/ibadetin sevabından mahrum kalabilir.
3. Yıldız, el ve fincan falları -sadece bilgi sahibi olma amacıyla dahi bakılsa- bu hadis kapsamına girer. Çünkü bunların hepsi kehanet ve gaybı bilme iddiasıdır.
4. Bu ceza, falcıya gidenin çarptırılacağı ceza ise; falcının kendisinin cezası nasıl olur?
5. Kırk gün namazı geçerli sayılır, kaza edilmesi gerekmez ama kılınan namazın sevabı yoktur.

(5986)

(۳۱) - عن ابن عمر رضي الله عنهما أنه سمع رجلاً يقول: لا والكعبة، فقال ابن عمر: لا يُحْلَفُ بِعَبْرِ اللَّهِ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ حَلَفَ بِعَبْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(31) - İbn Ömer -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre bir adamın “Kâbe’ye yemin olsun ki” dediğini duydu ve ona: “Allah’tan başkasına yemin edilmez. Çünkü ben Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle buyurduğunu işittim dedi: «Kim Allah’tan başkası adına yemin ederse şüphesiz ki o kâfir olur veya müşrik olur.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah'tan, O'nun isim ve sıfatlarından başkası adına yemin edenin kâfir ya da müşrik olacağını haber vermiştir. Çünkü yemin etmek, yemin edilen şeyin tazim edilmesini içerir. Tazim edilmek yalnızca Allah'a aittir. Sadece Allah Teâlâ'ya, O'nun isim ve sıfatlarına yemin edilir. Allah'tan başkası adına

yemin etmek küçük şirktir. Ancak yemin eden kişi yemin ettiği şeyi Allah Teâlâ'yı tazim ettiği gibi ya da daha fazla tazim ederse, bu durumda büyük şirk olur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yemin ederken tazim edilmek Allah Teâlâ'nın hakkıdır. Sadece Allah Teâlâ'ya, O'nun isim ve sıfatlarına yemin edilir.
2. Sahabenin iyiliği emredip kötülükten alıkoymadaki hırsına delalet eder. Özellikle münker olan husus şirk ya da küfür ile alakası ise daha fazla özen gösterirlerdi.

(3359)

(۳۲) - عَنْ حَدِيثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَقُولُوا: مَا شَاءَ اللَّهُ وَشَاءَ فُلَانٌ، وَلَكِنْ قُولُوا: مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ».

[صحيح بمجموع طرقه] - [رواه أبو داود والنسائي في الكبرى وأحمد]

(32) - Huzeyfe -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah dilerse ve filanca dilerse demeyiniz. Fakat, Allah dilerse sonra filanca dilerse deyiniz.»

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Müslüman bir şahsiyetin; "Allah dilerse ve falanca dilerse" demesini, ya da "Allah ve falanca dilerse" demesini yasaklamıştır; Çünkü Allah'ın dilemesi ve iradesi mutlaktır ve bunda hiç kimse O'na ortak olamaz, Vav (ve) harfinin atıf olarak kullanılması Allah ile o kimsenin dileme hususunda eşit ve ortak oldukları izlenimini verir. Ancak kişi; Allah diler sonra falanca dilerse derse, falancanın dilemesini Yüce Allah'ın dilemesine tabi tutmuş olur. "Sonra" kelimesi "ve" yerine kullanılır. Çünkü sonra hemen peşinde olmayı ifade eder.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. «Allah dilerse ve sen dilersem" sözünü söylemek ve bunun gibi Allah Teâlâ sözünden sonra "vâv" harfi ile atıfta bulunmak haramdır. Çünkü bu lafızlarda ve sözlerde şirk koşmaktır.
2. "Allah diler sonra sen dilersem" sözünü söylemek ve bunun gibi Allah Teâlâ sözünden sonra "ondan sonra ve sonra" anlamına gelen "sümme" harfi ile atıfta bulunmak caizdir. Çünkü sakıncalı söz ortadan kalkmıştır.
3. Yüce Allah hakkında ve kul hakkında dileme ispat edilmiştir. Kulun dilemesi, Allah Teâlâ'nın dilemesine tabidir.
4. Söz ile dahi olsa Allah'ın dilemesinde şirk koşmak yasaklanmıştır.
5. Sözü söyleyen kişi kulun iradesinin Allah -Azze ve Celle-'nin iradesine kapsam ve mutlak olarak eşit olduğuna veya kulun müstakil bir iradesi olduğuna inanıyorsa büyük şirktir. Ancak böyle inanmıyor ise küçük şirk olur.

(3352)

(۳۳) - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ لَيْبِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشِّرْكَ الْأَصْغَرَ» قَالُوا: وَمَا الشِّرْكَ الْأَصْغَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «الرِّيَاءُ، يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِذَا جَزَيْتِ النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ: اذْهَبُوا إِلَى الَّذِينَ كُنْتُمْ تُرَاوُونَ فِي الدُّنْيَا، فَاَنْظُرُوا هَلْ تَحِيدُونَ عِنْدَهُمْ جَزَاءً؟». [حسن] - [رواه أحمد]

(33) - Mahmûd b. Lebîd'den rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Sizin adınıza en çok korktuğum şey küçük şirktir.» Sahabeler: Ey Allah'ın Rasûlü küçük şirk nedir? diye sorduklarında, Rasûlullah: «O riyadır diye buyurmuştur. İnsanların yaptıklarının karşılığını alacağı kıyamet gününde Allah Teâlâ onlara: "Dünyada iken gösteriş yaptığımız kimselere gidin de onların yanında bir mükâfat bulacak mısınız bakın bakalım" diye buyuracaktır.» [Hasen Hadis] - [Ahmed rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ümmeti adına korktuğu en çok korktuğu şeyin küçük şirk olduğunu haber vermiştir. O da riya; insanlar için amel etmektir. Sonra kıyamet günü riya yapanların cezası olarak kendilerine şöyle denileceğini haber vermiştir: Kim için amellerinizi yaptysanız onlara gidin. Bakın bakalım sizi ödüllendirmeye ve o amellerin karşılığını vermeye güçleri yetiyor mu?!

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah -Azze ve Celle-'ye yapılan amellerde ihlaslı olmak farzdır. Riyadan sakındırılmıştır.
2. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ümmetine olan şefkati, onlara hidayet ve nasihat etme konusundaki hassasiyeti ifade edilmiştir.
3. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- salihlerin önde gelenleri sahabelere hitap ederken bu kadar korkuyor ise, onlardan sonra gelenler adına daha çok korkmaktadır.

(3381)

(۳۴) - عن أبي مَرْثَدٍ الْعَنَوِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَجْلِسُوا

عَلَى الْقُبُورِ، وَلَا تُصَلُّوا إِلَيْهَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(34) - Ebû Mersed el-Ganevî -radiyallahu anh-'tan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kabirlere doğru namaz kılmayın ve kabirlerin üzerlerine oturmayın.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kabirlerin üzerine oturmayı yasaklamıştır.

Ayrıca kabirlere doğru namaz kılmayı da yasaklamıştır. Kabir, namaz kılan kimsenin kible yönünde olursa bu şirke götüren bir vesiledir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Sünnette sabit olduğu üzere cenaze namazı dışında mezarlıklarda, kabirlerin arasında ve kabirlere doğru namaz kılmak haram kılınmıştır.
2. Şirke girmeyi engellemek için kabirlere doğru namaz kılmak yasaklanmıştır.
3. İslam, kabirler konusunda aşırı gitmeyi ve kabirlere saygısızlık etmeyi yasaklamıştır. Dolayısıyla ifrat ve tefrite kaçmadan hareket etmek gerekir.
4. Müslümanın saygınlığı, değeri vefatından sonra da devam eder. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-: "Ölünün kemiğini kırmak, diri iken kemiğini kırmak gibidir." diye buyurmuştur.

(10647)

(۳۵) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ: مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ حَتَّى يَقُولَ: مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ؟ فَإِذَا بَلَغَهُ فَلَيْسَتْ عِذُّ بِاللَّهِ وَلَيْسَتْ عِذُّ.»
[صحيح] - [متفق عليه]

(35) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Şeytan, sizden birinize gelir ve şunu kim yarattı, bunu kim yarattı? diye sorar ve en son olarak; Rabbini kim yarattı? diye sorar. Kim böyle bir şeyle karşılaşır, Allah'a sığınsın ve bu vesveseye son versin.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Şeytan'ın, Mümine vesvese olarak fısıldadığı soruları etkili bir şekilde nasıl tedavi edileceğini haber

vermiştir. Şeytan: Şunu kim yarattı? Bunu kim yarattı? Gökyüzünü kim yarattı? Yeryüzünü kim yarattı? diye sorar. Mümin; dini fitratı ve akılgereği bu sorulara Allah diye cevap verir. Ama Şeytan bu vesveselerine son vermez, devam eder ve Rabbini kim yarattı? diye sorar. İşte bu durumda Mümin şu üç şekilde vesveselere son verir:

Allah'a iman ederek

Şeytan'dan Allah'a sığınarak

Gelen vesveseyi devam ettirmeden son verir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Şeytanın vesvese ve tehlikesinden yüz çevirmek, bunları düşünmemek ve Allah Teâlâ'ya bunlardan kurtulmak için sığınmak gerekir.
2. İnsanın kalbine düşen dine aykırı her vesvese Şeytan'dandır.
3. Yüce Allah'ın zatı hakkında düşünmek yasaklanmıştır. Yaratmış olduğu mahlukatı ve ayetleri hakkında düşünmek ise teşvik edilmiştir.

(65013)

(۳۶) - عن العُرباض بن سارية رضي الله عنه قال: قام فينا رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات يوم، فَوَعَّظَنَا مَوْعِظَةً بَلِيغَةً وَجِلَّتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ، وَدَرَفَتْ مِنْهَا الْعَيُونُ، فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَعِظَتَنَا مَوْعِظَةٌ مُؤَدِّعٌ فَاعْهَدْ إِلَيْنَا بَعْدَهُ. فقال: «عليكم بتقوى الله، والسمع والطاعة، وإن عبدًا حبشيًّا، وسترون من بعدي اختلافًا شديدًا، فعليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين، عَصُوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ، وَإِيَّاكُمْ وَالْأُمُورَ الْمُحَدَّثَاتِ، فَإِنْ كَلَّ بَدْعَةٌ ضَلَالَةٌ».

[صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(36) - İrbâd b. Sâriye -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bir gün son derece tesirli bir vaaz verdi ve bu vaazın tesirinden gözler yaşardı kalpler ürperdi. “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu öğüt, sanki ayrılmak üzere olan birinin öğüdüne benziyor, bari bize bir tavsiyede bulun” dedik. Bunun üzerine: «Size; Allah’a karşı takvalı olmanızı, başınıza bir Habeşli köle bile emir olsa, onu dinleyip itaat etmenizi tavsiye ederim. Benden sonra pek çok ihtilaf göreceksiniz. O zaman sizin üzerinize gerekli olan, benim sünnetime ve doğru yolda olan Hulefâ-yi Râşidîn'in sünnetine sarılmanızdır. Bu sünnetlere azı dişlerinizle sımsıkı sarılın. Sonradan ortaya çıkarılmış bidatlerden şiddetle kaçının. Çünkü her bidat sapıklıktır.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ahabına gözleri yaşartan, kalpleri ürperten çok tesirli bir vaaz verdi. Sahabeler: Çok tesirli bir vaaz vermesini gördükten sonra Ey Allah’ın Rasûlü! Bu öğüt, sanki ayrılmak üzere olan birinin öğüdüne benziyor diyerek ondan sonra sımsıkı sarılacakları bir öğüt vermesini istediler. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem: Allah -Azze ve Celle-'ye karşı takvalı olmanızı tavsiye ediyorum dedi. Bu da farzları yerine getirip haramları terk ederek olur. Dinleyip itaat edin; yani yöneticiler kastedilmiştir. Şayet bir köle başınıza emir tayin edilse ya da yönetimi ele geçirse; yani en alt sınıftan birisi başınıza yönetici olursa fitneyi harekete geçirmeme

adına onu küçümseyip reddetmeyin ve ona itaat edin. Şüphesiz aranızdan yaşayanlar çok ihtilaflar görecektir. Sonra onlara bu ihtilaftan kurtulmanın yolunu açıklamıştır. O da Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine ve kendisinden sonra gelen hidayet üzere olan Hulefâi Râşidinin Ebû Bekir Sıddık, Ömer b. Hattâb, Osman b. Affân ve Ali b. Ebî Talip -radiyallahu anhum- sünnetine sarılmak ve sünnete azı dışleriyle -arka azı dışlarıyla- sarılmakla kastedilen sünnete bağlı kalmak ve tutunmaktır: Onları dinde sonradan çıkartılıp uydurulan bidatlere karşı uyarmıştır. Çünkü her bidat sapıklıktır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Sünnete sınıksız sarılıp tabi olmanın önemi ifade edilmiştir.
2. Vaaz vermeye ve kalpleri yumuşatmaya özen gösterilmelidir.
3. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sonra gelen hidayet üzere olan dört Raşid Halife'nin sünnetine tabi olmak emredilmiştir. Onlar Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali -radiyallahu anhum-'dur.
4. Dinde bidat çıkarmak yasaklanmıştır. Çünkü her bidat sapıklıktır.
5. Günah olmayan hususlarda Müminlerin yönetimini üstlenen yöneticileri dinleyip itaat etmek gerekir.
6. Her durum ve zamanda Allah -Azze ve Celle-'ye karşı takvalı olmanın önemi ifade edilmiştir.
7. Bu ümmette ihtilaf gerçekleşecektir. Bu gerçekleştiğinde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ve Raşid Halifelerin sünnetine dönmek gerekir.

(65057)

(۳۷) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: «مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ، وَفَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَمَاتَ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً، وَمَنْ قَاتَلَ تَحْتَ رَايَةٍ عِمِّيَّةٍ، يُعْصَبُ لِعَصْبَةٍ، أَوْ يَدْعُو إِلَى عَصْبَةٍ، أَوْ يَنْصُرُ عَصْبَةً، فَقُتِلَ، فَقُتِلَ جَاهِلِيَّةً، وَمَنْ خَرَجَ عَلَى أُمَّتِي، يَضْرِبُ بَرَهَا وَفَاجِرَهَا، وَلَا يَتَحَاشَى مِنْ مُؤْمِنِيهَا، وَلَا يَفِي لِذِي عَهْدٍ عَهْدَهُ، فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(37) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim itaatten çıkar, cemaatten ayrılır ve bu halde ölürse cahiliye ölümü ile ölmüş olur. Kim de körü körüne çekilmiş cahillik bayrağı altında savaşır, asabiyet (ırkçılık) için öfkelenir veya asabiyete çağırır veya asabiyete yardım eder, bu esnada da öldürülürse bu ölüm de cahiliye ölümüdür. Kim ümmetimin üzerine gelip iyi olana da, kötü olana da ayırım yapmadan vurur, Mü'min olanlarına hürmet etmez, ahit sahibine verdiği sözü de yerine getirmezse o benden değildir, ben de ondan değilim.» [Sahih Hadis]

- [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- yöneticilere itaatsizlik eden, yöneticiye biat etmeyi kabul eden İslam cemaatinden ayrılan ve bu ayrılık ve itaatsizlik halinde ölen kimsenin, cahiliye ehli gibi öldüğünü haber vermiştir. Cahiliye halkı yöneticiye itaat etmez ve cemaate bağlı kalmazdı. Hatta birbirleriyle savaşan ayrı gruplar halinde yaşarlardı.

.Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kim, hak ile batılı ayırt edemediği bir bayrak altında savaşır, din ve hakkı desteklemek için değil de kavmine veya kabilesine taassuptan dolayı öfkelenirse, basiret ve ilim olmadan savaşır ve bu hal üzere öldürülürse cahiliye ehli adetleri üzerine öldüğünü haber vermiştir.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ümmetine karşı ayaklanmak, salih olanı da facir olanı da ayırt etmeden vurmak, yaptığı şeyi umursamamak ve Mümini öldürmenin cezasından korkmamak,

yöneticiye ve kendileri ile anlaşma yapılan kâfirlere verdiği sözü tutmamak büyük günahdır. Kim bunları yaparsa hadiste geçen şiddetli tehdide maruz kalır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah -Azze ve Celle-'ye karşı isyan olmadığı sürece yöneticiye itaat etmek farzdır.
2. Bu hadis yöneticiye biat etmeyen ve Müslümanların cemaatinden ayrılanlara yönelik şiddetli bir uyarı içermektedir. Şayet bu hal üzere ölürlerse, cahiliye döneminde yaşayan insanların öldüğü yol üzerine ölmüş olurlar.
3. Hadiste ırkçılık yaparak öldürmek yasaklanmıştır.
4. Verilen sözleri yerine getirmenin zorunluluğu ifade edilmiştir.
5. Cemaatle birlikte olmada ve yöneticiye itaat etmekte; güven, huzur, iyi koşullarda yaşamak ve çok hayır vardır.
6. Cahiliye dönemindeki insanların durumlarına benzer yaşamak yasaklanmıştır.
7. Müslümanların cemaatine bağlı kalmak emredilmiştir.

(58218)

(۳۸) - عن مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ الْمُزَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللَّهُ رَعِيَّةً، يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ وَهُوَ غَائِبٌ لِرَعِيَّتِهِ، إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(38) - Ma'kil b. Yesâr el-Müzenî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Allah'ın; yönetici yaptığı bir kimse, yönettiği insanları aldatarak ölürse, Allah Teâlâ ona Cennet'i haram kılar.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah Teâlâ'nın insanlar üzerinde devlet lideri gibi genel ya da evde erkek veya kadın gibi ev halkı üzerinde özel idareci kıldığı yönetici, sorumlu olduğu kimselerin hakkında ihmalkâr davranıp onları aldatır, dini ve dünyevi haklarını zayıf ederse, bu ağır cezayı hak etmiş olur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu tehdit sadece devlet liderleri ve yardımcılarına özgü değildir. Bilakis Allah Teâlâ'nın sorumlu kıldığı her yönetici için geçerli genel bir tehdittir.
2. Müslümanların işlerinde yönetici kılınan herkesin, onlara öğüt vermesi, sorumluluğunu yerine getirmeye özen göstermesi ve ihanetten sakınması farzdır.
3. Genel ya da özel, büyük ya da küçük kendisine yöneticilik verilen herkesin sorumluluğunun büyüklüğü ifade edilmiştir.

(۳۹) - عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «سَتَكُونُ أُمَّرَاءُ فَتَعْرِفُونَ وَتُنْكِرُونَ، فَمَنْ عَرَفَ بَرِيءٌ، وَمَنْ أَنْكَرَ سَلِيمٌ، وَلَكِنْ مَنْ رَضِيَ وَتَابَعَ» قَالُوا: أَفَلَا نُقَاتِلُهُمْ؟ قَالَ: «لَا، مَا صَلَّوْا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(39) - Müminlerin annesi Ümmü Seleme -radıyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Sizin üzerinize bir takım emirler, yöneticiler tayin olunacaktır. Onların dine uygun olan işlerini iyi bulur, uygun olmayanlarını ise hoş karşılamaz, tenkit edersiniz. Kim hoş karşılamaz, kerih görürse günahtan korunmuş olur. Kim de tenkit eder, onların kötülüklerine engel olmaya çalışırsa, kurtuluşa erer. Fakat kim de razı ve hoşnut olur, onlara uyarsa isyan etmiş olur.» Bunun üzerine Sahâbe-i Kirâm: Ya Rasûlallah! Onlarla savaşmayalım mı? dediler. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Aranızda namaz kıldıkları sürece hayır.» buyurdu. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bizim üzerimize yöneticiler tayin olacağını, dine uygun olan işlerini iyi bulacağımızı, dine uygun olmayanlarını ise hoş karşılayıp, tenkit edeceğimizi haber vermiştir, Kim kalbi ile münkeri hoş görmez ama inkâr edemez ise, münafıklık ve günahtan beri olur, Kim de eli ya da dili ile münkeri inkâr edecek durumda olup inkâr ederse, günahtan ve bu hatada onlarla ortak olmaktan selamette olur, Ancak kim onların yaptığından razı olur ve peşlerinden giderse, onların helak olduğu gibi helak olur.

Sonra Sahabeler Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e: Bu özelliklere sahip yöneticiler ile savaşmayalım mı? diye sorduklarında, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- bunu yapmayı onlara yasaklayarak şöyle buyurdu: «Aranızda namaz kıldıkları sürece hayır».

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in peygamberliğinin alametlerinden biri de, ileride olacak gayb ile ilgili haberleri vermesi ve onun söylediği gibi gerçekleşmesidir.
2. Münkerden razı olmak ve ona ortak olmak caiz değildir. İnkâr edilmesi gerekir.
3. Eğer yöneticiler şeriata aykırı bir şey yaparlarsa, bu konuda onlara itaat etmek caiz değildir.
4. Fitne, kan dökme ve güvenliğin ortadan kalkmasına sebebiyet vereceği için Müslüman yöneticilere karşı ayaklanmak caiz değildir. Asi yöneticilerden gelen kötülöklere tahammül etmek ve onların verdiği eziyete sabretmenin zararı daha azdır.
5. Namaz, İslam ile küfür arasındaki ayırt edici özellik olduğu için çok önemlidir.

(3481)

(٤٠) - عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «سَتَكُونُ أَثَرَةٌ وَأُمُورٌ تُنْكِرُونَهَا» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: «تُؤَدُّونَ الْحَقَّ الَّذِي عَلَيْكُمْ، وَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الَّذِي لَكُمْ». [صحيح] - [متفق عليه]

(40) - İbn Mesûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Hiç şüphesiz, benden sonra adam kayırmalar ve yadırgayacağınız bazı işler olacaktır.» Ashâb-ı Kiram: "Ey Allah'ın Rasûlü! O zaman nasıl davranmamızı tavsiye edersiniz?" dediler. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- de: «Siz, üzerinize düşen görevleri yapar, kendi hakkınızı ise Allah'tan beklersiniz.» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Müslümanların mallarını ve diğer dünyevi işleri tekeline alan, diledikleri yerlerde kullanıp

Müslümanların hakkı olan şeylerden onları engelleyen yöneticilerin başlarına geçeceğini haber vermiştir. Onların bazılarında dini olarak da hoş görülme yen işler hasıl olacaktır. Sahabeler -radiyallahu anhum- o zaman nasıl davranacaklarını sormuşlardır. Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- onların Müslümanların mallarını kendi tekellerinde tutmaları sizi, onları dinlemekten ve onlara karşı üzerinize düşen farzları yerine getirmekten alıkoymasın. Bilakis sabredin, onları dinleyip itaat edin ve yönetimi ele geçirme konusunda onlarla tartışmayın. Sizin onlarda kalan hakkınızı Allah'tan isteyin. Allah'ın onları ıslah etmesini, şerlerini ve zulümlerini def etmesini istemelerini haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu hadis Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in peygamberliğinin delillerinden birisidir. Öyle ki, ümmetinde gerçekleşecek şeyleri haber vermiş, aktardığı gibi de olmuştur.
2. İmtihana maruz kalacak kimseye başına gelecek musibetin bildirilmesi caizdir. Kendini buna hazırlasın ki, başına geldiği zaman sabredip ecrini Allah'tan beklesin.
3. Kur'an ve sünnete sınımsız sarılmak fitne ve ihtilaflardan kurtulma yoludur.
4. Haram olmayan hususlarda yöneticileri dinleyip onlara itaat etmek ve zulüm etseler dahi onlara karşı ayaklanmamak teşvik edilmiştir.
5. Fitne zamanında sünnete tabi olmak ve hikmetli olmak gerekir.
6. Kişi başına bir haksızlık gelse bile, kendi üzerine düşeni yerine getirmelidir.
7. Bu hadis, kişi şerrin ya da zararın en hafif olanını tercih etmeli kaidelerini içermektedir.

(٤١) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: سمعتُ من رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول في بيتي هذا: «اللَّهُمَّ مَنْ وَلِيَ مِنْ أُمَّتِي شَيْئًا فَسَقَّ عَلَيْهِمْ فَاشِقُوقًا عَلَيْهِ، وَمَنْ وَلِيَ مِنْ أُمَّتِي شَيْئًا فَارْفَقَ بِهِمْ فَارْفُقْ بِهِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(41) - Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i benim bu evimde şöyle söylediğini işittim: «Allah'ım! Ümmetimin yönetimini üstlenip de onlara zorluk çıkararak kimseye sen de zorluk çıkar. Ümmetimin yönetimini üstlenip de onlara merhamet edenlere sen de merhamet et.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

-Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- küçük ya da büyük Müslümanların yönetimini üstlenen herkese dua etmiştir. İster bu, yöneticilik genel veya özel bir yöneticilik olsun fark etmez. Yönettiği kimselere zorluk çıkarır ve merhamet etmezse, Yüce Allah da ona zorluk çıkararak amelinin türünde karşılığını verir.

Hiç şüphesiz yönettiği kimselere merhamet edip işlerini kolaylaştıran kimseye de Yüce Allah merhamet eder ve işlerini kolaylaştırır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kim Müslümanların herhangi bir işini üstlenirse, onlara elinden geldiğince iyi davranmalıdır.
2. Karşılık, işlenen amellerin türünden olur.
3. Merhamet ve sertlik sayılan şeyin ölçüsü, Kur'an ve sünnete aykırı olmayan ölçüdür.

(٤٢) - عن تميم الداري رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «الدِّينُ التَّصِيحَةُ» قُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: «لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَيِّمَةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(42) - Temîm ed-Dârî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Din samimiyettir.» Biz kendisine: Kime karşı? diye sorduk. Peygamber Efendimiz: «Allah'a, kitabına, Rasûlüne, Müminlerin yöneticileri ve tüm Müslümanlara.» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in dinin ihlas ve doğruluk üzerine inşa edildiğini, Yüce Allah'ın farz kıldığı şekilde tam, eksiksiz ve aldatma olmadan yerine getirilmesi gerektiğini haber vermiştir.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e samimiyet kim içindir? diye sorulduğunda şöyle cevap vermiştir:

Birincisi: Allah Teâlâ'ya Karşı Samimiyet: Ameller sadece O'na yapılır ve O'na hiçbir şey ortak koşulmaz. O'nun rububiyetine, uluhiyetine, isim ve sıfatlarına iman eder, emrini yüceltir ve O'na iman etmeye davet ederiz.

İkincisi: Yüce Allah'ın Kitabı Kur'an-ı Kerim'e Karşı Samimiyet: Onun Allah'ın kelamı, kitapların sonuncusu, kendinden önceki bütün dinlerin hükmünü ortadan kaldırdığına iman ederiz. Onu hakkıyla okur, muhkem ayetleri ile amel eder ve müteşabih ayetlerinden selamette olur, Kur'an ayetlerini tahrif edenlerin şüphelerini def eder, verdiği öğütleri alır, Kur'an ilimlerini yayar ve ona davet ederiz.

Üçüncüsü: Allah'ın Rasûlü Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e Karşı Samimiyet: Onun son peygamber olduğuna iman ederiz, getirdiklerini tasdik ederiz, emrettiklerini yapar, yasakladıklarından kaçınırız. Yüce Allah'a yalnızca onun öğrettikleri ile ibadet ederiz. Onun hakkını tazim eder, ona hürmet eder, davetini yayar, şeriatını insanlara aktarır ve ona atılan bütün iftiraları reddederiz.

Dördüncüsü: Müslümanların Yöneticilerine Karşı Samimiyet: Hak üzere olduklarında onlara yardımcı olur, yönetim meselesinde onlarla tartışmayız. Allah'a itaat olan her meselede onlara itaat ederiz.

Beşincisi: Müslümanlara Karşı Samimiyet: Onlara ihsanda bulunur ve davet ederiz, onlara eziyet etmekten sakınır, onlar için hayrı isteriz, takva ve iyilik üzerine onlarla yardımlaşırız.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Herkese karşı samimiyet emredilmiştir.
2. Dinde samimiyetin yeri ifade edilmiştir.
3. Din; itikat, söz ve ameli kapsar
4. Nasihat edilecek kişiye karşı sahtekârlığı terk etmek ve onun hayrını istemek samimiyettir.
5. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in öğretim metodunun güzelliği ifade edilmiştir. Bir şeyden genel olarak bahsetmiş sonra da onu detaylandırmıştır.
6. Öncelik sırasına göre başlamak gerekir. Bundan dolayı Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- önce Allah'a karşı samimiyeti sonra kitabına karşı samimiyeti sonra Rasûlüne karşı samimiyeti sonra Müslümanların yöneticilerine karşı samimiyeti son olarak bütün Müslümanlara karşı olan samimiyeti zikretmiştir.

(٤٣) - عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: تَلَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةَ: {هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ، وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ} [آل عمران: ٧]. قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ سَمَى اللَّهُ، فَاحْذَرُوهُمْ». [صحيح] - [متفق عليه]

(43) - Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- {Sana kitabı indiren O'dur. Onun (Kur'an'ın) bazı ayetleri muhkemdir, onlar kitabın temelidir. Diğerleri de müteşabihdir. Kalplerinde bir eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve tevil etmek için müteşabih ayetlerinin ardına düşerler. Oysa onun gerçek manasını ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar, “Ona iman ettik, hepsi Rabbimiz katındandır” derler. (Bu inceliği) ancak akıl sahipleri düşünüp anlar.} [Âl-i İmrân Suresi 7.] ayetini okudu. Âişe -radiyallahu anha-: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle buyurduğunu söyledi: «Kur'an'ın müteşabihlerine tâbi olanları gördüğünüz vakit, onlardan sakının. Onlar Allah'ın (kalplerinde eğrilik olduğunu) ismiyle belirttiği kimselerdir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- {Sana kitabı indiren O'dur. Onun (Kur'an'ın) bazı ayetleri muhkemdir, onlar kitabın temelidir. Diğerleri de müteşabihdir. Kalplerinde bir eğrilik olanlar, fitne çıkarmak ve tevil etmek için müteşabih ayetlerinin ardına düşerler. Oysa onun gerçek manasını ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar, “Ona iman ettik, hepsi Rabbimiz katındandır” derler. (Bu inceliği) ancak akıl sahipleri düşünüp anlar.} [Âl-i İmrân Suresi 7] ayetini okudu. Bu ayette Allah Teâlâ, peygamberine açık hükümler bulunan, kitabın aslı ve

dayanağı, ihtilaf halinde başvurulacak Kur'an'ı indirdiğini haber vermiştir. Yine Kur'an'da birden fazla anlama gelebilecek başka ayetler de vardır. Bazı kimselere anlamları karışık gelir veya kendileriyle diğer ayet arasında çelişki olduğunu düşünürler. Sonra Allah Teâlâ, bu ayetlerle insanların davranışlarını açıklamış, kalplerinde eğrilik olup haktan meyledenler, muhkem olanı bırakıp ihtimal içeren müteşabih olanı kabul ederler. Bununla şüphe uyandırmak ve insanları saptırmak ve böylece onu kendi hevalarına uygun şekilde yorumlamak isterler. İlimde sebat edenler ise, bunların müteşabih ayetler olduğunu bilir ve onları muhkem olan ayetlere döndürürler. Müteşabih ayetlerin Allah Teâlâ'nın katından olduğunu bilir ve onlara iman ederler. Bu ayetler onlara karışık gelmez ve diğerleri ile çelişmez. Ancak akıl sahipleri bunu bilir ve ondan öğüt alır. Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Müminlerin annesi Âişe -radiyallahu anha-'ya: Kur'an'ın müteşabih ayetlerine tabi olanları gördüğünde, Yüce Allah'ın onları {kalplerinde eğrilik olan} kimseler olarak adlandırdığını haber vermiştir. Onlardan uzak durun ve söylediklerine kulak asmayın diye buyurmuştur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kur'an'ın muhkem ayetleri, hükümleri açık manası ortadadır. Müteşabih olanlar ise; birden fazla manaya gelen, araştırma ve anlayış isteyen ayetlerdir.
2. Kalpleri haktan sapmış, bidat ehli, insanları yanılmak ve şüpheye düşürmek için sorun ıkaranlarla bir arada bulunmak sakındırılmıştır.
3. Ayetin sonunda Allah Teâlâ {(Bu inceliği) ancak akıl sahipleri düşünüp anlar.} diye buyurmuştur. Haktan sapanlara bir gönderme ve ilimde derinleşenlere bir övgü vardır. Kim hatırlayıp öğüt almaz ve hevasına uyarsa akıl sahiplerinden olmaz.
4. Kalpteki sapkınlığın sebebi, müteşabih ayetlerin peşine düşmektir.

5. Manası herkes tarafından anlaşılamayan müteşabih ayetleri muhkem ayetlere döndürmek farzdır.
6. Allah Teâlâ, insanların iman ehli mi yoksa dalalet ehli mi olduğunun ayırt edilmesi için Kur'an'ın bir kısmını muhkem, bir kısmını da müteşabih kılarak imtihan etmiştir.
7. Müteşabih ayetlerin Kur'an'da bulunması; âlimlerin diğer insanlara üstünlüğünü göstermek, yaratıcısına teslim olup acizliğini itiraf ederek akılların eksikliğini göstermek içindir.
8. İlimde derinleşmenin fazileti ve onda sebat etmenin gerekliliği ifade edilmiştir.
9. {Oysa onun gerçek tevilini ancak Allah bilir. İlimde derinleşmiş olanlar} ayeti ile ilgili müfessirlerin iki görüşü vardır. Allah lafzında durulduğunda buradaki onun tevilini ibaresinden kasıt bir şeyin hakikatini ve iç yüzünü manasına gelmektedir. Ruh ve kıyamet meselesi gibi anlaşılması mümkün olmayan şeylerin hakikatini ancak Allah bilir demektir. İlimde derinleşmiş olanlar buna iman ederler ve işin hakikatini Allah'a havale ederler ve bu sayede teslim olarak selamette kalırlar. Allah lafzında durulmaması durumunda ise tevil; tefsir, ortaya çıkarma, açıklama manasına gelir. O zaman ayetin manası Yüce Allah bunu bilir ve ilim sahipleri de bunu bilir demektir. Bundan dolayı buna iman eder ve muhkem olan ayetlere döndürürler.

(65062)

(٤٤) - عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيَعْبِرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(44) - Ebû Saîd el-Hudrî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: “Kim bir kötülük görürse, onu eliyle değiştirsin. Şayet eliyle değiştirmeye gücü yetmezse, diliyle değiştirsin. Diliyle değiştirmeye de gücü yetmezse, kalbiyle buğzetsin, bu imanın en zayıf derecesidir.” [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- güç yetirebilen kimsenin kötülüğü; -Allah'ın ve Rasûlünün yasakladığı her şeyi- değiştirmesini emretmiştir. Bundan dolayı bir kimse bir kötülük görürse, gücü yetiyorsa bunu eliyle değiştirmesi gerekir. Şayet buna gücü yetmiyor ise dili ile değiştirsin. Bu da bu kötülüğü yapana yaptığı şeyin zararını açıklayarak ve onu bu kötülük yerine iyiliğe yönlendirerek olur. Buna da gücü yetmez ise, bu kötülüğe kalbinden nefret ederek değiştirmeye çalışsın ve değiştirmeye gücüm olsaydı şüphesiz değiştirmeye çalışırdım kararlılığında olsun. Kalp ile kötülüğü değiştirmeye çalışmak imanın en zayıf mertebesidir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu hadis, kötülüğü değiştirme mertebelerinin açıklanmasındaki asılları ifade etmektedir.
2. Kötülüğü yasaklamak kademeli olarak emredilmiştir. Herkes gücü ve kudreti ölçüsünde değiştirmeye çalışır.
3. Kötülükten sakındırmak, dinde sorumluluğu hiç kimseden düşmeyen büyük bir husustur ve her Müslüman, gücüne göre onunla sorumlu tutulur.

4. İyiliği emredip kötülükten sakındırmak imanın özelliklerindedir ve iman artar ve eksilir.
5. Kötülüğü yasaklarken yapılan bu işin kötü olduğu ilmine sahip olma şartı vardır.
6. Kötülüğü inkar ederken kendisinden daha büyük bir kötülükle sonuçlanmama şartı vardır.
7. Kötülükten sakındırma hususunda bir Müslümanın öğrenmesi gereken adabı ve şartları vardır.
8. Kötülüğü inkâr ederken şeri siyaset, ilim ve basirete ihtiyaç vardır.
9. Kalp ile bu kötülüğü inkar etmemek imanın zayıflığına işaret eder.

(65001)

(٤٥) - عَنِ الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَثَلُ الْقَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَالِقِ فِيهَا، كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهَمُوا عَلَى سَفِينَةٍ، فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلَاهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا، فَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَوْا مِنَ الْمَاءِ مَرُّوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ، فَقَالُوا: لَوْ أَنَّا حَرَفْنَا فِي نَصِيبِنَا حَرْفًا وَلَمْ نُؤْذِ مَنْ فَوْقَنَا، فَإِنْ يَتْرُكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا، وَإِنْ أَخَذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجَّوْا، وَنَجَّوْا جَمِيعًا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(45) - Nu'mân b. Beşîr -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah'ın çizdiği sınırları aşmayarak orada duranlarla bu sınırları aşıp ihlal edenler, bir gemiye binmek üzere kura çeken topluluğa benzerler. Onlardan bir kısmı geminin üst katına, bir kısmı da alt katına yerleşmişlerdi. Alt kattakiler su almak istediklerinde üst kattakilerin yanından geçiyorlardı. Alt katta oturanlar: "Hissemize düşen yerden bir delik açsak, üst katımızda oturanlara eziyet vermemiş oluruz" dediler. Şayet üstte oturanlar, bu isteklerini yerine getirmek için alttakileri serbest bırakırlarsa, hepsi birlikte batar, helak olurlar. Eğer bunu önlerlerse, hem kendileri kurtulur, hem de onları kurtarmış olurlar.»

[Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah'ın sınırlarına dikkat eden, emirlerini yerine getiren, iyiliği emredip kötülükten sakındıran kimselere örnek vermiştir. Allah'ın sınırlarını aşıp ihlal eden, iyiliği emretmeyi terk edip, münkeri işleyen kimselerin toplumun kurtuluşundaki olumsuz etkilerinin nasıl olduğuna dair örnek vermiştir. Bunlar aynı gemiye binen, üst katında kim oturacak ve alt katında kim oturacak diye aralarında kura çeken bir topluluk gibidir. Bazıları üst katta oturmayı bazıları da alt katta oturmayı hak etmiştir. Alt katta olanlar su almak istediklerinde üst kattakilerin yanından geçiyorlardı, Alt katta bulunanlar: Bulduğumuz yerde bir delik açsak istediğimiz suya ulaşır ve üst katımızda oturanlara eziyet vermemiş

oluruz, dediler. Şayet üstte oturanlar, bu isteklerini yerine getirmek için alttakileri serbest bırakırlarsa, hepsi gemi ile birlikte batarlar. Eğer bunu yapmalarını engeller ve önlerlerse, hem iki grup da kurtulmuş olurlar.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Toplumun kurtulması ve korunmasında iyiliği emretmenin ve kötülüğü yasaklamanın önemi büyüktür.
2. Eğitim ve öğretim metotlarından birisi de örneklendirmedir. Bu sayede somut bir şekilde anlatılmak istenen zihinlere işlenir.
3. İnkâr edilmeden açıktan bir münkerin işlenmesi bozulmaya sebebiyet verir ve zararı herkese döner.
4. Toplumun yıkımı, kötülük yapanların yeryüzünde fesat çıkarmasına izin verilmesinden kaynaklanmaktadır.
5. Yanlış davranış ve iyi niyet, işin doğru olması için yeterli değildir.
6. Müslüman toplumda sorumluluk paylaşılır ve belirli bir kişiye emanet edilmez.
7. Kişilerin işlediği günahlar inkâr edilmezse (onlara engel olunmazsa) azap herkesi kapsar.
8. Kötülük yapanlar da, tıpkı münafıklar gibi kötülüklerini toplumun yararına olacak işlermiş gibi gösterirler.

(3341)

(٤٦) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورِ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا، وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامِ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(46) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «İnsanları (salih amel işlemek için) doğru yola çağıran kimseye, kendisine uyanların sevabı gibi sevap verilir. Ona uyanların sevaplarından da hiçbir şey eksiltilmez. Başkalarını sapıklığa çağıran kimseye de, kendisine uyanların günahı gibi günah verilir. Ona uyanların günahlarından da hiçbir şey eksiltilmez.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-, sözle veya amelle insanları, içinde hak ve hayır bulunan bir yola çağıran, yönelten ve teşvik eden kimseye bu yolda onu takip edenlerin sevabından verileceğini ve ona tabi olanların da sevaplarından hiçbir şeyin eksilmeyeceğini, söylediği söz veya işlediği amelle, günah ve hatalar içeren ya da helal olmayan batıl ve kötü bir yola insanları davet edip yönelten kimsenin de, bu yolda onu takip edenlerin günahlarından verileceğini ve ona tabi olanların da günahlarından hiçbir şeyin eksilmeyeceğini beyan etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Az ya da çok dosdoğru yola çağırmanın fazileti ifade edilmiştir. Davet eden kişiye o ameli yapan kimsenin sevabı verilir. Bu da Yüce Allah'ın lütfunun ne kadar büyük, cömertliğinin ne kadar mükemmel olduğunu gösterir.
2. Az ya da çok sapıklığa davet edip çağırmanın tehlikesi ifade edilmiştir. Buna davet edip çağıran kişiye o ameli yapan kimsenin günahından yazılır.

3. Karşılık, işlenen amelin türünden olur. Kim; hayra davet ederse, o hayrı yapanın sevabı kadar sevap alır, kim de kötülüğü çağırırsa, o kötülüğü işleyenin günahı gibi günah kazanır.
4. Bir Müslüman, insanlar kendisini görürken açıkça günah işleyerek kendisinin örnek alınmasından sakınmalıdır. Çünkü işlemiş olduğu günaha onları çağırmasa bile kendisini taklit eden kimselerden dolayı günah işlemiş olur.

(3373)

(٤٧) - عن أبي مسعود الأنصاري رضي الله عنه قال: جاء رجل إلى النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي أَبْدِعُ بِي فَأَحْمِلُنِي، فَقَالَ: «مَا عِنْدِي»، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنَا أَدْلُهُ عَلَى مَنْ يَحْمِلُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ قَاعِلِهِ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(47) - Ebû Mesûd el-Ensârî -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Bir adam Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelerek: "Benim hayvanım helak oldu. Bana bir binek hayvanı ver!" dedi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz: «Bende yok!» buyurdu. Bunun üzerine bir adam: "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben ona binek hayvanı verecek kimseyi gösteririm!" dedi. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Kim bir hayra (iyiliğe) vesile olursa o kimseye hayrı yapan kimsenin ecri gibi ecir vardır.» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Bir adam Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelerek: "Benim devam öldü, bana bir binek hayvanı ver, gideceğim yere beni ulaştırırsın" dedi. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ona verecek bir binek olmadığını söyledi. O mecliste olan bir kişi; "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben ona binek verecek kimseyi gösteririm!" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- iyiliğe vesile olan bu kimsenin hayrı yapan

kimseye sevapta ortak olduğunu haber vermiştir. Çünkü bu kimse ihtiyaç sahibi kimseyi yönlendirmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İyiliğe vesile olmak teşvik edilmiştir.
2. İyiliğe teşvik, Müslüman toplumunun dayanışma ve bütünleşme sebeplerinden biridir.
3. Allah Teâlâ'nın lütfunun genişliği ifade edilmiştir.
4. Hadis genel bir kuralı içerdiğinden, bütün salih ameller buna dahildir.
5. Eğer bir kişi; başkasının isteğini yerine getiremiyorsa, onu başka bir kişiye yönlendirir.

(5354)

(٤٨) - عن ابنِ عمرَ رضي اللهُ عنهما قال: قال رسولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عليه وسلم: «مَنْ كَشَبَةَ بِقَوْمٍ

فَهُوَ مِنْهُمْ». [حسن] - [رواه أبو داود وأحمد]

(48) - İbni Ömer -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim bir topluluğa benzerse o da onlardandır.» [Hasen Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- salih, kâfir, fasık bir topluluğa ait inanç, ibadet veya örflerinden birini taklit eden kimsenin o topluluktan olduğunu haber vermiştir. Çünkü zahirde onları taklit etmek, itikatta da onları taklit etmeye yol açar ve hiç şüphe yok ki, toplumları taklit etmek onlara duyulan hayranlıktan kaynaklanır. Onları sevmeye, hürmet etmeye ve güvenmeye yol açabilir. Bu da kişiyi onlar gibi inanmaya sevk edebilir. -Bundan Allah'a sığınırız.-

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kâfir ve fasıklara benzemek yasaklanmıştır.

2. Salihleri taklit etmek ve onları örnek almak teşvik edilmiştir.
3. Zahirde benzemek kalpte sevgiyi doğurur.
4. İnsan taklit etme ve türüne göre tehdit ve günaha maruz kalır.
5. Kâfirlerin dinlerinde ve kendilerine has örf ve âdetlerinde taklit edilmesi yasaklanmıştır. Bunun dışında kalan meslek dalları ve benzeri şeyler bu yasak kapsamına girmez.

(5353)

(٤٩) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٍّ وَلَا نَصْرَانِيٍّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنَ أَصْحَابِ النَّارِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(49) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Muhammed'in canı elinde olan zata yemin olsun ki; bu ümmetten Yahudi veya Hristiyan herhangi bir kimse beni duyar da, sonra benimle gönderilen dine iman etmeden ölürse, mutlaka Cehennem ashabından olur!» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Teâlâ adına yemin ederek, bu ümmetten Yahudi, Hristiyan ya da bunlar dışında herhangi birisine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in daveti ulaşır da sonra gönderilen bu dine iman etmeden ölürse, Cehennem ashabından olur ve orada ebedi kalacaktır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in mesajı bütün insanlığa gelmiştir. Ona tabi olmak gerekir. Ona verilen din ile geçmiş bütün dinler nesih edilmiştir.

2. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'i inkâr eden kimsenin diğler peygamberlere inandığını iddia etmesi ona fayda sağlamaz.
3. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'i tanımayan, İslam daveti kendisine ulaşmayan kimse mazurdur. Ahiretteki durumu Allah Teâlâ'ya kalmıştır.
4. Can boğaza gelip dayanmadığı sürece şiddetli hastalık da olsa, ölüm yakında olsa İslam dini fayda sağlar.
5. Yahudi ve Hristiyanlar da dahil olmak üzere kâfirlerin dinini doğru görmek küfürdür.
6. Hadiste Yahudi ve Hristiyan zikredilerek diğlerlerine bir uyarıda bulunulmuştur. Çünkü Yahudi ve Hristiyanlara kitap gönderilmiştir. Onların durumu bu ise kendilerine kitap verilmeyen kâfirlerin durumu daha tehlikelidir. Bundan dolayı bütün bu kâfirlerin Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in dinine girmeli ve ona itaat etmelidir.

(۵۰) - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةَ الْعَقَبَةِ وَهُوَ عَلَى نَاقَتِهِ: «الْقُطْ لِي حَصَى» فَلَقَطْتُ لَهُ سَبْعَ حَصَيَاتٍ، هُنَّ حَصَى الْحَذْفِ، فَجَعَلَ يَنْقُضُهُنَّ فِي كَفِّهِ وَيَقُولُ: «أُمَّمَّالَ هُوَلَاءَ فَارُمُوا» ثُمَّ قَالَ: «أَبِيهَا النَّاسُ، إِيَّاكُمْ وَالْعُلُوَّ فِي الدِّينِ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ الْعُلُوَّ فِي الدِّينِ». [صحيح] - [رواه ابن ماجه والنسائي وأحمد]

(50) - İbn Abbas -radiyallahu anhum- dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah Akabe sabahı (Akabe cemresine taş atılacak olan bayramın ilk günü sabahı) devesinin üzerinde iken, «Benim için çakıl taşları topla.» buyurdu. Bunun üzerine onun için parmaklarıyla fırlatılacak büyüklükte yedi tane çakıl taşı topladım. Onları avucunda hareket ettirerek şöyle buyurdu: «Bunlar gibi (küçük taşlar) atın.» Sonra sözlerine şunları ekledi: «Ey insanlar! Dinde aşırılıktan sakınınız. Çünkü sizden öncekileri dinde aşırılığa kaçmaları helak etmiştir.» [Sahih Hadis]

Şerh:

İbn Abbas -radiyallahu anhum- Kurban Bayramının ilk günü, Veda Haccı sırasında Akabe Cemresi taşlandığı günün sabahında Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanında bulunduğunu haber vermiştir. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ondan çakıl taşları toplamasını istediğinde, taşlardan her biri nohut veya fındık büyüklüğünde olmak üzere yedi çakıl taşı topladı. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- taşları eline koydu ve sonra onları hareket ettirdi ve şöyle dedi: Benzer büyüklükte atın. Daha sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- dinde aşırılığa, tutuculuğa ve haddi aşmaya karşı uyarıda bulunmuştur. Zira önceki ümmetleri dinde haddi aşmak, aşırılık ve tutuculuk yapmak helak etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Dinde aşırılık yasaklanmış, bunun kötü sonuçları ve helak sebebi olduğu açıklanmıştır.

2. Bizden önceki ümmetlerin yaptıkları hatalardan kaçınarak ibret almanın gerekliliği anlatılmıştır.
3. Sünnete uymak teşvik edilmiştir.

(3395)

(۵۱) - عن عبد الله بن مسعود قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «هلك المتتظعون» قالها

ثلاثًا. [صحيح] - [رواه مسلم]

(51) - Abdullah b. Mes'ûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «(Sözlerinde ve fiillerinde haddi aşır) aşırı gidenler helak olmuştur.» Bunu üç defa tekrar etmiştir. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, -Hidayet ve ilim üzere olmayan-dinlerinde ve dünyalarında, söz ve fiillerinde Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in getirdiği şeri sınırları aşan kimselerin hüsrana ve kayıp içinde olduklarını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Her konuda aşırılık ve sıkıntı veren şeylerin yapılması haram kılınmıştır. Özellikle ibadet ve salihlerin tazim edilmesi gibi her hususta bunlardan kaçınmak teşvik edilmiştir.
2. İbadet ve diğer hususlarda kâmil olanı yapmayı istemek övülen bir husustur. Bu da dinin istediği gibi hareket edildiğinde gerçekleşir.
3. Önemli olan konunun vurgulanması güzel olandır. Bundan dolayı Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu cümleyi üç defa tekrarlamıştır.
4. İslam, hoşgörü ve kolaylık dinidir.

(3420)

(۵۲) - عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْيَهُودُ مَغْضُوبٌ عَلَيْهِمْ، وَالنَّصَارَى ضَالَّةٌ». [صحيح] - [رواه الترمذي]

(52) - Adîy b. Hâtim -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Yahudiler, Allah'ın gazaplandığı kimselerdir, Hristiyanlar da sapık kimselerdir.» [Sahih Hadis] - [Tirmizî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Yahudilerin Yüce Allah'ın kendilerine öfkelendiği bir toplum olduklarını haber vermiştir. Çünkü hakkı öğrenip onunla amel etmemişlerdir. Hristiyanlar ise dalalet üzere olan bir toplumdur. Çünkü ilim olmadan amel etmişlerdir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İlim ile ameli birleştirmek, gazaba uğrayanların ve sapıkların yolundan kurtuluşa vesiledir.
2. Yahudi ve Hristiyanların yoluna uymak sakındırılmış ve dosdoğru yol olan İslam'a sınıksız sarılmanın önemi ifade edilmiştir.
3. Hem Yahudiler hem de Hristiyanlar sapıklık üzeredir ve Allah'ın gazabını hak etmiştir. Ancak Yahudilerin en büyük özelliği Allah'ın onlara gazap etmesi, Hristiyanların en büyük özelliği de dalalet ehli olmalarıdır.

(65061)

(۵۳) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «كَتَبَ اللَّهُ مَقَادِيرَ الْخَلَائِقِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِائَتَيْ أَلْفِ سَنَةٍ، قَالَ: وَعَرَّشَهُ عَلَى الْمَاءِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(53) - Abdullah b. Amr b. el-Âs -radıyallahu anhumâ-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle buyurduğunu işittim: «Allah, göklerle yeri yaratmadan elli bin sene önce, mahlukatın kaderini yazdı. Arşı da su üzerindeydi.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Yüce Allah'ın göklerle yeri yaratmadan elli bin sene önce, mahlukatın kadere ile ilgili olacak olan; yaşam, ölüm, rızık ve diğer hususları ayrıntılı bir şekilde Levh-i Mahfuz'da yazdığını haber vermiştir. Bütün bunlar Yüce Allah'ın takdir ettiği gibi olacaktır. Var olan her şey Allah'ın dilemesi ve kadereyledir. Kulun kaderinde olan şey ulaşmakta şaşmaz, kaderinde olmayan şey de ona ulaşmaz.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kaza ve kadere iman etmek farzdır.
2. Kader: Yüce Allah'ın olacak her şeyi bilmesi, yazması, dilemesi ve bunu yaratmasıdır.
3. Göklerin ve yerin yaratılmasından önce her şeyin kaderinin yazıldığına iman etmek, kadere razı ve teslim olmayı sağlar.
4. Rahman'ın arşı gökler ve yer yaratılmadan önce suyun üzerindeydi.

(٥٤) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ: «أَنَّ خَلْقَ أَحَدِكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَأَرْبَعِينَ لَيْلَةً، ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَهُ، ثُمَّ يَكُونُ مُضَعَّةً مِثْلَهُ، ثُمَّ يُبْعَثُ إِلَيْهِ الْمَلَكُ، فَيُؤَدِّنُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ، فَيَكْتُبُ: رِزْقَهُ وَأَجَلَهُ وَعَمَلَهُ وَسَقِيَّ أَمْ سَعِيدٌ، ثُمَّ يَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى لَا يَكُونُ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ إِلَّا ذِرَاعٌ، فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ، فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُ النَّارَ، وَإِنْ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ إِلَّا ذِرَاعٌ، فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ، فَيَعْمَلُ عَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(54) - Abdullah b. Mes'ûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Bize, doğru söyleyen, doğruluğu tasdik ve kabul edilmiş olan Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: «Sizden birinizin yaratılışının başlangıcı, annesinin karnında kırk gün ve gecede derlenir, toplanır. Sonra ikinci kırk günlük süre içinde pıhtı haline döner. Sonra da bir o kadar zaman içinde bir parça et olur. Daha sonra Allah bir melek gönderir ve melek, ona ruh üfler. Bu melek dört şeyle; anne rahmindeki canlının rızkını, ecelini, amelini, iyi biri mi, yoksa kötü biri mi olacağını yazmakla emrolunur. Sizden biri, cennetliklerin yaptığı işleri yapar ve kendisi ile Cennet arasında sadece bir arşın mesafe kalır da, sonra anne karnında yazılan yazının hükmü öne geçer, cehennemliklerin yaptığı işleri yapar ve Cehennem'e girer. Yine sizden biri cehennemliklerin yaptığı işleri yapar ve kendisi ile Cehennem arasında bir arşın mesafe kalır; sonra anne karnında yazılan yazının hükmü öne geçer ve o kişi cennetliklerin yaptığı işleri yapar ve neticede Cennet'e girer.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

İbn Mes'ûd -radiyallahu anh-: Doğru sözlü, Yüce Allah'ın doğruluğunu tasdik ettiği Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle buyurduğunu söylemiştir: Sizden birinizin yaratılışının başlangıcı şu şekildedir: Kişi hanımıyla ilişkiye girdiğinde erkekten

gelen meni kadının rahminde kırk gün nutfe/embriyo olarak kalır. Sonra alaka, kan pıhtısı halini alır ve bu da ikinci kırk gündedir. Sonra da mudga, bir çiğnemlik et parçası halini alır ve üçüncü kırk gündedir. Daha sonra Allah bir melek gönderir ve bu melek, üçüncü kırk gündün sonra ona ruh üfler. Bu melek dört şeyi yazmakla emrolunmuştur. Bunlar; yaşadığı süre içinde hangi nimetler ile rızıklandırılacak, eceli, dünyada ne kadar kalacak, ameli ve mutlulardan mı yoksa bedbahtlardan mı olacak? Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir kimsenin Cennet ehlinin amelini yapacağına ve bu kimsenin amelinin insanlar nazarında salih amel olarak görüneceğine ve nasıl bir kimse ile ulaşmak istediği bir yer arasında bir arşın yer kalıyor ise bu kimse ile Cennet arasında da bir arşın yer kalacağına sonra da anne karnında yazılan kaderi bunun önüne geçip, Cehennem ehlinin amellerini işleyeceğine ve bununla amelleri son bulup Cehennem'e gireceğine dair yemin etmiştir. Çünkü yaptığı salih amellerin kabul şartı; bu amellerde sebat etmesi ve değiştirmemesidir. Bir diğer kişi ise; Cehennem ehlinin amellerini işler, Cehennem ile arasında bir arşın kadar bir mesafe kalır oraya girmeye yaklaşır, sonra da anne karnında yazılan kaderi bunun önüne geçer, Cennet ehlinin amellerini işler ve Cennet'e girer.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Sonuç olarak işler kaza ve kaderde yazıldığı gibi olur ve takdir edilen gerçekleşir.
2. Amellerin zahirine aldanmak sakındırılmıştır. Çünkü ameller sonlarına göre değerlendirilir.

(65037)

(۵۵) - عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «الْحِجَّةُ أَقْرَبُ إِلَى أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ، وَالنَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(55) - Abdullah b. Mes'ûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Cennet size, ayakkabınızın bağından daha yakındır. Cehennem de öyledir.»
[Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Cennet ve Cehennem'in kişiye, ayağındaki ayakkabı bağı kadar yakın olduğunu haber vermiştir. Çünkü insan, Allah'ın razı olacağı bir ibadet sebebi ile Cennet'e girebileceği gibi, bir günah sebebiyle de Cehennem'e girebilir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Az da olsa hayır işlemek teşvik edilmiş ve az da olsa kötülük işlemekten sakındırılmıştır.
2. Bir Müslümanın hayatında ümit ve korku bir arada olmalı, içinde bulunduğu duruma aldanmaması için daima Yüce Allah'tan hak üzere ayaklarını sabit kılmasını istemelidir.

(3581)

(56) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «حُجِبَتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ، وَحُجِبَتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(56) - Ebû Hureyre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Cehennem, nefse hoş gelen şeylerle kuşatılmış; Cennet ise, nefsin istemediği şeylerle çepeçevre sarılmıştır.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebî -sallallahu aleyhi ve sellem- Cehennem'in, haramları işlemek ve farzları ihmal etmek gibi nefsin arzuladığı şeyler ile çepeçevre kuşatıldığını haber vermiştir. Bundan dolayı kim nefsinde ve hevasına uyarırsa, Cehennem'i hak etmiş olur. Cennet ise; emredilenleri yerine getirmede sebat etmek, haramları terk edip bunda kararlı olmak gibi nefsin hoş görmediği şeyler ile çepeçevre kuşatılmıştır. Kim bu zorlu yolları aşar ve nefsi ile mücadele ederse Cennet'e girmeyi hak eder.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İnsanı şehvetinin peşinden sürükleyen sebeplerden biri de Şeytan'ın şer ve çirkin şeyi süslemesidir. Böylece nefis onu güzel görür ve ona meyleder.
2. Nefse hoş gelen haramlardan uzak durmak Cehennem'e götüren yol olduğu için, nefsin hoş görmediği şeylere sabretmek ise Cennet'e götüren bir yol olduğu için emredilmiştir.
3. Nefisle mücadele, ibadetlerde hırslı olmak, itaatleri kuşatan zorluk ve nefsin hoşlanmadığı şeylere sabretmenin fazileti beyan edilmiştir.

(٥٧) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ أَرْسَلَ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى الْجَنَّةِ، فَقَالَ: انظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا. فَانظَرَ إِلَيْهَا فَرَجَعَ، فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا. فَأَمَرَ بِهَا فَحُفَّتْ بِالْمَكَارِهِ، فَقَالَ: أَذْهَبُ إِلَيْهَا فَانظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا. فَانظَرَ إِلَيْهَا، فَإِذَا هِيَ قَدْ حُفَّتْ بِالْمَكَارِهِ، فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لَا يَدْخُلَهَا أَحَدٌ. قَالَ: أَذْهَبُ فَانظُرْ إِلَى النَّارِ وَإِلَى مَا أَعَدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا. فَانظَرَ إِلَيْهَا فَإِذَا هِيَ يَرْكَبُ بَعْضُهَا بَعْضًا، فَرَجَعَ فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَا يَدْخُلُهَا أَحَدٌ. فَأَمَرَ بِهَا فَحُفَّتْ بِالشَّهَوَاتِ، فَقَالَ: ارْجِعْ فَانظُرْ إِلَيْهَا. فَانظَرَ إِلَيْهَا فَإِذَا هِيَ قَدْ حُفَّتْ بِالشَّهَوَاتِ، فَرَجَعَ وَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لَا يَنْجُو مِنْهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا». [حسن] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي]

(57) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Yüce Allah Cennet'i ve Cehennem'i yarattığında Cebrail -aleyhisselam-ı Cennet'e gönderir ve şöyle der: Oraya git ve Cennet ehline hazırladığım şeylere bir bak. Cebrâil gidip bakar, döner ve şöyle der: Senin izzetine yemin ederim ki bunu duyan herkes oraya girmek ister. Daha sonra Allah Teâlâ Cennet'in etrafının zorluklarla çevrilmesini emreder. Cebrâil'e oraya git ve bak Cennet ehline neler hazırladım der. Cebrâil gider bakar ve Cennet'in zorluklarla çevrili olduğunu görür ve: "Senin izzetine yemin ederim ki kimsenin oraya giremeyeceğinden korktum" der. Yüce Allah Cebrâil'e "Cehennem'e git ve ehline neler hazırladığıma bir bak" diye buyurur. Gidip baktığında Cehennem'in birbirine geçtiğini görür. Cebrâil gidip bakar, döner ve şöyle der: Senin izzetine yemin ederim ki bunu duyan kimse kesinlikle girmez. Daha sonra Allah Teâlâ Cehennem'in etrafının nefsin arzuladığı şeyler ile çevrilmesini emreder. Tekrar O'na git ve bak der. Cebrâil gider bakar ve nefsin arzuladığı şeyler ile çevrildiğini görür ve: "İzzetine yemin ederim ki bundan kimse kurtulamadan oraya girecek diye korktum" der. [Hasen Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Yüce Allah'ın Cennet ve Cehennem'i yarattığında Cebrâil -aleyhisselam-'a: Cennet git bak diye buyurduğunu, onunda gidip baktığını sonra döndüğünde şunları söylediğini haber vermiştir. Cebrâil: Rabbim! "Senin izzetine yemin ederim ki bunu duyan, oradaki nimetleri, ikramı ve hayırları duyan herkes oraya girmek isteyecek ve bunun için amel edecek" der. Daha sonra Allah Teâlâ Cennet'in etrafının yapılmasını emrettiği farzlar ve uzak durulmasını istediği yasaklardan oluşan meşakkat ve zorluklarla çevirir. Cennet'e girmek isteyen kişi bu zorlukları aşması gerekir. Sonra Allah -Azze ve Celle-: "Ey Cebrâil! Zorluklarla çevrildikten sonra git Cennet'e bir bak." diye buyurur. Cebrâil oraya gidip bakar, geri döndüğünde: Rabbim! Senin izzetine yemin ederim ki, o yolda zorluk ve meşakkat olması sebebiyle kimsenin oraya giremeyeceğinden korktum" der. Yüce Allah Cehennem'i yarattığında: Ey Cebrâil! "Cehennem'e git bak diye buyurur. Cebrâil de gidip bakar. Sonra Cebrâil döndüğünde: Rabbim! Senin izzetine yemin ederim ki buradaki azabı, sıkıntıları ve cezayı duyan kimse oraya girmeyi kötü görür ve oraya götürecektensebeplerden uzak durur, kesinlikle girmez" der. Daha sonra Allah Teâlâ Cehennem'in etrafını ve oraya giden yolları nefsin arzuladığı şeyler ile çevrilmesini emreder. Sonra; "Ey Cebrâil! Tekrar oraya git ve bak." der. Cebrâil gider bakar ve: Rabbim! İzzetine yemin ederim ki nefsin arzuladığı şeyler ile kuşatıldığını gördüğümde oradan kimsenin kurtulamayacağı için korktum dehşete kapıldım." der.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Cennet ve Cehennem'in hâlihazırda var olduğuna iman etmek.
2. Gaybi haberlere, Allah ve Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'den gelen her şeye inanmanın zorunlu olduğunu ifade eder.
3. Sıkıntıya karşı sabırlı olmak önemlidir. Çünkü bu Cennet'e götüren yoldur.

4. Haramlardan kaçınmak önemlidir. Çünkü bu Cehennem'e götüren yoldur.
5. Cennet nefsin hoşlanmadığı, Cehennem ise nefsin arzuladığı şeylerle kuşatılmıştır. Dünya hayatındaki sınav ve imtihan bunu içerir.
6. Cennet'e giden yol zor ve meşakkatlidir. İman ile birlikte gayret ve sabra ihtiyaç vardır. Cehennem'e giden yol ise dünyada nefsin arzuladığı şehvet ve tatlar ile doludur.

(65034)

(٥٨) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «تَارِكُمْ جُزْءًا مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ»، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ كَأَنَّكَ لَكَافِيَةٌ. قَالَ: «فُضِّلْتُ عَلَيْهِنَّ بِتِسْعَةِ وَسِتِّينَ جُزْءًا كُلُّهُنَّ مِثْلُ حَرِّهَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(58) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Yaktığınız ateş var ya, bu Cehennem ateşinin yetmiş cüzünden bir cüzdür!» Sahabeler: "Zaten bu ateş, (asileri cezalandırmaya ahirette) yeterliydi." dediler. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Cehennem ateşi diğerine altmış dokuz kat üstün kılındı. Her bir katın sıcaklığı, (dünya) ateşinin sıcaklığı gibidir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- dünya ateşinin, Cehennem ateşinin yetmiş cüzünden bir cüzü olduğunu haber vermiştir. Cehennem ateşinin sıcaklığı dünya ateşinin sıcaklığından altmış dokuz kat daha fazladır. Bu her kat dünya ateşinin sıcaklığına denktir. Sahabeler: Ya Rasûlallah! Hiç şüphesiz dünya ateşi içine girene azap edilmesi için yeterlidir, dediler. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Cehennem ateşi, dünya ateşinden altmış dokuz kat üstün kılındı. Her bir katın sıcaklığı, dünya ateşinin sıcaklığı kadardır.» diye buyurdu.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İnsanlar, kendilerini Cehennem ateşine götürecek amelleri işlemekten sakındırılmıştır.
2. Cehennem ateşinin ve azabının büyüklüğü, sıcaklığının şiddeti ifade edilmiştir.

(65036)

(۵۹) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «يَقْبِضُ اللَّهُ الْأَرْضَ، وَيَطْوِي السَّمَوَاتِ بِيَمِينِهِ، ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا الْمَلِكُ، أَيْنَ مُلُوكُ الْأَرْضِ».

[صحيح] - [متفق عليه]

(59) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Allah Teâlâ, kıyamet günü yeryüzünü elinde tutacak, sağ eli ile gökyüzünü dürececek, sonra da şöyle buyuracaktır: Ben Melikim! Dünya'nın kralları nerede?» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah Teâlâ'nın, kıyamet günü yeryüzünü kabzasında tutup toplayacağını, sağ eli ile gökleri dürüp bazısını diğerlerinin üzerine dolayacağını ve böylece yok olup gideceğini sonra da: "Ben Melikim, yeryüzünün kralları nerede?" diye buyuracağını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yüce Allah'ın mülkünün baki, O'nun dışındakilerin sahip oldukları mülklerinin de yok olup gideceği hatırlatılmıştır.
2. Yüce Allah'ın celali, azameti, kudreti, otoritesi ve mülkünün eksiksiz olduğu ifade edilmiştir.

(65028)

(٦٠) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزَلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا، فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ، وَيَقْتُلَ الْخِزْيِرَ، وَيَصْعَ الْحِزْيَةَ، وَيَفِيضَ الْمَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(60) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Canım elinde olana yemin olsun ki, yakın bir zamanda İbn Meryem size adil bir idareci, doğru bir imam olarak inecek, haçı kıracak, domuzu öldürecek ve cizye koyacaktır. Mal o kadar çoğalacak ki kimse malı kabul etmeyecektir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Meryem oğlu İsa -aleyhisselam-'ın Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şeriatı üzerine insanlar arasında adil bir şekilde hükmetmek için inmesinin yakın olduğu adına yemin etmiştir, İsa -aleyhisselam- Hristiyanların tazim ettikleri haçı kıracak, domuzu öldürecek, cizyeyi koyacak ve insanların İslam'a girmelerini için onları teşvik edecektir, Mal o kadar bol olacaktır ki, kimse kabul etmeyecektir. Bu da malın çok olması, insanlar elinde olanla yetinmesi, bereketin inmesi ve hayırların peş peşe gelmesinden dolayıdır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Ahir zamanda İsa -aleyhisselam-'ın ineceği ispat edilmiş ve bunun kıyamet alametlerinden olduğu ifade edilmiştir.
2. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şeriatını başka bir din geçersiz kılmayacaktır.
3. Ahir zamanda mallar bereketlenecek, insanların mala karşı aşırı ilgisi kalmayacaktır.
4. Ahir zamanda İsa -aleyhisselam-'ın İslam dini ile hükmedeceği ve o zamana kadar bu dinin bulunacağı müjdesi verilmiştir.

(٦١) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَمِّهِ: «قُلْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ»، قَالَ: لَوْلَا أَنْ تُعَيِّرَنِي فُرَيْشٌ، يَقُولُونَ: إِنَّمَا حَمَلَهُ عَلَى ذَلِكَ الْجَنْعُ لَأَفَرُّتُ بِهَا عَيْنَكَ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ: {إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ} [القصص:

6]. [صحيح] - [رواه مسلم]

(61) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- amcasına şöyle dedi: «Lâ ilahe illallah de ki, kıyamet günü bu kelime ile sana şahitlik edeyim.» Ebû Talip: "Kureyş beni yerip, korktuğu için bunu yaptı demeseydi bunu söyleyip seni mutlu etmek isterdim." dedi. Bunun üzerine Yüce Allah şu ayeti indirdi: {(Rasûlüm!) Sen sevdiğini hidayete erdiremezsin; bilakis, Allah dilediğine hidayet verir.} [Kasas Suresi: 56. Ayet] [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, ölüm döşeğindeki amcası Ebû Talip'ten, kıyamet günü kendisine şefaat edebilmesi için ve onun Müslümanlığına şahitlik etmek için la ilahe illallah/Allah'tan başka hak ilah yoktur sözünü söylemesini istemiştir. Ebû Talip, Kureyş'in kendisi hakkında kötü söz söylemesinden, ölümden ve acizlikten korktuğu için Müslüman oldu demelerinden çekindiği için şهادeti söylemekten yüz çevirmiştir. Ebu Talib, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e: Bu korktuğum şeyler olmasaydı, şهادet getirip seni mutlu etmek isterdim ve sen razı oluncaya kadar dilediğini söyledim demiştir. Bunun üzerine Allah Teâlâ, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in İslam'a girmeleri için kalplere hidayet vermeye kadir olmadığına delalet eden ayetini indirmiştir. Bilakis Yüce Allah tek başına dilediği kuluna hidayet eder. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- insanlara hakkı beyan etme, irşat ve dosdoğru yola yönlendirme hidayetine sahiptir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İnsanların sözlerinden korkulduğu için hak terk edilmez.
2. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- doğru yola irşat etme hidayetine sahiptir, ancak kalplere hidayet etmek onun elinde değildir.
3. İslam dinine davet etmek için hasta olan kâfiri ziyaret etmek meşrudur.
4. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- her durumda Yüce Allah'ın dinine davet etmede hırslı olmuştur.

(65069)

(٦٢) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «حَوْضِي مَسِيرُهُ شَهْرٌ، مَاؤُهُ أَبْيَضٌ مِنَ اللَّبَنِ، وَرِيحُهُ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ، وَكَيْرَانُهُ كُنُجُومِ السَّمَاءِ، مَنْ شَرِبَ مِنْهَا فَلَا يَظْمَأُ أَبَدًا». [صحيح] - [متفق عليه]

(62) - Abdullah b. Amr -radiyallahu anhumah-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Benim havuzum, bir aylık yürüyüş mesafesi kadar büyüktür. Suyu süttten daha beyaz, kokusu miskten daha hoştur. Kadehleri de gökteki yıldızlar kadar çoktur. Kim on-dan içerse, bir daha asla susamaz.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kıyamet günü bir havuzu olduğunu, uzunluğu ve genişliğinin bir ay yürüme mesafesi kadar, suyunun süttten daha beyaz, kokusunun miskten daha hoş, kadehlerinin gökteki yıldızlar kadar çok olduğunu, kim de bu kadehlerle bu havuzdan içerse, kesinlikle bir daha susamayacağını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in havuzu, ümmetinden Müminlerin kıyamet günü uğrayacakları büyük bir su birikintisidir.
2. Havuzdan içen kimse bir daha asla susamayacaktır.

(65030)

(٦٣) - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يُؤْتَى بِالْمَوْتِ كَهَيْئَةِ كَبِشٍ أَمْلَحَ، فَيَنَادِي مُنَادٍ: يَا أَهْلَ الْحَيَّةِ، فَيَبْشُرُئِيُونَ وَيَنْظُرُونَ، فَيَقُولُ: هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، هَذَا الْمَوْتُ، وَكُلُّهُمْ قَدْ رَأَهُ، ثُمَّ يُنَادِي: يَا أَهْلَ النَّارِ، فَيَبْشُرُئِيُونَ وَيَنْظُرُونَ، فَيَقُولُ: وَهَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، هَذَا الْمَوْتُ، وَكُلُّهُمْ قَدْ رَأَهُ، فَيَذْبَحُ ثُمَّ يَقُولُ: يَا أَهْلَ الْحَيَّةِ خُلُودٌ فَلَا مَوْتَ، وَيَا أَهْلَ النَّارِ خُلُودٌ فَلَا مَوْتَ، ثُمَّ قَرَأَ: {وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ} [مريم: 9]، وَهُوَ لَاءٌ فِي غَفْلَةٍ أَهْلَ الدُّنْيَا {وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ} [مريم: 9].»

[صحيح] - [متفق عليه]

(63) - Ebû Saîd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Ölüm, alaca bir koç suretinde getirilip Cennet ile Cehennem arasında durdurulur. Bir Münadi: "Ey Cennet ahalisi!" Bunun üzerine başlarını kaldırıp bakarlar. Münadi: "Bunu tanıyor musunuz?" diye sorar. Cennet'tekiler: "Evet, bu ölümdür." karşılığını verirler. Hepsi ölümü görmüştür. Sonra Münadi: "Ey Cehennem ahalisi!" Bunun üzerine başlarını kaldırıp bakarlar. Münadi: "Bunu tanıyor musunuz?" diye sorar. Cehennem' dekiler: "Evet, bu ölümdür." karşılığını verirler. Hepsi ölümü görmüştür. Sonrasında verilen emirle bu koç kesilir ve Münadi: "Ey Cennet ahalisi! Artık ölüm yok, ebedilik var! Ey Cehennem ahalisi! Artık ölüm yok, ebedilik var!" diye seslenir. Sonrasında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem: {Hala gaflet içinde bulunanları ve hala iman etmeyenleri için bitmiş olacağı o pişmanlık günü ile uyar} [Meryem Suresi 39.] ayetini okudu. "Dünya ahalisi gaflet içindedir" {ve onlar

iman etmiyorlar} [Meryem Suresi 39.] diye buyurdu. [Sahih Hadis] -
[Muttefekun Aleyh]

Serh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kıyamet günü ölümün; beyaz ve siyah renkli alaca bir koç suretinde getirileceğini beyan etmiştir. "Ey Cennet ahali!" diye seslenilir ve bunun üzerine onlar başlarını kaldırıp bakarlar. Münadi onlara: "Bunu tanıyor musunuz?" der. Onlar da: "Evet, bu ölümdür." derler, hepsi onu görüp tanımıştır. Sonra bir münadi: "Ey Cehennem ahali!" diye seslenir ve bunun üzerine onlar başlarını kaldırıp bakarlar. Münadi onlara: "Bunu tanıyor musunuz?" der. Onlar da: "Evet, bu ölümdür." derler, hepsi onu görüp tanımıştır. Sonrasında verilen emirle bu koç kesilir ve Münadi: "Ey Cennet ahali! Artık ölüm yok, ebedilik var! Ey Cehennem ahali! Artık ölüm yok, ebedilik var!" diye seslenir. Bu, Müminlerin nimetlerini ve kâfirlerin azaplarını artırmak içindir. Sonrasında Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-: {Hâlâ gaflet içinde bulunanları ve hâlâ iman etmeyenleri için bitmiş olacağı o pişmanlık günü ile uyar.} [Meryem Suresi 39.] ayetini okudu. Kıyamet günü, Cennet ve Cehennem ehli birbirinden ayrılacaktır. Her biri, içinde ebedî olarak kalacakları yerlere girecektir. Kötü ameller işleyen neden salih ameller işlemedim diye, amellerinde ihmalkâr davrananlar da hayırları neden artırmadım diye sızlanıp pişman olacaktır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İnsanın ahiretteki varacağı yer, ya Cennet ya da Cehennem 'de ebedî yaşamdır.
2. Kıyamet gününün dehşetinden sakındırılmıştır. O gün pişmanlık ve keder günüdür.
3. Cennet ehlinin daimi mutluluğu, Cehennem ehlinin daimi hüznü ifade edilmiştir.

(٦٤) - عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: إنه سمع نبي الله صلى الله عليه وسلم يقول: «لَوْ أَنَّكُمْ تَتَوَكَّلُونَ عَلَى اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ، لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ، تَعْدُو حِمَاصًا وَتَرُوحُ بِطَانًا».

[صحيح] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(64) - Ömer b. el-Hattâb -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim: «Eğer Allah'a hakkıyla tevekkül etseydiniz, O; sabah aç çıkıp akşam tok dönen kuşları rızıklandığı gibi sizi de rızıklandırır.»

[Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- din ve dünya işlerinde faydalı şeyleri elde etmek ve zarar veren şeyleri def etmek için Yüce Allah'a itimat edip güvenmeyi teşvik etmiştir. Yüce Allah'a hakiki manada tevekkül edip faydalı şeyleri elde etmek ve zarar veren şeyleri def etmek için sebepleri yerine getirmeliyiz. Bunu ne zaman yaparsak, Allah Teâlâ; sabah yuvasından aç bir şekilde çıkıp, karnı tok bir şekilde akşam yuvasına dönen kuşları rızıklandığı gibi bizi de rızıklandırır. Tembellik etmeden ve tevekkül ediyormuş gibi yapmadan kuşun yuvadan çıkıp rızkını araması sebepleri yerine getirmektir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Tevekkül etmenin fazileti ifade edilmiştir. Rızkı elde etmenin en büyük sebeplerinden birisidir.
2. Tevekkül etmek sebepleri yerine getirmeye aykırı değildir. Çünkü gerçek tevekkül, rızkı elde etmek için sabah gidip akşam dönmeye tezat değildir.
3. İslam dini kalp amellerine özen göstermektedir. Çünkü tevekkül kalp amellerindedir.
4. Sadece sebepleri yerine getirmek dindarlıktaki bir eksiklik, sebepleri terk etmek ise akıldaki bir noksanlıktır.

(٦٥) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِسْلَمَ الرَّكْبُ عَلَى الْمَاشِيِّ، وَالْمَاشِيِّ عَلَى الْقَاعِدِ، وَالْقَاعِدِ عَلَى الْكَثِيرِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(65) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Bineğ binen yürüyene, yürüyen oturana, az çoğa selam verir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- insanlar arasında selamlaşmanın adabını şu şekilde bildirmiştir: "Es-selâmu aleykum ve rahmetullahi ve berekatuh" "Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun." Yaşı küçük olan büyük olana selam verir, binekte olan yürüyene selam verir, yürüyen oturana selam verir ve az sayıda olanlar da çok sayıda olanlara selam verir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Hadis-i şeriften anlaşılan selam vermek müstehaptır. Ancak hadiste zikredilenin tersine yürüyenin binekte olana selam vermesi gibi diğer sayılan kimselerinde bu şekilde selam vermesi caizdir. Fakat güzel ve faziletli olan hadiste geçtiği gibidir.
2. Selamın hadiste belirtilen şekilde yayılması, sevgi ve dostluğun vesilelerinden biridir.
3. Bahsedilen hususlarda sayıları eşit ise, onların en hayırlısı ilk önce selam verendir.
4. Bu dinin mükemmelliği, insanların ihtiyaç duyduğu her şeyi açıklamasındadır.
5. Selam verme adabı ve kimin selam verilmeye daha hak sahibi olduğu öğretilmiştir.

(٦٦) - عن أبي ذر رضي الله عنه: عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا رَوَى عَنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَّهُ قَالَ: «يَا عِبَادِي إِنِّي حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي، وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا، فَلَا تَظَالَمُوا، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ، فَاسْتَهِدُونِي أَهْدِكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ جَائِعٌ إِلَّا مَنْ أَطْعَمْتُهُ، فَاسْتَطْعِمُونِي أُطْعِمَكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ عَارٍ إِلَّا مَنْ كَسَوْتُهُ، فَاسْتَكْسُونِي أَكْسُكُمْ، يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ تُحْطُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَأَنَا أَعْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَاسْتَغْفِرُونِي أَعْفِرْ لَكُمْ، يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ لَنْ تَبْلُغُوا صَرِيَّ فَتَضُرُونِي، وَلَنْ تَبْلُغُوا نَفْعِي فَتَنْفَعُونِي، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ وَأَجْرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجَنَّتُمْ كَانُوا عَلَى أَتَقَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ مَا زَادَ ذَلِكَ فِي مُلْكِي شَيْئًا، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ وَأَجْرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجَنَّتُمْ كَانُوا عَلَى أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي شَيْئًا، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ وَأَجْرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجَنَّتُمْ كَانُوا عَلَى أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ فَسَأَلُونِي فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مَسْأَلَتَهُ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِمَّا عِنْدِي إِلَّا كَمَا يَنْقُصُ الْمِخْبُطُ إِذَا أُدْخِلَ الْبَحْرَ، يَا عِبَادِي إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أُحْصِيهَا لَكُمْ ثُمَّ أُوَفِّيكُمْ بِهَا، فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيُحْمَدِ اللَّهَ، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(66) - Ebû Zer -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre; Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Allah Teâlâ'dan rivayet ettiği hadiste Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: «Ey Kullarım! Ben zulmü nefsimde haram kıldım ve sizin aranızda da haram kıldım, - birbirinize zulmetmeyin. Ey kullarım! Hepiniz dalalettesiniz. Ancak benim hidayet ettiğim müstesna. Benden hidayet isteyin, size hidayet edeyim. Ey kullarım! Hepiniz açsınız, ancak benim yedirdiğim müstesna. Benden yemek isteyin, sizi yedireyim. Ey kullarım! Hepiniz çıplaksınız, ancak benim giydirdiğim müstesna. Benden elbise giydirmemi isteyin, sizi giydireyim. Ey kullarım! Siz gece gündüz hata ediyorsunuz ve ben günahların hepsini bağışlıyorum. Benden bağışlanma isteyin, sizi bağışlayayım. Ey kullarım! Siz bana zarar veremezsiniz ve bana fayda da veremezsiniz. Ey kullarım! Eğer sizden evvelkiler, son olarak gelenleriniz, insanların, cinleriniz içinizdeki en takva sahibi bir adamın kalbi üzere olsa bu benim mülküme hiç bir şey ilave etmez. Ey kullarım! Eğer sizden evvelkiler, son olarak

gelenleriniz, insanlarınız, cinleriniz içinizden en fasık bir adamın kalbi üzere olsanız benim mülkünden bir şeyi eksiltmez. Ey kullarım! Eğer sizden evvelkiler, son olarak gelenleriniz, insanlarınız, cinleriniz bir yerde toplanıp benden istese, herkese istediğini veririm de bu benim katımdakilerden ancak, iğnenin denize daldırıldığı zaman denizden eksilttiği kadar eksildir. Ey kullarım! Yaptıklarınız ancak sizin amellerinizdir, ben onları yazıyorum, sonra size tam karşılığını vereceğim. Kim bir hayır bulursa Allah'a hamt etsin. Kim bundan başka bir şey bulursa, nefsinden başkasını kınamasın.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Teâlâ'nın zulmü kendi nefesine haram kıldığını ve kullarının arasında da haram kıldığını haber vermiştir. Bundan dolayı kimsenin kimseye zulmetmemesi gerekir. Allah'ın hidayet ettiği ve muvaffak kıldığı kullar hariç bütün kullar dalalet üzeredir. Kim hidayeti Allah Teâlâ'dan isterse Allah ona hidayet eder ve muvaffak kılar. Şüphesiz insanlar bütün işlerinde Allah'a muhtaçtır. Kim Allah'tan ihtiyacını karşılamasını isterse, Allah ona yeter. Allah'ın kulları gece gündüz günah işlerler. Allah Teâlâ bu günahları örter ve kulu bağışlanma dilediğinde onu affeder. Kullar Yüce Allah'a ne zarar verebilir, ne de fayda verebilir. Kulların hepsi aralarındaki en takvalı insan gibi dindar olsalar bile, bu takvalı olmaları Allah'ın mülküne bir şey katmaz. Kulların hepsi aralarındaki en fasık insan gibi olsalar bile, bu fasıklıkları Allah'ın mülkünden bir şey eksiltmez. Çünkü onlar zayıf ve her zaman, durum ve mekânda Allah'a muhtaç olan kimselerdir. Yüce Allah bütün kullarından müstağnidir. Kullar insanlar ve cinler olarak baştan sona bütün hepsi bir yerde toplansalar ve herkes dilediğini Yüce Allah'tan istese, bu istekleri Allah Teâlâ'nın mülkünden toplu iğnenin denize sokulup çıkarıldığında denizden hiçbir şey eksiltmediği gibi Allah'ın mülkünden de bir şey

eksiltmez. Bu da Allah Teâlâ'nın zenginliğinin mükemmelliğini gösterir.

Şüphesiz Yüce Allah, kullarının işlemiş olduğu amelleri kaydedip yazmakta ve kıyamet günü karşılıklarını verecektir. Kim amelinin karşılığını hayır olarak görürse, Allah'a itaat etmekte muvaffak kılındığı için Allah Teâlâ'ya hamt etsin. Kim de amelinin karşılığını kötü olarak görürse, kendisini hüsrana sürükleyen kötü nefsinden başkasını suçlamasın.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu hadis, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Rabbinden rivayet ettiği bir hadistir. Kutsi ya da ilahi hadis olarak isimlendirilir. Lafzı ve manası Yüce Allah'a aittir. Ancak Kur'an-ı Kerim'i diğerlerinden ayıran; okunduğunda sevap kazanılan, taharet üzere dokunulması gereken, insanların benzerini getiremeyecekleri hususunda meydan okunan mucizevi bir kitap olmasıdır.
2. Kulların elde ettikleri hidayet ve ilim, Yüce Allah'ın hidayeti ve öğretmesindedir.
3. Kulun elde ettiği her hayır Allah Teâlâ'nın lütfudur. Kula isabet eden her şer de nefsi ve hevasından dolayıdır.
4. Kime iyilikte bulunulursa Allah'ın muvaffak kılmasıyla ve verilen mükâfat Allah'ın lütfudur ve kulun Allah'a hamt etmesi gerekir. Kim de yaptığı amellere karşılık kötülük bulursa kendisinden başka kimseyi suçlamasın.

(٦٧) - عن أبي موسى رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللَّهَ لَيَمْلِي لِلظَّالِمِ، حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ» قَالَ: ثُمَّ قَرَأَ: «وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ» [هود: 02] [صحيح] - [متفق عليه]

(67) - Ebû Mûsâ -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah Teâlâ, zalime vakit verir, bir kerede ansızın onu yakaladı mı, artık bırakmaz (onun için kurtuluş yoktur). Arkasından da şu ayeti okumuştur: (İşte, Rabbin zalim olan ülkeleri yakaladığı zaman böyle yakalar. Şüphesiz O'nun yakalaması acı vericidir, şiddetlidir.) [Hûd Suresi: 102. Ayet]» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- günah işleyerek ve şirk koşarak zulmünde ısrarcı olunmaması ve insanlara hakları konusunda zulmedilmemesi hususunda uyarılarda bulunmuştur. Allah Teâlâ, zalime mühlet verir, onun işini sonraya bırakır, ömrünü ve malını uzatır da ona azap etmede acele etmez. Eğer tövbe etmezse onu yakalar ve çokça zulüm etmesinden dolayı onu bırakmaz.

Sonra da Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şu ayeti okumuştur: (İşte, Rabbin zalim olan ülkeleri yakaladığı zaman böyle yakalar. Şüphesiz O'nun yakalaması acı vericidir, şiddetlidir.) [Hûd Suresi: 102. Ayet]

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Akıllı kişi tövbe etmekte acele etmeli ve zulmetmekte ısrar ederse Allah'ın kurduğu tuzaktan güvende olmaz.
2. Allah -Azze ve Celle-'nin tövbe etmedikleri takdirde zalimlere azap etmekte acele etmemesi, onlara mühlet verir, azaplarını kat kat arttırmak içindir.

3. Zulüm, Allah'ın toplulukları cezalandırmasının nedenlerinden biridir.
4. Allah içlerinde salih kimselerin olduğu bir şehri, bir bölgeyi helak ederse, onlar (salihler) Kıyamet Günü öldükleri hal üzere diriltileceklerdir. Azabın onları da kapsıyor olması onlara zarar vermeyecektir.

(5811)

(٦٨) - عن ابن عباس رضي الله عنهما عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرُوي عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ، ثُمَّ بَيَّنَّ ذَلِكَ، فَمَنْ هَمَّ بِحَسَنَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً، فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضَعْفٍ، إِلَى أَضْعَافٍ كَثِيرَةٍ، وَمَنْ هَمَّ بِسَيِّئَةٍ فَلَمْ يَعْمَلْهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ عِنْدَهُ حَسَنَةً كَامِلَةً، فَإِنْ هُوَ هَمَّ بِهَا فَعَمِلَهَا كَتَبَهَا اللَّهُ لَهُ سَيِّئَةً وَاحِدَةً». [صحيح] - [متفق عليه]

(68) - Abdullah b. Abbâs -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah -Azze ve Celle-'den rivayet ettiği bir hadiste şöyle buyurmuştur: «Allah Teâlâ, iyilik ve kötülükleri takdir edip yazdıktan sonra bunların iyi ve kötü oluşunu şöyle açıkladı: Kim bir iyilik yapmak ister de yapamazsa, Allah, bunu yapılmış tam bir iyilik olarak yazar. Şayet bir kimse iyilik yapmak ister sonra da onu yaparsa, Allah, o iyiliği on mislinden başlayıp yedi yüz misliyle, hatta kat kat fazlasıyla yazar. Şayet insan bir kötülük yapmak ister de onu yapmadan vazgeçerse Allah, bunu ona tam bir sevap olarak yazar. Eğer bu kötülüğü yapmak ister ve bu kötülüğü yaparsa, Allah; o fenalığı sadece bir günah olarak yazar.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Teâlâ'nın iyilik ve kötülükleri takdir ettiğini sonra da iki meleşe bunu nasıl yazacağını öğrettiğini haber vermiştir.

Kim bir iyilik yapmak ister, bunun için çaba sarf eder de yapamazsa ona bir sevap yazılır. Şayet bu iyiliği yaparsa on mislinden başlayıp yedi yüz misliyle, hatta kat kat fazlasıyla sevap olarak kendisine yazılır. Buradaki artış kişinin kalbindeki ihlası ve sağladığı faydaya göre farklılık gösterir.

Kim bir kötülük yapmak ister bunun için çaba sarf eder sonra bunu yapmaktan Allah için vazgeçerse ona bir sevap yazılır. Ancak sebeplerini yerine getirmediği için meşgul olduğundan dolayı bu kötülüğü yapamadıysa ona bir şey yazılmaz. Acizliğinden dolayı terk ederse niyetine göre yazılır. Şayet bu günahı işlerse bir günah yazılır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İşlenen hayırların karşılığının kat kat verilmesi ve Yüce Allah'ın katında bunların yazılması, işlenen günahın sadece karşılığının verilmesi ile Allah'ın bu ümmet üzerindeki büyük lütfu beyan edilmiştir.
2. Amellerde niyetin önemi ve tesiri ifade edilmiştir.
3. İyiliği yapmak isteyip yapamayan kimseye tam bir sevap verilmesi Allah -Azze ve Celle-'nin lütfu, ihsanı ve cömertliğidir.

(4322)

(٦٩) - عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنُؤَاخِذُ بِمَا عَمِلْنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ؟ قَالَ: «مَنْ أَحْسَنَ فِي الْإِسْلَامِ لَمْ يُؤَاخِذْ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، وَمَنْ أَسَاءَ فِي الْإِسْلَامِ أُخِذَ بِالْأَوَّلِ وَالْآخِرِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(69) - İbn Mesûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Adamın biri Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanına geldi ve "Ey Allah'ın Rasulü! Cahiliyede yaptığım şeylerden sorumlu tutulur muyum?" diye sorunca, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: "İyi bir Müslüman olan cahiliyede yaptığı şeylerden sorumlu tutulmaz. Kötü bir Müslüman olan hem önceki hem de sonra yaptıklarından sorumlu tutulur." buyurmuştur. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- İslam'a girmenin faziletini açıklamıştır. Kim iyi bir Müslüman olur ve bunda samimi, sadık olursa cahiliye döneminde işlemiş olduğu günahlardan sorumlu tutulmaz. Her kim de dine münafık olarak girer ya da dinden dönerse kâfir olduğu dönemdeki ve Müslüman olduğu dönemdeki bütün amellerinden hesaba çekilir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Sahabeler -radiyallahu anhum- cahiliye döneminde işledikleri amellerden korkar ve dinlerine önem verirdi.
2. İslam'da sebat etmek teşvik edilmiştir.
3. İslam'a girmenin fazileti ve önceki amellere kefareti olması ifade edilmiştir.
4. Mürted ve münafık, daha önce cahiliye döneminde işlediği her amelden ve İslam dininde işlediği her günahından dolayı hesaba çekilecektir.

(۷۰) - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ نَاسًا مِنْ أَهْلِ الشِّرْكِ، كَانُوا قَدْ قَتَلُوا وَأَكْثَرُوا، وَرَتَبُوا وَأَكْثَرُوا، فَأَتَا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: إِنَّ الَّذِي تَقُولُ وَتَدْعُو إِلَيْهِ حَسَنٌ، لَوْ تَخَيْرْنَا أَنْ لِمَا عَمَلْنَا كَفَّارَةً، فَتَزَلْ {وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ} [الفرقان: 8]، وَتَزَلْتِ: {قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ} [الزمر: 3]. [صحيح] - [متفق عليه]

(70) - Abdullah b. Abbâs -radıyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Şirk ehlinden olup da birçok kişiyi öldürmüş, çok zina yapmış bazı kimseler Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'e geldiler ve: "Senin söylediklerin ve kendisine çağırdığın şey güzel. Keşke bizim yapmış olduğumuz günahların bir kefareti olduğunu bize haber verebilseydin (de biz de Müslüman olsak)." dediler. Bunun üzerine {Onlar ki Allah ile beraber bir başka ilaha tapmazlar, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar ve zina etmezler...} [Furkân Suresi 68] ve {De ki: "Ey kendi nefislerine karşı ölçüyü aşan kullarım, Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin...} [Zümer Suresi 53] ayet-i kerimeleri nazil oldu. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanına birçok kişiyi öldürmüş, çok zina yapmış bazı müşrikler geldiler ve İslam'a ve onun öğretilerine davet ettiğin şeyler çok güzel, ancak bizim halimiz, içinde bulunduğumuz şirk ve büyük günahların kefareti var mıdır? dediler.

Bunun üzerine Allah'ın, günahlarının çok ve büyük olmasına rağmen insanlardan tövbeyi kabul ettiğini ve eğer böyle olmasaydı onların küfür ve azınlıklarına devam edeceklerini ve bu dine girmeyeceklerini bildiren iki ayet nazil olmuştur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İslam'ın fazileti ve büyüklüğü ifade edilmiştir. Şüphesiz İslam, geçmiş günahları ortadan kaldırır.
2. Yüce Allah'ın kullarına olan rahmeti, bağışlaması ve mağfiretinin çokluğu ifade edilmiştir.
3. Şirk, haksız yere adam öldürmek ve zina haram kılınmıştır. Bu günahları işleyen tehdit edilmiştir.
4. Samimi bir tövbe, ihlas ve salih amellerle birleşirse, Allah Teâlâ'ya küfür de dahil bütün büyük günahlara kefaret olur.
5. Allah Teâlâ'nın rahmetinden ümidini kesip umutsuzluğa kapılmak haramdır.

(65071)

(۷۱) - عَنْ حَكِيمِ بْنِ حَزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ أَشْيَاءَ كُنْتُ أَتَحَنَّنُ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ صَدَقَةٍ أَوْ عِتَاقَةٍ، وَصَلَّةٍ رَحِمٍ، فَهَلْ فِيهَا مِنْ أَجْرٍ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَسَلَّمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ مِنْ خَيْرٍ». [صحيح] - [متفق عليه]

(71) - Hakîm b. Hizâm -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Ey Allah'ın Rasûlü! Cahiliye devrinde yaptığım bazı hayır işleri vardı; sadaka vermek, köle azat etmek, sıla-i rahimde bulunmak gibi... Bunlara mukabil bana ecir verilir mi?" diye sordum. Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Sen geçmişte yaptığın hayırlarla Müslüman oldun.» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kâfir olan bir kimsenin Müslüman olduğunda, İslam'dan önce Cahiliye Devri'nde yaptığı sadaka vermek, köle azat etmek, sıla-i rahimde bulunmak gibi salih amellerin karşılığını alacağını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kâfir küfrü üzerine ölürse, dünyada yaptığı iyiliklerin karşılığını ahirette alamayacaktır.

(65016)

(۷۲) - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مُؤْمِنًا حَسَنَةً، يُعْطَى بِهَا فِي الدُّنْيَا وَيُجْزَى بِهَا فِي الْآخِرَةِ، وَأَمَّا الْكَافِرُ فَيُطْعَمُ بِحَسَنَاتِ مَا عَمِلَ بِهَا لِلَّهِ فِي الدُّنْيَا، حَتَّى إِذَا أَفْضَى إِلَى الْآخِرَةِ، لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَةٌ يُجْزَى بِهَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(72) - Enes b. Malik -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Şüphesiz ki Allah, Mümin'in yaptığı iyilikler hakkında hiçbir zulüm etmez. İyiliğinin karşılığını dünyada verir, ahirette de onun sevabını verir. Kâfire gelince, Allah için yaptığı iyiliklerin tadını dünyada tadar. Ahirete vardığında ise karşılığını alabileceği hiçbir iyiliği kalmaz."

[Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Yüce Allah'ın Mümin üzerindeki lütfunun ve kâfire karşı adaletinin büyüklüğünü haber vermiştir. Müminin, yaptığı iyiliğin karşılığı eksilmez. Bilâkis dünyadaki itaatinden dolayı sevap verilir ve ahirette mükâfatı kendisi için saklanmıştır. Bütün sevabı ahirette kendisini beklemektedir. Kâfire gelince, Yüce Allah yaptığı iyiliklerin karşılığını dünya nimetleri ile kendisine verir. Ahirete götürse bile ona bir sevap verilmez. Çünkü dünya ve ahirette Mümin olan kimseye salih ameli fayda sağlar.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kim, kâfir olarak ölürse hiçbir amel ona fayda sağlamaz.

(65015)

(۷۳) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فِيمَا يَحْكِي عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ، قَالَ: «أَذْنَبَ عَبْدٌ ذَنْبًا، فَقَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَدْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، ثُمَّ عَادَ فَأَذْنَبَ، فَقَالَ: أَيُّ رَبِّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: عَبْدِي أَدْنَبَ ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، ثُمَّ عَادَ فَأَذْنَبَ، فَقَالَ: أَيُّ رَبِّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَدْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، اَعْمَلْ مَا شِئْتَ فَقَدْ عَفَرْتُ لَكَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(73) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre; Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah -Azze ve Celle-'den rivayet ederek şöyle buyurmuştur: «Bir kul bir günah işlediğinde; Allah'ım! Günahımı bağışla! derse, Allah -Tebâreke ve Teâlâ-: “Kulum bir günah işledi ve günahı bağışlayacak veya bu yüzden kendisini sorgulayacak bir Rabbi olduğunu bildi.” der. Sonra kul tekrar günah işler; “Rabbim! Günahımı bağışla!” der, Allah -Tebâreke ve Teâlâ-: “Kulum bir günah işledi ve günahı bağışlayacak veya bu yüzden kendisini sorgulayacak bir Rabbi olduğunu bildi.” der. Sonra kul tekrar günah işlediğinde; “Rabbim! Günahımı bağışla!” der, Allah -Tebâreke ve Teâlâ-: “Kulum bir günah işledi ve günahı bağışlayacak veya bu yüzden kendisini sorgulayacak bir Rabbi olduğunu bildi.” der. Ben seni affettim, artık dilediğini yap.» buyurur. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Rabbinden rivayet ettiği hadiste, kul günah işleyip sonra da: "Allah'ım! Günahımı bağışla!" dediğinde Allah Teâlâ; “Kulum bir günah işledi ve günahı bağışlayacak, bu günahı örtüp kendisini affedecek ya da cezalandıracak bir Rabbi olduğunu bildi. Ben onu bağışladım.” der. Sonra bu kul yeniden günah işler. "Allah'ım! Günahımı bağışla!" dediğinde Allah Teâlâ; “Kulum bir günah işledi ve günahı bağışlayacak, bu günahı örtüp kendisini affedecek ya da cezalandıracak bir Rabbi olduğunu bildi. Ben

onu bağışladım.” der. Sonra bu kul yeniden günah işledi. "Allah'ım! Günahımı bağışla!" dediğinde Allah Teâlâ; “Kulum bir günah işledi ve günahı bağışlayacak, bu günahı örtüp kendisini affedecek ya da cezalandıracak bir Rabbi olduğunu bildi. Ben onu bağışladım.” der. O halde kulum dilediğini yapsın, yeter ki her günah işlediğinde günahı terk etsin, pişman olup ona dönmemeye karar versin, fakat nefsi ona galip gelir ve her seferinde tekrar günaha düşer. Kulum günah işleyip tövbe etmeye devam ettikçe ben onu bağışlarım. Şüphesiz tövbe geçmişte yapılan günahları yok eder.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah'ın kulları üzerindeki rahmetinin genişliği ifade edilmiştir. İnsan ne günah işlerse işlesin, ne yaparsa yapsın O'na tövbe edip yöneldiğinde Allah onun tövbesini kabul eder.
2. Allah Teâlâ'ya iman etmiş kul Rabbinin bağışlamasını umar ve azabından korkar. Bundan dolayı biran önce tövbe eder ve günah işlemeye devam etmez.
3. Makbul olan tövbenin şartları; günahı terk etmek, bundan dolayı pişman olmak, bu günaha dönmek için kararlı olmaktır. Şayet yapılan tövbede can, ırz ve mal gibi kullara yapılan bir zulüm varsa dördüncü şart olarak hak sahibi ile helalleşme ya da ona hakkını teslim etme de eklenir.
4. Allah'ı tanımanın önemi, kulu dini meselelerde haberdar eden Yüce Allah'ı tanıyıp bilmenin önemi ifade edilmiştir. Böylece kul, hata yaptığında tövbe eder, umutsuzluğa kapılmaz ve günahında ısrar etmez.

(۷۴) - عن عبيد بن عمير قال: إني كنت رجلاً إذا سمعتُ من رسول الله صلى الله عليه وسلم حديثاً نفعني الله منه بما شاء أن ينفعني به، وإذا حدثني رجلٌ من أصحابه استخلفته، فإذا حلف لي صدقته، وإنه حدثني أبو بكرٍ، وصدق أبو بكرٍ، قال: سمعتُ رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «مَا مِنْ رَجُلٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا، ثُمَّ يَقُومُ فَيَتَطَهَّرُ، ثُمَّ يُصَلِّي، ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ، إِلَّا عَفَرَ اللَّهُ لَهُ»، ثُمَّ قرأ هذه الآية: {وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ} [آل عمران:

35]. [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه وأحمد]

(74) - Ali -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: “Ben Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bir hadis işittiğimde Allah o hadisten beni dilediği şekilde faydalandırır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashabından bir kişi bana hadis aktarınca ona yemin ettirirdim. Şayet yemin ederse o hadisi kabul ederdim. Bir seferinde Ebû Bekir bana bir hadis aktardı. Ebû Bekir doğru insandı, şöyle dedi: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den işittim, şöyle buyurdu: «Bir kimse bir günah işler sonra kalkar abdest alır, namaz kılar sonra Allah'tan bağışlanmasını isterse Allah onu mutlaka affeder.» Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şu ayeti okudu: {Yine onlar, büyük bir günah işledikleri yahut nefislerine zulmettikleri zaman Allah'ı hatırlayıp hemen günahlarının bağışlanmasını isterler.} [Âl-i İmrân Suresi:135] [Sahih Hadis]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- günah işleyen bir kul, güzel bir şekilde abdest alır sonra işlemiş olduğu günahtan tövbe etmek niyetiyle kalkıp iki rekât namaz kılar sonra da Yüce Allah'tan bağışlanma dilerse, Allah Teâlâ o kulunu affeder. Sonra Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Teâlâ'nın şu ayetini okumuştur: {Yine onlar, büyük bir günah işledikleri yahut nefislerine zulmettikleri zaman Allah'ı hatırlayıp hemen günahlarının bağışlanmasını isteyenler -ki Allah'tan başka günahları kim bağışlar-

ve bile bile işledikleri (günah) üzerinde ısrar etmeyenlerdir.} [Âl-i İmrân Suresi:135].

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Günah işlendikten sonra namaz kılıp bağışlanma dilemek teşvik edilmiştir.
2. Allah -Azze ve Celle-'nin mağfiretinin genişliği, tövbe ve bağışlanma isteğini kabul ettiği ifade edilmiştir.

(65063)

(۷۵) - عن أبي هريرة رضي الله عنه: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «يُنزَلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَنْقُضُ ثُلُثَ اللَّيْلِ الْآخِرِ، يَقُولُ: «مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ؟ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ؟ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ؟»». [صحيح] - [متفق عليه]

(75) - Ebu Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Her gece, Rabbimiz -Tebâreke ve Teâlâ- gecenin son üçte biri kaldığı zaman dünya semasına inerek şöyle buyurur: "Bana kim dua eder, onun duasına icabet edeyim! Benden kim bir şey ister, ona dilediğini vereyim! Benden kim mağfiret diler, ona mağfiret edeyim!"» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Tebâreke ve Teâlâ'nın her gece, gecenin son üçte biri kaldığında Dünya semasına indiğini bildirmiştir. Kullarını kendisine dua etmeye teşvik eder, bu yüzden kendisine dua edenlere icabet eder. Kullarını kendisinden her arzuladıklarını istemeye teşvik eder, kendisinden isteyenlere dilediklerini verir. Kullarından günahları için mağfiret dilemelerini ister. O, Mümin kullarını bağışlar.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Namaz, dua ve istiğfar ederek gecenin son üçte birini değerlendirmenin fazileti anlatılmıştır.
2. Bir kimsenin bu hadisi duyduğunda duaların kabul olduğu vakitleri iyi değerlendirmede hırslı olması gerekir.

(10412)

(٧٦) - عن الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ - وَأَهْوَى الثُّعْمَانُ بِإِصْبَعَيْهِ إِلَى أُذُنَيْهِ: «إِنَّ الْحَلَالَ بَيْنَ وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيْنَ، وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ، كَالرَّاعِي يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ، أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى، أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ تَحَارِمُهُ، أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضَغَةً، إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(76) - En-Nu'mân b. Beşîr -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre iki parmağı ile iki kulağını işaret ederek Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den şöyle işittim demiştir: «Helal olan şeyler belli, haram olan şeyler de bellidir. Bu ikisinin arasında, halkın birçoğunun helal mi, haram mı olduğunu bilmediği şüpheli konular vardır. Şüpheli konulardan sakınanlar, dinini ve ırzını korumuş olur. Şüpheli konulardan sakınmayanlar ise gitgide harama dalar. Tıpkı sürüsünü başkasına ait bir arazinin etrafında otlatan çoban gibi ki, onun bu araziye girme tehlikesi vardır. Dikkat edin! Her hükümdarın girilmesi yasak bir arazisi vardır. Unutmayın ki, Allah'ın yasak arazisi de haram kıldığı şeylerdir. Şunu iyi bilin ki, insan vücudunda küçük bir et parçası vardır. Eğer bu et parçası iyi olursa, bütün vücut iyi olur. Eğer o bozulursa, bütün vücut bozulur. İşte bu et parçası kalptir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- varlıklar hakkında genel bir kuralı açıklamış ve dinde de bunun üç kısma ayrıldığını haber vermiştir: Açık olan helaller, açık olan haramlar, hüküm olarak helal ve haramlığı açık olmayan şüpheli şeylerdir. İnsanların çoğu bunun hükmünü bilmez.

Kim bu şüpheli şeyleri terk ederse, harama düşmekten uzak olacağı için dini selamette olur. Bu şüpheli şeyleri yapmadığı için insanların kınamasından da ırzı selamette olur. Kim de bu şüpheli şeylerden kaçınmaz ise, ya kendisini haramı işlemeye maruz kalır ya da insanlar onun ırzı hakkında konuşur. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şüpheli şeylere dikkat etmeyen kimseyi arazisinin etrafını çevirmiş kişinin yakınlarında sürüsünü otlatan çobana benzetmiştir. Bu çobanın sürüsü o araziye yakın olduğu için orada otlayabilir. Şüpheli şeyleri yapan kişinin de durumu böyledir. Harama yaklaştığı için o haramı işlemesi uzak değildir. Daha sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- insan vücudunda küçücük bir et parçası (kalp) olduğunu haber vermiştir. Kalp iyi olursa bütün vücut da iyi olur, eğer kalp bozulursa bütün vücut da bozulur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Hükmü belli olmayan şüpheli şeyleri terk etmek teşvik edilmiştir.

(4314)

(۷۷) - عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: كُنْتُ حَلَفْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَئِذٍ، فَقَالَ: «يَا عَلَّامُ، إِنِّي أَعَلَّمْتُكَ كَلِمَاتٍ، أَحْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظْكَ، أَحْفَظِ اللَّهَ تَحْدُهُ تُجَاهَكَ، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ، وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ، وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَحَفَّتِ الصُّحُفُ». [صحيح] - [رواه الترمذي]

(77) - İbn Abbas -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre, şöyle demiştir: Bir gün Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bineğinin terkisinde oturuyordum. «Ey çocuk! Sana birkaç kelime öğreteceğim. Sen Allah'ı (dinini) korusun ki, Allah da seni korusun; sen Allah'ı (dinini) korusun ki, Allah'ı yanında bulursun. İstedığın zaman Allah'tan iste, yardım dilediğin zaman Allah'tan yardım dile. Bil ki, bütün insanlar eğer sana bir şeyle fayda vermek üzere toplansa, sana ancak Allah'ın senin lehine yazdığı şey ile fayda verebilirler ve eğer sana bir şey ile zarar vermek üzere toplansa ancak Allah'ın senin aleyhine yazdığı şeyle sana zarar verebilirler. Kalemler kaldırıldı ve sayfeler kurudu.» [Sahih Hadis] - [Tirmizî rivayet etmiştir]

Şerh:

İbn Abbas -radiyallahu anh- küçük bir çocukken Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birlikte bineğe bindiğini haber vermiştir. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- İbn Abbas -radiyallahu anh-'a: «Muhakkak ki sana Allah katında fayda sağlayacak şeyleri öğreteceğim.» diye buyurmuştur.

Allah'ın emirleri yerine getirip yasakladıklarından sakınarak Allah'ın dinini korusun ki, seni itaat ve yakınlaştıran ibadetlerde bulsun, isyan ederken ve günahlarda bulmasın. Böyle yaparsan senin mükâfatın, Allah'ın seni dünya ve ahiret musibetlerinden koruması ve nereye gidersen git yaptığın işlerde sana yardım etmesi olacaktır.

Bir şey istersen sadece Allah'tan iste. Çünkü dua edenlerin duasına ancak O icabet eder.

Yardım dilediğinde yalnızca Allah'tan yardım dile.

Şunu kesin olarak bil ki; yeryüzündeki bütün insanlar sana fayda sağlamak için bir araya toplansalar bile Allah'ın senin için yazdığını dışında bir fayda sağlayamayacaklardır. Yeryüzündeki bütün insanlar sana zarar vermek için bir araya toplansalar bile Allah'ın senin için takdir ettiğinin dışında bir zarar veremeyeceklerdir.

Bu durumu Allah -Azze ve Celle- hikmet ve ilminin gerektirdiği şekilde takdir edip yazmıştır. Allah'ın yazdığına bir değişiklik yoktur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Küçük çocuklara tevhit ve edep kuralları gibi dini meseleleri öğretmenin önemi ifade edilmiştir.
2. Karşılık, yapılan amelin türündendir.
3. Yalnızca Allah'a itimat edip tevekkül etmek emredilmiştir. O ne güzel vekildir.
4. Kaza ve kadere iman edip bundan razı olmak ifade edilmiştir. Şüphesiz Allah Teâlâ her şeyi takdir etmiştir.
5. Kim Allah'ın emrini ihmal ederse, Allah Teâlâ da o kulunu koruyup muhafaza etmez.

(4811)

(۷۸) - عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ التَّمِيمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قُلْ لِي فِي الْإِسْلَامِ قَوْلًا لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا غَيْرَكَ، قَالَ: «قُلْ: آمَنْتُ بِاللَّهِ، ثُمَّ اسْتَقِيمَ». [صحيح] - [رواه مسلم وأحمد]

(78) - Süfyân b. Abdullah es-Sekafî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Ey Allah'ın Rasûlü! Bana İslam hakkında öyle bir söz söyle ki, bu hususta senden başkasına bir şey sormaya gerek duymayayım. Rasûlullah şöyle buyurdu: «Allah'a iman ettim, de. Sonra dosdoğru ol.» diye buyurdu. [Sahih Hadis]

Şerh:

Süfyân b. Abdullah es-Sekafi -radıyallahu anh- Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'den kendisine İslam hakkında kapsamlı bir söz öğretmesini istemiştir ki, buna sımsıkı sarılsın ve başkasına sormaya gerek duymasın. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ona: Ben Allah'ı tevhit edip birledim, O benim Rabbim, ilahım, yaratıcım ve hiçbir ortağı olmayan gerçek mabudum olduğuna iman ettim demelisin diye buyurdu. Daha sonra Allah'ın farzlarını yerine getirerek, yasaklarını terk ederek Allah'a itaat etmeye yönelir ve bunlara devam eder.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Dinin aslı Yüce Allah'ın rububiyetine, uluhiyetine, isim ve sıfatlarına iman etmektir.
2. İman ettikten sonra istikamet üzere olmanın, ibadete devam etmenin ve bunda sebat etmenin önemi ifade edilmiştir.
3. İman, amellerin kabul şartıdır.
4. Allah'a iman; inanılması gereken iman esas ve itikatlarını, buna tabi olan kalp amellerini, gizli ve açık olarak Yüce Allah'a teslim olup boyun eğmeyi içerir.
5. İstikamet üzere olmak, emirleri yerine getirip yasaklardan kaçınarak doğru yolda ilerlemektir.

(65018)

(۷۹) - عَنِ الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاظِفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَ مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهْرِ وَالْحُمَى». [صحيح] - [متفق عليه]

(79) - En-Nu'mân b. Beşîr -radıyallahu anh-'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasulullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Müminler birbirlerini sevmekte, birbirlerine merhamet etmekte ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Müslümanların iyilik yapma, merhametli olma, yardımlaşma, birbirlerine destek olma ve başlarına gelen eziyetlerden etkilenmede tek bir vücut gibi olmaları gerekir. Vücudun bir uzvu hastalandığında bütün vücut buna uykusuz kalarak ve ateşli hastalığa tutularak tepki verir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Müslümanların haklarına büyük önem verilmeli, birbirlerine yardım etmeleri ve birbirlerine karşı lütüfkâr olmaları teşvik edilmelidir.
2. İman edenler arasında sevgi ve yardımlaşma olmalıdır.

(4969)

(۸۰) - عن عثمان بن عفان رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الوُضوءَ حَرَجَتْ حَطَايَاهُ مِنْ جَسَدِهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَظْفَارِهِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(80) - Osman b. Affân -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim abdest alır ve bunu güzelce yaparsa, günahları bedeninden tırnak diplerine varıncaya kadar akıp çıkar.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- sünnet ve adablarına riayet ederek abdest alan kimse için, alacağı bu abdest günahlarının bağışlanmasına ve hatalarının örtülmesine sebep olacağını haber vermiştir. Günahları el ve ayaklarının tırnak diplerinden çıkar.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Abdestin, sünnetlerine ve adabına özen göstererek öğrenmeye ve buna göre amel etmeye teşvik edilmiştir.
2. Abdestin fazileti ifade edilmiştir. Abdest, küçük günahlara kefarettir. Ancak büyük günahlara gelince onlar için tövbe edilmesi gerekir.
3. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in beyan ettiği gibi günahların çıkma şartı; abdesti tam bir şekilde ve hanel getirmeden almaktır.
4. Bu hadiste günahların kefareti, büyük günahlardan sakınmaya ve bunlardan tövbe etmeye bağlı kılınmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: (Size, yasaklananların büyüklerinden kaçınırsanız, sizin kusurlarınızı (küçük günahlarınızı) örteriz) [Nisâ Suresi: 31. Ayet]

(٨١) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ أَحَدِكُمْ إِذَا أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(81) - Ebû Hureyre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Birinizin abdesti bozulunca, abdest almadıkça, Allah onun namazını kabul etmez.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- namazın sıhhat şartlarından birisinin de taharet olduğuna açıklamıştır. Namaz kılmak isteyen kimsenin uyku, tuvalet ihtiyacı ve benzeri abdesti bozan şeyler ile abdesti bozulduğu zaman abdest alması farzdır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Büyük hadesten gusül, küçük hadesten abdest alıp temizlenmedikçe kişinin kıldığı namaz kabul edilmez.
2. Abdest; ağıza bir avuç su alıp çalkaladıktan sonra onu çıkarmak, sonra nefes ile birlikte suyu burnunun içine çekmek sonra da onu sümkürerek çıkarmak, sonra üç defa yüzü yıkamak, sonra dirseklerle birlikte üç defa kolları yıkamak sonra başın tamamını bir defa mesh etmek ve son olarak da ayakların aşık kemikleri ile beraber üç defa yıkamaktır.

(3534)

(٨٢) - عن عَمْرُو بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ، فُلْتُ: كَيْفَ كُنْتُمْ تَصْنَعُونَ؟ قَالَ: يُجْزِي أَحَدَنَا الْوُضُوءُ مَا لَمْ يُحْدِثْ.
[صحيح] - [رواه البخاري]

(82) - Amr b. Âmir -rahimehullah-'dan rivayet edildiğine göre, Enes b. Mâlik -radiyallahu anh- şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- her namaz için abdest alırdı. Dedim ki: Siz nasıl yapardınız? Bizden birisi abdestini bozmadığı sürece aldığı abdest ile yetinirdi.
[Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- fazilet ve sevabı elde etmek için abdesti bozulmasa dahi her farz namaz için abdest alırdı.

Bir kimsenin abdestli olduğu müddetçe aldığı abdestle birden fazla farz namaz kılması caizdir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- en mükemmeli elde etmek adına genellikle her namaz için abdest alırdı.
2. Her namaz için abdest almak müstehaptır.
3. Bir abdest ile birden fazla namaz kılmak caizdir.

(65080)

(۸۳) - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: تَوَضَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّةً مَرَّةً.
[صحيح] - [رواه البخاري]

(83) - İbn Abbas -radiyallahu anhumah-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- (abdest azasını) birer defa yıkamak suretiyle abdest aldı. [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bazen abdest aldığıında azalarını bir kez yıkardı. Yüzünü -ağza ve burna su vermek buna dahildir- kollarını ve ayaklarını bir kez yıkardı. İşte bu farz olan miktardır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Azaların bir kez yıkanması farzdır. Birden fazla yıkamak ise müstehaptır.
2. Bazen abdest azalarının birer kez yıkanması meşrudur.
3. Başı bir kez mesh etmek meşru kılınmıştır.

(65081)

(۸۴) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ.
[صحيح] - [رواه البخاري]

(84) - Abdullah b. Zeyd -radiyallahu anah-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- (abdest azasını) ikişer defa yıkamak suretiyle abdest aldı. [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bazen abdest aldığıında azalarını ikişer kez yıkardı. Yüzünü -ağza ve burna su vermek buna dahildir- kollarını ve ayaklarını iki kez yıkardı.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Azaların bir kez yıkanması farzdır. Birden fazla yıkamak ise müstehaptır.
2. Bazen abdest azalarının ikişer kez yıkanması meşrudur.
3. Başı bir kez mesh etmek meşru kılınmıştır.

(65082)

(۸۵) - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَفَّانَ أَنَّهُ رَأَى عُمَرَ بْنَ عَفَّانَ دَعَا بِوُضُوءٍ، فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ مِنْ إِنَائِهِ، فَعَسَلَهُمَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ أَدْخَلَ يَمِينَهُ فِي الْوُضُوءِ، ثُمَّ تَمَضَّضَ وَاسْتَنْشَقَ وَاسْتَنْثَرَ، ثُمَّ عَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلَاثًا، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ عَسَلَ كُلَّ رِجْلٍ ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: رَأَيْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ تَحَوُّ وَضُوءِي هَذَا، وَقَالَ: «مَنْ تَوَضَّأَ تَحَوُّ وَضُوءِي هَذَا ثُمَّ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسَهُ عَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(85) - Osman -radiyallahu anh-'ın azatlısı Humrân'dan rivayet edildiğine göre, Osman -radiyallahu anh- abdest almak için su istedi. (Su gelince) kaptan ellerine su dökerek ellerini üç kere yıkadı. Sonra sağ elini kaba soktu, su alıp ağzını çalkaladı, burnuna su verdi ve sümküdü. Sonra üç kere yüzünü yıkadı. Sonra üç kere dirseklere kadar kollarını yıkadı. Sonra başını mesh etti. Sonra her bir ayağını üçer kere yıkadı. Sonra da şöyle dedi: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in benim aldığım gibi abdest aldığı görüldü. O şöyle buyurdu: «Kim benim bu aldığım abdest gibi abdest alırsa, sonra içinden (dünyevi) bir şey geçirmeksizin iki rekât namaz kılsa Allah onun geçmiş günahlarını bağışlar.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Osman -radiyallahu anh-, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in aldığı abdestin daha iyi anlaşılması için abdest almayı uygulamalı bir şekilde öğretmiştir. Bir kap su istemiş ve önce ellerine üç kez su döküp yıkamıştır. Sonra sağ elini kabın içine sokup bir avuç su almış bu suyla ağzını çalkalayıp tükürmüştür. Sonra nefes alarak

genzine kadar su çekmiş ve sümkürerek dışarı çıkarmıştır. Sonra yüzünü üç kez yıkamış, sonra da kollarını dirsekler ile beraber üç kez yıkamıştır. Ellerini ıslattıktan sonra başını bir kez mesh etmiştir. Son olarak da aşık kemiklerine kadar ayaklarını üç kez yıkamıştır.

Osman -radiyallahu anh- abdest almayı bitirdikten sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bu şekilde abdest aldığı etrafındakilere haber vermiştir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kendisinin abdest aldığı gibi abdest alıp, sonra da huşulu bir şekilde Rabbinin huzurunda iki rekât namaz kılan kimseye, geçmiş günahlarının bağışlanacağı müjdesini vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Gece uykudan uyandıktan sonra ellerin kaba sokulmadan önce yıkanması vaciptir. Uyku haricindeki herhangi bir zamanda ise abdest almaya başlamadan önce ellerin kaba sokulmadan önce yıkanması müstehaptır.
2. Öğretmen, öğrencinin bilgiyi en kolay şekilde anlayıp kavrayabileceği en kolay yolu izlemelidir. Uygulamalı göstermek bunun bir çeşididir.
3. Namaz kılan kişi dünya işleriyle ilgili düşüncelerden uzak durmalıdır. Namazın tam ve kâmil olması kalbin namazda hazır olmasına bağlıdır. Yoksa insan düşüncelerden kurtulamaz. Bundan dolayı namaz kılan kişi nefsiyle mücadele etmeli ve bu düşünceleri devam ettirmemelidir.
4. Abdeste sağdan başlamak müstehaptır.
5. Mazmaza, istinşak ve istinsar arasındaki sıralamaya uymak meşru kılınmıştır.
6. Yüz, kollar ve ayakların üçer kez yıkanması müstehaptır. Farz olan ise bir kez yıkanmasıdır.
7. Yüce Allah'ın geçmiş günahları bağışlaması iki şeyin gerçekleşmesine bağlıdır: Hadislerde belirtildiği gibi abdest almak ve iki rekât namaz kılmak.

8. Abdest azalarından her birinin bir sınırı vardır. Yüzün Sınırı: Saçların başlangıcından çenenin altına, bir kulaktan diğer kulağa kadardır. Kolun Sınırı: Dirseklerle beraber parmak uçlarına kadar kolun tamamıdır. Dirsek, kolun ve ön kolun birleştiği noktaya denir. Başın Sınırı: Saçların ön kısmı ile ense arasındaki bölgedir. Kulakların mesh edilmesi de baştan sayılır. Ayakların Sınırı: Aşık kemikleri ile birlikte ayağın tamamıdır.

(3313)

(۸۶) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ فِي أَنْفِهِ ثَمًّا لِيَنْثُرَ، وَمَنْ اسْتَجَمَرَ فَلْيُوتِرْ، وَإِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلْيَغْسِلْ يَدَهُ قَبْلَ أَنْ يُدْخِلَهَا فِي وَضُوئِهِ، فَإِنْ أَحَدَكُمْ لَا يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ».

ولفظ مسلم: «إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلَا يَغْمِسُ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ حَتَّى يَغْسِلَهَا ثَلَاثًا، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(86) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Sizden biri abdest aldığı zaman burnuna su çeksin, sonra sümkürsün. Kim taşla isticmar yaparsa tek sayı olarak taş kullansın. Sizden biriniz uykusundan uyandığında abdest alacağı kaba, elini sokmadan önce yıkasın. Çünkü o elinin nerede gecelediğini bilmez.» Müslim'deki lafız şöyledir: «Sizden biriniz uykusundan uyandığında elini üç defa yıkamadan (içinde abdest suyu bulunan kaba daldırmasın. Çünkü o elinin nerede gecelediğini bilmez.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Serh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- bazı taharet ahkâmını açıklamıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: Birincisi: Abdest alan kimsenin nefes alarak burnuna suyu çekmesi sonra da sümkürerek bunu çıkarması gerekir. İkincisi: Kim tuvalet ihtiyacından sonra sudan başka (taş ve benzeri) şeyler ile avret mahallini temizlemek isterse,

bunu en az üç, en fazla tam temizlendiğinden emin olduğu tek sayı ile temizlemelidir. Üçüncüsü: Gece uykusundan uyanan kimse, abdest almak için avucunu kabın dışında üç defa yıkamadan kabın içine sokmamalıdır. Çünkü elinin nerede gecelediğini bilemez ve eline necaset bulaşıp bulaşmadığından emin olamaz. Şeytan insana zarar verecek ya da suyu ifsat edecek şeyleri eline bulaştırarak o kimseye zarar verebilir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Abdest alırken istinşâk yapmak vaciptir. İstinşâk: Nefes alarak burna su çekmektir. İstinsâr yapmak da vaciptir. O da sümürerek suyun burundan çıkarılmasıdır.
2. Tek sayıda isticmar yapmak müstehaptır.
3. Gece uykusundan uyanınca ellerin üç kez yıkanması meşru kılınmıştır.

(3033)

(۸۷) - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَبْرَيْنِ، فَقَالَ: «إِنَّهُمَا لِيُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنَ الْبَوْلِ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ يَمِشِي بِاللَّيْمِيَّةِ» ثُمَّ أَخَذَ جَرِيدَةً رَطْبَةً، فَشَقَّهَا نِصْفَيْنِ، فَغَرَزَ فِي كُلِّ قَبْرٍ وَاحِدَةً، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ فَعَلْتَ هَذَا؟ قَالَ: «لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَبْيَسَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(87) - İbn Abbâs -radiyallahu anhumâ-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- iki kabre uğradı ve şöyle buyurdu: «(Dikkat edin!) Bunlar muhakkak azap olunuyorlar. Hem de büyük bir şeyden dolayı azap olunmuyorlar. Onlardan biri idrarından sakınmazdı, (iyice temizlenmezdi). Diğeri ise kovuculuk yapardı.» Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- yaş bir hurma dalı aldı ve ikiye ayırdı. Birini bir mezarın üzerine diğeri de diğeri mezarın üzerine dikti. Sahabeler: Ey Allah'ın Rasûlü! Bunu neden yaptın diye sordular. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: «Umulur ki, bunlar yaş olarak kaldığı müddetçe azapları hafifler.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- iki kabre uğradı ve şöyle buyurdu: Bu iki kabrin sahibi muhakkak azap olunuyorlar. Azap gördükleri şey Allah katında büyük olsa bile sizin nazarında büyük bir şey değildir. Onlardan biri tuvalet ihtiyacını giderirken idrarının bedenine ve elbisesine bulaşmasını önemsemezdi. Diğeri ise insanlar arasında kovuculuk yapardı. Zarar vermek kastıyla insanların arasını nifak ve fitneye sokmak amacıyla başkalarının sözlerini aktarırdı.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kovuculuk ve idrardan sakınmamak büyük günahlardandır ve kabir azabına vesile olur.

2. Allah Teâlâ -kabir azabı gibi- gaybî bazı hususları Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in nübüvvetinin delili olarak göstermiştir.
3. Yaş hurma dalını ikiye ayırıp kabre koymak Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e has bir husustur. Çünkü Yüce Allah bu iki kabir sahibinin halini ona göstermiştir. Bu konuda başkası ona kıyas edilemez. Çünkü hiçbir kimse kabirde yatanların ahvalini bilemez.

(3010)

(۸۸) - عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْحَلَاءَ قَالَ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْحُبْثِ وَالْحَبَائِثِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(88) - Enes -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- tuvalete girerken şöyle derdi: «Allah'ım! Erkek ve dişi şeytanlardan sana sığınırım.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- büyük ve küçük tuvalet ihtiyacını göreceği yere girmek istediğinde erkek ve dişi şeytanların şerrinden korunmak için Yüce Allah'a iltica edip sığınır. Hadiste geçen "hubus ve habâis" sözleri şer ve necaset olarak da tefsir edilmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Tuvalete girilmek istendiğinde bu duanın yapılması müstehaptır.
2. Bütün canlılar her durumda kendilerine eziyet ya da zarar veren şeyi def etme hususunda Rablerine muhtaçtır.

(3150)

(٨٩) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «السَّوَاكُ مَطَهْرَةٌ لِلْقَمِّ، مَرَضَةٌ لِلرَّبِّ». [صحيح] - [رواه النسائي وأحمد]

(89) - Âiše -radiyallahu anhâ-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Misvak kullanmak ağzın temiz kalmasına ve Rabbin razı olmasına sebeptir.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- arak ağacı ve benzeri şeyler ile dişleri fırçalamanın ağzı yemek kalıntıları ve kötü kokulardan temizlediğini haber vermiştir. Yüce Allah'ın kulundan razı olmasının sebeplerinden birisi de ağız temizliğidir. Çünkü bu husus Allah'a itaat ve emrine boyun eğmeyi içerir ve Allah Teâlâ'nın sevdiği bir temizliktir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Ağız temizliğinin fazileti vurgulanmıştır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ümmetini, bu hususa özen göstermeye teşvik etmiştir.
2. Ağız temizliğinde en faziletli olan arak ağacının dalından elde edilen misvağın kullanılmasıdır. Diş fırçası ve macun kullanılması da misvak yerine geçer.

(3588)

(۹۰) - عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «حَقُّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا، يَغْسِلُ فِيهِ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(90) - Ebu Hureyre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Haftada bir kere yıkanmak, başını ve vücudunu yıkamak her Müslümanın görevidir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- akli başında yetişkin her Müslümanın haftada bir gün yıkanmasının gerekli olduğunu haber vermiştir. Bu günde temizlenip arınmak için başını ve vücudunu yıkar. Bazı rivayetlerden de anlaşıldığı gibi bunun Cuma günü yapılması daha evladır. Perşembe günü yıkanmış olsa bile cuma günü cuma namazından önce yıkanmak müekket sünnettir. Âişe -radıyallahu anha-'nın şu sözü bunu farz olmaktan çıkarmıştır: "O gün insanlar bizzat çalışır ve o halleri ile (cumaya) giderlerdi. Onlara: Keşke yıkansaydınız denilirdi." Buhârî rivayet etmiştir. Başka bir rivayette ise: "Onların üzerinde koku vardı." Yani ter kokusu ve benzeri bir koku, bununla birlikte kendilerine sadece "Keşke yıkansaydınız" denilmiştir. Bunun dışındakilerin de yıkanması evladır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İslam, temizlik ve taharete özen göstermiştir.
2. Cuma namazı için gusül almak müekket bir sünnettir.
3. Vücudun bir parçası olmasına rağmen başın özel olarak zikredilmesi, önemini ifade eder.
4. Gusül, insanları rahatsız edecek hoş olmayan kokuya sahip olan kimseye farzdır.
5. Faziletinden dolayı Cuma günü yıkanmaya vurgu yapılmıştır.

(۹۱) - عن أبي هريرة رضي الله عنه: سمعتُ النبيَّ صلى الله عليه وسلم يقول: «الفِطْرَةُ خَمْسٌ: الْحِجَتَانُ وَالِاسْتِحْدَادُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَتَنْفُؤُ الْآبَاطِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(91) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Beş şey fitrattandır: Sünnet olmak, etek tıraşı olmak, bıyıkları kısaltmak, tırnakları kesmek, koltuk altındaki kılları yolmak.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- İslam dininin beş özelliğini ve peygamberlerin izledikleri yolu şöyle açıklamıştır:

Birincisi: Sünnet olmak; erkeklik organının başındaki fazla derinin kesilmesi ve kadının fercindeki giriş yerinin üzerinde bulunan derinin baş kısmının kesilmesidir.

İkincisi: Etek tıraşı; o da avret mahallinde bulunan kılların kesilmesidir.

Üçüncüsü: Bıyıkların kısaltılması; erkeğin üst dudağının açılması için bıyıkların kısaltılmasıdır.

Dördüncüsü: Tırnakların kesilmesidir.

Beşincisi: Koltuk altındaki kılların yolunmasıdır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah'ın sevdiği, razı olduğu, emrettiği peygamberlerin bu sünnetleri mükemmelliğe, temizliğe ve güzelliğe çağırır.
2. Bunların alışkanlık edinilmesi ve ihmal edilmemesi gerekir.
3. Bu özelliklerin dini ve dünyevi faydaları vardır: Dış görünüşü güzelleştirmek, bedeni temizlemek, temizliğe dikkat etmek, kâfirlere benzememek, Allah'ın emirlerine itaat etmek bunlardan bazılarıdır.

4. Başka hadislerde de bu beş özelliğin dışında sakal bırakmak, misvak kullanmak gibi fitrattan olan diğer özellikler de zikredilmiştir.

(3144)

(۹۲) - عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ رَجُلًا مَدَّاءً وَكُنْتُ أَسْتَحْيِي أَنْ أَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَكَانِ ابْنَتِهِ فَأَمَرْتُ الْمُقَدَّادَ بْنَ الْأَسْوَدِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ: «يَغْسِلُ ذَكَرَهُ وَيَتَوَضَّأُ». وَالْبُخَارِيُّ: فَقَالَ: «تَوَضَّأُ وَأَغْسِلُ ذَكَرَكَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(92) - Ali -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Ben, mezisi çok gelen bir kimseydim. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kızıyla evli olmam hasebiyle bunu sormaktan hayâ ettim. Mikdad b. Esved'e bunu sormasını emrettim. O, bu durumu Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e sorunca şöyle buyurdu: «Cinsel organını yıkar ve abdest alır.» Buhârî'de: «Cinsel organını yıka ve abdest al.» şeklindedir. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Ali b. Ebî Tâlib -radıyallahu anh- kendisinden çok mezi -cinsel ilişkiden önce ya da şehvet esnasında cinsel organdan gelen yapışkan şeffaf su- geldiğini haber vermiştir. Mezi geldiğinde ne yapacağını bilmediği için Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bunu sormaktan hayâ etmiştir. Çünkü o, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kızı Fâtıma'nın kocasıdır, Mikdâd b. Esved -radıyallahu anh-'dan bunu sormasını talep etmiştir. Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- cinsel organını yıkamasını sonra da abdest almasını söylemiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Ali b. Ebî Tâlib -radıyallahu anh-'ın faziletini ifade eder. Çünkü hayâsı, birisi vasıtası ile onu soru sormaktan alıkoymamıştır.
2. Fetva sorması için vekalet vermek caizdir.

3. Kişinin kendi hakkında utandığı bir şeyi maslahat için anlatması caizdir.
4. Mezi necistir. Elbise ve bedene bulaşırsa yıkanması gerekir.
5. Mezinin çıkması abdesti bozan hususlardandır.
6. Başka hadiste geldiği üzere cinsel organ ve testislerin yıkanması gerekir.

(3348)

(۹۳) - عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ، غَسَلَ يَدَيْهِ، وَتَوَضَّأَ وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ، ثُمَّ اغْتَسَلَ، ثُمَّ يُجَلِّلُ بِيَدِهِ شَعْرَهُ، حَتَّى إِذَا ظَنَّ أَنَّهُ قَدْ أَرَوَى بَشَرَتَهُ، أَفَاضَ عَلَيْهِ الْمَاءَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ، وَقَالَتْ: كُنْتُ أَعْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ، نَعْرِفُ مِنْهُ جَمِيعًا.

[صحيح] - [رواه البخاري]

(93) - Müminlerin annesi Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- cünüplükten dolayı gusül abdesti aldığı zaman önce ellerini yıkardı. Sonra namaz için abdest alır gibi abdest alır, sonra da gusül alırdı. Parmakları ile saç diplerine suyun gitmesinden emin olana kadar saçlarının arasını hilaller, üç kez başına su dökerdi. Sonra vücudunun geri kalan kısmını yıkardı. Âişe -radiyallahu anha- şöyle demiştir: Ben ve Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bir kaptan yıkanır, her ikimiz de aynı kaptan su alırdık. [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- cünüplükten dolayı gusül abdesti alacağı zaman önce ellerini yıkamakla başladığı. Sonra namaz için abdest alır gibi abdest alır, sonra da bütün bedenini yıkardı. Sonra parmakları ile saç diplerine ve derisine suyun gitmesinden emin olana kadar saçlarının arasını hilalleyerek suyu ulaştırırdı. Üç kez başına su döker ve sonra bedenin geri kalan kısmını yıkardı. Âişe -radiyallahu anha- şöyle demiştir: Ben ve Rasûlullah -

sallallahu aleyhi ve sellem- bir kaptan yıkanır, her ikimiz de aynı kaptan su alırdık.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Geçerli ve kâmil olmak üzere gusül ikiye ayrılır. Geçerli gusül: Kişinin temizlenmeye niyet edip, mazmaza ve istinşâk ile birlikte bütün bedenini yıkamasıdır. Kâmil olan gusül ise; hadiste geldiği üzere bir kimsenin Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in gusül aldığı gibi gusül almasıdır.
2. Cünüplük tabiri kendisinden meni çıkan ya da meni gelmesi bile cinsel ilişkide bulunan herkesi kapsar.
3. Karı kocanın birbirlerinin avret yerlerini görmesi ve aynı kaptan yıkanması caizdir.

(3316)

(۹۴) - عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَاجَةٍ، فَأَجْنَبْتُ فَلَمْ أَجِدِ الْمَاءَ، فَتَمَرَّعْتُ فِي الصَّعِيدِ كَمَا تَمَرَّعُ الدَّابَّةُ ثُمَّ أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ: «إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ أَنْ تَقُولَ بِيَدَيْكَ هَكَذَا» ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدَيْهِ الْأَرْضَ ضَرْبَةً وَاحِدَةً، ثُمَّ مَسَحَ الشَّمَالَ عَلَى الْيَمِينِ، وَظَاهَرَ كَفَّيْهِ وَوَجْهَهُ. [صحيح] - [متفق عليه]

(94) - Ammâr b. Yâsir -radiyallahu anh-'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- beni bir iş için göndermişti. Cünüp oldum ve su bulamadım. Bunun üzerine hayvanın toprakta yuvarlandığı gibi ben de toprakta yuvarlandım. Daha sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanına gelip bu yaptığımı anlattım. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Ellerinle şöyle yapman sana yeterliydi.» dedi ve iki elini bir defa toprağa vurdu. Ardından sol elini sağ eline sürdü. Sonra da ellerinin üstünü ve yüzünü mesh etti. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Ammar b Yâsir -radıyallahu anh-ı bazı ihtiyaçları için yolculuğa gönderdi. Fakat o, cinsel ilişkide bulunarak veya kendisinden şehvetle meni gelmesi sebebiyle cünüp oldu ve yıkanacak su bulamadı. Cünüp olan kimsenin teyemmüm alabileceği hükmünü bilmiyordu. Ancak sadece abdesti bozulduğunda teyemmüm alacağı hakkındaki hükmü biliyordu. Hades-i asgardan (küçük hadesten) temizlenmek için abdest azalarından bazıları üzerine toprakla mest ederek teyemmüm aldığı gibi bunu su ile gusül almaya kıyas ederek toprakta yuvarlanıp vücudunun tamamını toprağa bulayarak cünüplükten temizleneceği hususunda içtihat etmiş ve sonra da namaz kıldı. Yaptığının doğru mu yoksa yanlış mı olduğunu anlamak için Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanına geldiğinde bunu ona anlattı. Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ona idrar gibi küçük hadesten ve cünüplük gibi büyük hadesten nasıl arınacağını açıklamıştır. Elleriyle toprağa bir defa vurup, sol elini sağ elinin üzerine sürmesini, ellerinin üst taraflarını ve yüzünü mesh etmesinin yeterli olacağını belirtmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Teyemmümden önce su aramak gerekir.
2. Cünüp olup da su bulamayan kimsenin teyemmüm alması caizdir.
3. Büyük hades olan cünüplükten temizlenmek için teyemmüm, küçük hades için yapılan teyemmüm ile aynıdır.

(3461)

(۹۵) - عَنْ الْمُغِيرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ، فَأَهْوَيْتُ لِأَنْزِعَ حُفَّيْهِ، فَقَالَ: «دَعُهُمَا، فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ» فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا. [صحيح] - [متفق عليه]

(95) - Mugîre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ile birlikte bir yolculukta iken onun mestlerini çıkarmak için eğildiğimde şöyle dedi:«Onları bırak ben onları taharet üzerine giydim.» Sonra onların üzerine mesh etti. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- bir yolculuğunda abdest aldı, Ayaklarını yıkamaya geldiğinde Mugîre b. Şu'be -radıyallahu anh- Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ayağındaki mestleri çıkarmak için ellerini uzattı! Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Onları bırak çıkarma, abdestliyken mestlerimi giydim.» diye buyurdu, Bunun üzerine Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ayaklarını yıkamak yerine mestleri üzerine mesh etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Küçük hadesi ortadan kaldırmak için abdest alırken mestler üzerine mesh etmek meşrudur. Ancak büyük hadesi ortadan kaldırmak için gusül alırken ayakların yıkanması gerekir.
2. Islak el, mestin alt kısmına değil üst kısmına sürülerek mesh bir defa yapılır.
3. Ayakların suyla yıkandığı tam bir abdestten sonra mestlerin üzerine mesh edilmesi, mestlerin temiz olması, ayaktaki yıkanması farz olan yeri örtmesi, cünüplük ve gusül gerektiren bir şeyden dolayı değil sadece küçük hadesten dolayı üzerine mest edilmesi, mukim için bir gün bir gece ve yolcu için üç gün üç gece İslam hukukunun belirlediği vakitte mesh edilmesi şarttır.

4. Mestlere, çorap ve ayakları örten başka her şey kıyas edilir. Bunlar üzerine mest etmek caizdir.
5. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in güzel ahlak ve öğretim yeteneğine sahip olduğu ifade edilmiştir. Öyle ki Mugîre -radiyallahu anh-'ın mestleri çıkarmak istediğinde buna engel olurken bunun sebebini ona şöyle açıklamıştır; onları taharet üzerine giydiğini; bu konuda rahat olmasını ve hükmünü öğrenmesini istediğini belirtmiştir.

(3014)

(٩٦) - عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ سَأَلَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: إِنِّي أُسْتَحَاضُ فَلَا أَظْهَرُ، أَفَأَدْعُ الصَّلَاةَ؟ فَقَالَ: «لَا، إِنَّ ذَلِكَ عِرْقٌ، وَلَكِنْ دَعِيَ الصَّلَاةَ قَدَرُ الْأَيَّامِ الَّتِي كُنْتَ تَحْيِضِينَ فِيهَا، ثُمَّ اغْتَسِلِي وَصَلِّي». [صحيح] - [متفق عليه]

(96) - Müminlerin annesi Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre Fâtıma binti Ebî Hubeyş -radiyallahu anha- Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şöyle sormuştur: Ben devamlı istihâze olan bir kadını, hiç temizlenemiyorum. Namazı terk edeyim mi? Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Hayır! Bu damardan gelen bir kandır. (Hayız değildir!) Hayızın geldiği vakit kadar namazını kılma; (hayız müddeti bittiği vakit) gusül alıp namazını kıl.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Fâtıma binti Ebî Hubeyş -radiyallahu anha- Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e şöyle sormuştur: Hayız zamanı dışında da benim kanamam kesilmiyor, sürekli gelmeye devam ediyor. Bu durumda hayızda olduğu gibi namaz kılmamam gerekir mi? Bunun üzerine Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: Bu istihâze kanıdır. Rahimdeki damarın çatlamasından kaynaklanan hastalık kanıdır, hayız kanı değildir. İstihâze hastalığı başlamadan önce her ay düzenli olarak hayız gördüğün vakit geldiğinde, namaz, oruç ve bu ikisi

dişında hayızlı olan kadının yapması yasak olan şeylerden uzak dur. Bu hayız müddeti bittiğinde hayızdan temizlenmiş olursun. Kanın geldiğinde avret mahallini yıka, sonra bütün bedenini yıkayarak gusül abdesti al sonra da namazlarını kıl.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Hayız günleri bittiğinde kadının gusül alması farzdır.
2. İstihâze gören kadının namazlarını kılması gerekir.
3. Hayız: Ergen olan kadının rahminden gelerek fercinden çıkan ve belirli günlerde gelen doğal kandır.
4. İstihâze: Rahmin derinlerinden değil de en alt kısmından gelen vakitsiz gelen kandır.
5. Hayız kanı ile istihâze kanı arasındaki fark: Hayız kanı siyah, yoğun, kötü kokuludur. Ancak istihâze kanı kırmızı, ince ve kötü kokusu olmayan bir kandır.

(3029)

(۹۷) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ فِي بَطْنِهِ شَيْئًا، فَأَشْكَلَ عَلَيْهِ أَحْرَجَ مِنْهُ شَيْءٌ أَمْ لَا، فَلَا يَخْرُجَنَّ مِنَ الْمَسْجِدِ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا، أَوْ يَجِدَ رِيحًا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(97) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Biriniz karnında bir şey hisseder de bir şey çıkıp çıkmadığını kestiremezse, ses işitmedikçe veya koku duymadıkça mescitten/namazdan çıkmasın.»

[Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- namaz kılan bir kimsenin karnında bir şey hisseditip de bir şey çıkıp çıkmadığına karar veremediği durumda, yellenmenin sesini duyup ya da kokusunu almak gibi abdestini bozan olayın varlığından emin oluncaya kadar yeniden abdest

almak için namazı bozmaması gerektiğini haber vermiştir. Çünkü kesin olan şüphe ile bozulmaz. Bu kimsenin abdestli olduğu kesin ve abdestini bozduğu ise şüphelidir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu hadis İslam'ın asıllarından bir aslı ve fıkıh kurallarından bir kuralı içermektedir. O da kesin olan bir şey şüphe ile ortadan kalkmaz. Hilafi kanıtlanana kadar bir şeyin bulunduğu hal üzere kalması asıldır.
2. Şüphe etmek, abdeste zarar vermez. Namaz kılan kimse abdestinin bozulduğundan emin olmadığı sürece abdestlidir.

(65083)

(۹۸) - عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِذَا قَالَ الْمُؤَدِّنُ: اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ، فَقَالَ أَحَدُكُمْ: اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ، قَالَ: اللهُ أَكْبَرُ اللهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ مِنْ قَلْبِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ.» [صحيح] - [رواه مسلم]

(98) - Ömer b. el-Hattâb -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Müezzin; "Allah en büyüktür, Allah en büyüktür." dediği zaman, sizlerden biri "Allah en büyüktür, Allah en büyüktür." derse, "Şehadet ederim ki Allah'tan başka hak ilah yoktur." dediği zaman, "Şehadet ederim ki Allah'tan başka hak ilah yoktur." derse, "Şehadet ederim ki Muhammed Allah'ın rasûlüdür." dediği zaman, "Şehadet ederim ki Muhammed Allah'ın rasûlüdür." derse, "Haydi namaza!" dediği zaman, "Allah'tan başka hiçbir güç ve kuvvet sahibi yoktur." derse. "Haydi felaha!" dediği zaman, "Allah'tan başka hiçbir güç ve kuvvet sahibi yoktur" derse. Sonra da "Allah en büyüktür, Allah en büyüktür" dediği zaman; "Allah

en büyüktür, Allah en büyüktür" derse, Sonra: "Allah'tan başka hak ilah yoktur." dediği zaman, "Allah'tan başka hak ilah yoktur." derse ve kalbiyle de tekrar ederse Cennet'e girer.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Ezan, insanlara namaz vaktinin girdiğini bildirmektir. Ezanın sözleri iman akidesini içeren kapsamlı sözlerdir.

Bu hadiste Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ezan okunduğunda yapılması meşru olan şeyi açıklamıştır. O da ezanı işiten kimsenin müezzinin söylediğini tekrar etmesidir. Müezzin; "Allah en büyüktür" dediği zaman, ezanı işiten kişi "Allah en büyüktür." der. "Haydi namaza!" sözüne kadar bu şekilde müezzinin söylediği sözlerin aynısını tekrar eder. "Haydi namaza!", "Haydi felaha!" dediği zaman, "Allah'tan başka hiçbir güç ve kuvvet sahibi yoktur." der.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- müezzinle birlikte kalbinden ihlaslı bir şekilde ezanı tekrar eden kimsenin Cennet'e gireceğini haber vermiştir.

Ezanın sözlerinin manası şu şekildedir: "Allahu Ekber" Allah Teâlâ her şeyden büyük, yüce ve azametlidir.

"Eşhedü en lâ ilâhe illallâh" Allah'tan başka hak ilah yoktur.

"Eşhedü enne Muhammeden rasûlullah" Dilimle ve kalbimle Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Allah'ın rasûlü olduğuna şahitlik ediyorum ve ikrar ediyorum. Allah -Azze ve Celle- onu göndermiştir ve ona itaat etmek farzdır.

"Hayye ale's-salâh" Namaza gelin, bunu duyan kişinin "La havle ve la kuvvete illa billah" demesi itaate engel olan şeylerden kurtulmanın hiçbir hilesi yoktur. Allah'ın muvaffak kılması dışında itaatleri yapabilecek bir kuvvet ve herhangi bir şeyi yapabilecek güç de yoktur.

"Hayye ale'l-felâh" Kurtuluşa sebep olan şeye gelin. O da Cennet'i kazanmak ve Cehennem'den kurtulmaktır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Müezzinin söylediği sözleri aynı şekilde tekrarlamak faziletlidir. Ancak müezzin "Hayye ale's-salâh" ve "Hayye ale'l-felâh" dediği zaman "La havle ve la kuvvete illa billah" denilir.

(65086)

(۹۹) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَدِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ، ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ، فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا، ثُمَّ سَلُوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ، فَإِنَّهَا مَنْزِلَةٌ فِي الْجَنَّةِ، لَا تَنْبَغِي إِلَّا لِعَبْدٍ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ، وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ، فَمَنْ سَأَلَ لِي الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ.» [صحيح] - [رواه مسلم]

(99) - Abdullah b. Amr b. el-Âs -radiyallahu anh'-dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle söylerken işitmiştir: «Müezzini duyduğunuzda, sizde söylediklerini tekrar edin. Sonra da benim için salavat getirin. Kim benim için salavat getirirse, Allah da bunun karşılığında ona on defa salat eder. Sonra da Allah'tan benim için "Vesile'yi" dileyiniz. O, Cennet'te öyle bir makamdır ki yalnızca Allah'ın kullarından bir kuluna yaraşır. Umuyorum ki o, ben olurum. Kim benim için "Vesile'yi" dilerse ona şefaet edilir.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ezan okunduğu zaman müezzini duyan kimsenin Hayyeales-Salâh ve Hayyealel-Felâh dışında onun söylediğinin aynısını tekrar etmesini öğretmiştir. Hayyeales-Salâh ve Hayyealel-Felâh'tan sonra Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh denir. Ezan bittiğinde Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salat edilir. Kim ona bir salat getirirse bu salata karşılık Allah Teâlâ ona on salat eder. Yüce Allah'ın kuluna salat etmesi; meleklerin katında kulunu övmesi anlamına gelir.

Sonra Allah Teâlâ'dan Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e Vesile'yi vermesini istemeyi emretmiştir. O, Cennet'teki en üst makamdır. Yüce Allah'ın kulları arasında sadece bir kula yaraşır ve kolaylaştırılır. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- o kimsenin ben olacağını umuyorum diyerek tevazuda bulunmuştur. Çünkü bu yüksek makam sadece bir kişiye ait olacaksa, bu kişi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- olur. Çünkü o yaratılmışların en faziletlisidir.

Sonra kim, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Vesile'ye ulaşması için dua ederse, kıyamette o kimseye şefaathane edeceğini beyan etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Ezan okurken müezzini tekrar etmek teşvik edilmiştir.
2. Ezan okurken müezzini tekrar ettikten sonra Peygamber Efendimize salat ve selamda bulunmak çok fazileti anlatılmıştır.
3. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salat ve selam ettikten sonra Vesile'ye ulaşmasını istemek teşvik edilmiştir.
4. Vesile'nin manası, sadece bir kişiye yakışacağı için makamının yüceliği beyan edilmiştir.
5. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in fazileti beyan edilmiştir. Zira bu yüce makam ona has kılınmıştır.
6. Kim, Allah Teâlâ'dan, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-i Vesile'ye ulaştırmasını isterse, kıyamet günü şefaathane ona vacip olur.
7. Bu yüce makama ulaşması için ümmetinden dua etmesini istemesi onun ne kadar alçakgönüllü olduğunu ifade eder. Zaten o makamı hak eden kendisidir.
8. Allah'ın rahmeti ve fazileti çok geniştir. Bundan dolayı her iyiliğe on misli ile karşılık verilir.

(۱۰۰) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: أتى النبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ أَعْمَى، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنَّهُ لَيْسَ لِي قَائِدٌ يُقُودُنِي إِلَى الْمَسْجِدِ، فَسَأَلَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرَخِّصَ لَهُ فَيُصَلِّيَ فِي بَيْتِهِ، فَرَخَّصَ لَهُ، فَلَمَّا وَلى دَعَا، فَقَالَ: «هَلْ تَسْمَعُ الدَّاءَ بِالصَّلَاةِ؟» فَقَالَ: نَعَمْ، قَالَ: «فَأَجِبْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(100) - Ebu Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, şöyle demiştir: Gözleri görmeyen bir adam, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelerek: Ey Allah'ın elçisi! Beni mescide götürecek kimsem yoktur. Evimde namaz kılmama izin var mı? diye sordu. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- önce izin verdi. Sonra onu çağırıp: «Ezanı işitiyor musun?» diye sordu. Âma adam: "Evet" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: «O halde icabet et (cemaate gel).» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e kör bir adam geldi ve şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! Beş vakit namaz için elimden tutup beni camiye götürecek, bu hususta bana yardım edecek kimsem yok. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in cemaate gitmeme hususunda kendisine izin vermesini istedi, izin verdi, arkasını dönüp gideceği zaman Rasûlullah onu çağırıp ve: «Ezanı işitiyor musun?» diye buyurdu. Adamda: Evet deyince Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem: «Namaza çağırana icabet et.» dedi.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Cemaatle namaz kılmak farzdır. Çünkü ruhsat, ancak gerekli ve zorunlu olan şeylerde geçerlidir.
2. »Öyleyse icabet et« demesi, cemaatle namazın farz olduğuna işaret eder. Çünkü emir kipi ile söylenen bir kelimedede asıl olan farz oluşu bildirmesidir.

(۱۰۱) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسًا، مَا تَقُولُ ذَلِكَ يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ؟» قَالُوا: لَا يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ شَيْئًا، قَالَ: «فَذَلِكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ، يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(101) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Birinizin kapısının önünde bir nehir olsa, o kimse her gün bu nehirde beş defa yıkansa, kirinden bir şey kalır mı?» Sahabeler: "O kimsenin kirinden hiçbir şey kalmaz" dediler. Bunun üzerine Rasûlullah şöyle buyurdu: «Beş vakit namaz işte bunun gibidir. Allah beş vakit namazla günahları silip yok eder.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- küçük günahların ve hataların kefareti için her gün ve gecede kılınan beş vakit namazı, kişinin kapısının önünde bulunan ve her gün beş defa yıkandığı bir nehre benzetmiştir. O kimsenin vücudundaki necasetten ve pislikten hiçbir eser kalmaz.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu fazilet, küçük günahların kefareti mahsus olup, büyük günahlardan ise tövbe edilmesi gerekir.
2. Şartlarına, rükünlerine, farzlarına ve sünnetlerine bağlı kalarak beş vakit namazı kılmanın fazileti ifade edilmiştir.

(4968)

(۱۰۲) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: «الصَّلَاةُ عَلَى وَفْتِهَا»، قَالَ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ» قَالَ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» قَالَ: حَدَّثَنِي بِهِنَّ، وَلَوْ اسْتَزِدُّهُ لَزَادَنِي. [صحيح] - [متفق عليه]

(102) - Abdullah b. Mes'ûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e, amellerin hangisi Allah'a en sevimidir? diye sordum. «Vaktinde kılınan namazdır.» buyurdu. Sonra hangisidir? dedim. «Ana babaya iyilik etmektir.» cevabını verdi. Sonra hangisidir? dedim. «Allah yolunda cihat etmektir.» diye buyurdu. İbn Mes'ud -radiyallahu anh- şöyle dedi: Bunları bana Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- söyledi. Eğer sormaya devam etseydim, O da cevap vermeye devam ederdi. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'e, amellerin hangisi Allah'a en sevimidir? diye soruldu. Bunun üzerine şöyle buyurdu: Şariat koyucunun belirlediği vakitlerde beş vakit farzı kılmak, sonra ana babaya ihsanda bulunarak iyilik etmek, üzerimizde bulunan haklarını yerine getirmek ve onlara hürmetsizliği ve itaatsizliği terk etmek, sonra Allah yolunda, Allah -Azze ve Celle-'nin kelimesi en yüce olması, İslam dinini ve Müslümanları savunmak, dinin şiarlarını izhar etmek için Allah yolunda can ve mal ile cihat etmeyi zikretmiştir.

İbn Mes'ud -radiyallahu anh- şöyle dedi: Bu amelleri bana söylemiştir. Şayet ben sonra hangisi demeye devam etseydim, o da cevap vermeye devam ederdi.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah'ın sevgisine göre amellerin kendi aralarında faziletleri farklılık gösterir.

2. Müslümanların, fazilet açısından en faziletlisini yaparak amellerin yapılmasında gayret göstermeleri teşvik edilmiştir.
3. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in amellerin en hayırlısı hakkındaki cevapları, insanların farklılıklarına, şartlarına ve her biri için en faydalı olanın ne olduğuna göre değişir.

(3365)

(۱۰۳) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يقول: «الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكَفِّرَاتٌ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ».
[صحيح] - [رواه مسلم]

(103) - Ebû Hureyre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Büyük günahlardan kaçınıldığı sürece beş vakit namaz, iki Cuma ve iki Ramazan, aralarında işlenen günahlara kefarettir olur.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir gün içinde kılınan beş vakit namazın, her hafta kılınan Cuma namazının ve her sene tutulan Ramazan orucunun, büyük günahlardan kaçınılması şartı ile aralarında işlenen küçük günahlara kefarettir olacağını haber vermiştir. Zina, içki içmek gibi büyük günahlar ancak tövbe edildiğinde bağışlanır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Günahların büyüğü ve küçüğü vardır.
2. Küçük günahların bağışlanması, büyük günahlardan kaçınma şartına bağlıdır.
3. Büyük günahlar, dünyada bir had cezası olan veya hakkında ahirette bir tehdit gelen günahlardır. Bu tehdit; azap, Allah'ın

gazabı, zina ve içki içmek gibi bu günahı işleyen kişiye lanet içerebilir.

(3591)

(۱۰۴) - عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جدّه قال: قال رسولُ الله صلى الله عليه وسلم: «مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ، وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرِ، وَفَرَّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ». [حسن] - [رواه أبو داود]

(104) - Amr b. Şuayb, babası kanalıyla dedesinden rivayet ettiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Çocuklarınıza yedi yaşlarında iken namaz kılmalarını emredin! On yaşına bastıkları hâlde kılmazlarsa kendilerini cezalandırınız yataklarını da ayırın.» [Hasen Hadis] - [Ebû Dâvûd rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir babanın -erkek ve kız- çocukları yedi yaşına geldiklerinde namaz kılmalarını emretmesini ve kılmaları için ihtiyaç duydukları bilgileri onlara öğretmesi gerektiğini açıklamıştır. On yaşına geldiklerinde bu emrin şiddeti artırılır ihmalden dolayı cezalandırma amaçlı dövülür ve onların yataklarını ayrılır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Küçük çocuklara ergenlik çağından önce dini eğitim verilir, bunların da en önemlisi namazdır.
2. Vurmak, işkence etmek için değil terbiye amaçlıdır. Dolayısıyla durumuna uygun şekilde vurulmalıdır.
3. Din, ırzı korumaya ve fesada yol açabilecek her yolu kapatmaya özen göstermiştir.

(5272)

(١٠٥) - عن أبي هريرة رضي الله عنه: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نَضْفَيْنِ، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: {الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ}، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: حَمَدِي عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {الرَّحْمَنُ الرَّحِيمِ}، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَثَقَى عَلَيَّ عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ}، قَالَ: حَجَدِي عَبْدِي، -وَقَالَ مَرَّةً: فَوَضَّ إِلَيَّ عَبْدِي-، فَإِذَا قَالَ: {إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ}، قَالَ: هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ: {اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ، صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ}، قَالَ: هَذَا لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(105) - Ebû Hureyre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: Namazı (Fâtiha'yı) kulumla kendi aramda yarı yarıya paylaştım ve kulum dilediğini alacaktır.” Kul, “Hamt âlemlerin Rabbi Allah’a mahsustur” deyince Yüce Allah, “Kulum bana hamdetti” diye buyurur. Kul “er-Rahmân er-Rahîm” deyince Allah, “Kulum beni övdü” der. “Ceza gününün tek sahibi” deyince “Kulum benim yüceliğimi dile getirdi” der. “Ancak sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz” deyince “Bu, kulumla benim aramda ortak olan kısımdır ve istediği kulumun olacaktır” diye buyurur. Kul “Bizi dosdoğru yola ilet; nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, doğrudan sapmışların yoluna da değil!” deyince Allah, “İşte bu, yalnızca kuluma aittir ve kuluma istediği verilecektir” diye buyurur. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Teâlâ'nın kutsi bir hadiste şöyle buyurduğunu haber vermiştir: Namazda Fatiha suresini kulumla kendi aramda yarı yarıya paylaştım ve yarısı benim yarısı onundur.

İlk yarısı: Yüce Allah'a hamt, övgü ve yüceltme içerir. Kulumu en hayırlı karşılıkla mükâfatlandıracağım.

İkinci yarısı: Yalvarma, dua içerir. Kulumun duasına icabet eder ve istediğini veririm.

Namaz kılan kişi: “Hamt âlemlerin Rabbi Allah’a mahsustur” deyince Yüce Allah, “Kulum bana hamdetti” diye buyurur. Kul “er-Rahmân er-Rahîm” deyince Allah, “Kulum beni övdü, bana hamdetti ve kullarıma olan nimetimi itiraf etti” der. “Ceza gününün tek sahibi” deyince “Kulum benim yüceliğimi dile getirdi” der. O da büyük onurdur.

Namaz kılan kişi “Ancak sana ibadet eder ve yalnız senden yardım dileriz” deyince, Yüce Allah “Bu, kulumla benim aramda ortak olan kısımdır.” der.

Bu ayetin ilk kısmı “Ancak sana ibadet ederiz.” Allah'a aittir. Yüce Allah'ın ibadete layık tek hak ilah olduğunu itiraf etmek ve ibadet çağrısına icabet etmektir. Yüce Allah'a ait olan ilk kısım burada bitmiştir.

Ayetin ikinci kısmı "ve yalnız senden yardım dileriz” kısmı kula aittir. Allah'tan yardım dilemek ve yardım vaadinin gerçekleşeceğini ifade eder.

Namaz kılan kişi: “Bizi dosdoğru yola ilet; nimetine erdirdiklerinin yoluna; gazaba uğramışların yoluna da, doğrudan sapmışların yoluna da değil!” deyince, Allah, “İşte bu kulumun yalvarması ve dua etmesidir. Kuluma istediği verilecektir, duasına icabet ettim” diye buyurur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Fatiha suresinin öneminin büyüklüğünü ifade eder. Allah Teâlâ onu namaz olarak isimlendirmiştir.
2. Allah Teâlâ kendisini övmesi, sena etmesi ve yücelmesinden dolayı kulu överek ona gösterdiği önemi ifade eder. İstediyini kuluna vereceğini vadetmiştir.
3. Bu sure; Yüce Allah'a hamt etmeyi, yeniden dirilişi, Allah'a dua etmeyi, ihlasla O'na ibadet etmeyi, dosdoğru yola iletmesini

istemeyi ve batıl yollara düşmekten sakındırmayı içermektedir.

4. Namaz kılan kimse -Fatıha Suresi'ni okuduğunda- bu hadisi hatırlayıp namazdaki huşusunu artırır.

(65099)

(۱۰۶) - عن بريدة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ الْعَهْدَ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ». [صحيح] - [رواه الترمذي والنسائي وابن ماجه وأحمد]

(106) - Bureyde -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Bizimle onlar arasındaki ayırıcı temel unsur namazdır. Namazı terk eden kimse küfre düşer.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Müslümanlarla diğer kâfirler ve münafıklar arasındaki ahit ve anlaşmanın namaz olduğunu, onu terk edenin kâfir olacağını açıklamıştır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Namazın ne kadar önemli olduğu ifade edilmiştir. Şüphesiz namaz, Mümin ile kâfiri birbirinden ayıran bir özelliktir.
2. İslam'ın hükümleri, insanın kalbindeki ile değil zahirdeki hali ile sabit olur.

(65094)

(۱۰۷) - عن جابر رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(107) - Câbir -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle buyurduğunu işittim: «Muhakkak ki, kişi ile şirk ve küfür arasında namazın terki vardır.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- farz namazların terk edilmesi hakkında uyarmış, kişi ile şirk ve küfre düşmesi arasında namazın terk edilmesi olduğunu haber vermiştir. Namaz İslam'ın ikinci şartıdır ve dindeki yeri çok büyüktür. Kim farz oluşunu inkâr ederek terk ederse Müslümanların icması ile kâfir olur. İhmal ve tembellikten dolayı tamamen namazı terk eden kimse de kâfirdir. Sahabenin bu konuda icması bize aktarılmıştır. Şüphesiz bazen kılıp bazen terk eden kimse de bu şiddetli tehdide maruz kalır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Namazın önemi ve sabırla kılmaya devam edilmesi ifade edilmiştir. Namaz İman ile küfür arasındaki ayırt edici bir özelliktir.
2. Namazı terk edip ihmal etmek şiddetli bir şekilde yasaklanmıştır.

(65093)

(۱۰۸) - عن سالم بن أبي الجعد قال: قال رجل: ليتني صَلَّيْتُ فاسترَحْتُ، فكأثهم عابُوا ذلك عليه، فقال: سمعتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقول: «يا بلالُ، أقمِ الصَّلَاةَ، أرحنا بها».
[صحيح] - [رواه أبو داود]

(108) - Sâlim b. Ebi'l-Ca'd'dan rivayet edildiğine göre bir adam: “Keşke namaz kılmış olsaydım da şimdi istirahat ederdim” deyince, oradakiler sanki onu ayıpladılar, bunun üzerine o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-i şöyle buyururken işittim: «Ey Bilal! Kalk (ezan oku da), bizi namazla rahatlat». [Sahih Hadis] - [Ebû Dâvûd rivayet etmiştir]

Şerh:

Sahabelerden bir kişi; "Keşke namaz kılmış olsaydım da şimdi rahat ederdim" dedi. Etrafında bulunanlar onu söylemiş olduğu bu sözden dolayı kınadılar. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-i şöyle buyururken işittim demiştir: Ey Bilal! Kalk ezan oku ve kamet getir, namazla bizi rahatlat. Çünkü namazda Allah Teâlâ ile münacat, kalbin ve ruhun huzur bulması vardır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Namazda Allah Teâlâ ile münacat olduğu için kalp huzur bulur.
2. İbadette tembellik eden kimse kınanmıştır.
3. Kim, farz olan ibadetini yerine getirir ve sorumluluğunu yerine getirirse, rahatlık ve güven duygusuna kavuşur.

(65095)

(۱۰۹) - عن أبي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: أنه كَانَ يُكَبِّرُ فِي كُلِّ صَلَاةٍ مِنَ الْمَكْتُوبَةِ وَعَبْرَهَا، فِي رَمَضَانَ وَعَبْرِهِ، فَيُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرُكِعُ، ثُمَّ يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، ثُمَّ يَقُولُ: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، قَبْلَ أَنْ يَسْجُدَ، ثُمَّ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ حِينَ يَهْوِي سَاجِدًا، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَسْجُدُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنَ الْجُلُوسِ فِي الْاِثْنَتَيْنِ، وَيَفْعَلُ ذَلِكَ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ، حَتَّى يَفْرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ، ثُمَّ يَقُولُ حِينَ يَنْصَرِفُ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنِّي لَأَقْرَبُكُمْ شَبَهًا بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِنْ كَانَتْ هَذِهِ لَصَلَاتِهِ حَتَّى فَارَقَ الدُّنْيَا. [صحيح] - [منفق عليه]

(109) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Ramazan ayında ve diğer zamanlarda, farz ve diğer bütün namazlarda tekbir getirirdi. Namaza kalkınca, ayakta durduğu zaman tekbir getirir, sonra rükû ederken de tekbir getirirdi. Sonra «Semi'allahu Limen Hamideh» deyip rükûdan kalkarak belini doğrultunca «Rabbena ve Leke'l-Hamd» derdi. Sonra secde için eğilince tekbir getirir, secdeden başını kaldırıncaya yine tekbir getirir, sonra tekrar secdeye eğilince tekbir getirir, sonra secdeden başını kaldırıncaya yine tekbir getirirdi. İkinci rekâtın sonunda kalkarken yine tekbir getirirdi. Sonra da bunu namazın her rekâtında namazı bitirinceye kadar yapardı. Namazı bitirdiğinde: Nefsini elinde olana yemin olsun ki, "Muhakkak ki sizden; namazı Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in namazına en çok benzeyen benim. Dünyadan ayrılana kadar kıldığım namaz buydu." [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in namaz kılış şeklinin bir kısmını rivayet etmiştir. Namaza kalkınca, kıyamda Tekbiratu'l-İhramı alarak namaza başlar ve sonra rükû ederken, secde ederken, başını secdeden kaldırırken, ikinci secdeyi yaparken, başını ikinci secdeden kaldırırken, üç ve dört rekâtlık namazlarda ilk teşehüdden kalkarken de tekbir getirirdi. Sonra da bunu

namazın her rekâtında namazı bitirinceye kadar yapardı. Başını rükûdan kaldırdığında «Semi'allahu Limen Hamideh» deyip rükûdan kalkarak belini doğrultunca «Rabbena ve Leke'l-Hamd» derdi.

Ebû Hureyre -radiyallahu anh- namazı bitirdiğinde: Nefsini elinde olana yemin olsun ki, "Muhakkak ki sizden; namazı Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in namazına en çok benzeyen benim. Dünyadan ayrılanaya kadar kıldığı namaz şekli buydu".

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Rükudan doğrulurken «Semi'allahu Limen Hamideh» denir. Bunun dışındaki bütün eğilme ve kalkmalarda tekbir getirilir.
2. Sahabeler, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'i örnek almaya ve sünnetini korumaya çok önem veriyorlardı.

(65098)

(۱۱۰) - عن ابن عَبَّاسٍ رضي الله عنهما عن النبيّ صلى الله عليه وسلم قال: «أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ: عَلَى الْجَبْهَةِ وَأَشَارَ بِيَدِهِ عَلَى أَنْفِهِ، وَالْيَدَيْنِ، وَالرُّكْبَتَيْنِ، وَأَطْرَافِ الْقَدَمَيْنِ، وَلَا نَكُفَّتِ الثِّيَابَ وَالشَّعْرَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(110) - İbni Abbas -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Ben, yedi kemik üzerine secde etmek ile; alın, burun, eller, dizler, ayakların parmak uçları ve namaz sırasında elbisemi ve saçımı toplamamakla emrolundum.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- namaz kılarken Allah Teâlâ'nın kendisine bedenindeki yedi aza üzerine secde etmesini emrettiğini haber vermiştir. Bunlar:

Birincisi: Alındır. Yüzün, burun ve gözlerin üzerindeki kısmıdır. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- eliyle burnunu işaret ederek alın ve

burnun yedi azadan biri olduğunu işaret ederek, secde eden kişinin burnunu yere değdirmesi gerektiğini vurgulamıştır.

İkinci ve üçüncü uzuv: İki eldir.

Dördüncü ve beşincisi uzuv: İki dizdir.

Altıncı ve yedinci uzuv ise iki ayağın parmaklarıdır.

Yere secde ederken de saçlarımızı bağlamamamızı, elbiselerimizi toplamamamızı emretmiştir. Saçlarımızı salarsız ki onlarda diğer azalarımız ile secde etsinler.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Namazda yedi aza üzerine secde etmek farzdır.
2. Namaz kılarken saçı ve elbiseyi toplamak mekruh kılınmıştır.
3. Namaz kılan kimsenin kıldığı namazda acele etmeden sükûnet içinde olması gerekir. Yedi azasını tam olarak yere koyup secdesini yapmalı ve orada söylenmesi meşru kılınan zikri söyleyecek kadar beklemelidir.
4. Namazda saçların toplanması erkekler içindir, kadınları kapsamaz. Çünkü namaz esnasında kadınlara örtünmeleri emredilmiştir.

(10925)

(۱۱۱) - عن جرير بن عبد الله رضي الله عنه قال: كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَنَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةً -يَعْنِي الْبَدْرَ- فَقَالَ: «إِنَّكُمْ سَتَرُونَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرُونَ هَذَا الْقَمَرَ، لَا تُصَامُونَ فِي رُؤْيَيْهِ، فَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُغْلَبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَاغْلَبُوا» ثُمَّ قَرَأَ: «{وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ}» [صحيح] - [متفق عليه]

(111) - Cerîr b. Abdullah -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanındaydık. Dolunay halindeki Ay'a bakarak şöyle buyurdu: «Sizler şu Ay'ı güçlük çekmeden gördüğünüz gibi, Rabbinizi de açıkça göreceksiniz. Güneş doğmadan ve batmadan önceki namazları kaçırmamak elinizden geliyorsa, kesinlikle kaçırmayıp kılın.» Sonra da şu ayeti okudu: «{Güneş doğmadan ve batmadan önce Rabbinizi hamt ile tespih et!}» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Bir gece sahabeler Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanındaydılar ve o, ayın on dördüncü gecesiydi Ay'a baktı ve şöyle buyurdu: Şüphesiz Müminler Rablerini gözleriyle görecektir. Allah Teâlâ'yı bir yerde toplanmak zorunda olmadan, yorgunluk ve sıkıntı yaşamadan görecekler. Sonra Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: Sabah ve ikindi namazlarından sizi alıkoyan sebepleri ortadan kaldırılabiliyorsanız bunu yapın. Cemaatle birlikte vaktinde bu namazları kılın. Çünkü Allah -Azze ve Celle-'nin yüzüne bakma şerefine nail olma sebeplerinden biri de budur. Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şu ayeti okumuştur: {Güneşin doğuşundan önce de, batışından önce de Rabbinizi hamederek tespih et.}

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İman ehli Cennet'te Allah Teâlâ'yı görmekte müjdelenmiştir.

2. Davet yöntemleri arasında vurgu, teşvik ve örnek verme yer alır.

(5657)

(۱۱۲) - عن جُنْدُبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْقَسْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَلَّى صَلَاةَ الصُّبْحِ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ، فَلَا يَطْلُبُنَّكُمُ اللَّهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ، فَإِنَّهُ مَنْ يَطْلُبُهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ يُدْرِكُهُ، ثُمَّ يَكْبَهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(112) - Cüde b. Abdullah el-Kasrî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Sabah namazını kılan kimse Allah'ın himayesindedir. Allah, bizzat himâyesinde olan bir konuda sizi sorguya çekmesin. Allah, himayesindeki bir konudan sorguya çektiği kimseyi cezalandırır, sonra da onu yüzüstü Cehennem'e atar.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- sabah namazını kılan kimsenin Allah'ın himayesinde ve korumasında olduğunu, Allah'ın o kulu muhafaza edip yardım edeceğini haber vermiştir.

Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- sabah namazını terk ederek veya namaz kılana müdahale edip saldırarak bu ahdi bozmaya ve geçersiz kılmaya karşı uyarmıştır. Çünkü bunu yapan kimse, Allah'a yakınlığı ihlal etmiş olur ve Yüce Allah'ın hakkı olan bir hususta ihmalkâr davrandığı için şiddetli tehdide maruz kalır. Yüce Allah kimi isterse onu bulur. Sonra da onu yüzüstü Cehennem'e atar.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Sabah namazının önemi ve fazileti beyan edilmiştir.
2. Sabah namazını kılanlara kötülük etmek için musallat olanlar şiddetli bir şekilde uyarılmıştır.

3. Yüce Allah, salih kullarına musallat olan kimselerden intikamlarını alır.

(5435)

(۱۱۳) - عن بريدة بن الحصيب رضي الله عنه أنه قال: بَكَرُوا بِصَلَاةِ الْعَصْرِ، فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(113) - Bureyde b. Huseyb -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: «İkinci namazını erken kılınız. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: « İkinci namazını terk eden kimsenin ameli batıl olur.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ikinci namazını kasıtlı olarak vaktinden sonraya geciktirilmesini yasaklamıştır. Şüphesiz bunu yapan kimsenin ameli batıl ve iptal olmuş ve boşa gitmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İkinci namazını ilk vaktinde ve gecikmeden kılmaya teşvik edilmiştir.
2. İkinci namazını terk eden kimse için şiddetli bir tehdit vardır. Vaktinde kılınmaması diğer namazların vaktinde kılınmamasından daha tehlikelidir. İkinci namazı Allah Teâlâ'nın şu sözünde emredilen orta namazdır: {Namazlara ve orta namaza devam edin.} [Bakara Suresi: 238. Ayet]

(6261)

(۱۱۴) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ نَسِيَ صَلَاةً فَلْيُصَلِّ إِذَا ذَكَرَهَا، لَا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ: {وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي} [طه: 4]. [صحيح] - [متفق عليه]

(114) - Enes b. Mâlik -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Kim bir namazı unutursa onu hatırladığında kılsın. Zira onun kefareti ancak budur.» {Beni anmak için namaz kıl.} [Tâ-Hâ Suresi: 14] [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- farzlardan herhangi birini, vakti çıktıktan sonra hatırlayan kimsenin bir an önce bu namazı kaza etmesi gerekir. Bu namazı terk etmenin günahını, hatırladığında kılmasından başka bir şey örtüp silemez. Yüce Allah kutsal kitabında şöyle buyurmuştur: {Beni anmak için namaz kıl.} [Tâ-Hâ Suresi: 14] Yani; unuttuğun namazı hatırladığında kıl demektir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Namazın, kılmakta ve kaza etmekte gevşek davranmamanın önemi açıklanmıştır.
2. Hiç bir mazeret olmadan kasıtlı bir şekilde namazın vaktini geçirmek caiz değildir.
3. Unutan kimse hatırladığında uyuyan kimse de uyandığında namazı kaza etmesi farzdır.
4. Kerahet vakitleri dahi olsa namazların hemen kaza edilmesi gerekir.

(65088)

(۱۱۵) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ أَثْقَلَ صَلَاةٍ عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ، وَوَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا، وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَّ بِالصَّلَاةِ فَتُقَامَ، ثُمَّ أَمَرَ رَجُلًا فَيَصِلَ بِالنَّاسِ، ثُمَّ أَنْطَلِقَ مَعِيَ بِرِجَالٍ مَعَهُمْ حُزْمٌ مِنْ حَطَبٍ إِلَى قَوْمٍ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ، فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ بِالنَّارِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(115) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: « Münafıklara sabah ve yatsı namazından daha ağır gelen hiçbir namaz yoktur. Şayet münafıklar bu iki namazda ne kadar çok ecir ve sevap olduğunu bilselerdi, emekleyerek de olsa cemaate gelirlerdi. Şüphe yok ki namazın kılınmasını emredip, sonra kamet getirilmesini, sonra da birisinin Müminlere namaz kıldırmasını emredip, ardından da ellerinde odun bağları bulunan adamlarla birlikte gidip, namaza gelmeyenlerin evlerini onlar evlerindeyken ateşe vermeyi içimden geçirdim.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- münafıkların, özellikle sabah ve yatsı namazlarına katılma konusundaki tembelliklerini haber vermiştir. Şayet onlar Müslümanlarla birlikte cemaatle namaz kılmanın sevap ve ecirini bilselerdi, çocukların elleri ve dizleri üzerinde emekledikleri gibi bu iki namaza gelirlerdi.

.Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- namazın kılınmasını emredip yerine cemaate imamlık yapacak birisini bırakmak istemiştir. Ellerinde odun bağları bulunan bir grupla cemaatle namaz kılmayanların evine gidip ateşe vermek istemiştir. Çünkü onların bu konuda işledikleri günah çok büyüktür. Ancak evlerde kadınlar, günahsız masum çocuklar ve diğer mazur kişilerin oluşu bunu yapmasına mani olmuştur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Camide cemaatle namaz kılmanın terk edilmesinin tehlikesi ifade edilmiştir.
2. Münafıklar, ibadetlerini riya ve itibardan başka bir amaçla yapmazlar. İnsanlar, onları görmediği müddetçe namaza gelmezler.
3. Sabah ve yatsı namazının cemaatle kılınmasının fazileti çok büyüktür ve emekleyerek de olsa camiye bu iki namazı kılmak için gelinmesi gerekir.
4. Sabah ve yatsı namazını cemaatle kılmaya özen gösteren kimse münafıklıktan beri olur. Bu namazları kılmak için cemaate gelmemek ise münafıklık alametidir.

(3366)

(۱۱۶) - عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَفَعَ ظَهْرَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَالَ: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، مِلءَ السَّمَاوَاتِ وَمِلءَ الْأَرْضِ وَمِلءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(116) - Ebû Evfâ -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- rukûdan belini doğrulttuğu zaman şöyle derdi: «Semi'allahu Limen Hamideh "Allahümme Rabbena leke'l-hamd, mil'es-semavati ve mil'el-ardi ve mil'e ma ş'i'te min şey'in ba'du.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- namazda rukûdan belini doğrulttuğu zaman şöyle derdi: Semi'allahu Limen Hamideh. Yani: Kim Allah Teâlâ'ya hamt ederse, Yüce Allah ona icabet eder, O'nun hamt etmesini kabul eder ve onu mükâfatlandırır. Sonra "Allahümme Rabbena leke'l-hamd mil'es-semavati ve mil'el-ardi ve mil'e ma ş'i'te min şey'in ba'du" sözü ile Allah'a hamt eder. Yani gökler, yerler ve ikisi

arasındaki mesafeler ve Allah'ın dilediği şeyler dolusunca sana hamt olsun.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Namaz kılan kimse rükûdan doğrulduğu zaman söylemesi müstehap olan şey açıklanmıştır.
2. Rükûdan kalkıp tamamen doğrulduktan sonra beklemek acele etmemek meşru kılınmıştır. Çünkü rükûdan tamamen doğrulduktan sonra orada beklemeden bu zikrin söylenmesi mümkün değildir.
3. Bu zikir, farz olsun, nafil olsun, bütün namazlarda yapılması meşrudur.

(65101)

(117) - عن حُدَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ: «رَبِّ اغْفِرْ لِي، رَبِّ اغْفِرْ لِي». [صحيح] - [رواه أبو داود والنسائي وابن ماجه وأحمد]

(117) - Huzeyfe -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre; Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- iki secde arasında şöyle derdi: «Rabbiğfirlî, Rabbiğfirlî.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- iki secde arasında oturduğunda «Rabbiğfirlî, Rabbiğfirlî.» diyerek bunu tekrar ederdi.

"Rabbiğfirlî" zikrinin manası: Kulun, Rabbinden günahlarını silmesi ve hatalarını örtmesini istemesidir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Farz ve nafil namazlarda iki secde arasında bu duanın yapılması meşru kılınmıştır.
2. "Rabbiğfirlî" zikrini tekrar etmek müstehaptır. Bir kez söylemek ise vaciptir.

(۱۱۸) - عن ابن عباس رضي الله عنهما: كان النبي صلى الله عليه وسلم يقول بين السجدين:
«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وارْحَمْنِي، وعافني، واهدني، وارزقني».
[حسن بشواهدة] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(118) - İbn Abbâs -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- iki secde arasında şöyle diyordu: «Allahummağfirlî, verhamnî ve âfinî, vehdini ve'rzuknî» (Allah'ım! Bana mağfiredet, merhamet et, sağlık ver, bana hidayet ver ve beni rızıklandır.)

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Müslümanın çok ihtiyaç duyduğu bu beş dua ile namazında iki secde arasında dua ederdi ve bu dualar mağfireti, günahları örtmeyi ve günahların affını, bol rahmeti, hastalık ve rahatsızlıklardan afiyette olmayı, hak ve sebat için Allah'tan hidayet dileyi, rızık istemeyi; iman, ilim, salih amel işlemeyi istemeyi, helal ve temiz mallardan istemeyi de içine alan dünya ve ahiret hayrını kapsamaktadır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İki secde arasındaki oturuşta bu duanın yapılması meşru kılınmıştır.
2. Dünya ve ahiret hayrını içermeleri sebebiyle bu duaların fazileti ifade edilmiştir.

(119) - عَنْ حِطَّانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقَاشِيِّ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ صَلَاةً، فَلَمَّا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَوْرَتِ الصَّلَاةُ بِالْبِرِّ وَالزَّكَاةِ، قَالَ: فَلَمَّا قَضَى أَبُو مُوسَى الصَّلَاةَ وَسَلَّمَ انصَرَفَ فَقَالَ: أَيُّكُمْ الْقَائِلُ كَلِمَةً كَذَا وَكَذَا؟ قَالَ: فَأَرَمَ الْقَوْمُ، ثُمَّ قَالَ: أَيُّكُمْ الْقَائِلُ كَلِمَةً كَذَا وَكَذَا؟ فَأَرَمَ الْقَوْمُ، فَقَالَ: لَعَلَّكَ يَا حِطَّانُ فُلْتَهَا؟ قَالَ: مَا فُلْتُهَا، وَلَقَدْ رَهَيْتُ أَنْ تَبْكَعَنِي بِهَا، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا فُلْتُهَا، وَلَمْ أُرِدْ بِهَا إِلَّا الْخَيْرَ، فَقَالَ أَبُو مُوسَى: أَمَا تَعْلَمُونَ كَيْفَ تَقُولُونَ فِي صَلَاتِكُمْ؟ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَنَا فَبَيَّنَ لَنَا سُنَّتَنَا وَعَلَّمَنَا صَلَاتَنَا، فَقَالَ: «إِذَا صَلَّيْتُمْ فَأَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ، ثُمَّ لِيَوْمُكُمْ أَحَدَكُمْ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَالَ: {غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ} [الفاحة: 7]، فَقُولُوا: آمِينَ، مُجِيبُكُمْ اللَّهُ، فَإِذَا كَبَّرَ وَرَكَعَ فَكَبِّرُوا وَارْكَعُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَرْكَعُ قَبْلَكُمْ، وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ»، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَتِلْكَ بَيْتُكَ، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، يَسْمَعُ اللَّهُ لَكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَإِذَا كَبَّرَ وَسَجَدَ فَكَبِّرُوا وَاسْجُدُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَسْجُدُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ»، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَتِلْكَ بَيْتُكَ، وَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ فَلْيَكُنْ مِنْ أَوَّلِ قَوْلِ أَحَدِكُمْ: التَّحِيَّاتُ الطَّيِّبَاتُ الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(119) - Hittân b. Abdullah er-Rakkâşî şöyle demiştir. Ebû Mûsâ el-Eşarî ile birlikte namaz kıldım. Oturuş esnasında cemaatten bir adam “Namaz, iyilik (sadaka) ve zekâtla birlikte (mi) ikrar olundu?” dedi. Ebû Mûsâ namazı kılıp, bitirdikten sonra “Şu sözü söyleyeniniz hanginizdir?” diye sordu. Cemaat sustu. Bunun üzerine “Şu sözü söyleyeniniz hanginizdir?” diye tekrar sordu. Cemaat yine sustu. O da “Bunu söyleyen herhalde sensin ey Hittân!” dedi. Hittân da “Ben söylemedim” dedi. “Şüphesiz bundan dolayı beni azarlamandan korktum” diye karşılık verdi. Bunun üzerine cemaatten bir adam “Onu ben söyledim fakat bunu söylerken hayırdan başka bir düşüncem yoktu” dedi.

Ebû Mûsâ da “Siz namazınızda ne söyleyeceğinizi bilmiyor musunuz? dedi. Şüphesiz Rasûlullah bize bir hutbe verdi, sünnetimizi bize açıkladı ve namazımızı bize öğretti ve şöyle buyurdu: «Namaz kıldığımız zaman saflarınızı düz tutun sonra biriniz size imam olsun. İmam tekbir aldığı zaman, siz de tekbir alın.» «Ğayri'l-mağdûbi aleyhim vele'd-dâllîn» [Fatiha Suresi: 7] dediği zaman “âmin” deyin ki Allah duanıza icabet etsin. O tekbir alıp, rükûa vardığı zaman, siz de tekbir alın ve rükûa gidin. İmam sizden önce rükû eder ve sizden önce rükûdan kalkar.» Devamında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: «Bu, bu şekildedir. O “Semiallahü limen hamideh” dediği zaman “Allahümme Rabbenâ veleke'l-hamd” deyin. Allah sizi işitir. Şüphesiz Allah Teâlâ Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in lisanıyla “Semiallahü limen hamideh/Allah hamt edenin hamt etmesini işitti» buyurmuştur. «Tekbir alıp, secdeye gittiği zaman siz de tekbir alıp, secdeye gidin. İmam sizden önce secdeye gidip, sizden önce secdeden kalkar.» Sonra devamında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: «Bu da bu şekildedir. İmam oturduğu zaman sizin ilk sözünüz şu olsun: « Et-tehiyyâtü, et-tayyibâtü, es-salevâtü lillâhi es-selâmü aleyke eyyühe'n-Nebiyyü ve rahmetullâhi ve berakâtüh, es-selâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhi's-sâlihîn. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhü ve resûluhü ». [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Sahabi Ebû Mûsâ el-Eşarî -radıyallahu anh- bir namaz kıldı. Teşehhüde oturduklarında arkasındaki cemaatten bir adam “Kur'an'da, namaz, iyilik (sadaka) ve zekâtla birlikte mi zikredildi? dedi. Ebû Mûsâ namazı kılıp, bitirdikten sonra cemaate döndü ve “Kur'an'da namaz, iyilik (sadaka) ve zekâtla birlikte mi zikredildi diyen kimdi? diye sordu. Cemaat sustu ve kimse cevap vermedi. Bunun üzerine “Şu sözü söyleyeniniz hanginizdir?” diye tekrar sordu. Cemaat yine susup kimse cevap vermeyince, Ebû Mûsâ -radıyallahu anh-: “Bunu söyleyen

herhalde sensin Yâ Hittân!” dedi. Ebû Mûsâ -radiyallahu anh- Hittân'ın cesareti, kendisine yakın olması ve arasındaki bağdan dolayı onu bu şekilde itham etmiştir. Bu sayede hakiki manada konuşan kimsenin ortaya çıkıp itiraf etmesini de istemiştir. Hittân da “Ben söylemedim.” diyerek bunu reddetmiş: “Şüphesiz bundan dolayı beni azarlamandan korktum” diye karşılık vermiştir. Bunun üzerine cemaatten bir adam; “Onu ben söyledim fakat bunu söylerken hayırdan başka bir düşüncem yoktu” dedi. Ebû Mûsâ -radiyallahu anh-'da öğretmek kastı ile “Siz namazınızda ne söyleyeceğinizi bilmiyor musunuz?” diyerek buna şaşırdı. Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bir gün kendilerine bir hutbe verdiğini, onlara dinlerini ve namazlarını öğrettiğini haber vererek Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle buyurduğunu haber vermiştir:

“Namaz kıldığınız zaman saflarınızı düz tutun sonra biriniz size imam olsun. İmam iftitah tekbirini aldığı zaman, siz de onun gibi tekbir alın. Fatiha suresini okuyup “Ġayri'l-mağdûbi aleyhim vele'd-dâllîn” ayetini okuduğu zaman “âmin” deyin ki Allah duanıza icabet etsin. O tekbir alıp, rükûa vardığı zaman, sizde tekbir alın ve rükûa gidin. İmam sizden önce rükû eder ve sizden önce rükûdan kalkar. Ondan önce davranmayın. Çünkü rukuâ giderken imamın sizden önce gitmesi rükûdan kalkarken siz geç kaldığınız zamanı telafi eder. Rükua giderken ki az geç kalmanız kalkarken geç kalmanızı örter. Böylece sizin rükû miktarınız ile imamınki aynı olur.”Devamında Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: “Semiallahü limen hamideh” dediği zaman “Allahümme Rabbenâ veleke'l-hamd” deyin. Cemaat bunu söylerse Allah onların bu duasını ve sözünü işitir. Allah Teâlâ, Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in lisanıyla “Allah'ın kendisine hamt eden kulu duyduğunu” haber vermiştir. Sonra imam tekbir alıp, secdeye gittiği zaman cemaat de tekbir alıp, secdeye gider. İmam onlardan önce secdeye gider ve secdeden kalkar. Böylece secde miktarı ile imamın secde miktarı aynı olur. Teşehhüde oturulduğunda namaz kılan kimse ilk olarak “Et-tehiyyâtü, et-

tayyibâtü, es-salevâtü lillâhi" mülk, ebedilik ve azamet Allah Teâlâ'nın hakkıdır. Aynı şekilde beş vakit namaz da Allah içindir. "es-selâmü aleyke eyyühe'n-Nebiyü ve rahmetullâhi ve berakâtüh es-selâmü aleynâ ve alâ ibâdillâhi's-sâlihîn." Her türlü kusur, afet, eksiklik ve fitneden selamette olmak için Allah Teâlâ'ya dua edin. Öncelikle Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- için sonra da kendimiz için selamet isteriz. Sonra da Allah Teâlâ'nın ve kullarının hakkını yerine getiren salih kullar için selam duasında bulunuruz. Sonra da Yüce Allah'tan başka hak ilah olmadığına ve Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Allah'ın kulu ve rasûlü olduğuna şahitlik ederiz.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Teşehhüt sigalarından bir tanesi beyan edilmiştir.
2. Namazdaki söz ve hareketler Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in öğrettiği gibi olmalıdır. Bir kimsenin sünnette gelmeyen söz ve hareketleri uydurması caiz değildir.
3. Namazda imamı geçmek ve gerisinde kalmak caiz değildir. Cemaatin, imamın hareketlerinin peşi sıra hareket etmesi meşru kılınmıştır.
4. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in dini tebliğ etmeye ve dinin hükümlerini ümmetine öğretmeye verdiği önem zikredilmiştir.
5. İmam, cemaatin önderidir. Namazın kılınışında ondan önce, onunla birlikte ve geç kalarak hareket etmek caiz değildir. İmamın yapmak istediği harekete başladığı anlaşıldığında hemen arkasından o hareketin yapılması gerekir. Sünnet olan ona tabi olmaktır.
6. Namazda safların düz tutulması meşru kılınmıştır.

(65097)

(۱۲۰) - عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَفَى بَيْنَ كَفَيْهِ، التَّشَهُدَ، كَمَا يُعَلِّمُنِي السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ: «التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ».

وفي لفظ لهما: «إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ، فَإِذَا قَعَدَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلْ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، فَإِذَا قَالَهَا أَصَابَتْ كُلَّ عَبْدٍ لِلَّهِ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ يَتَخَيَّرُ مِنَ الْمَسْأَلَةِ مَا شَاءَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(120) - İbn Mesûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bana, avucum onun avuçlarının içinde olduğu halde, Kur'an'dan sure öğretir gibi teşehhüdü öğretti: «Et-tahıyyâtü lillâhi vessalevâtu vettayyibât. Esselâmu aleyke eyyuhen-Nebıyyu ve rahmetullâhi ve berakâtuh,

Esselâmu aleynâ ve alâ ibâdillâhis-sâlihîn. Eşhedu en lâ ilâhe illallâh ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve rasûluhu.» Buhârî ve Müslim'in başka bir lafzında: «Allah selâmın kendisidir, sizden birisi namazda oturduğu zaman şöyle söylesin: Et-tahıyyâtü lillâhi vessalevâtu vettayyibât. Esselâmu aleyke eyyuhen-Nebıyyu ve rahmetullâhi ve berakâtuh,

Esselâmu aleynâ ve alâ ibâdillâhis-sâlihîn. Bunu söylediğinde gökyüzü ve yerdeki bütün salih kullara selam vermiş olursun. Eşhedu en lâ ilâhe illallâh ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve rasûluhu. Sonra dilediği gibi dua eder «.[Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- namazda okunan teşehhüdü İbn Mesûd -radiyallahu anh-'a öğretmiştir. İbn Mesûd -radiyallahu anh-'ın dikkatini çekmek için elini avuçlarının içine almıştır. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Kur'an'dan bir sure öğretir

gibi teşehhüdü öğretmesi bu duaya hem söz hem de anlam olarak önem verdiğini göstermektedir. Bunun üzerine Rasûlullah şöyle buyurmuştur: "Et-tahiyâtü lillâhi": Tazim içeren bütün söz ve fiiller bu kapsama girmektedir. Bütün bu tazimler Allah -Azze ve Celle-'nin hakkıdır. "es-salevâtü": Farzları ve nafileleri ile bütün namazlar Allah Teâlâ'ya aittir. "et-tayyibâtü": Mükemmelliği ifade eden güzel söz, fiil ve özelliklerdir. Bütün bunlar Allah Teâlâ'nın hakkıdır. "Esselâmu aleyke eyyühen-Nebiyyu ve rahmetullâhi ve berakâtuh": Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in her türlü musibet ve zarardan selamette olması, her türlü hayrın onun için artması ve bereketlenmesi için niyazda bulunmaktır. "Esselâmu aleynâ ve alâ ibâdillâhis-sâlihîn": Namaz kılan, yerlerde ve gökte bulunan bütün salih kullar için selamette olmalarını niyaz etmektir. "Eşhedu en lâ ilâhe illallâh": Allah'tan başka hak ilah olmadığını kesin bir şekilde ikrar ve kabul ediyorum. "ve enne Muhammeden abduhu ve rasûluhu": Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kulluğunu ve son peygamber olduğunu ikrar ve kabul ediyorum.

Sonra Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- namaz kılan kimsenin dilediği duayı etmesi için teşvik etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu teşehhüdün okunacağı yer, her namazda iki, üç ve dördüncü rekâtta ikinci secdeden sonraki oturuştadır.
2. Teşehhüde oturulduğunda et-Tahiyatu duasını okumak farzdır. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'den sabit olan her lafız ile yapılması caizdir.
3. Namazda günah içermediği sürece kişinin sevdiği şeyi istemesi caizdir.
4. Kişinin, duaya kendisi ile başlaması müstehaptır.

(۱۲۱) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو وَيَقُولُ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ».

وَفِي لَفْظٍ لِمُسْلِمٍ: «إِذَا فَرَعَ أَحَدُكُمْ مِنَ التَّشَهُدِ الْآخِرِ، فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ أَرْبَعٍ: مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ». [صحيح] - [منفق عليه]

(121) - Ebû Hureyre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle dua ederdi: «Allah'ım! Kabir azabından, Cehennem azabından, hayatın ve ölümün fitnesinden ve Mesih Deccal'in şerrinden sana sığınırım.» Müslim'deki rivayette: «Sizden biriniz, son

teşehhüdün sonunda dört şeyden Al-lah'a sığınsın: Cehennem azabından, kabir azabından, hayatın ve ölümün fitnesinden ve Mesih Deccal'in şerrinden.». [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- namazda son oturuşta teşehhüdü okuduktan sonra selam vermeden önce dört şeyden Yüce Allah'a sığınır ve bizlere de bunlardan Allah'a sığınmamızı emretmiştir.

Birincisi: Kabir azabıdır.

İkincisi: Kıyamet günündeki Cehennem ateşidir.

Üçüncüsü: Dünyanın haram kılınan şehvetleri ve sapkın şüpheleri gibi hayatın fitnesi, ölüm döşegi, İslam'dan veya sünnetten sapmak, iki meleğin kabirde soracağı sorular gibi ölümün fitnesidir.

Dördüncüsü: Ahir zamanda çıkacak olan Mesih Deccal'in fitnesidir. Yüce Allah kullarını bununla imtihan edecektir. Fitnesi ve saptırmasının büyüklüğünden dolayı özel olarak zikredilmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu sığınma, toplayıcı ve duaların en önemlilerinden biridir. Çünkü dünya ve ahiret kötülüklerinden sığınmayı da kapsar.
2. Kabir azabının gerçek olduğu ispatlanmıştır.
3. Fitnelerin tehlikesi, bunlardan Allah'a sığınmanın ve kurtulmak için O'na dua etmenin önemi ifade edilmiştir.
4. Deccal'in çıkacağı ve fitnesinin büyüklüğü ispat edilmiştir.
5. Son teşehhütte bu duanın yapılması müstehaptır.
6. Salih amelden sonra dua etmek müstehaptır.

(3103)

(122) - عن عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا صَلَاةَ بِمَحْضَرَةِ الطَّعَامِ، وَلَا هُوَ يُدَافِعُهُ الْأَحْبَتَانِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(122) - Âişe -radıyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Yemek hazırlarken ve tuvalet ihtiyacı varken namaz yoktur.»
[Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- namaz kılacak kişinin canının çekip aklının kalacağı durumlarda yemek hazırlarken namaz kılmasını yasaklamıştır.

Aynı şekilde büyük ve küçük tuvalet ihtiyacı kişiyi sıkıştırıp rahatsız ettiği durumlarda da namaz kılmayı yasaklamıştır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kişinin namaza başlamadan önce kendisini namazda meşgul edecek şeylerden uzak durması gerekir.

(3088)

(۱۲۳) - عن عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ حَالَ بَيْنِي وَبَيْنَ صَلَاتِي وَقِرَاءَتِي يَلْبِسُهَا عَلَيَّ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ذَاكَ شَيْطَانٌ يُقَالُ لَهُ حِنْزَبٌ، فَإِذَا أَحْسَسْتَهُ فَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْهُ، وَاثْفُلْ عَلَى يَسَارِكَ ثَلَاثًا»، قَالَ: فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَأَذْهَبَهُ اللَّهُ عَنِّي. [صحيح] - [رواه مسلم]

(123) - Osman b. Ebi'l-Âs -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre; Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanına gelerek: "Ey Al-lah'ın Rasûlü! Şeytan benimle namazım ve kıraatim ara-sına girdi, karıştırmama sebep oldu." dedi. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: «Bu Hinzib denilen Şey-tan'dır. Onu hissettiğin an ondan Allah'a sığın ve sol tarafına üç defa tükür.» Osman dedi ki: "Ben böyle yaptım; Allah da onu benden uzaklaştırdı." [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Osman b. Ebi'l-Âs -radiyallahu anh- Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanına gelerek şöyle dedi: Ey Al-lah'ın Rasûlü! Şeytan benimle namazım ara-sına girdi, huşulu olmamı engelledi, kıraatimi karıştırmama sebep oldu ve onda şüphe etmeme sebep oldu dedi, Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ona: «Bu Hinzeb denilen Şey-tan'dır. Onu hissettiğin an Allah'a yönel, ondan Allah'a sığın ve sol tarafına üç defa hafif bir şekilde tükür.» Osman -radiyallahu anh- : "Ben, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bana emrettiği şeyi yaptım. Allah da onu benden uzaklaştırdı." demiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Namazda huşu ve kalbin hazır bulunmasının önemi, Şeytan'ın bu konuda kafa karıştırıp şüpheye düşürmeye çalıştığı ifade edilmiştir.
2. Namazda vesvese verdiği zaman sol tarafa üç defa tükürerek Şeytan'dan Allah'a sığınmak müstehaptır.

3. Sahabeler -radiyallahu anhum- başlarına gelen sorunlarla ilgili Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e döndüklerinde onlara çözüm bulduğu ifade edilmiştir.
4. Sahabelerin kalpleri hayat doludur ve bütün dertleri ahireti kazanmaktır.

(65105)

(۱۲۴) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَسْوَأُ النَّاسِ سَرَقَةً الَّذِي يَسْرِقُ صَلَاتَهُ» قَالَ: وَكَيْفَ يَسْرِقُ صَلَاتَهُ؟ قَالَ: «لَا يُتِمُّ رُكُوعَهَا، وَلَا سُجُودَهَا».

[صحيح] - [رواه ابن حبان]

(124) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Hırsızlığın en kötüsü, aceleyle namazı kılıp kendi namazından çalandır. Kendisine: Kişi namazından nasıl çalar? diye sorulunca, o, rükûunu ve secdesini tam olarak yapmaz.» [Sahih Hadis] - [İbn Hibbân rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-, hırsızlık yapanların en kötüsünün, namazından çalan olduğunu bildirmiştir. Çünkü başkasının malını çalan kimse belki bu dünyada kendisine fayda sağlayabilir, ancak namazından çalan kimse kendi sevap ve mükâfatını çalmıştır. Sahabeler, "Ya Rasûlallah! Kişi kendi namazından nasıl çalar?" diye sorduklarında rükûunu ve secdesini tam olarak yapmaz diye cevap vermiştir. Bu da en güzel şekli ile yapmadan rükû ve secdede acele ederek olur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Namazın rükünlerini huşu ve acele etmeden yapılmalı, en güzel şekilde kılınmasına özen gösterilmelidir.

2. Rükû ve secdeyi düzgün yapmayan bir kimseyi hırsız olarak nitelendirmek, bundan uzak durmasını sağlamak ve haramlığına dikkat çekmek içindir.
3. Namazda rükû ve secdeyi tam olarak yapmak ve acele etmemek farzdır.

(65100)

(۱۲۵) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَمَّا يَخْشَى أَحَدَكُمْ - أَوْ: لَا يَخْشَى أَحَدَكُمْ - إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ، أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ، أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمَارٍ». [صحيح] - [متفق عليه]

(125) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Başını imamdan önce kaldıran kimse; Allah'ın, onun başını eşek başına ya da suretini eşek suretine çevirmesinden korkmuyor musunuz? Ya da korkmaz mısınız?» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- imamdan önce başını kaldıran kimse hakkında, Allah Teâlâ'nın onun başını eşek başına ya da suretini eşek suretine çevireceği yönündeki şiddetli tehdidi açıklamaktadır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İmamla ona uyan cemaat için dört durum vardır: Bunların üçü yasaklanmıştır. Bunlar: Müsabaka/İmamdan önce hareket etmek, müvafaka/ beraber hareket etmek ve teahhur/ geri kalmaktır. Cemaat için meşru kılınan ise mütebaat/ akabinde hareket etmektir.
2. Namazda cemaatin imama uyması farzdır.

3. İmamdan önce başını kaldıran kimsenin suretinin eşek suretine çevrilme tehdidi mümkündür ve bu mesh/bir şeyin şeklini çirkinleştirip hayvana dönüştürülmesidir.

(3086)

(۱۲۶) - عن ثَوْبَانَ رضي الله عنه قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلَاتِهِ اسْتَعْفَرَ ثَلَاثًا، وَقَالَ: «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»، قَالَ الْوَلِيدُ: فَقُلْتُ لِلأَوْزَاعِيِّ: كَيْفَ الاسْتِعْفَارُ؟ قَالَ: تَقُولُ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ.

[صحيح] - [رواه مسلم]

(126) - Sevbân -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- namazını bitirince üç defa (Estağfirullah diyerek) istiğfar eder ve şöyle derdi: «Allah'ım! Sen Selam'sın. Selamet de sendendir. Ey celâl ve ikram sahibi! Sen münezzehsin, sen yücesin.» El-Velid dedi ki: Evzâ'ye dedim ki: Nasıl istiğfar edilir? Dedi ki: Estağfirullah, Estağfirullah/Allah'tan mağfiret dilerim, Allah'tan mağfiret dilerim deriz. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- namazını bitirdiğinde şöyle derdi: Estağfirullah, estağfirullah, estağfirullah, Allah'tan mağfiret dilerim, Allah'tan mağfiret dilerim, Allah'tan mağfiret dilerim.

Sonra Rabbini şöyle tazim ederci: «Ey Allah'ım! Selam sensin, Selam da sendendir, celâl ve ikram sahibi sen ne yücesin.» Allah sıfatlarında tam ve eksiksizdir. Her türlü noksanlıktan münezzehdir. O'ndan dünya ve ahiret şerrinden esenlik istersin, O'nun gayrısından isteyemezsin. Bütün noksanlıklardan münezzeh, büyüklük ve ihsan sahibi olan Allah'ın ihsanı iki cihanda kat kat çoğalmıştır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Namazdan sonra istiğfar etmenin ve buna devam etmenin müstehap olması ifade edilmiştir.
2. İbadetteki noksanlıkları tamamlamak, itaat ve noksanlıkları gidermek için istiğfarda bulunmanın müstehap olması ifade edilmiştir.

(10947)

(۱۲۷) - عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ قَالَ: كَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ حِينَ يُسَلِّمُ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ التَّعَمُّةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الْقَنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ» وَقَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهْلِلُ بِهِنَّ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(127) - Ebu'z-Zübeyr'den rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: İbn ez-Zübeyr her namazı bitirip selam verdiği zaman şöyle derdi: «Bir ve ortağı olmayan Allah'tan başka hak ilah yoktur. Mülk O'nundur, hamt O'nadır, O'nun her şeye gücü yeter. Ondan başka güç ve kuvvet yoktur. O'ndan başka hak ilah yoktur. Ancak ona ibadet ederiz, nimet O'nundur, fazilet onundur. Güzel övgü O'nadır. Allah'tan başka hak ilah yoktur. Kâfirler hoş görmese de dini yalnızca O'na halis kılarız.» Dedi ki: «Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- her namazdan sonra bu kelimeleri yüksek sesle söylerdi.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- her farz namazdan sonra selam verip bu önemli zikri yüksek sesle okurdu ve anlamı şudur:

“Lâ ilâhe illallah" manası; Yüce Allah'tan başka hak ilah yoktur demektir.

“O tektir O'nun ortağı yoktur.” Anlamı: İlahlığında, Rabliğinde, isim ve sıfatlarında O'nun ortağı yoktur.

"Hükümlerlik mülk O'nundur." Anlamı: Mutlak, küllî ve geniş mülk O'nundur. Göklerin, yerin ve ikisi arasındaki her şeyin mülkü O'na aittir.

"Hamt O'na mahsustur" Anlamı: Mutlak mükemmellekle vasıflanmış, rahat ve sıkıntı her durumda sevgiyle ve tazim edilerek mükemmel olmasıyla övgüye layık olmalıdır.

"O her şeye Kadir'dir": O'nun kudreti her yönden tam ve eksiksizdir. Hiçbir şey O'nu aciz bırakamaz ve hiçbir şey O'nu bir şeyler yapmaktan alıkoyamaz.

"Güç ve kuvvet ancak Allah'tandır", yani bir halden diğerine dönüş ve Allah'a isyandan O'na itaate geçiş ve güç ancak Allah'tandır, O yardım edendir ve tevekkül O'nadır.

"Allah'tan başka hak ilah yoktur ve biz O'ndan başkasına kulluk etmeyiz": İlahlığın anlamı vurgulanmış, şirk reddedilmiştir. O'ndan başkası ibadet edilmeye layık değildir.

"Nimet O'nundur, lütuf da O'nundur." Nimetleri yaratan, onlara malik olan ve kullarından dilediğine onları ihsan eden O'dur.

En güzel hamt O'na mahsustur: Her zaman O'nun zatına, sıfatlarına, fiillerine, nimetlerine hamt edilir.

"Allah'tan başka hak ilah yoktur ve biz dini O'na halis kılarız", yani Allah'a itaatte tevhit ehliyiz ve Allah'a itaatte riya ve gösteriş yapmayız.

"Kâfirler hoşlanmasa da" yani, kâfirler kerih görseler de Allah'ı birlemede ve O'na kullukta sebat edenlerdeniz.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Her farz namazdan sonra bu zikre devam edilmesi müstehaptır.
2. Müslüman, diniyle gurur duyar ve kâfirler hoşlanmasa da dinin şiarlarını gösterir.
3. Hadis-i şerifte "namazın sonunda" tabiri geçiyor, hadis-i şerifte namazdan sonra açıkça denilmese de asıl olan selamdan sonra

söylenmesidir. Dua olarak yapılıyor ise namaz bitmeden yani selam vermeden önce yapılır.

(6203)

(۱۲۸) - عَنْ وَرَادٍ كَاتِبِ الْمُغْبِرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ: أَمَلَى عَلَيَّ الْمُغْبِرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فِي كِتَابٍ إِلَى مُعَاوِيَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي ذُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجُدُّ». [صحيح] - [متفق عليه]

(128) - Muğire b. Şu'be -radiyallahu anh-'ın katibi Ravvâd'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Muğire b. Şu'be -radiyallahu anh-, Muâviye -radiyallahu anh-'a gönderdiği mektupta bana şunu yazdırdı: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- her farz namazın akabinde şöyle dua ederdi:«Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâşerîke leh, lehu'l mülkü ve lehu'l hamdu ve hüve alâ külli şey'in kadîr. Allâhümme lâ mânia limâ a'tayte ve lâ mu'tiye limâ mena'te ve lâ yenfeuz zel-ceddi minkel-ceddü.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- her farz namazın akabinde şöyle dua ederdi:«Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâşerîke leh, lehu'l mülkü ve lehu'l hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr. Allâhümme lâ mânia limâ a'tayte ve lâ mu'tiye limâ mena'te ve lâ yenfeuz zel-ceddi minkel-ceddü.»

Yani: Tevhit sözü Lâ ilâhe illallah'ı kabul ve tasdik ederim. İbadeti yalnızca Allah'a yapar ve O'ndan başkasına yapılmasını reddederim. Allah'tan başka hak ilah yoktur. Mülkün tamamı Allah'a aittir, göklerdeki ve yerdeki bütün övgüler Allah'a mahsustur. Zira O, her şeye kadirdir ve Allah'ın takdir edip verdiği ve men edip yasakladığına kimse karşı koyamaz. Zengin olanın zenginliği O'nun katında fayda sağlamaz. Ancak işlenen salih ameller fayda verir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu zikrin tevhit ve övgü dolu sözler içermesi nedeniyle farz namazlardan sonra söylenmesi müstehaptır.
2. Sünnetleri yerine getirmekte ve onu yaymakta acele etmek güzel olandır.

(65102)

(۱۲۹) - عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: حَفِظْتُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ رَكَعَاتٍ: رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ، وَرَكَعَتَيْنِ بَعْدَهَا، وَرَكَعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ فِي بَيْتِهِ، وَرَكَعَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ فِي بَيْتِهِ، وَرَكَعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الصُّبْحِ، وَكَانَتْ سَاعَةً لَا يَدْخُلُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا، حَدَّثَنِي حَفْصَةُ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَدَّنَ الْمُؤَذِّنُ وَظَلَعَ الْفَجْرُ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ، وَفِي لَفْظٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي بَعْدَ الْجُمُعَةِ رَكَعَتَيْنِ. [صحيح] - [متفق عليه بجميع رواياته]

(129) - İbn Ömer -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: "Ben, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den on rekât namaz öğrendim. Öğle namazından önce iki rekât, öğle namazından sonra iki rekât, akşam namazından sonra evinde iki rekât ve yatsı namazından sonra evinde iki rekât, sabah namazından önce iki rekâttır." Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanına ziyaret için girilmeyen vakitte ise Hafsa bana, fecir doğduktan sonra ezan okunduğunda iki rekât namaz kıldığımı söyledi. Başka bir lafızda: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Cuma namazından sonra iki rekât kılırdı. [Sahih Hadis] - [Bütün rivayetleri ile Muttefekun Aleyh'dir]

Şerh:

Abdullah b. Ömer -radiyallahu anhuma- Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'den revatip sünnetler olarak isimlendirilen on rekât namazı öğrendiğini haber vermiştir. Öğle namazından önce iki rekât ve sonrasında iki rekât, akşam namazından sonra evinde iki rekât, yatsı namazından sonra evinde iki rekât, ve sabah namazından önce iki

rekâttır, Bunların hepsi on rekât yapmaktadır. Cuma namazından sonra da iki rekât kılınır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu revatip sünnetlerin müstehap oluşu ve sürekli kılınmaları ifade edilmiştir.
2. Sünnetlerin evde kılınması meşru kılınmıştır.

(3062)

(۱۳۰) - عَنْ أَبِي قَتَادَةَ السَّلْمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(130) - Ebû Katâde es-Sülemî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Sizden biriniz mescide girdiğinde, iki rekât namaz kılmadan oturmasın.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- herhangi bir zamanda ve hangi amaç için olursa olsun mescide gelip giren herkesin, oturmadan önce iki rekât namaz kılmasını teşvik etmiştir. Bu kılınan iki rekâtlık namaz tahiyetü'l-mescit namazıdır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Camiye girdikten sonra oturmadan önce iki rekât tahiyetü'l-mescit namazı kılmak müstehaptır.
2. Hadisteki emir camiye girip oturmak isteyen için geçerlidir. Camiye giren ve oturmadan çıkan kimseyi kapsamaz.
3. Mescide girildiğinde insanlar (cemaatle) namaza başladı ise onlarla birlikte kılınan namaza başlandığında bu iki rekâtın sorumluluğu o kimseden düşmektedir.

(65091)

(۱۳۱) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ: أَنْصِتْ، يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَعَوْتَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(131) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Cuma günü imam hutbe okurken (yanındaki arkadaşına) "Sus!" dersin, boş konuşmuş (cumanın sevabını kaçırmış) olursun.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- imamın hutbede verdiği nasihatleri iyi anlamak için onu sessizce dinlemenin cuma hutbesinde uyulması gereken kurallardan biri olduğunu haber vermiştir. Bir kişinin imam hutbe verirken etrafındakilere "Sus" ve "Dinle" diyerek az bir şekilde konuşması bile, cuma namazının faziletini kaçırmasına sebep olur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Hutbe dinlerden konuşmak haramdır. Münkeri inkâr etmek, selam verenin selamını almak, hapşırana "Yerhamukallah" demek de bu kapsama girer.
2. İmam ile konuşan ya da imanın kendisi ile konuştuğu kimse bundan müstesnadır.
3. İhtiyaç anında iki hutbe arasında konuşmak caizdir.
4. İmam hutbe verirken Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in adı geçerse, içinden ona salat ve selam getirirsin. Edilen duaya da içinden amin denilmesi gerekir.

(۱۳۲) - عن عمران بن حصين رضي الله عنه قال: كَانَتْ بِي بَوَاسِيرُ، فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصَّلَاةِ، فَقَالَ: «صَلِّ قَائِمًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ».

[صحيح] - [رواه البخاري]

(132) - İmran b. Husayn -radıyallahu anhumah-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Benim basur hastalığım vardı. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bu konu hakkında sorduğumda şöyle buyurdu: «Namazı ayakta kıl. Ayakta kılmaya güç yetiremezsen oturarak kıl. Buna da gücün yetmezse yan tarafın üzere yatarak kıl.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- namazı ayakta kılmanın asıl olduğunu, ancak bir kimse ayakta kılamadığı takdirde oturarak kılabileceğini, oturarak kılamadığı takdirde ise yan tarafının üzerine yatarak kılabileceğini belirtmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Akıl başta olduğu müddetçe namaz düşmez, o halde bir halden diğerine geçiş kişinin güç yetirmesine bağlıdır.
2. İslamiyet'in hoşgörüsü ve kolaylığı, kulun gücü yettiği ölçüde ibadet etmesinde ortaya çıkmaktadır.

(10951)

(۱۳۳) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيَمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(133) - Ebu Hureyre –radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Benim bu mescidimde kılınan bir namaz, Mescid-i Haram dışında, diğer mescitlerde kılınan bin namazdan daha hayırlıdır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, mescidinde kılınan namazın fazileti hakkında Mekke'deki Mescid-i Haram hariç, yeryüzündeki diğer mescitlerde kılınan bin namazdan daha hayırlı olduğunu beyan etmiştir. Mescid-i Haram' da kılınan namaz, Mescid-i Nebevî'de kılınan namazdan daha faziletlidir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Mescid-i Haram ve Mescid-i Nebevî'de kılınan namazın sevabı kat kat fazladır.
2. Mescid-i Haram' da kılınan bir namaz, diğer mescitlerde kılınan yüz bin namazdan daha hayırlıdır.

(65090)

(۱۳۴) - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ لَيْبِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ أَرَادَ بِنَاءَ الْمَسْجِدِ فَكَّرَ النَّاسُ ذَلِكَ، وَأَحْبَبُوا أَنْ يَدْعَهُ عَلَى هَيْئَتِهِ، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ بَنَى مَسْجِدًا لِلَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ فِي الْحَيَّةِ مِثْلَهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(134) - Mahmûd b. Lebîd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Osman b. Affân -radiyallahu anh- Mescid-i Nebevî'yi yeniden inşa etmek istemiş, halk bunu hoş görmeyerek onu olduğu gibi bırakmasını istemişlerdi. Bunun üzerine Osman -radiyallahu anh-: Ben, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim demiştir: «Her kim Allah için bir mescit inşa ederse, Allah o kimseye Cennet'te bu mescidin benzeri (bir köşk) inşa eder.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Osman b. Affân -radiyallahu anh- Mescid-i Nebevî'nin binasını ilk inşaatından daha iyi bir şekilde yeniden inşa etmek istedi. Mescidin binasının Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- dönemindeki şeklinin değişeceği nedeniyle insanlar bunu hoş görmedi. Mescit kerpiçten, çatısı ise hurma dallarından yapılmıştı. Ancak Osman -radiyallahu anh- mescidi taş ve kireçten yaparak yenilemek istedi ve insanlara Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle buyururken işittiğini haber verdi: "Kim, riya ve şöhret olmadan sadece Allah Teâlâ'nın rızasını elde etmek için bir mescit inşa ederse, Allah kulun yaptığı bu amelin karşılığını en güzeliyle mükâfatlandıracaktır. Bu mükâfat da Allah'ın Cennet'te onun için bir benzerini inşa etmesidir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Mescit inşa etmeye teşvik edilmiş ve bunun fazileti ifade edilmiştir.
2. Mescidin genişletilmesi ve binasının yenilenmesi bu fazilet kapsamına girmektedir.

3. Bütün amellerde Allah Teâlâ'ya karşı ihlaslı olmanın önemi beyan edilmiştir.

(65089)

(۱۳۵) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ، وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(135) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Sadaka vermek maldan bir şey eksiltmez. Allah hoşgörülü olan kulunun ancak izzetini artırır. Her kim Allah için tevazu gösterirse, Allah da onu yüceltir.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- sadaka vermenin malı eksiltmediğini, bilakis mala gelecek zararları def ettiğini, Yüce Allah'ın bu mal sahibine büyük hayırlar vererek yerini dolduracağını ve bunun bir artış olduğunu, eksilme olmadığını haber vermiştir.

İntikam alma ya da azarlama gücü olduğu halde bağışlamak, gücü ve saygınlığı artırır.

Bir kimse başka bir kimseden korktuğu, ona dalkavukluk yaptığı, ondan bir beklentisi olduğu için değil de Yüce Allah'ın rızasını kazanmak için alçakgönüllü ve tevazu sahibi olursa bunun karşılığında derecesi ve saygınlığı artar.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İyilik ve başarı, her ne kadar bazı insanlar aksini düşünse de, şeriata uymakta ve iyilik yapmaktadır.

(5512)

(۱۳۶) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «قَالَ اللَّهُ: أَنْفِقْ يَا ابْنَ آدَمَ أَنْفِقْ عَلَيَّ». [صحيح] - [متفق عليه]

(136) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah Teâlâ şöyle buyurdu: Ey âdemoğlu! Sen infak et ki, ben de sana infak edeyim.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Teâlâ'nın şöyle buyurduğunu haber vermiştir: «Ey Âdemoğlu, -hem farz hem de nafîle olarak- infak et. Ben de rızkını genişleteyim, yerine başkasını vereyim ve onu bereketli kılayım.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah yolunda harcamak ve infak etmek teşvik edilmiştir.
2. Hayır işlerinde infak etmek; rızkın bereketlenip çoğalmasının ve Yüce Allah'ın kuluna infak ettiği şeyin yerine başkasını vermesinin en büyük vesilelerinden biridir.
3. Bu hadis, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Rabbinden rivayet ettiği hadislerdendir. Kutsî hadis ya da ilahi hadis olarak isimlendirilir. Lafzı ve manası Yüce Allah'a aittir. Ancak Kur'an-ı Kerim'i diğerlerinden ayıran; okunmasının ibadet olması, okumadan önce abdest alınması, Kur'an'daki meydan okuma, mucizelik vb. özellikler kutsî hadiste yoktur.

(۱۳۷) - عن أبي مسعود رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا أَنْفَقَ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ يَحْتَسِبُهَا فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(137) - Ebû Mesûd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Bir adam, Allah'ın rızasını umarak ailesine harcamada bulunursa, harcadıkları onun için birer sadaka olur.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir kimsenin, hanımı, ana babası, oğlu ve diğer akrabaları gibi kendilerine bakmakla yükümlü olduğu kimseler için harcama yapan ve bu ameli ile Allah Teâlâ'ya yakınlaşmaya çalışan ve harcadığının karşılığını O'ndan bekleyen kimseye bir sadaka sevabı verileceğini haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İnsanın ailesi için harcamada bulunması karşılığında ecir ve sevap vardır.
2. Mümin, yaptığı ameli ile Allah'ın rızasını ve O'nun katındaki sevap ve mükâfatı kazanmayı hedefler.
3. Aile için yapılan harcamalarda dahil olmak üzere her amelde salih niyet göz önünde bulundurulmalıdır.

(6460)

(۱۳۸) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا، أَوْ وَصَّعَ لَهُ، أَظَلَّهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ».

[صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

(138) - Ebû Hureyre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Bir kimse darda bulunan borçluya mühlet verir veya borcunun bir kısmını ya da tamamını bağışlarsa; Allah o kişiyi, arşının gölgesinden başka gölge bulunmayan kıyamet gününde gölgelendirir.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- borçluya mühlet veren veya borcunun bir kısmını ya da tamamını bağışlayan kimsenin mükâfatı; güneşin kulların başlarına kadar yaklaştırdığı, sıcaklığının onlar için şiddetli olduğu kıyamet gününde Allah'ın arşının altında gölgelendirmesidir. Yüce Allah'ın gölgelendirdikleri dışında hiçbir kimse gölge bulamaz.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yüce Allah'ın kulları için kolaylık sağlamanın fazileti ifade edilmiştir. Hadiste belirtilen bu husus kıyamet gününün dehşetinden kurtuluş vesilelerinden birisidir.
2. Karşılık, işlenen amellerin türünden olur.

(4186)

(۱۳۹) - عن جابر رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «رَجِمَ اللَّهُ رَجُلًا سَمَحًا

إِذَا بَاعَ، وَإِذَا اشْتَرَى، وَإِذَا أَقْتَصَى». [صحيح] - [رواه البخاري]

(139) - Câbir -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: «Satarken, alırken, alacağını isterken, kolaylık gösteren kimseye Allah rahmet etsin.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- satarken kolaylık gösteren, eli açık ve cömert olan herkese merhamet duasında bulunmuştur. Malın fiyatında müşteriye kolaylık sağlar ve ona güzel ahlakla muamele eder. Bir şey satın aldığı da kolaylık gösteren, eli açık ve cömert olur. Malın fiyatını haddinden fazla düşürüp kıymetini azaltmaz. Kendisine borcu olan kimselerden borcunu isterken de kolaylık gösteren, eli açık ve cömert olur. Fakir ve yoksula zorluk çıkarmaz. Borcunu onlardan şefkatle kibarca ister. Ödeyemeyen kimseye mühlet tanır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İslam dininin hedeflerinden birisi de insanlar arasındaki güzel ilişkileri korumaktır.
2. Alışveriş ve benzeri insanlar arasındaki münasebetlerde güzel ahlakın kullanılması teşvik edilmiştir.

(3716)

(۱۴۰) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «كان رجلٌ يُدَّايِنُ النَّاسَ، فكان يقول لفتاه: إذا أتيت مُعْسِرًا فتجاوز عنه، لعل الله يتجاوزُ عناء، فلقى الله فتجاوز عنه.» [صحيح] - [متفق عليه]

(140) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «İnsanlara borç para veren bir adam vardı. O hizmetçisine şöyle derdi: Darda kalmış bir fakire vardığında onu affediver. Umulur ki Allah da bizim günahlarımızı affeder. Nihayet o kişi Allah'a kavuştu ve Allah onu affetti.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- insanlara borç veren ya da taksitli satış yapan bir adamdan haber vermiştir. İnsanlardan alacaklarını toplayan hizmetçisine şöyle derdi: İmkânı olmadığı için bize borcunu ödeyecek durumu olmayan kimsenin yanına gittiğinde alacağını almakta ısrarcı olmayıp ona mühlet vererek ya da eksik dahi olsa verdiğini alarak onu affetmesini istemiştir. Bütün bunları Yüce Allah'ın da kendisini affedip bağışlamasını umarak yapmıştır. Bu adam vefat ettiğinde Allah Teâlâ onu affetmiş ve günahlarını bağışlamıştır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kıyamet gününde kişinin en büyük kurtuluş sebeplerinden birisi de insanlara iyi davranmak, onları affetmek ve maddi sıkıntıları olduğunda onları gözetmektir.
2. Canlılara karşı ihsanda bulunmak, Allah'a karşı samimiyet ve O'nun rahmetini ümit etmek, günahların bağışlanma sebeplerindedir.

(۱۴۱) - عن حَوَلة الأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِنَّ رَجُلًا يَتَحَوَّضُونَ فِي مَالِ اللَّهِ بِغَيْرِ حَقٍّ، فَلَهُمُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(141) - Havle el-Ensâriyye -radıyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Şüphesiz ki, haksız olarak Allah'ın malını kullanan kimseler, kıyamet gününde Cehennem'i hak ederler.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Müslümanların mallarını haksız yere harcayan, haksız yere alan kimselerin; burada kullanılan mal ifadesi bunun toplanması, hakkı olmadan elde edilmesi, doğru yerde infak edilmemesi gibi genel manayı içerir. Aynı şekilde yetim ve vakıf malı yemek, kendisine verilen emaneti inkâr etmek ve kamu malından hak sahibi olmadan almak da bu kapsama dahildir.

Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kıyamet günü bu kimselerin cezasının Cehennem olduğunu haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İnsanların elinde bulunan mal, Allah'ın malıdır. Meşru yollardan infak etmeleri ve batıl yollarda harcamaktan kaçınmaları için onlara vermiştir. Bu, yöneticileri ve diğer insanları kapsayan genel bir ifadedir.
2. İslam dini kamuya ait mallara ayrı bir özen göstermiştir. Bu mallar üzerinde yetki verilen kimse kıyamet günü bu paranın toplanmasından ve dağıtılmasından sorumlu tutulacaktır.
3. Bu tehdit kapsamına kendi malını ya da başkasının malını şeri olmayan yerlerde kullanan kimse de girmektedir.

(۱۴۲) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا عُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» [صحيح] - [متفق عليه]

(142) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim iman ederek ve mükâfatını da (Allah'tan) bekleyerek ramazan ayında oruç tutarsa, o kimsenin geçmiş günahları bağışlanır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ramazan ayında Allah'a iman ederek oruç tutan, bu orucun farz olduğuna ve Yüce Allah'ın oruç tutanlara hazırladığı büyük mükâfat ve sevapları tasdik eden, riya ve gösteriş olmadan sadece Allah Teâlâ'nın rızasını arzularak oruç tutan kimsenin geçmiş günahlarının bağışlanacağını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Ramazan orucu ve diğer salih amellerde samimiyetin önemi ve fazileti ifade edilmiştir.

(4196)

(۱۴۳) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ يَقُمْ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا عُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» [صحيح] - [متفق عليه]

(143) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim iman ederek ve mükâfatını da (Allah'tan) bekleyerek Kadir Gecesi namaz kılsa, o kimsenin geçmiş günahları bağışlanır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ramazanın son on günündeki Kadir Gecesi'nde namaz kılmasının faziletinden haber vermiştir. Kim bu gecede namaz kılmaya, dua etmeye, Kur'an okumaya ve Yüce Allah'ı zikretmeye gayret ederse, bu gecenin varlığına ve faziletine iman eder, riya ve gösteriş olmadan yapmış olduğu ameller ile Allah Teâlâ'nın vereceği sevabı arzularsa, geçmiş günahları bağışlanır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kadir Gecesi'nin fazileti ifade edilmiş ve bu gecede namaz kılmak teşvik edilmiştir.
2. Salih ameller ancak samimi niyetler ile kabul olur.
3. Yüce Allah'ın lütfu ve merhameti ifade edilmiştir. Kim iman ederek ve mükâfatını da (Allah'tan) bekleyerek Kadir Gecesi namaz kılsa, o kimsenin geçmiş günahları bağışlanır.

(4202)

(۱۴۴) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(144) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Kim Allah için hacceder de rafesten uzak durur ve büyük günah işlemezse, hacdan annesinden doğduğu günkü gibi (günahsız) olarak döner.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah için hacceden kimsenin rafesten, büyük günah ve hatalardan uzak durması gerektiğini beyan etmiştir. Rafes, cinsel ilişki ve buna götürecek bütün söz ve davranışlardır. Ayrıca çirkin söz için de kullanılır. İhram yasaklarını yapmak da bu günahlar kapsamına girer. Bebeğin annesinden günahsız

olarak doğduğu gibi, hac yapan kişinin de yaptığı hacdan bağışlanmış bir şekilde döneceğini beyan etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Günahlar her zaman ve her durumda yasak olmasına rağmen, hac ibadetlerini tazim etmek adına haramlığı daha da pekiştirilmiştir.
2. Kişi günahlardan arınmış olarak günahsız doğar, başkalarının günahını da yüklenmez.

(2758)

(۱۴۵) - عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ما من أيامٍ العملُ الصَّالِحُ فيها أحبُّ إلى الله من هذه الأيام» يعني أيامَ العشر، قالوا: يا رسولَ الله، ولا الجهادُ في سبيلِ الله؟ قال: «ولا الجهادُ في سبيلِ الله، إلا رجلٌ خرَّجَ بنفسه وماله فلم يَرِجِعْ من ذلك بشيءٍ». [صحيح] - [رواه البخاري وأبو داود، واللفظ له]

(145) - İbn Abbâs -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Bu günlerde yapılan salih amelin Allah Teâlâ'ya daha sevimli olduğu bu on günden (Zilhicce'nin ilk on gününden) başka gün yoktur." Allah uğrunda yapılacak cihat da mı üstün değildir, Ya Rasûlallah? dediler. «(Evet) Allah yolunda yapılacak cihat da. Ancak malını ve canını tehlikeye atarak cihada çıkan, şehit olup dönmeyen kimsenin cihadı başka. (O, bundan üstündür), " buyurdu.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Zilhiccenin ilk on gününde yapılan amellerin, yılın diğer günlerinden daha hayırlı olduğunu açıklamıştır.

Sahabeler, -radiyallahu anhum- Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-: Bu on gün dışındaki cihat mı, yoksa bu günlerde yapılan salih ameller

mi daha hayırlıdır? diye sordular. Bu soruyu cihat onlara göre en faziletli amellerden biri olduğuna inandıkları için sormuşlardır.

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle cevap vermiştir: Bu günlerde yapılan salih ameller, diğer zamanlarda yapılan cihattan daha faziletlidir. Ancak Allah yolunda canını ve malını tehlikeye atarak cihada çıkan kimse bundan müstesnadır. Çünkü bu kimse Allah yolunda malını kaybetmiş ve ruhu feda etmiş olur. Bu şekilde cihat eden kişinin ameli, faziletli (bu on günde yapılan) salih amellerden üstün olur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Zilhiccenin ilk on gününde salih amellerin fazileti çok büyüktür. Dolayısıyla Müslüman bu günleri fırsat bilip, Allah'ı zikretmek, Kur'an okumak, tekbir, tehلیل(Lâ ilâhe illallâh) ve tahmid (Elhamdulillah) sözleri söylemek, namaz kılmak, zekât vermek, oruç tutmak gibi salih amellerin hepsini arttırmalıdır.

(6255)

(۱۴۶) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صَوْرَتِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(146) - Ebu Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah sizin dış görünüşünüze ve mallarınıza bakmaz. Ama o sizin kalplerinize ve amellerinize bakar.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Serh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem, Allah Teâlâ'nın güzel mi çirkin mi, büyük mü küçük mü, sağlıklı mı hasta mı diye kullarının dış görünüşüne ve şekillerine bakmadığını haber vermiştir. Aynı şekilde çok mu az mı diye mal varlıklarına da bakmaz. Allah -Azze ve Celle- biraz önce söylediğimiz hususlardan ve buradaki farklılıklarından

dolayı kullarını hesaba çekip azap etmez. Ancak kalplerindeki takva, kesin itikat, samimiyet, ihlas, riya ve şöhret olma kastı var mı ve amelleri salih mi değil mi, buna bakar bunlara göre karşılığını verir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kalbi ıslah etmeye özen göstermek ve onu her türlü kınanacak sıfatlardan arındırmak ifade edilmiştir.
2. Kalbin düzgünlüğü ihlaslı olması ile, amellerin düzgünlüğü ise Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e tabi olmakla gerçekleşir. Bu ikisi Allah katında bakılan ve itibar edilen hususlardır.
3. İnsan ne parasına, ne güzelliğine, ne vücuduna, ne de dünyalık hiçbir şeye aldanmamalıdır.
4. Kalbi ıslah etmeden dış görünüşe itimat edip güvenmekten sakındırılmıştır.

(4555)

(۱۴۷) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ يَغَارُ، وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ يَغَارُ، وَعَيْرَةُ اللَّهِ أَنْ يَأْتِيَ الْمُؤْمِنُ مَا حَرَّمَ عَلَيْهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(147) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Şüphesiz ki Allah kıskanır, Müminler de kıskanır. Allah'ın kıskanması, Mümin kulların Allah'ın haram kıldığını işlemesidir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Mümin kul nasıl kıskanır, öfkelenir ve kerih görürse, Allah Teâlâ da kıskanır, öfkelenir ve kerih görür. Allah'ın kıskançlığının sebebi; Müminin, Allah'ın kendisine haram kıldığı zina, eşcinsellik, hırsızlık, içki ve diğer ahlak dışı davranışları yapmasıdır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yasakları çiğnendiği zaman Yüce Allah'ın gazabından ve azabından sakındırılmıştır.

(3354)

(۱۴۸) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُؤْبَقَاتِ»، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: «الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسَّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الرَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْعَافِيَاتِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(148) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Helak eden yedi şeyden sakının!» Sahabeler: Ya Rasûlallah! "Onlar nelerdir?" diye sordular. Rasûlullah: «Allah'a şirk koşmak, sihir yapmak, Allah'ın haram kıldığı bir canı haksız yere öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, düşmana hücum sırasında cepheden kaçmak, iffetli, kendi halinde Mümin kadınlara zina iftirasında bulunmaktır.» diye buyurdu.

[Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi –sallallahu aleyhi ve sellem-, ümmetine yedi helak edici günahlardan kaçınmasını emretmiştir. Kendisine bu günahların ne olduğu sorulunca, bunları şöyle açıklamıştır:

Birincisi: Yüce Allah'a şirk koşmaktır. Bu da O'na hangi şekil ve biçimde olursa olsun eş ve benzerler edinmek ve ibadet çeşitlerinden herhangi birisini Allah Teâlâ'dan başkasına sarf etmek ile olur. İlk olarak bu günahlar içinde şirki saymıştır. Zira şirk günahların en büyüğüdür.

İkincisi: Sihir yapmaktır. Düğüm atmak, muska, (sözde) ilaç ve duman çıkararak şeyleri yakmaktan ibarettir. Sihir yapılan kimsenin hastalanması ve vefat etmesi gibi bedenine tesir eden ya da karı kocanın

arasını ayırma gibi sonuçlar doğuran şeytani bir iştir. Sihrin büyük bir çoğunluğu şirk koşarak ve pis nefislerin (Şeytan ve cinler) sevdiği şeyleri yapıp onlara yakınlaşarak elde edilir.

Üçüncüsü: Yüce Allah'ın yasakladığı insanı öldürmektir. İslam şeriatına uygun bir şekilde hakim in uyguladığı had cezaları bundan müstesnadır.

Dördüncüsü: Faiz yiyerek ya da başka yollarla kendisine fayda sağlamaktır.

Beşincisi: Babası ölen bulug çağına ermemiş yetim çocuğun malını haksız yere yemektir.

Altıncısı: Kâfirlere karşı yapılan savaştan kaçmaktır.

Yedincisi: İffetli hür kadınlara zina iftirasında bulunmaktır. Aynı şekilde iffetli erkeklere atılan iftiralar da bu kapsamda değerlendirilir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Büyük günahlar burada sayılan yedi günah ile sınırlı değildir. Bu yedi günah büyüklüğü ve tehlikesinden dolayı özellikle zikredilmiştir.
2. Kısas, riddet/dinden dönme ve zina eden evli kimselere uygulanan cezalarla bir cana kıymak caiz olur. Bunun kararını verecek makam ise dine göre hüküm veren hakimdir.

(3331)

(۱۴۹) - عن أبي بكرة رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «أَلَا أُنبئُكُمْ بِأَكْبَرِ الْكِبَائِرِ؟» ثَلَاثًا، قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ» وَجَلَسَ وَكَانَ مَتَكِّئًا، فَقَالَ: «أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ»، قَالَ: فَمَا زَالَ يُكْرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا: لَيْتَهُ سَكَتَ. [صحيح] - [متفق عليه]

(149) - Ebû Bekre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Büyük günahların en ağırını size haber vereyim mi?» diye üç defa sordu. Biz de: Evet! Yâ Rasûlallah, dedik. Rasûlullah: «Allah'a şirk koşmak, ana babaya itaatsizlik etmek» diye buyurduktan sonra, yaslandığı yerden doğrulup oturdu ve «İyi dinleyin, bir de yalan söylemek ve yalancı şahitlik yapmak» diye buyurdu. Bu sözü durmadan tekrarlardı. Daha fazla üzülmesini istemediğimiz için keşke sussa, diye arzu ettik. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ashabına en büyük günahları haber vermiş ve şu üç günahı zikretmiştir:

-1Allah'a şirk koşmak: Herhangi bir ibadet çeşidini Allah'tan başkasına yapmaktır. Allah'tan başkasını uluhiyette, rububiyette, isim ve sıfatlarda Yüce Allah'a denk tutmaktır.

-2Ana babaya itaatsizlik etmek: Sözlü ve fiili olarak ana babaya yapılan bütün eziyetler ve onlara ihsanda bulunmayı terk etmektir.

-3Yalan söylemek ve yalancı şahitlik yapmak: Malını almak, ırzı hakkında konuşup aşağılamak vb. nedenler ile söylenen, doğru olmayan asılsız her sözdür.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- yalan söylemenin çirkinliği ve toplum üzerindeki kötü etkisine vurgu yapmak için defalarca uyarmıştır. Sahabeler Peygamberimize duydukları şefkatten ve onu rahatsız eden şeye duydukları rahatsızlıktan dolayı susmasını arzu etmişlerdir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Günahların en büyüğü Allah'a şirk koşmaktır. Onu günahların en kötüsü ve en büyüğü kılmıştır. Yüce Allah'ın şu buyruğu bunu teyit etmektedir: {Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını asla affetmez. Bunun dışında kalanları (günahları) ise dilediği kimseler için bağışlar.} [Nisâ Suresi: 48]
2. Ana baba hakkının büyüklüğü ifade edilmiştir. Onların hakkı Allah Teâlâ'nın hakkı ile birlikte zikretmiştir.
3. Günahlar, büyük ve küçük olmak üzere ikiye ayrılır. Büyük günahlar; had ve lanet gibi dünyada cezası bulunan ya da Cehennem'e girmek gibi uhrevi tehdit içeren bütün günahlardır. Büyük günahların bazıları haramlık hususunda diğerlerinden daha şiddetlidir. Büyük günahlar dışında kalan günahlar ise küçük günahlardır.

(2941)

(۱۵۰) - عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «الْكِبَائِرُ: الإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَقَتْلُ النَّفْسِ، وَالْيَمِينُ الْعَمُوسُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(150) - Abdullah b. Amr b. el-Âs -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Büyük günahlar; Allah'a şirk koşmak, ana babaya asi olmak, adam öldürmek ve yalan yere yemin etmektir.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- büyük günahları beyan etmiştir. O da bu günahları işleyen kimselerin dünyada ve ahirette şiddetli bir uyarıyla tehdit edilmeleridir.

Bunların başında Allah'a şirk koşmak gelir. O da ibadet çeşitlerinden herhangi birisinin Allah'tan başkasına yapılmasıdır. Yüce

Allah'a ait rububiyet, uluhiyet, isim ve sıfatlar ile ilgili hususlarda başkasını O'na denk tutmaktır.

İkincisi; "Ana babaya asi olmaktır". Sözlü ve fiili olarak ana babaya yapılan bütün eziyetler ve onlara ihsanda bulunmayı terk etmektir.

Üçüncüsü; haksız yere "Adam öldürmektir." Zulüm ve düşmanlık ederek adam öldürmek buna bir örnektir.

Dördüncüsü: Yalan söylediğini bile bile "Yalan yere yemin etmektir." Sahibini Cehennem'e ya da günaha soktuğu için Yemîn-i Gamûs olarak isimlendirilmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yemîn-i Gamûs/Yalan yere yemin etmenin günahının ve tehlikesinin büyüklüğünden dolayı kefareti yoktur. Ancak bundan dolayı tövbe edilmesi gerekir.
2. Hadiste sadece bu dört büyük günahın zikredilmesi günahının ne kadar büyük olduğunu gösterir. Yoksa büyük günahlar sadece bunlarla sınırlı değildir.
3. Günahlar, büyük ve küçük olmak üzere ikiye ayrılır. Büyük günahlar, had ve lanet gibi dünyada cezası bulunan ya da Cehennem'e girmek gibi uhrevi tehdit içeren bütün günahlardır. Büyük günahların bazıları haramlık hususunda diğerlerinden daha şiddetlidir. Büyük günahlar dışında kalan günahlar ise küçük günahlardır.

(3044)

(۱۵۱) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَوَّلُ مَا يُفْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدَّمَاءِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(151) - Abdullah b. Mes'ud -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kıyamet gününde insanlar arasında görülecek ilk dava, kan dökmeyle ilgili olanlardır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- kıyamet gününde insanlar arasında ilk hükmedilecek hususun öldürme ve yaralama gibi kan dökerek birbirlerine ettikleri zulüm sebebiyle olacağını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kan dökme meselesi çok büyük bir meseledir. Çünkü hesap görülmeye en önemli olandan başlanılır.
2. Günahlar, verdikleri zararın büyüklüğüne göre büyür. Masum canlara kıymak en büyük fitnelere dendir. Allah Teâlâ'ya şirik koşmak ve küfür dışında kan dökmekten başka büyük bir günah yoktur.

(2962)

(۱۵۲) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عمرو رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ رِيحَهَا تُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(152) - Abdullah b. Amr -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim anlaşmalı bir muâhedi haksız yere öldürürse Cennet'in kokusunu dahi alamaz. Hâlbuki onun kokusu kırk yıllık mesafeden hissedilir.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- muâhedî - güven ve eman içinde Müslümanların ülkesine anlaşmalı olarak giren kâfir- öldürürse, onu öldüren kimse Cennet'in kokusunu alamayacağını haber vermiştir. Hâlbuki onun kokusu kırk yıllık mesafeden hissedilir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Muâhed, zimmi ve müste'men olan kâfirin öldürülmesi haramdır. Büyük günahlardan birisidir.
2. Muâhed: Kâfirlerden olup kendisi ile anlaşma yapılan ülkesinde yaşayıp Müslümanlara karşı savaşmayan ve Müslümanların da kendisi ile savaşmadıkları kimsedir. Zimmi: Müslümanların topraklarında yaşayıp cizye ödeyen kâfirdir. Müste'men: Belirli bir vakit kalma şartıyla anlaşma yapıp güven içinde Müslüman topraklarına girmesine izin verilen kâfirdir.
3. Gayrimüslimlerle yapılan anlaşmalara ihanet edilmesi yasaklanmıştır.

(64637)

(۱۵۳) - عن جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا يَدْخُلُ

الْحِجَّتَةَ قَاطِعٌ رَحِيمٍ». [صحيح] - [متفق عليه]

(153) - Cübeyr b. Mut'im -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim: «Akrabalarıyla ilişkiyi kesen Cennet'e giremez.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- akrabalarına karşı sorumluluklarını yerine getirmeyen veya onlara zarar veren ve kötü davranan kimsenin Cennet'e girmeyi hak etmediğini haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Akrabalar ile ilişkiyi kesmek büyük günahlardandır.
2. Akrabalık bağı örfe göredir. Bundan dolayı yer, zaman ve kişilere göre farklılık göstermektedir.
3. Akrabalık bağı; ziyaret ederek, sadaka vererek, iyilik yaparak, hasta ziyaretinde bulunarak, onlara iyiliği emredip kötülükten sakındırarak vb. şeyler ile olur.
4. Akrabalık bağı koparılan kimseler ne kadar yakın akraba iseler bağı koparanın günahı o kadar büyük olur.

(5367)

(۱۵۴) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ، وَيُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ، فَلْيَصِلْ رَحْمَهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(154) - Enes bin Mâlik -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim; rızkının genişletilmesini, ecelinin uzatılmasını isterse akrabalık bağlarını gözetsin.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ziyaret ederek, maddi ve manevi yardımda bulunarak ve diğer şeylerle akrabalarla bağların korunmasını teşvik etmiştir. Akraba bağını gözetmek rızkın genişlemesine ve ömrün uzamasına sebeptir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Hadiste geçen rahim ifadesi; hem baba, hem de anne tarafından akrabalar demektir. Akrabalık derecesi ne kadar yakın olursa o kadar alakaları sıkı tutmak gerekir.
2. Karşılık, işlenen amele göredir. Bundan dolayı kim iyilik ve ihsan üzere akrabası ile bağlarını sıkı tutarsa, Yüce Allah da o kimsenin ömrünü ve rızkını uzatır.

3. Akrabalık bağlarına özen göstermek; rızkın çoğalmasına, genişlemesine ve ömrün uzamasına sebeptir. Kişinin ömrü ve rızkı belirli olmasına rağmen rızık ve ömürde bereket olabilir. Yaşamış olduğu hayatta diğer insanlardan daha çok ve faydalı işler yapar. Rızık ve ömürdeki artışın hakiki bir artış olduğu da söylenmiştir. En doğrusunu Yüce Allah bilir.

(5372)

(۱۵۵) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لَيْسَ الْوَأَصِيلُ بِالْمُكَاَفِي، وَلَكِنَّ الْوَأَصِيلَ الَّذِي إِذَا قُطِعَتْ رَحْمُهُ وَصَلَّهَا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(155) - Abdullah b. Amr -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Akrabasının yaptığı iyiliğe aynıyla karşılık veren, onları koruyup gözetmiş sayılmaz. Akrabayı koruyup gözeten adam, kendisiyle ilgiyi kestikleri zaman bile onlara iyilik etmeye devam edendir.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle haber vermektedir Akrabalık bağına gözetme ve yakınlarına ihsan etmede mükemmel olan kişi, iyiliğe iyilikle karşılık veren değil, aksine akrabalık bağlarını hakiki manada gözeten kişi; kendisiyle bağlarını kestikleri hatta kendisine kötülük yaptıkları zaman bile akrabalarına iyilik etmeye devam edendir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Dini olarak geçerli olan sıla-i rahim seninle bağı kesenlerle alakayı kesmemen, sana zulmedenleri affetmen, sana ihsanda bulunmayana ihsanda bulunmandır. Yoksa karşılık ve mükâfat ilişkisi değildir.

2. Akrabalık bağlarını gözetmek; mümkün olduğu kadar maddi yardımda bulunmak, onlar için dua etmek, iyiliği emredip kötülükten sakındırmak gibi şeyleri ve imkanlar ölçüsünde onlardan kötülüğü def etmeyi içerir.

(3854)

(۱۵۶) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «أَتَدْرُونَ مَا الْغِيْبَةُ؟»، قَالُوا: اللهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ»، قِيلَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ؟ قَالَ: «إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ اغْتَبْتَهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَقَدْ بَهْتَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(156) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Gıybet nedir bilir misiniz?» Ashâb: "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir." dediler. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Kardeşini hoşlanmadığı bir şeyle anmandır.» buyurdu. "Ya kardeşimde benim söylediğim bulunursa, ne buyurursun?" de-nildiğinde. O da: «Söylediğin onda varsa, onun gıybetini yapmış olursun. Eğer onda yoksa, ona iftira etmiş olursun.» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- haram olan gıybetin ne olduğunu açıklamıştır. Gıybet, Müslümanın kardeşini arkasından hoşlanmadığı bir şeyle anmasıdır. Kör, sahtekâr hırsız gibi yerilen fiziki ya da ahlaki özelliklerinin söylenmesi arasında bir fark yoktur. Bu söylenenler onda olsa bile bu gıybettir.

Bu söylenen özellikler onda yok ise bu gıybetten daha tehlikelidir. O da insanda olmayan bir şeyi ona iftira atmaktır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in güzel bir eğitim metodu olduğu ifade edilmiştir. Öyle ki, öğretirken soru sorma yöntemini tercih etmiştir.
2. Sahabelerin Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e karşı güzel ahlaki ifade edilmiştir. Kendilerine soru sorulduğunda Allah ve Rasûlü daha iyi bilir demişlerdir.
3. Kendisine, cevabını bilmediği soru sorulan kimse en iyisini Allah bilir der.
4. İslam dini, insanlar arasındaki hukuk ve kardeşlik ile toplumu korumuştur.
5. Maslahat olan bazı durumlarda gıybet'e izin verilmiştir. Zulmün def edileceği durumlar; falanca bana zulmetti ya da bana şunu yaptı diyerek mazlum olan kimsenin zulüm eden kimseden hakkını alabilecek kimseye bunu anlatması; evlilik, ortaklık ya da komşuluk vb. gibi durumlarda birisine danışmak buna örnektir.

(5326)

(۱۵۷) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: لعن رسول الله صلى الله عليه وسلم الراشي والمرتشى في الحكم. [صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

(157) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: «Hüküm vermede rüşvet verene ve alana Allah lanet etsin.»

[Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- rüşvet verene ve rüşvet alana Allah'ın rahmetinden uzak olması ve kovulması için beddua etmiştir.

Buna, rüşvet verenin istediğine haksız yere elde edebilmesi için hükmettikleri davada rüşvet verilen hakimler de girmektedir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Batıla yardımcı olunduğu için rüşvet vermek, almak, aracılık yapmak, yardımcı olmak haramdır.
2. Rüşvet büyük günahlardandır. Çünkü Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- alana da verene de lanet etmiştir.
3. Zulüm ve Allah'ın indirmedığı ile hükmetmeyi içerdiği için yargı ve hüküm alanındaki rüşvet, en ağır suç ve en büyük günahdır.

(64689)

(۱۵۸) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ؛ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلَا تَحَسَّسُوا، وَلَا تَحَسَّسُوا، وَلَا تَحَسَّسُوا، وَلَا تَدَابُرُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا». [صحيح] - [متفق عليه]

(158) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Zandan sakınınız. Çünkü zan (yersiz itham), sözlerin en yalan olanıdır. İnsanların gizli yönlerini araştırmayın, ayıplarını öğrenmeye çalışmayın, birbirinize haset etmeyin, birbirinize karşı kin beslemeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Müslümanlar arasında ayrılık ve düşmanlığa yol açacak bazı şeyleri yasaklamış ve onlara karşı uyarmıştır, Bunlardan bazısı şunlardır:

(Zan) Delile dayanmadan kalpte oluşan ithamdır. Sözlerin en yalanı olduğu haber verilmiştir.

(Kusurları araştırmak) İnsanların hatalarını göz ya da kulak ile araştırmaktır.

(Gizli yönleri araştırmak) Gizli olan Şeyleri araştırmaktır. Bu genellikle Şer hakkında söylenir.

(Haset) Nimetin başkalarına ulaşmasını hoş görmemektir.

(Yüz evirmek) Birbirinden yüz çevirmektir. Müslüman kardeşine ne selam verir, ne de ziyaret eder,

(Kin beslemek) Nefret edip hoş görmemek. Başkalarını incitmek, asık suratlı ve kötü davranmak.

Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Müslümanları birbirleri ile uzlaştıracak kapsamlı bir söz söylemiştir: (Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun.) Bundan dolayı kardeşlik, insanlar arasındaki ilişkileri iyileştiren, aralarındaki sevgiyi ve yakınlığı artıran bir bağdır.

Hadisten ıkarılan Hükümler:

1. Alametleri üzerinde barındıran kimseler hakkında kötü zanda bulunmak kişiye zarar vermez. Müminin akıllı ve zeki olması gerekir ki, kötü ve ahlaksız kişilere aldanmasın.
2. Hadiste kişinin kalbinde yerleşen ve ısrar ettiği töhmet yasaklanmıştır. Ancak kişi sadece aklına gelip kalbine yerleşmeyen töhmetten sorumlu değildir.
3. Kusurları araştırmak, haset ve benzeri gibi hususlarla Müslüman bir toplumun fertleri arasında nefret, ilişkilerin kesilmesine sebep olan Şeyler haram kılınmıştır.
4. Nasihat ve arkadaşlık ilişkilerinde Müslümana kardeşçe davranmak nasihat edilmiştir.

(۱۵۹) - عن حذيفة رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ

قَتَاتٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(159) - Huzeyfe -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim: «Kovculuk yapan Cennet'e giremez.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- insanların arasını bozmak kastıyla arada laf taşıyan kovculuk yapan kimselerin Cennet'e girememele cezalandırılacağını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kovculuk yapmak büyük günahlardandır.
2. Bireyler ve toplum arasında zarar vermek ve fesat çıkarmaya sebep verdiği için kovculuk/insanlar arasında laf taşıma yasaklanmıştır.

(5368)

(160) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «كُلُّ أُمَّتِي مُعَافَى إِلَّا الْمُجَاهِرِينَ، وَإِنَّ مِنَ الْمُجَاهِرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا، ثُمَّ يُصْبِحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَيَقُولُ: يَا فَلَانُ، عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا، وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ، وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(160) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «İşlediği günahları açığa vuranlar dışında ümmetimin tamamı affedilmiştir. Bir kimse gece kötü bir amel işleyip, Allah'ın onu örtmesine rağmen sabahleyin kalkıp: Ey falanca! Ben dün gece şöyle şöyle yaptım, diyerek anlatır. Oysa o kimse, Rabbi kendisinin (hatalarını) örttüğü halde gecesini geçirmişti. Fakat o, Allah'ın hatalarını örttüğünü açığa çıkararak sabahladı». [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- günahkâr Müslüman için Allah'tan af ve mağfiret umulacağını haber vermiştir. Ancak işlediği günahı kibir ve küstahlıkla alenen yapıp affi hak etmeyen kimse bundan müstesnadır. Bu kimse geceleyin günah işler, sabahleyin Allah onu örter. Rabbinin gece boyunca onun bu günahını örtmesine rağmen sabah olunca başkalarına kendisinin dün falanca günahı işlediğini anlatarak Allah'ın örttüğü günahı açık etmiş olur!

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah Teâlâ'nın üzerini örtmesinden sonra açıkça günah işlemenin çirkinliği anlatılmıştır.
2. Günahı açıkça anlatmak Müminler arasında ahlaksızlığı yaymaktır.

3. Allah bu dünyada kimin günahını örterse onu ahirette de örtecektir. Bu da Allah Teâlâ'nın kullarına olan rahmetinin genişliğindedir.
4. Günah işleyen kişi kendi günahını gizlemeli ve Allah'a tövbe etmelidir.
5. Günahlarını açıkça anlatarak kendilerini affedilmekten mahrum bırakanların işledikleri günahının büyüklüğü ifade edilmiştir.

(3756)

(161) - عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَطَبَ النَّاسَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ، فَقَالَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبْيَةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَتَعَاظَمَهَا يَا بَنِيهَا، فَالْنَّاسُ رَجُلَانِ: بَرٌّ تَقِي كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ، وَقَاجِرٌ شَقِيٌّ هَيْنَ عَلَى اللَّهِ، وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ، وَخَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ تُرَابٍ، قَالَ اللَّهُ: {يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ} [الحجرات: 3]».

[صحيح] - [رواه الترمذي وابن حبان]

(161) - İbn Ömer -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre; Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- Mekke'nin Fethi'nde halka hitaben şöyle buyurmuştur: «Ey insanlar! Allah sizden cahiliyetin kibrini ve gururunu, ata ve ecdatla böbürlenmeyi tamamen kaldırmıştır. İnsanlar iki kısımdır. Birisi itaatkâr, muttaki, Allah katında değerlidir. Diğeri de facir, bedbaht ve Allah katında rezil bir kimsedir. Bütün insanlar Âdem'dendir, (O'nun çocuklarıdır.) Allah, Adem'i topraktan yaratmıştır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Ey insanlar! Biz, sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Kolaylıkla tanışasınız diye, sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır. Allah her halinizi bilir, O her şeyden haberdardır.} [Hucurat Suresi: 13]». [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Mekke'nin fethedildiği gün halka hitaben şöyle buyurmuştur: Ey insanlar, Allah sizden cahiliye kibri ni ve gururunu, atalar ile övünmeyi kaldırmıştır. İnsanlar iki türdür:

Allah -Azze ve Celle-'ye ibadet eden salih, takva sahibi, itaatkâr bir Mümin, insanlar arasında nesep ve soyu olmasa da Allah katında değerli bir kuldur.

Ya da bedbaht, facir kâfir olan kimsedir. Allah katında değersiz zelildir. Saygın, prestijli ve otorite sahibi olsa bile hiçbir değeri yoktur.

Bütün insanlar Âdem'in çocuklarıdır, Yüce Allah Âdem'i topraktan yaratmıştır. Dolayısıyla aslı topraktan olan insanın kibirlenmesi ve kendini beğenmesi yakışmaz. Bunun delili Allah -Azze ve Celle-'nin şu buyruğudur: {Ey insanlar! Biz, sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Kolaylıkla tanışasınız diye, sizi milletlere ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır. Allah her halinizi bilir, O her şeyden haberdardır.} [Hucurat Suresi: 13].

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Soy sop ile övünmek yasaklanmıştır.

(65074)

(162) - عن عائشة رضي الله عنها عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ أَبْعَضَ الرَّجَالِ إِلَى اللَّهِ

الْأَلَدُّ الْخِصْمُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(162) - Âişe –radiyallahu anha-’dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah katında erkeklerin en sevimsizi husumet ve düşmanlığı şiddetli olandır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Teâlâ'nın husumeti şiddetli ve çok olan, hakka teslim olmayı kabul etmeyen ve tartışarak

reddetmeye çalışan veya hak üzere tartışan ancak husumette aşırı giden ve itidalli olmayan ve ilimsiz tartışan kimseye gazaplandığını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Haksızlığa uğrayan kişinin hakkını aramak için şer'i yolları başvurması, kınanan husumet kapsamına girmez.
2. Husumet ve tartışma, Müslümanlar arasında ayrılık ve ihtilafa düşmeye sebep olan dilden kaynaklanan musibetlerdendir.
3. Tartışma, eğer hak üzere ve üslubu güzelse övgüye değerlidir. Hakkı reddetmek ve batılı tasdik etmek için yapılırsa veya delil ve hüccet içermiyorsa yerilen bir tartışmadır.

(5474)

(۱۶۳) - عن أبي بكرة رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إِذَا التَّقَى الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَالْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِي النَّارِ»، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الْقَاتِلُ، فَمَا بَأَلُ الْمَقْتُولِ؟ قَالَ: «إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(163) - Ebû Bekre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «İki Müslüman, kılıçları ile (birbirlerini öldürmek için) karşı karşıya gelirlerse, ölen de öldürülen de ateştedir.» Dedim ki: "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu katildir, peki öldürülen kimsenin durumu nedir (o neden ateştedir)?" Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: «O da Müslüman kardeşini öldürme hususunda istekli idi.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- iki Müslümanın kılıçları ile birbirlerini öldürmek için karşı karşıya gelirlerse, öldüren kimsenin diğer Müslüman kardeşini öldürdüğü için ateşte olduğunu haber vermiştir. Ancak sahabeler öldürülen nasıl ateşte olur diye?

şaşırmışlardır. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- öldürülenin de diğer Müslüman kardeşini öldürmeye azmettiği için ateşte olduğunu haber vermiştir. Öldüren kimse katilini öldürmeye çalışmıştır, ancak diğeri ondan önce davranıp onu öldürmüştür.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kalbinde günah işlemeye karar veren ve bunun sebeplerine yönelen kimse azabı hak eder.
2. Müslümanların birbiri ile savaşması sakındırılmış ve Cehennem ile tehdit edilmiştir.
3. Müslümanların haddi aşan ve fesat çıkaran bozguncular ile hak üzere savaşmaları bu tehdit kapsamına girmez.
4. Büyük günah işleyen kimse bu fiilinden dolayı dinden çıkmaz. Çünkü Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- birbirleri ile savaşan bu kimseleri Müslüman olarak isimlendirmiştir.
5. İki Müslüman hangi aleti kullanarak birbirini öldürmek için savaşır, öldüren de öldürülen de ateştedir. Hadiste kılıç lafzının zikredilmesi örnek vermek içindir.

(4304)

(164) - عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ حَمَلَ

عَلَيْنَا السَّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّنَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(164) - Ebû Mûsâ el-Eş'arî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Her kim bize silah çekerse, o bizden değildir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Serh:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, Müslümanlara gözdağı vermek veya onları gasp etmek amacıyla silah taşınmasına karşı uyarıda bulunmuştur. Bunu haksız yere yapan kimse büyük bir suç ve büyük günahlardan birini işlemiş olur ve bu ağır tehdidi hak etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Müslümanın, diğer Müslüman kardeşleri ile savaşması şiddetle yasaklanmıştır.
2. Yeryüzündeki en büyük fitne ve kötülüklerden biri, Müslümanlara silah doğrultmak ve öldürerek bozgunculuk çıkarmaktır.
3. Bu şiddetli tehdit, haddi aşan ve fitne çıkaranlara karşı savaşmayı içermez.
4. Şaka dahi olsa silah ve benzeri şeyler ile Müslümanı korkutmak haramdır.

(2997)

(165) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «لَا تَسُبُّوا الْأَمْوَآتَ، فَإِنَّهُنَّ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(165) - Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Ölülere sövmeyin. Çünkü onlar (sağ iken hayırdan ve şerden) gönderdiklerine kavuştular.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ölülere hakaret etmenin ve ırzları hakkında konuşmanın haram olduğunu ve bunun kötü bir ahlak göstergesi olduğunu haber vermiştir. Onlar dünyada iken yapmış oldukları salih ya da kötü amellerine kavuşmuşlardır. Bu hakaret onlara ulaşmadığı gibi sadece yaşayan akrabalarına zarar vermektedir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Hadis, ölülere hakaret etmenin haram olduğuna işaret etmektedir.

2. Ölülere hakaret etmeyi terk etmekte, yaşayanların menfaatini gözetmek adına önemlidir. Toplumun güvenliğini, tartışma ve nefretten korumaktır.
3. Ölülere hakaret etmenin yasaklanmasının sebebi, yaptıkları amellere ulaşmış olmalarıdır. Onlara hakaret etmenin bir faydası yoktur. Geride kalan akrabaları bundan rahatsız olur.
4. Bir kişinin faydası olmayan bir şeyi söylememesi gerekir.

(5364)

(166) - عن أبي أيوب الأنصاري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَحَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ، يَلْتَقِيَانِ، فَيُعْرَضُ هَذَا وَيُعْرَضُ هَذَا، وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(166) - Ebû Eyyûb el-Ensârî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Bir Müslümanın, din kardeşini üç geceden (yani üç günden) fazla terk edip onunla küs durması helal değildir. İki Müslüman karşılaşırlar, biri bir tarafa, öteki öbür tarafa döner. Hâlbuki o ikisinin en hayırlısı önce selam verendir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir Müslümanın, Müslüman kardeşini üç geceden fazla onunla küs durmasını yasaklamıştır. Onlardan birisi diğeri ile karşılaştığında selam vermez ve onunla konuşmaz.

Birbirine küs olan bu iki kişinin en faziletlisi aradaki bu dargınlığı kaldırmaya çalışır ve selam verir. Hadiste geçen terk edip uzak durmak kişinin kendisi için yaptığı uzak durmadır. Ama Allah Teâlâ'nın hakkı için günahkâr, bidat ehli ve kötü arkadaşlardan uzak durmak bir vakitle sınırlı değildir. Burada onlardan uzak durmadaki maslahata bakılır. Bu maslahat gerçekleştiğinde onlardan uzak durmaya son verilir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Üç gün veya daha kısa süredeki uzak durup terk etmek insanın tabiatı dikkate alınarak mübah kılınmıştır. Sıkıntı ortadan kalkması için üç gün terk edip uzak durmaya izin verilmiştir.
2. Selam vermenin fazileti vurgulanmıştır. Selam, kalpte olan sıkıntıları giderir ve kişiler arasındaki sevgi alametidir.
3. İslam dini, insanlar arasındaki kardeşliğe ve yakınlığa önem verir.

(5365)

(167) - عن سهل بن سعد رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ يَضْمَنْ

لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(167) - Sehl b. Sa'd -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Kim bana iki çenesi arasındaki (dili) ile iki bacağı arasındaki (üreme organını haramdan) koruma sözü verirse, ben de ona Cennet sözü veririm." [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- iki şeyden bahsetmiştir ki, bunlara uyan Müslüman Cennet'e girer.

Birincisi: Allah Teâlâ'yı öfkeliendirecek sözlerden dilin korunması.

İkincisi: Zinaya düşmekten namusun korunmasıdır.

Çünkü bu iki organ çokça günah işler.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Dilin ve namusun korunması Cennet'e götüren yoldur.
2. Dil ve cinsel organ özel olarak zikredilmiştir. Çünkü bu ikisi dünya ve ahirette kişinin başını belaya sokacak iki ana husustur.

(۱۶۸) - عن أسامة بن زيد رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَا تَرَكَتُ بَعْدِي فِتْنَةً أَضَرَ عَلَى الرَّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(168) - Usâme b. Zeyd –radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Benden sonra erkekler için kadınlardan daha zararlı hiçbir fitne bırakmadım.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- kendisinden sonra erkeklere kadınlardan daha zararlı bir fitne ve imtihan bırakmadığını, eğer o kadın kendi ailesinden ise, dine muhalif davranışlarda bulunmaması için onu takip etmesi gerekeceğini, eğer kadın o kimsenin yakını değilse, o zaman onunla aynı ortamda bulunması, onunla yalnız kalması sonucunda utanç verici şeylerin ortaya çıkabileceğini haber vermektedir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Müslüman bir kimse kadının fitnesinden sakınmalı ve fitneye götüren her yolu kapatmalıdır.
2. Mümin, Allah'a sınıksız sarılmalı ve fitnelere korunma hususunda O'na yönelmelidir.

(۱۶۹) - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوءَةٌ حَضِرَةٌ، وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَحْلِفُكُمْ فِيهَا، فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ، فَاتَّقُوا الدُّنْيَا وَاتَّقُوا النِّسَاءَ، فَإِنَّ أَوَّلَ فِتْنَةٍ بَنَى إِسْرَائِيلَ كَانَتْ فِي النِّسَاءِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(169) - Ebû Saîd el- Hudrî -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Dünya göz kamaştırıcı ve çekicidir. Allah, onu sizin kullanmanıza verecek ve nasıl davranacağınıza bakacaktır. Dünyaya aldanmaktan sakının. Kadınlara kapılmaktan korunun. Çünkü İsrailoğulları'ndaki ilk fitne kadınlar yüzünden çıkmıştır.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- dünyanın tatlarının çekici, görüntüsünün yeşil olduğunu haber vermiştir. Bundan dolayı insan ona aldanır, onunla meşgul olur ve onu en önem verdiği şey haline getirir. Şüphesiz Allah Subhânehû ve Teâlâ nasıl hareket edeceğimizi, O'na itaat mi edeceğiz yoksa isyan mı edeceğimizi görmek için dünya hayatını bazımızın diğerlerine miras bıraktığı bir yer kılmıştır. Sonra şöyle buyurmuştur: Dünya metası ve süsünün sizi aldatmasından sakının ki Allah'ın size emrettiği şeyleri terk etmeye ve yasakladığı şeyleri yapmaya götürmesin. Dünya fitneleri arasında sakınılması gereken en büyük fitne kadın fitnesidir. Şüphesiz İsrailoğulları arasında gerçekleşen ilk fitne bu olmuştur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Takvalı olmak, dünyanın görünüş ve süslerine aldanmamak teşvik edilmiştir.
2. Kadınlara bakmak, mahrem olmayan erkeklerle bir arada bulunmaları ve benzeri gibi fitnelerden sakındırılmıştır.
3. Dünyadaki en büyük fitne kadın fitnesidir.

4. Geçmiş ümmetlerden öğüt ve ibret alınmalıdır. İsrailoğulları'nın başına gelen diğerlerinin de başına gelebilir.
5. Eğer erkeğin eşi ise kadının fitnesi kocasını kaldıramayacağı masraflarla sorumlu tutup, onu dini sorumluluklarından uzaklaştırmaya, dünyalık şeyler peşinde koşup helak olmasına sebep olabilir. Eğer mahrem olmayan özelliklerde dışarıda açık ve süslenmiş dolaşan bir kadın ise erkekler ile bir arada bulunup onları baştan çıkarabilir ve doğru yoldan sapmalarına neden olabilir. Hatta çeşitli derecelerde zinaya düşmeye bile yol açabilir. Bundan dolayı Mümin, Yüce Allah'a sınıksız sarılmalı ve kadınların fitnesinden kurtulmayı istemelidir.

(3053)

(۱۷۰) - عن أبي موسى رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لا نِكَاحَ إِلَّا بِوَالِيٍّ».

[صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(170) - Ebû Mûsâ –radıyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Velisiz nikah olmaz.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- velisi olmadan kadının nikah akdinin geçerli olmayacağını beyan etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Veli, nikahın sıhhat şartıdır. Nikah akdi veli olmadan gerçekleşirse ya da kadın kendi kendine evlenirse kıyılan nikah geçerli değildir.
2. Veli, kadına en yakın olan erkektir. Dolayısıyla kadına daha yakın bir veli varken uzak olan onu evlendiremez.
3. Veli de mükellef, erkek, nikahın maslahatını bilme olgunluğu, velisi olduğu kişi ile velinin aynı dinden olma şartı vardır. Kimde bu özellikler yoksa nikah akdinde kadının velisi olamaz.

(۱۷۱) - عن عقبه بن عامر رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَحَقُّ الشُّرُوطِ أَنْ تُوفُوا بِهِ مَا اسْتَحَلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(171) - Ukbe b. Âmir -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Yerine getirmeniz gereken şartların en haklısı, ferçleri helal kılmak üzere kabul ettiğiniz şartlardır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kendisi ile evlenilen kadın ile cinsel münasebette bulunmanın helal kılınmasına vesile olup yerine getirilmesi öncelikli olan şartların başında evlilik akdinde istediği ve caiz olan şartlar olduğunu açıklamıştır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Eşlerden birinin diğere söz verdiği helali haram sayan veya haramı helal sayan şart dışındaki şartların, yerine getirilmesinin gerekliliği ifade edilmiştir.
2. Evlilik şartlarının yerine getirilmesi diğereinden daha kesindir. Çünkü bunlar evlenilen kadın ile cinsel ilişkiye girilmesi karşılığında sunulan şartlardır.
3. İslam'da evliliğin büyüklüğü ifade edilmiş ve şartlarının yerine getirilmesi vurgulanmıştır.

(۱۷۲) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «الدُّنْيَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(172) - Abdullah b. Amr -radiyallahu anhumah-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Dünya bir metadır (geçimliktir). Dünya metanın en hayırlısı da saliha bir kadındır.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- dünyanın ve içindekilerin bir süre zevk alınıp sonra sona ereceğini ve dünyadaki iyi varlığın; kendisine baktığında onu mutlu eden, ona bir şey yapmasını emrettiğinde itaat eden, yokluğunda kendisini (namusunu) ve kocasının malını koruyan saliha bir eş olduğunu haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah'ın kullarına helal kıldığı dünya nimetlerinden kibirlenip israf etmeden faydalanmak caizdir.
2. Salih bir eş seçmek teşvik edilmiştir. Çünkü salih bir kadın, kocası Rabbine itaat ederken yardımcı olur.
3. Dünya metanın en hayırlısı; Allah'a itaat etmekte kullanılan veya itaat etmeye yardımcı olan şeydir.

(5794)

(173) - عن ابن عمر رضي الله عنهما: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْقَرْعِ.
[صحيح] - [متفق عليه]

(173) - İbn Ömer -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kaza' türü tıraşı yasakladı. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- saçın bir kısmının tıraş edilmesini ve bir kısmının bırakılmasını yasaklamıştır.

Yasak; küçük yaşta olan erkek çocukları ve büyük erkekler için geneldir, ancak kadınlar da saçlarını kazıtamazlar.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İslam dini insanın dış görünüşüne de önem vermiştir.

(8914)

(174) - عن ابن عمر رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «أَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَأَعْفُوا اللَّحَى». [صحيح] - [متفق عليه]

(174) - İbn Ömer -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Bıyıklarınızı kısaltın, sakallarınızı uzatın.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bıyıkların uzatılmadan kısa tutulmasını emretmiştir.

Bunun mukabilinde de sakalları kesmeden uzatılmasını emretmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Sakalları kesmek haramdır.

(۱۷۵) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا، وَكَانَ يَقُولُ: «إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا». [صحيح] - [متفق عليه]

(175) - Abdullah b. Amr -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- hareketlerinde hiçbir çirkinlik bulunmadığı gibi, çirkin olan hiçbir şeye de özenmezdi. Şöyle buyururdu:« Sizin en hayırlınız, ahlakı en güzel olanınızdır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Kötü söz söylemek, kötü iş yapmak Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ahlakından biri değildi. O bu kötü davranışları kasıtlı olarak ve bile bile kesinlikle yapmazdı. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- yüce bir ahlaka sahipti.

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyururdu: Allah katında en hayırlınız ,iyilik yapmakta, güler yüzlü olmakta, zarar vermekten sakınmakta, eziyetlere katlanmakta ve insanların arasında iyilikle bulunmakta ahlakça en güzel olanınızdır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Mümin, ahlak dışı kötü sözlerden ve çirkin davranışlardan kaçınmalıdır.
2. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ahlakının kemali vurgulanmıştır. Ondandır ancak salih amel ve güzel söz sadır olur.
3. Güzel ahlak bir yarış alanıdır. Öyleyse kim güzel ahlakla öne çıkarsa, Müminlerin en hayırlısı ve imanı en mükemmel olanlarından olur.

(176) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ الْمُؤْمِنَ لِيُدْرِكُ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ». [صحيح بشواهده] - [رواه أبو داود وأحمد]

(176) - Âişe -radıyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Muhakkak ki Mümin, güzel ahlakı sayesinde (gündüzleri) oruç tutan (geceleri) namaz kılan kimsenin derecesine erişir.» [Bu hadis şahitleriyle birlikte sahihtir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- güzel ahlakın sahibini gündüzleri oruç tutan ve geceleri ibadet eden kimse mertebesine taşıdığını bildirmiştir. Güzel ahlakın unsurları: İyilik yapmak, güzel söz söylemek, güler yüzlü olmak, kimseye eziyet etmemek ve insanlardan gelen eziyete katlanmaktır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İslam'ın, ahlakın incelik ve mükemmelliğine olan öneminin büyüklüğü ifade edilmiştir.
2. Güzel ahlakın fazileti ifade edilmiştir. Hatta kul bu ahlakı sayesinde sürekli oruç tutan ve geceleri de yorulmadan namaz kılan kimsenin makamına ulaşır.
3. Oruç ve gece namazı nefislere zahmetli gelen iki büyük ameldir. Güzel ahlak sahibi kimse ise kendi nefesine eziyet etmeden mücadele edip bu iki makama ulaşmıştır.

(۱۷۷) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِمْ». [حسن] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(177) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Müminlerin iman bakımından en kâmil olanları ahlak bakımından en hayırlı olanlarıdır ve sizin en hayırlınız, eşlerine karşı en hayırlı olanınızdır.» [Hasen Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- insanların iman yönünden en kâmil olanlarının, ahlakı güzel olan kimseler olduğunu, bunun da güler yüzlü davranmak, iyilikleri yaymak, güzel söz söylemek ve insanlara eziyet etmemekle olacağını haber vermiştir.

Müminlerin en hayırlısı eşine, kızlarına, kız kardeşlerine ve akrabalarından olan kadınlara karşı en hayırlı olanlarıdır. Çünkü onlar güzel ahlakla muamele edilmeyi en çok hak eden kimselerdir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Güzel ahlakın fazileti ve güzel ahlakın imandan olması ifade edilmiştir.
2. Amel imandandır ve iman artar ve azalır.
3. İslam'ın kadınlara ihsanı anlatılmış ve kadınlara iyi davranmak teşvik edilmiştir.

(5792)

(۱۷۸) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ، فَقَالَ: «تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ»، وَسُئِلَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ فَقَالَ: «الْفَمُّ وَالْفَرْجُ». [حسن صحيح] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(178) - Ebu Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e: "İnsanları Cennet'e en fazla götürececek şey nedir?" diye soruldu. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Allah'a karşı takvalı olmak ve güzel ahlaktır.» diye buyurdu. "İnsanları Cehennem'e en fazla götürececek şey nedir?" diye sorulunca da: «Ağız ve cinsel organdır.» diye buyurdu. [Hasen Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Cennet'e götürececek en büyük iki sebebin;

Allah'a karşı takvalı olmak ve güzel ahlak olduğunu haber vermiştir.

Allah'a karşı takvalı olmak: Yüce Allah'ın azabı ile arana korunak edinmendir. Bu da emirlerini yerine getirip, yasaklarından kaçınmak ile olur.

Güzel ahlak ise; bu, yüzünü açmak, iyilik yapmak ve zarardan kaçınmaktır. Güler yüzlü, iyilik yaparak ve insanlara eziyet etmeyerek olur.

Cehennem'e götüren en büyük iki sebep ise;

Dil ve cinsel organdır.

Dilin işlediği günahlar: Yalan, gıybet, kovculuk ve diğer şeylerdir.

Cinsel organın işlediği günahlar ise; zina etmek, eşcinsellik vb. hususlardır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Cennet'e girmenin Allah'a karşı takvalı olmak gibi Yüce Allah'la ilgili sebepleri vardır ve güzel ahlak gibi insanlarla ilgili sebepleri vardır.
2. Dilin sahibi için tehlikelisi ifade edilmiştir. Dil, Cehennem'e girme sebeplerinden biridir.
3. Şehvet ve zinanın insan için tehlikesi ve Cehennem'e girmenin en yaygın sebeplerinden biri olduğu ifade edilmiştir.

(5476)

(۱۷۹) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ

خُلُقًا. [صحيح] - [متفق عليه]

(179) - Enes b. Mâlik -radiyallahu anh- şöyle demiştir: "Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ahlak bakımından insanların en güzeliydi."

[Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ahlak bakımından insanların en mükemmeliydi. Güzel söz söylemek, iyilik yapmak, güler yüzlü olmak, kimseyi incitmemek ve başkalarından gelen eziyete katlanma konusunda bütün ahlaki kurallar, nezaket ve zarafet hususunda en önde idi.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ahlakının mükemmelliği ifade edilmiştir.
2. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- güzel ahlakın en mükemmel örneğidir.
3. Güzel ahlakta Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in örnek alınması ve ona tabi olmak teşvik edilmiştir.

(۱۸۰) - قال سعد بن هشام بن عامر - عندما دخل على عائشة رضي الله عنها: - يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنَبِيَّيْنِي عَنْ خُلُقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَتْ: أَلَسْتَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَتْ: فَإِنَّ خُلُقَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ الْقُرْآنَ. [صحيح] - [رواه مسلم في جملة حديث طويل]

(180) - Sa'd b. Hişâm b. Âmir, Âişe -radiyallahu anha-'nın yanına girdiği zaman: "Ey Müminlerin annesi! Bana Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ahlakından haber ver" dedim. Bana: "Sen Kur'an okumuyor musun?" diye sordu. Ben: "Evet okuyorum" dedim. Bunun üzerine Âişe -radiyallahu anha- dedi ki: "Rasulullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ahlakı Kur'an idi." [Sahih Hadis]

Şerh:

Müminlerin annesi Âişe -radiyallahu anha-'ya Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ahlakıyla ilgili soru sorulmuş, o da kapsamlı bir sözle cevap vermiştir: Soru soranı, kemalin bütün sıfatlarını içinde barındıran Kur'an-ı Kerim'e yönlendirmiş ve onun -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Kur'an ahlakıyla yoğrulmuş olduğunu söylemiştir. Kur'an'ın emrettiklerini yapmış, yasakladıklarından da kaçınmıştır. Dolayısıyla ahlakı Kur'an'la amel etmek, koyduğu sınırlarda durmak, adabına uymak, örnekleri ve kıssalarını düşünüp ibret almaktır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kur'an ahlakını benimsemede Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i örnek almaya teşvik edilmiştir.
2. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ahlakı övülmüştür, çünkü vahyin kaynağından bu ahlakı almıştır.
3. Kur'an tüm güzel ahlakın kaynağıdır.
4. İslam'da ahlak, emirleri yerine getirmek ve yasaklardan kaçınmakla bütün dini kapsar.

(۱۸۱) - عن شداد بن أوس رضي الله عنه قال: ثُنْتَانِ حَفِظْتُهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ، وَلْيَجِدْ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ، فَلْيُرِخْ ذَبِيحَتَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(181) - Şeddâd b. Evs -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den ezberlediğim iki şey vardır ve şöyle buyurmuştur: «Allah her bir şey üzerine iyilik yazdı. Öldürdüğünüz zaman güzelce öldürün, hayvanı boğazladığınız zaman da güzelce boğazlayın. Sizden biriniz bıçağını keskinleştirsün ve hayvanını rahatlatınsın.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah Teâlâ'nın bize her şeyde ihsanı emrettiğini haber vermiştir. İhsan; ibadette, iyilik yapmakta, canlılara eziyet etmemekte her daim Yüce Allah'ın gözetiminde olduğunu bilmektir. Öldürmek ve hayvanı boğazlamak da bu ihsan kapsamındadır.

Kıyas anında katilin öldürülmesindeki ihsan; öldürülen için en kolay, en hafif ve en hızlı yolu seçmektir.

Hayvanı boğazlama esnasındaki ihsan; bıçağı bileyerek kesilecek hayvana şefkat göstermektir. Hayvan bıçağı bakarken gözünün önünde bıçak bilenmez. Diğer hayvanların gözü önünde de hayvan boğazlanmaz.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah -Azze ve Celle-'nin yaratmış olduğu mahlukatına lütfu ve rahmeti ifade edilmiştir.
2. Öldürmek ve hayvanı kesmekteki ihsan meşru olan şekilde olur.
3. İslam dininin mükemmelliği ve her türlü hayrı içermesi ifade edilmiştir. Hayvanlara olan rahmet ve şefkat bunun bir örneğidir.

4. Bir insan öldürüldükten sonra organlarını kesmek yasaklanmıştır.
5. Hayvanlara eziyet veren her şey yasaklanmıştır.

(4319)

(۱۸۲) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ الْمُقْسِطِينَ عِنْدَ اللَّهِ عَلَى مَنَابِرٍ مِنْ نُورٍ، عَنْ يَمِينِ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ، وَكَلَّمَا يَدَيْهِ يَمِينٌ، الَّذِينَ يَعْدِلُونَ فِي حُكْمِهِمْ وَأَهْلِيهِمْ وَمَا وَلُوا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(182) - Abdullah bin Amr -radiyallahu anhumah-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Adaletli davrananlar, Allah katında Rahman'ın sağındaki nurdan minberler üzerindedir. Allah'ın iki eli de sağdır. Onlar hükümlerinde ve ailelerinde, başta buldukları sürece adil davrananlardır.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- emir ve hükümleri altındaki insanlar ve aileleri arasında adalet ve hak ile hükmedenlerin, kıyamet günü kendilerine ikram olarak nurdan yaratılmış yüksek tahtlarda oturduklarını haber vermektedir. Bu minberler Rahman'ın sağındadır. Allah Teâlâ'nın iki eli de sağdır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Adaletli olmanın fazileti ifade edilmiş ve adaletli olmak teşvik edilmiştir.
2. Adaletli olmak genel olarak ifade edilmiştir. İnsanlar arasında verilen bütün hüküm ve sorumluluk sahiplerini, hatta eşler ve çocuklar arasındaki adaleti ve diğer hususları da kapsar.
3. Kıyamet günü adaletli davrananların makamları beyan edilmiştir.

4. Kıyamet günü amellerine göre iman ehlinin makamları farklı farklıdır.
5. Teşvik etme yöntemi, davet edilen kimseyi itaate teşvik eden yöntemlerinden biridir.

(4935)

(۱۸۳) - عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ، مَنْ ضَارَّ ضَرَّهُ اللَّهُ وَمَنْ شَاقَّ شَقَّ اللَّهُ عَلَيْهِ». [صحيح بشواهده] - [رواه الدارقطني]

(183) - Ebû Saîd el-Hudrî -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Zarara uğramak da zarar verme de yoktur. Zararlı olan kimseyi Allah, zararlara düşürür. Güçlük çıkararı da güçlüklerle sokar.» [Bu hadis şahitleriyle birlikte sahihtir] - [Dârekutnî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- her türlü zararın kişinin kendisinden ve başkalarından uzaklaştırılması gerektiğini, dolayısıyla hiç kimsenin kendisine veya başkasına zarar vermesinin caiz olmadığını haber vermiştir.

Kişinin gördüğü zarara, zararla karşılık vermesi caiz değildir. Haddin aşılmadığı kısas durumu haricinde zarar, zarar vererek ortadan kaldırılmaz.

Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- insanlara zarar veren kimsenin tehdit edildiği, zararı ve insanlara zorluk çıkarmanın uğrayacağı zorluğu haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Benzerinden daha fazlası ile karşılık vermek yasaklanmıştır.
2. Allah Teâlâ, kendilerine zarar verecek hiçbir şeyi kullarına emretmemiştir.

3. Sözle, fiille veya terk ederek zarar verme ya da zarara uğratılma haram kılınmıştır.
4. Herkes yaptığının karşılığını bulur. Zararlı olan kimseyi Allah, zararlara düşürür. Güçlük çıkarana da güçlükler sokar.
5. Dini kural ve kaidelere göre zarar ortadan kaldırılır. Din, zarara uğramayı kabul etmez ve başkalarına zarar vermeyi de reddeder.

(4711)

(۱۸۴) - عن أبي هريرة رضي الله عنه: أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْصِنِي، قَالَ: «لَا تَغْضَبُ» فَرَدَّدَ مِرَارًا قَالَ: «لَا تَغْضَبُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(184) - Ebu Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, şöyle demiştir: Bir adam, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelip bana tavsiyede (nasihatte) bulun dedi. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Kızma/öfkelenme!» dedi. Adam, isteğini tekrarladı. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Kızma/öfkelenme!» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Bir sahabe Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e gelip kendisine fayda verecek bir şeyi nasihat etmesini istedi. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ona kızmamasını emretti. Bu nasihat kendisini kızdıran şeylerden uzak durması, kızdığıında öfkesini kontrol etmesi ve öfkesine kapılıp diğer insanları öldürmek, onlara vurmak ve sayıp sövmek gibi şeylerden uzak durması anlamına gelir.

Bu kişi bana nasihat et demeye devam etti. Ancak Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ona; kızma, öfkelenme sözünden başka bir nasihatte bulunmadı.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kızıp öfkelenmek ve buna sebep olan şeyler hakkında uyarıda bulunulmuştur. Çünkü kızmak kötülükleri bir araya toplar. Kızmaktan kaçınmak ise hayırlı olan şeyleri bir araya toplar.
2. Yüce Allah'ın haramları işlendiğindeki kızma, Allah için olan bir öfkedir ve övülmüştür.
3. Dinleyici farkında olana ve önemini anlayana kadar gerektiğinde konuşma tekrarlanabilir.
4. Âlimden nasihat istemenin fazileti ifade edilmiştir.

(4709)

(۱۸۵) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْعَضْبِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(185) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Gerçek babayiğit, güreşte rakibini yenen değil, öfkelendiği zaman nefesine hâkim olandır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- hakiki gücün beden gücü ya da kuvvetli kimselerle güreşmek olmadığını, asıl güçlü olanın öfkelendiğinde nefsi ile mücadele edip onu kontrol altına alan kimse olduğunu haber vermiştir. Çünkü bu nefsin kontrol altına alınıp Şeytan'a galip gelmenin göstergesidir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Öfkelendiğinde yumuşak huylu olup nefse hakim olmanın fazileti ifade edilmiştir. Bu, İslam'ın teşvik ettiği salih amellerdendir.
2. Öfke anında kendini kontrol etmek, düşmanla savaşmaktan daha zordur.

3. İslam, Cahiliye dönemindeki güç anlayışını güzel ahlaka dönüştürmüştür. Dolayısıyla en güçlü insan kendine hakim olandır.
4. Birey ve topluma verdiği zararlar nedeniyle öfkeden uzak durmak gerekir.

(5351)

(۱۸۶) - عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال: سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَعْظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ، فَقَالَ: «الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(186) - Abdullah b. Ömer -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- hayalı olma hususunda arkadaşına nasihat eden birini duydu. Bunun üzerine şöyle buyurdu: « Hayâ imandandır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- arkadaşına çok hayalı olmayı terk etmesini söyleyen bir kişiyi duydu. Hayanın imandan olduğunu ve hayalı olmaktan zarar gelmeyeceğini o kimseye açıklamıştır.

Hayâlî olmak; güzel olanı yapmaya, çirkin olanı terk etmeye yönelten bir tutumdur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Seni iyilik yapmaktan alıkoyan şeyin adı hayâ değil; çekingelik, beceriksizlik, ürkeklik ve korkaklıktır.
2. Allah -Azze ve Celle-'ye karşı hayâ; emredilenleri yapmak, yasakları terk etmekle olur.
3. İnsanlara karşı hayâ ise; onlara saygı göstermek, onlara gereği kadar değer vermek ve genellikle kötü olan şeylerden kaçınmaktır.

(5478)

(۱۸۷) - عن المقدم بن معدي كرب رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا أَحَبَّ الرَّجُلُ أَحَاهُ فَلْيُخْبِرْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ».

[صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في السنن الكبرى وأحمد]

(187) - Mikdâd b. Mâdikerib -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Biriniz kardeşini (Allah için) seviyorsa ona sevdiğini söylesin.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Müminlerin aralarındaki bağı güçlendiren ve sevgiyi arttıran hususlardan birinin de, kişinin kardeşini sevdiğinde bunu ona söylemesi gerektiğini beyan etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Dünyevi bir maslahat için değil de sadece Allah Teâlâ için sevmenin faziletine delalet eder.
2. Allah için sevdiğin kimseye onu sevdiğini haber vermek müstehaptır. Bu durum aradaki sevgi ve dostluğu arttırır.
3. Müminlerin arasında sevginin yayılması imanî kardeşliği güçlendirir, toplumu parçalanmak ve bölünmekten korur.

(3017)

(۱۸۸) - عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ».

[صحيح] - [رواه البخاري من حديث جابر، ورواه مسلم من حديث حذيفة]

(188) - Câbir b. Abdullah -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Her iyilik bir sadakadır.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- diğer insanlara söylenen veya yapılan her iyilik ve faydanın sadaka olduğunu ve bunun karşılığında bir sevap ve mükâfat verileceğini haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Sadaka, kişinin kendi malından verdiği şeylerle sınırlı değildir. Yaptığı, söylediği ve başkalarına sağladığı her türlü iyiliği kapsar.
2. İyilik yapma ve başkalarına her konuda faydalı olma hususunda teşvik edilmiştir.
3. Az dahi olsa hiçbir iyilik küçümsenmemelidir.

(5346)

(۱۸۹) - عَنْ أَبِي بَرزَةَ الْأَسْلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عَمَلِهِ فِيمَا أْفَنَاهُ، وَعَنْ عَمَلِهِ فِيمَا فَعَلَ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ، وَعَنْ جَسَدِهِ فِيمَ أَبْلَاهُ». [صحيح] - [رواه الترمذي]

(189) - Ebû Berze el-Eslemî -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: «Hiçbir kul, kıyamet gününde ömrünü nerede tükettiğinden, ilmiyle ne yaptığından, malını nereden kazanıp nerede harcadığından, vücudunu nerede yıprattığından sorulmadıkça bulunduğu yerden kıpırdayamaz.» [Sahih Hadis] - [Tirmizî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kıyamet gününde kendisine şu sorular sorulmadan hiçbir kimsenin mahşer alanından Cennet'e veya Cehennem'e gitmeyeceğini bildirmiştir:

Birincisi: Ömrünü nasıl geçirip tüketti?

İkincisi: İlmi, Allah için mi talep etti? İlmi ile amel etti mi? Bu ilmi hak edenlere ulaştırdı mı?

Üçüncüsü: Parasını nereden kazandı, helal mi, haram mı? Peki onu neye harcadı, Allah'ı razı edecek şekilde mi, yoksa O'nu öfkeli edilecek şekilde mi?

Dördüncüsü: Bedenini, kuvvetini, sağlığını ve gençliğini nasıl geçirdi ve onu nerede kullandı?

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Hayatı, Yüce Allah'ın razı olacağı şekilde yaşamak teşvik edilmiştir.
2. Allah'ın kulları üzerindeki nimetleri pek çoktur ve kuluna bahşettiği nimetlerden onu hesaba çekecektir. Bundan dolayı Allah'ın nimetlerini, O'nu hoşnut edecek şeylerde kullanmalıdır.

(4950)

(۱۹۰) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «السَّاعِي عَلَى الْأَرْمَلَةِ وَالْمِسْكِينِ، كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ الْقَائِمِ اللَّيْلِ الصَّائِمِ التَّهَارًا». [صحيح] - [متفق عليه]

(190) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Dul ve yoksulların ihtiyacını gidermek için gayret gösterip çabalamak Allah yolunda cihat etmek ya da gece namaz kılıp gündüz oruç tutmak gibidir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- kocası vefat etmiş ve kendi işleriyle ilgilenecek kimsesi bulunmayan bir kadına, fakir ve muhtaçların menfaatlerini gözeterek onlara infakta bulunan ve bunun mükâfatını Allah Teâlâ'dan bekleyen kimsenin, Allah yolunda

cihat eden ya da yorulmadan teheccüt namazını kılan, orucunu bozmadan oruç tutan kimse gibi ecir alacağını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yardımlaşma, dayanışma ve fakirlerin ihtiyaçlarını gidermek teşvik edilmiştir.
2. İbadet, her salih ameli kapsar. Dul ve fakirlerin ihtiyacını görmek için çaba sarf etmek de ibadettir.
3. İbn Hübeyra -rahimehullah- şöyle demiştir: Burada kastedilen Allah Teâlâ o kimseye oruç tutan, gece namaz kılan ve cihat eden kimsenin sevaplarını verir. Çünkü o kimse dul kadının ihtiyaçlarını kocası gibi görmüştür. Kendi ihtiyaçlarını göremeyen yoksulun, ihtiyaçlarını gidermiştir. İhtiyacının fazlasını infak etmiş ve sabırla infak etmeye devam etmiştir. Bundan dolayı faydası; oruç, namaz ve cihada eşdeğerdir.

(3135)

(۱۹۱) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ صَيْفَهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(191) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah'a ve ahiret gününe iman eden kişi ya hayır söylesin ya da sussun. Allah'a ve ahiret gününe iman eden kişi komşusuna ikramda bulunsun. Allah'a ve ahiret gününe iman eden kişi misafirine ikramda bulunsun.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah'a ve amellerinin karşılığını alacağı, dönüş yeri olan ahiret gününe iman eden kulun, imanının kendisini şu özellikleri yapmaya teşvik ettiğini haber vermiştir:

Birincisi: Güzel sözdür: Tesbih/ Subhânallah, tehlil/ Lâ ilâhe illallah, iyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak, insanların arasını ıslah etmek buna birer örnektir. Eğer bunları yapamıyor ise susması gerekir ki, insanlara eziyet etmesin ve dilini korusun.

İkincisi: Komşuya ikram etmektir. Ona ihsanda bulunup eziyet vermemekle olur.

Üçüncüsü: Seni ziyarete gelen misafire ikram etmektir. Bu da ona güzel sözle muamele ederek, yiyecek ikram ederek vb. şeyler ile olur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah'a ve ahiret gününe iman etmek bütün hayırların aslıdır ve insanı hayırlar işlemeye teşvik eder.
2. Dilin başa bela olmasından sakındırılmıştır.
3. İslam dini, dostluk ve cömertlik dinidir.
4. Bu özellikler imanın şubelerinden ve güzel ahlaktandır.
5. Aşırı konuşmak, mekruh ya da haram olan şeylere sevk edebilir. Bundan kurtulmanın yolu da sadece hayır olan şeylerde konuşmaktır.

(5437)

(۱۹۲) - عن أبي ذر رضي الله عنه قال: قال لي النبي صلى الله عليه وسلم: «لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنَّ تَلَقَّى أَخَاكَ يَوْجَهُ طَلْقِي». [صحيح] - [رواه مسلم]

(192) - Ebû Zer -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bana şöyle buyurdu: «Din kardeşini güler yüzle karşılaman gibi bir iyiliği (yapmayı bile) sakın küçük görme!» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- iyilik yapmaya teşvik etmiştir. Az dahi olsa küçük görülmemelidir. Kardeşinle karşılaştığında onu güler yüzle karşılamak bunun bir örneğidir. Bir Müslümanın diğer Müslüman

kardeşi ile samimi olup, onu mutlu etmesi için bu konuda hırslı olması gerekir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Müminler arasında sevginin, karşılaşıldığında güler yüzlü ve mutlu olmanın fazileti ifade edilmiştir.
2. Bu dinin mükemmelliği ve eksiksiz oluşu ifade edilmiştir. Bu din, Müslümanların ıslahı ve birlikteliğini içeren şeyleri getirmiştir.
3. Az dahi olsa iyilik yapmak teşvik edilmiştir.
4. Müslümanlar arasında dostluğun gerçekleşmesi için onları mutlu etmek müstehaptır.

(5348)

(193) - عن جرير بن عبد الله رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ لَا

يَرْحَمُ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ». [صحيح] - [متفق عليه]

(193) - Cerîr b. Abdullah -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim insanlara merhamet etmezse; Allah -Azze ve Celle- de ona merhamet etmez.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- insanlara merhamet etmeyen kimseye Allah -Azze ve Celle-'nin merhamet etmeyeceğini haber vermiştir. Kulun yaratılmışlara olan rahmeti, Allah Teâlâ'nın rahmetine ulaşmasının en büyük sebeplerindendir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Merhamet tüm canlılar için geçerlidir. Ancak insanın özel olarak zikredilmesi ona verilen özeni gösterir.

2. Allah Teâlâ, Er-Rahîm olandır ve merhametli olan kullarına rahmet eder. Karşılık, işlenen amellere göredir.
3. İnsanlara karşı merhametli olmak, onlara iyilik yapmayı ve kötülükten korumayı ve onlara iyi davranmayı içerir.

(5439)

(۱۹۴) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ، ارْحَمُوا أَهْلَ الْأَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنَ فِي السَّمَاءِ».
[صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(194) - Abdullah b. Amr -radiyallahu anhumâ-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Merhametli olanlara Rahman merhamet eder. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki, gökteki de size merhamet etsin.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- başkalarına merhamet edenlere, karşılık olarak her şeyi kuşatan rahmetiyle Rahman olan Allah'ın merhamet edeceğini haber vermiştir.

Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ister insan, ister hayvan, ister kuş, ister de diğer canlı türleri olsun, yeryüzündeki herkese merhamet edilmesini emretmiştir. Bunun karşılığı ise yedi kat göğün üstündeki Allah'ın size merhamet etmesidir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İslam dini rahmet dinidir. Bu dinin tamamı Allah'a itaat etmek ve canlılara ihsanda bulunmak üzere kaimdir.
2. Allah -Azze ve Celle-'nin rahmet sıfatı vardır. O -Subhânehû ve Teâlâ-, Rahman ve Rahim'dir. Kullarına rahmetini ulaştırandır.
3. Karşılık, yapılan amelin türündendir. Merhametli olanlara Allah rahmet eder.

(8289)

(۱۹۵) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلَامِ، وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ، وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(195) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: "Müslümanın, Müslüman üstündeki hakkı beştir: Selamını almak, hasta ziyaretine gitmek, cenazesine katılmak, davetine icabet etmek ve hapşırınca (Elhamdulillah dediğinde) yerhamukallah (Allah sana rahmet etsin) demektir." [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir Müslümanın Müslüman kardeşi üzerindeki haklarından bazılarını açıklamıştır. Bu haklardan ilki, selam verenin selamını almaktır.

İkincisi: Hastanın ziyaret edilmesidir.

Üçüncüsü: Cenazenin evden camiye getirilmesine, oradan da mezarlığa defnedilmesine kadar eşlik etmektir.

Dördüncüsü: Din kardeşi düğün yemeği ve benzeri şeylere davet ettiğinde davetine icabet etmektir.

Beşincisi: Hapşırırken Elhamdulillah diyen kimseye "Yerhamukallah"(Allah sana rahmet etsin) demektir." Hapşırın kimse de bunun üzerine "Yehdükumullah ve yuslih bâleküm" (Allah sizi doğru yola iletin, halinizi düzeltsin) diye karşılık verir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Müslümanların aralarındaki hukukun güçlenmesi, kardeşlik ve sevginin kuvvetlendirilmesinde İslam'ın büyüklüğü ifade edilmiştir.

(196) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوْلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفَشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ!». [صحيح] - [رواه مسلم]

(196) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «İman etmedikçe Cennet'e giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Yaptığınız zaman birbirinizi seveceğiniz bir şeyi size haber vereyim mi? Aranızda selamı yayınız.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Cennet'e yalnızca Müminlerin gireceğini, onlar birbirlerini sevmedikçe imanın tamamlanmayacağını ve Müslüman toplumunun durumunun düzelmeyeceğini bildirmiştir. Sonra Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-, bizi, sevginin hakim olacağı en faziletli şeye yönlendirmiştir. O da Müslümanlar arasında selamı yaymaktır. Yüce Allah bunu kulları arasında selamlaşma olarak kılmıştır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Cennete iman olmadan girilmez.
2. Kişinin kendisi için sevdiğini, kardeşi için istemesi imanın kâmil olmasındandır.
3. Selamın yayılması ve Müslümanlara verilmesi müstehaptır. Çünkü insanlar arasında sevgiyi ve güveni yayar.
4. Selam sadece Müslüman'a verilir. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- hadiste "aranızda" lafzını kullanmıştır.
5. Selam vermek; düşmanlığı, ayrılığı ve küskünlüğü ortadan kaldırır.
6. Müslümanlar arasındaki sevginin önemi ve imanın kemalinin bir parçası olduğu ifade edilmiştir.

7. Başka bir hadiste selam vermenin tam şeklinin "Esselamu aleykum ve rahmetullahi ve berekâtuh" olduğu gelmektedir. Ancak "Esselamu aleykum" demek yeterlidir.

(3361)

(۱۹۷) - عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَا زَالَ يُوصِيَنِي جِبْرِيلُ بِالْجَارِ، حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورُّهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(197) - İbni Ömer -radiyallahu anhumâ-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Cibril, bana komşuya sahip çıkmam konusunda o kadar ısrar etti ki, komşuyu komşuya mirasçı kılacağını zannettim.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Cebrâil -aleyhisselâm-'ın kendisine komşuya özen gösterip sahip çıkmasını emrettiğini ve bunda ısrarcı olduğunu haber vermiştir. Komşu, Müslüman ya da kâfir, akraba olan ya da olmayan evleri yakınımızda olan oturan kimselerdir. Onların hakkını gözetip rahatsız etmemeli, onlara ihsanda bulunup verdikleri rahatsızlığa sabretmeliyiz. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- komşu hakkının büyük olması ve Cebrâil -aleyhisselâm-'ın bu konuda kendisine sürekli nasihat etmesinden dolayı bir kimse vefat ettikten sonra komşusunun mirasçı kılınacağına dair vahiy indirileceğini zannetmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Komşu hakkının büyüklüğü ve onun gözetilmesinin gerekliliği ifade edilmiştir.
2. Komşu hakkı hususunda ısrarla nasihat edilmesi, ona ikram etmeyi, ona hürmet etmeyi, ihsanda bulunmayı, onun zarara uğramasını engellemeyi, hasta olduğunda ziyaret etmeyi,

mutlu olduğunda tebrik etmeyi, başına bir musibet geldiğinde taziye ziyaretine gitmeyi gerektirir.

3. Komşunun kapısı ne kadar yakınsa hakkı da o kadar büyüktür.
4. Komşuya iyilik edip, zarara uğramasını engellemek gibi toplumun düzgün olmasını sağlayacak şeyleri içermesi İslam dininin mükemmelliğini gösterir.

(4965)

(۱۹۸) - عن أبي الدرداء رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ رَدَّ اللَّهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ». [صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

(198) - Ebu'd-Derdâ -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim; din kardeşinin ırzını onun gıyabında müdafaa ederse, Allah da kıyamet günü onu Cehennem ateşinden uzaklaştırır.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- her kim din kardeşinin gıyabında eleştirilmesi ve hakaret edilmesini önleyerek onu müdafaa ederse, Allah Teâlâ'nın kıyamet günü ona azap etmeyeceğini haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Müslümanların itibarlarını sarsacak şeyler hakkında konuşmak yasaklanmıştır.
2. Karşılık, yapılan amelin türündendir. Kim kardeşinin itibarını korursa, Yüce Allah da onu Cehennem 'den korur.
3. İslam, Müslümanlar arasında kardeşlik ve dayanışma dinidir.

(5514)

(۱۹۹) - عن عائشة رضي الله عنها زوج النبي صلى الله عليه وسلم عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ الرَّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ، وَلَا يُنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ».
[صحيح] - [رواه مسلم]

(199) - Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in eşi Âişe –radiyallahu anha-’dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Nerede yumuşak huyluluk, kolaylık varsa orada güzellik vardır. Kolaylığın bulunmadığı her şey çirkindir.» [Sahih Hadis]
- [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- hoşgörü, yumuşak huyluluk, sözde ve amelde ölçülü davranmanın, güzellik, kemal ve iyiliği artırdığını; böyle davranan kimsenin kendi ihtiyacı olan şeyin farkına daha iyi varacağını haber vermiştir.

Hoşgürsüzlük, işleri kusurlu hale getirir, çirkinleştirir ve bir kimsenin ihtiyacının farkına varmasına engel olur, ihtiyacının farkına varan da çok zorlanarak varır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Hoşgörülü bir ahlaka sahip olmak tavsiye edilmiştir.
2. Hoşgörü insanı güzelleştirir, din ve dünya işlerinde her hayra vesiledir.

(5796)

(۲۰۰) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا،

وَبَشِّرُوا وَلَا تُنْفَرُوا». [صحيح] - [متفق عليه]

(200) - Enes b. Mâlik -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle söylediğini işittim: «Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz, ürkütmeyiniz.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- insanlara dini ve dünyevi her konuda kolaylık sağlamayı, zorlaştırmamayı emretmiştir ve bu da Allah'ın izin verdiği ve takdir ettiği sınırlar içindedir.

İnsanlara din konusunda hayırlı müjde vermelerini ve dinden uzaklaştırmamalarını tavsiye eder.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Müminin görevi, insanları Allah için sevmek ve onları hayra teşvik etmektir.
2. Allah'a davet eden kimse, İslam davetini insanlara nasıl tebliğ edeceğine hikmetle bakmalıdır.
3. Müjde verme, davetçiye ve insanlara sunduğu şeylerde mutluluk, rağbet ve huzur sağlar.
4. Zorluk çıkartmak, nefret, geri adım atma ve davetçinin sözleri hakkında şüphe uyandırır.
5. Allah'ın kullarına rahmetinin bol olması ve onlar için müsamahalı bir din ve kolay bir şeriat nasip etmesi ifade edilmiştir.
6. Emredilen kolaylık şeriatın getirdiği bir şeydir.

(۲۰۱) - عن أنس رضي الله عنه قال: كُنَّا عِنْدَ عُمَرَ فَقَالَ: «نُهِيتَا عَنِ التَّكْلِيفِ».

[صحيح] - [رواه البخاري]

(201) - Enes -radiyallahu anh-'tan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Ömer -radiyallahu anh-'ın yanındaydık o şöyle dedi: «Tekellüf (etmek) bize yasak edildi.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Ömer -radiyallahu anh- Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sözlü ve fiili olarak meşakkatli olan şeyleri gerekli olmadıkça yapmayı kendilerine yasak ettiğini haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yasak edilen tekellüf: Çokça soru sormak, bir kimsenin bilmediği konuda ya da Allah'ın genişlik verdiği bir konuda kendi kendini zora sokmasıdır.
2. Müslüman, sözde ve amelde; yemesinde, içmesinde, sözünde ve bütün hallerinde kendisini müsamahalı olmaya ve zorlamamaya alıştırmalıdır.
3. İslam kolaylık dinidir.

(8945)

(۲۰۲) - عن ابن عمر رضي الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ

فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ، وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ، وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(202) - Abdullah bin Ömer -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Biriniz yediği zaman sağ eliyle yesin, içtiği zamanda da sağ eliyle içsin. Çünkü Şeytan, sol eliyle yer ve sol eli ile iç.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Müslüman'a sağ eli ile yiyip içmesini emretmiştir. Sol elle yiyip içmesini de yasaklamıştır. Çünkü Şeytan sol el ile yiyip içmektedir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Sol el ile yiyip içerek Şeytan'a benzemek yasaklanmıştır.

(58122)

(۲۰۳) - عن عُمر بن أبي سلمة رضي الله عنه قال: كُنْتُ عَلَامًا فِي حَجْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَانَتْ يَدِي تَطِيئُ فِي الصَّحْفَةِ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا عَلَامُ، سَمَّ اللَّهُ، وَكُلَّ يَمِينِكَ، وَكُلَّ مِمَّا يَلِيكَ» فَمَا زِلْتُ تِلْكَ طِعْمَتِي بَعْدُ. [صحيح] - [متفق عليه]

(203) - Ömer b. Ebî Seleme -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir. Ben Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in himayesinde yetişen bir çocuktum. Yemek yerken, elim yemek tabağının her yanına giderdi. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bana şöyle dedi: «Oğlum, besmele çek! Sağ elinle ye! Hep önünden ye!» Bundan sonra benim yemek yeme tarzım hep bu oldu. [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in terbiyesi ve gözetimi altında yetişen, hanımı Ümmü Seleme -radiyallahu anha-'nın oğlu Ömer b. Ebî Seleme -radiyallahu anhuma- yemek yerken yemeği almak için elinin tabağın her tarafında gezdiğini haber vermiştir. Bunun üzerine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- yemek yeme adabından üçünü ona öğretmiştir:

Birincisi: Yemeğin başında "Bismillah" demek.

İkincisi: Sağ elle yemek yemek.

Üçüncüsü: Tabakta yiyeceğini en yakın olduğu taraftan yemek.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yeme içme adabından birisi de başlarken besmele çekmektir.
2. Çocuklara edep kurallarını öğretmek gerekir. Özellikle de sorumluluğumuz altında olanlara.
3. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şefkati, çocukları eğitme ve terbiye etme konusundaki sabrı ifade edilmiştir.
4. Yemek yeme adabından biri de, kişinin önündeki şeylerden yemesidir. Ancak birden fazla çeşit varsa, o takdirde onlardan alabilir.
5. Sahabeler, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in kendilerine öğrettiği edep kurallarına riayet etmişlerdir. Ömer b. Ebî Seleme'nin; "Bundan sonra benim yemek yeme tarzım hep bu oldu." sözünden bu anlaşılmaktadır.

(58120)

(۲۰۴) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا، أَوْ يَشْرِبَ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(204) - Enes b. Mâlik -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Şüphe yok ki Allah, kulunun bir şey yedikten sonra hamdetmesinden ve bir şey içtikten sonra hamdetmesinden razı olur.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kulun, Rabbinin lütuf ve ihsanına karşı O'na hamdetmesinin Allah'ın rızasını kazanacağı şeylerden biri olduğunu bildirmektedir. Yemeği yer ve "Allah'a hamdolsun" der, bir şey içer ve "Allah'a hamdolsun" der.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah -Azze ve Celle-'nin cömertliği ifade edilmiştir. Rızık vererek lütufta bulunmuş ve hamedilince razı olmuştur.
2. Allah'ın rızası, yedikten ve içtikten sonra yapılan hamt gibi en kolay yollarla elde edilir.
3. Yiyip içtikten sonra Allah Teâlâ'ya hamdetmek yeme içme adabındandır.

(5798)

(۲۰۵) - عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَجُلًا أَكَلَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشِمَالِهِ، فَقَالَ: «كُلْ بِيَمِينِكَ»، قَالَ: لَا أَسْتَطِيعُ، قَالَ: «لَا اسْتَطَعْتَ»، مَا مَنَعَهُ إِلَّا الْكِبْرُ، قَالَ: فَمَا رَفَعَهَا إِلَى فِيهِ. [صحيح] - [رواه مسلم]

(205) - Seleme b. Ekva' -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Bir adam, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in yanında sol eliyle yemek yedi. Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- adama: «Sağ elinle ye!» diye buyurdu. Adam: "Yiyemiyorum/Yapamıyorum!" diye cevap verdi. Bunun üzerine de Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Yiyemez/yapamaz ol!» dedi ve «Onu böyle demeye kibri sevk etti!» diye buyurdu. Bundan sonra (o adam) elini ağzına (bir daha) kaldıramadı. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Serh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- sol eliyle yemek yiyen bir adam gördü, ona sağ eliyle yemesini emretti. Bu adam kibirli davranıp yalan söyleyerek yapamadığını söyledi. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- de sağ eliyle bir daha yiyememesi için o kişiye beddua etti. Yüce Allah, peygamberinin duasına icabet etti ve bu adamın sağ eli felç oldu. Bundan sonra sağ elini yeme içmede bir daha kullanamadı.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Sağ elle yemek yemek vacip, sol elle yemek yemek haramdır.
2. Kibirlenerek dini hükümleri uygulamayan kimse cezalandırılmayı hak eder.
3. Yüce Allah, Peygamberi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in duasına icabet ederek ona değer vermiştir.
4. Her durumda hatta yemek esnasında bile iyiliği emredip kötülüğü yasaklamak dinen meşru kılınmıştır.

(3372)

(۲۰۶) - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُحْصَهُ، كَمَا يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى عَزَائِمُهُ». [صحيح] - [رواه ابن حبان]

(206) - İbn Abbâs -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Şüphesiz Allah, emrettiği farzların yapılmasını nasıl seviyor ise, tanıdığı ruhsatların kullanılmasından da öylece hoşnut olur.» [Sahih Hadis] - [İbn Hibbân rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Yüce Allah'ın meşru kıldığı ibadet ve hükümlerdeki, namazları kısaltmak ve seferde cem etmek gibi mükellef kimselere kolaylaştırdığı ruhsatların yerine getirilmesinden hoşnut olduğunu haber vermiştir. Aynı şekilde Yüce Allah emirlerinin yerine getirilmesini de sever. Çünkü ruhsatlardaki emir ile farzlardaki emir bu bakımdan aynıdır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yüce Allah'ın kulları üzerindeki merhameti ifade edilmiştir. Çünkü Allah -Subhânehû ve Teâlâ- meşru kıldığı ruhsatların yapılmasından hoşnut olur.

2. İslam dini mükemmel bir dindir, Müslümanın üzerinden zorlukları kaldırmıştır.

(65017)

(۲۰۷) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ

خَيْرًا يُصِبْ مِنْهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(207) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah, kim için hayır dilerse ona musibet verir.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah'ın Mümin bir kulu için hayır dilediğinde, başına gelenlerden dolayı Allah'a dua ile yönelmesi, günahların bağışlanması ve derecesinin yükseltilmesi için o kulunu, kendisi, malı ve ailesi ile imtihan edeceğini haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Şüphesiz Mümin kul, çeşitli bela ve musibetler ile imtihan olur.
2. Bela ve musibetler, Allah'ın o kulunu sevdiğinin bir göstergesi olabilir. Derecesi artar, makamı yükselir ve günahları bağışlanır.
3. Bela ve musibetler anında, sabretmek ve tahammül etmek teşvik edilmiştir.

(4204)

(۲۰۸) - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا هَمٍّ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَدَى وَلَا عَمٍّ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(208) - Ebû Saîd el-Hudrî ve Ebû Hureyre -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Yorgunluk, sürekli hastalık, tasa, keder, sıkıntı ve gamdan, ayağına batan dikene varıncaya kadar Müslümanın başına gelen her şeyi Allah, onun hatalarını bağışlamaya vesile kılar.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bir Müslümanın başına gelen her türlü hastalık, endişe, keder, tasa, musibet, sıkıntı, korku ve açlık, hatta ayağına batıp kendisine acı veren dikenin bile günahlarına kefaret ve hatalarının bağışlanmasına sebep olacağını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yüce Allah'ın Mümin kullarına günahlarını bağışlayarak en az zararla kurtulmaları için onlara olan lütfu ve merhameti ifade edilmiştir.
2. Müslüman başına gelen her şeyin karşılığını Allah'tan istemeli, büyük ve küçük her şeye sabretmelidir ki, makamı yükselsin ve günahlarına kefaret olsun.

(3701)

(۲۰۹) - عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِذَا مَرِضَ الْعَبْدُ أَوْ سَافَرَ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(209) - Ebû Musa el-Eşarî -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Bir kimse hastalanır veya yolculuğa çıktığından dolayı sürekli yaptığı ibadetleri yapamazsa, sağlıklı ve mukim iken yaptığı amellerin sevabı gibi kendisine sevap yazılır.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir Müslümanın sağlıklı ve mukim iken âdeti gereği işlemiş olduğu salih amelleri, hastalık, yolculuk ya da herhangi bir mazeretten dolayı yapamadığında, kendisine aynı sağlıklı ve mukim iken yapmış gibi sevap yazılmasının Allah'ın lütfu ve rahmeti olduğunu haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah'ın kulları üzerindeki lütfunun bolluğu ifade edilmiştir.
2. Salih amelleri işlemek için çaba sarf etmek, sağlıklı ve boş vakit varken bunları değerlendirmek teşvik edilmiştir.

(3553)

(۲۱۰) - عن معاوية رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ، وَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ، وَاللَّهُ يُعْطِي، وَلَنْ تَزَالَ هَذِهِ الْأُمَّةُ قَائِمَةً عَلَى أَمْرِ اللَّهِ، لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ، حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(210) - Muâviye -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim: «Allah kimin için hayır dilerse onu dinde fakih (anlayış sahibi) kılar. Ben yalnızca taksim eden bir kişiyim, veren Allah'tır. Allah'ın emri gelinceye (kıyamet kopuncaya) kadar bu ümmet Allah'ın emri üzere kalacak ve muhalefet edenler onlara zarar veremeyeceklerdir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Yüce Allah kim için hayır dilerse, onu dinde fakih kılacağını haber vermiştir. Peygamber Efendimiz aleyhissalatu vesselam Allah Teâlâ'nın verdiği rızık, ilim ve bunun dışındaki şeyleri taksim edip paylaştırandır. Hakikatte veren Allah'tır. Yüce Allah'ın dışındakiler bir sebeptir ve Allah'ın izni olmadıkça fayda veremezler. Bu ümmet kıyamet kopana kadar Allah'ın emri üzere yaşamaya devam edecektir ve kendilerine karşı çıkanlar da onlara zarar veremezler.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Dinî ilmin yüceliği, fazileti ve o ilmin öğrenilmesi teşvik edilmiştir.
2. Bu ümmette hak üzere olanlar kesinlikle var olacaktır. Şayet bir topluluk ondan yüz çevirirse diğerleri ona sahip çıkacaktır.
3. Bir kişinin dini iyi anlaması Allah Teâlâ'nın o kulu için hayır dilemesindedir.
4. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, ancak Allah'ın emri ve dilemesiyle verir, o hiçbir şeyin gerçek sahibi değildir.

(۲۱۱) - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَعْلَمُوا الْعِلْمَ لِتُبَاهُوا بِهِ الْعُلَمَاءَ، وَلَا لِتَمَارُوا بِهِ السُّفَهَاءَ، وَلَا تَخْتَرُوا بِهِ الْمَجَالِسَ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ، فَالتَّارُ التَّارُ». [صحيح] - [رواه ابن ماجه]

(211) - Câbir b. Abdullah -radıyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «İlmi, âlimlere karşı övünmek, cahillerle münakaşa etmek ve insanların teveccühünü kazanmak için öğrenmeyiniz. Kim böyle yaparsa o kimse ateştedir.» [Sahih Hadis] - [İbn Mâce rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- âlimlere karşı övünmek, iftihar etmek ve ben de sizin gibi âlimim demek için ya da cahiller ve akıllı kitlelerle münakaşa etmek için ya da ortamlarda ön plana çıkmak ve diğerlerinden önce takdim edilmek için ilim talep edilmesini yasaklamıştır. Kim bunları yaparsa, ilim talebinde ihlaslı olmayıp, riyakâr olduğu için Cehennem'e girmeyi hak eder.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İlmi; âlimlere karşı övünmek, cahillerle münakaşa etmek, insanların teveccühünü kazanmak ve benzeri şeyler için öğrenenler Cehennem ile tehdit edilmiştir.
2. İlim öğrenen ve öğreten kimselerin niyetinde samimi olmasının önemi vurgulanmıştır.
3. Niyet, amellerin aslıdır. Karşılık buna göre verilir.

(65047)

(۲۱۲) - عن عثمان رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ

وَعَلَّمَهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(212) - Osman -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Sizin en hayırlınız Kur'an-ı öğrenen ve öğretendir.» [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Müslümanların en hayırlısı ve Allah katında derece bakımından en üstünü; Kur'an'ı okuyan, ezberleyen, güzel bir şekilde okuyan, fikhını ve tefsirini öğrenen, öğrendiği Kur'an ilimleriyle amel edip başkalarına öğreten kimse olduğunu haber vermektedir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kur'an'ın izzeti ve sözlerin en güzeli olduğu beyan edilmiştir. Çünkü o, Allah'ın sözüdür.
2. Öğrenenlerin en hayırlısı, öğrenmeyi kendisiyle sınırlayan değil, başkalarına öğretendir.
3. Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek ve öğretmek, kıraati, anlamı ve hükümlerini öğrenmeyi kapsar.

(5913)

(۲۱۳) - عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: حَدَّثَنَا مَنْ كَانَ يُقْرِئُنَا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ كَانُوا يَقْتَرُونَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ آيَاتٍ، فَلَا يَأْخُذُونَ فِي الْعَشْرِ الْأُخْرَى حَتَّى يَعْلَمُوا مَا فِي هَذِهِ مِنَ الْعِلْمِ وَالْعَمَلِ، قَالُوا: فَعَلِمْنَا الْعِلْمَ وَالْعَمَلَ. [حسن] - [رواه أحمد]

(213) - Abdurrahman es-Sülemî -rahimehullah-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashabından bize Kur'an okumayı öğretenler, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den on ayet öğrenirdi. Bu on ayetteki ilim ve ameli hayatlarına geçirmeden başka bir on ayete geçmezlerdi. Bu sayede ilim ve ameli öğrendik derlerdi. [Hasen Hadis] - [Ahmed rivayet etmiştir]

Şerh:

Sahabeler -radiyallahu anhum-, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den on Kur'an ayeti öğrenirdi. Bu on ayetteki ilmi öğrenip onlarla amel etmeden başka bir on ayete geçmezlerdi. İlim ve ameli birlikte öğrenirdi.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Sahabelerin fazileti ve Kur'an'ı öğrenmekteki hırsları ifade edilmiştir.
2. Kur'an'ı öğrenmek, ilim ve amel ile olur. Yoksa sadece okuyup ezberlemek ile olmaz.
3. İlim, söz ve amelden önce gelir.

(65058)

(۲۱۴) - عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، لَا أَقُولُ {الم} حَرْفٌ، وَلَكِنْ {أَلِفٌ} حَرْفٌ، وَ{لَامٌ} حَرْفٌ، وَ{مِيمٌ} حَرْفٌ». [حسن] - [رواه الترمذي]

(214) - Abdullah b. Mes'ud -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim Allah'ın kitabından bir harf okursa ona bir sevap (hasene) vardır. Sevap (hasene) ise on kat karşılığıyla verilir. "Elif, Lâm, Mim" bir harftir de-miyorum. Ancak elif bir harftir, lam bir harftir, mim bir harftir.» [Hasen Hadis] - [Tirmizî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah'ın kitabından bir harf okuyan her Müslüman'a bir sevap verileceğini, bu sevabın da on kat fazlası ile karşılık bulacağını haber vermiştir.

Sonra da bunu şu sözleriyle açıklamıştır: (Elif, Lâm, Mim" bir harftir de-miyorum. Ancak elif bir harftir, lam bir harftir, mim bir harftir.): Üç sevap burada otuz sevap olur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Çokça Kur'an-ı Kerim okumaya teşvik edilmiştir.
2. Kur'an okuyan kimsenin okuduğu her kelimenin her harfine karşılık on misli sevap vardır.
3. Allah'ın rahmet ve kereminin genişliği ifade edilmiştir. Lütuf ve kereminden dolayı kullarının mükâfatını kat kat arttırmıştır.
4. Kur'an-ı Kerim'in diğer sözlere olan fazileti beyan edilmiştir. Allah Teâlâ'nın kelamı olduğu için onu okuyarak ibadet edilir.

(6275)

(۲۱۵) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «يقال لصاحب القرآن: اقرأ وارتق، ورتل كما كنت ترتل في الدنيا، فإن منزلتك عند آخر آية تقرؤها». [حسن] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وأحمد]

(215) - Abdullah bin Amr -radiyallahu anhumah-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Her zaman Kur'an okuyan kimseye: Oku ve yüksel, dünyada tertil ile okuduğun gibi burada da tertil ile oku. Şüphesiz senin merteben, okuduğun son ayete kadardır.» denilecektir. [Hasen Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- her zaman Kur'an okuyan, onunla amel eden, yüzünden okuyarak ve ezber yaparak onunla meşgul olan kimseye Cennet'e girdiğinde: «Kur'an oku ve Cennet makamlarında bununla yüksel, dünyada acele etmeden huzur içinde tertil ile okuduğun gibi burada da tertil ile oku. Şüphesiz senin merteben, okuduğun son ayete kadardır.» denileceğini haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Mükâfat, amellerin nitelik ve niceliklerine göre verilir.
2. Kur'an-ı Kerim'in kurallarına göre okunması, ezberlenmesi, manasının anlamaya çalışılması ve onunla amel edilmesi teşvik edilmiştir.
3. Cennet'te bir çok makam ve dereceler vardır. Kur'an ashabının en yüksek makamlarda olduğu beyan edilmiştir.

(65054)

(۲۱۶) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَيُّجِبُ أَحَدَكُمْ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ أَنْ يَجِدَ فِيهِ ثَلَاثَ خَلِيفَاتٍ عِظَامِ سِمَانٍ؟» قُلْنَا: نَعَمْ. قَالَ: «فَثَلَاثُ آيَاتٍ يَفْرَأُ بِهِنَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ثَلَاثِ خَلِيفَاتٍ عِظَامِ سِمَانٍ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(216) - Ebû Hureyre -radıyallahu anh-'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Sizden biriniz ailesinin yanına döndüğünde orada üç şişman büyük hamile deve bulmak ister mi?» Bizler: Evet, dedik. Rasûlullah: «Sizden birinizin namazında okuduğu üç ayet, kendisi için üç şişman büyük hamile deveden daha hayırlıdır.» diye buyurdu. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir kimsenin namazda üç ayet okumasına karşılık alacağı sevabın; evinde bulacağı üç şişman büyük hamile deveden daha hayırlı olacağını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Namazda Kur'an okumanın fazileti beyan edilmiştir.
2. Salih ameller dünyanın fani zevklerinden daha hayırlıdır
3. Bu fazilet sadece üç ayet okumak ile sınırlı değildir. Namaz kılan kimse kıldığı namazda ne kadar çok ayet okursa alacağı sevap okuduğu ayet sayısı kadar şişman büyük hamile develerden daha hayırlı olur.

(65053)

(۲۱۷) - عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «تَعَاهَدُوا هَذَا الْقُرْآنَ، فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَهَوَّ أَشَدُّ تَقَلُّبًا مِنَ الْإِبِلِ فِي عُقْلِهَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(217) - Ebû Mûsâ el-Eş'arî -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Şu Kur'an'ı hafızanızda korumaya özen gösteriniz. Muhammed'in canını elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, Kur'an'ın hafızadan çıkıp kaçması, bağlı devenin ipinden boşanıp kaçmasından daha hızlıdır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Kur'an'ın ezberlendikten sonra unutulmaması için devamlı tekrar edilmesini ve kıraatinde sebat edilmesini emretmiştir. Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- Kur'an-ı Kerim'in, bir kimsenin ezberinden ayağından iple bağlanmış devenin ipten kurtulup kaçmasından daha kolay bir şekilde ezberden çıkacağı üzerine yemin ederek sürekli olarak tilavete devam etmenin önemine vurgu yapmıştır. Bir kimse Kur'an okumaya devam ederse onu ezberinde tutar, okumayı terk ederse Kur'an ezberinden gider ve kaybolur.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Kur'an-ı Kerim'i ezberleyen kişi, devamlı okumaya devam ederse, kalbinde muhafaza edilir, aksi halde Kur'an'dan uzaklaşır ve onu unuttur.
2. Sürekli Kur'an okumanın faydaları arasında, Kıyamet Günü mükafât, ecir ve yüksek makamlar vardır.

(5907)

(۲۱۸) - عن أبي هريرة رضي الله عنه: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(218) - Ebu Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Evlerinizi mezarlığa çevirmeyin. Şüphesiz Şeytan, içinde Bakara Suresi okunan evden uzaklaşıp kaçar.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- evlerde namaz kılınmaması yasaklanmıştır. Çünkü namaz kılınmayan evler kabirlere benzer.

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- içinde Bakara Suresi okunan evden Şeytan'ın kaçtığını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Evde çokça ibadet etmenin ve nafile namaz kılmanın müstehap olduğu ifade edilmiştir.
2. Mezarlıklarda namaz kılmak caiz değildir. Çünkü şirke vesile olur ve kabirde yatanlar hakkında haddi aşmaya (onlardan yardım isteyip yalvarmaya) sebep verir. Ancak cenaze namazı kılınabilir.
3. Zira sahabeler kabirlerde namaz kılınmasının yasaklandığını (haram olduğunu) kabul etmişlerdir. Bundan dolayı Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- içinde namaz kılınmayan kabirlerde namaz kılınmadığı gibi evlerin de o hale getirilmesini yasaklanmıştır.

(6208)

(۲۱۹) - عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا أَبَا الْمُنْذِرِ، أَتَدْرِي أَيُّ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَعَكَ أَعْظَمُ؟» قَالَ: قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: «يَا أَبَا الْمُنْذِرِ، أَتَدْرِي أَيُّ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَعَكَ أَعْظَمُ؟» قَالَ: قُلْتُ: {اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ} [البقرة: 255].
قَالَ: فَضَرَبَ فِي صَدْرِي، وَقَالَ: «وَاللَّهِ لِيَهْنِكَ الْعِلْمُ، أَبَا الْمُنْذِرِ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(219) - Ubey b. Kâ'b -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Ey Ebu'l-Münzir, Allah'ın kitabından ezberinde bulunan hangi ayetin daha büyük olduğunu biliyor musun?» diye sordu. Ben: «Allah ve Rasûlü daha iyi bilir," dedim. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-: «Ey Ebu'l-Münzir, Allah'ın kitabından ezberinde bulunan hangi ayetin daha büyük olduğunu biliyor musun?» diye bir daha sordu. Ben de {O Allah ki, O'ndan başka hak ilah yoktur, O, Hayy'dır, Kayyûm'dur.} [Bakara Suresi: 255. Ayet] Âyetü'l-Kürsî- dedim. Bunun üzerine göğsüme vurdu ve: «Vallahi ilim sana mübarek olsun ey Ebu'l-Münzir!» dedi.
[Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Ubey b. Kâ'b -radıyallahu anh-'a; «Allah'ın kitabından hangi ayetin daha büyük olduğunu biliyor musun?» diye sormuştur. Cevap verirken tereddüt etmiş sonra da Âyetü'l-kürsî; {O Allah ki, O'ndan başka hak ilah yoktur, O, Hayy'dır, Kayyûm'dur.} olduğunu söylemiştir. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- onun bu sözünü onaylamış ve kalbinin ilim ve hikmet ile dolu olduğuna vurgu yaparak göğsüne eliyle vurmuştur. Bu ilimle mutlu olması ve ona kolaylaştırılması için dua etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Ubey b. Kâ'b -radıyallahu anh-'ın faziletine işaret eden önemli bir kıssadır.

2. Âyetü'l-Kürsî, Allah Teâlâ'nın kitabındaki en büyük âyettir. Dolayısıyla ezberlenmeli, manası üzerinde tefekkür edilmeli ve ona göre amel edilmelidir.

(65059)

(۲۲۰) - عن أبي مسعود رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «مَنْ قَرَأَ بِالْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَّتَاهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(220) - Ebû Mesûd -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Her kim Bakara Suresi'nin son iki ayetini geceleyin okursa ona yeter.»

[Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- geceleyin Bakara Suresi'nin son iki ayetini okuyan kimseyi, Allah'ın kötülük ve şerden koruyacağını bildirmiştir. Bu iki ayetin okunması o kimsenin gece namazı yerine geçeceği söylendiği gibi, gece yapacağı zikir ve Kur'an okuma yerine de geçeceği ve gece namazında en az bu iki ayet kadar Kur'an okunması gerektiği de söylenmiştir. Bunun dışında başka şeyler de söylenmiştir. Umulur ki söylenenlerin hepsi doğrudur ve bu ifade hepsini kapsamaktadır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bakara Suresi'nin son kısmının fazileti anlatılmıştır. O kısım da Allah Teâlâ'nın {Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene iman etti...} sözünden surenin sonuna kadar olan kısımdır.
2. Kim gece Bakara Suresi'nin sonunu okursa, okuyan kimseden kötülük, şer ve Şeytan uzak tutulur.
3. Gece, gün batımıyla başlar ve fecrin doğuşu ile biter.

(6274)

(۲۲۱) - عن النعمان بن بشير رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ»، ثُمَّ قَرَأَ: «{وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ} [غافر: ۶۰]». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(221) - En-Nu'mân b. Beşîr -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim: «Dua ibadetin ta kendisidir.» ve şu ayet-i kerimeyi okudu: {Rabbiniz dedi ki: “Bana dua edin de size icabet edeyim. Doğrusu bana ibadet etmekten büyüklenenler, Cehennem'e alçalmış kimseler olarak gireceklerdir.} [Mümin Suresi 60. Ayet] [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- duanın, ibadetin ta kendisi olduğunu haber vermiştir. İster dünyada ve ahirette kendisine fayda sağlayacak şeyleri istemek ve kendisine zarar verecek şeyleri uzaklaştırmak gibi istek duası olsun, isterse de Yüce Allah'ın sevdiği ve razı olduğu açık ve gizli olan bütün söz ve amelleri kapsayan kalbi, bedeni ve mali ibadet duası olsun hepsi ihlasla Yüce Allah'a yapılmalıdır.

Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konu hakkında Allah Teâlâ'nın şu buyruğunu delil olarak getirmiştir. Şöyle demiştir Allah şöyle buyurmuştur.: {Bana dua edin de size icabet edeyim. Doğrusu bana ibadet etmekten büyüklenenler, Cehennem'e alçalmış kimseler olarak gireceklerdir.}

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Dua, ibadetin aslıdır. Allah'tan başkasına yapılması caiz değildir.
2. Dua; kulluk gerçeğini, Yüce Allah'ın zenginlik ve kudretini itiraf etmeyi, kulun O'na muhtaç olduğunu içerir.

3. Allah'a ibadet etmekten kibirlenmek ve O'na dua etmeyi terk etmenin cezası en şiddetli tehdittir. Yüce Allah'a dua etmede kibirlenenler aşağılanmış ve hakir olarak Cehennem'e gireceklerdir.

(5496)

(۲۲۲) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ اللَّهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ.

[صحيح] - [رواه مسلم]

(222) - Âişe -radıyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: "Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- her anında Allah'ı zikrederdi." [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Müminlerin annesi Âişe -radıyallahu anha- Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Allah Teâlâ'yı zikretmeye çok düşkün olduğunu; her zaman, her yerde ve her durumda Allah Teâlâ'yı zikrettiğini haber vermektedir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah Teâlâ'yı zikretmek için küçük ve büyük hadesten temizlenmek şart değildir.
2. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- sürekli olarak Allah Teâlâ'yı zikrederdi.
3. Tuvalaet ihtiyaç gidermek gibi, zikretmekten kaçındığı haller dışında her durumda Allah Teâlâ'yı çokça zikretme hususunda Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in örnek alınıp ona uyulması teşvik edilmiştir.

(8402)

(۲۲۳) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الدُّعَاءِ». [حسن] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(223) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah Teâlâ'nın katında, duadan daha üstün (kıymetli) bir şey yoktur.» [Hasen Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-, Allah Teâlâ katında hiçbir ibadetin duadan daha hayırlı olmadığını haber vermiştir. Çünkü duada; Allah Teâlâ'nın zenginliğinin, kulun acizliğinin ve O'na muhtaç olmasının itirafı vardır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Duanın fazileti ifade edilmiştir. Yüce Allah'a dua eden O'nu tazim etmektedir. Yüce Allah zengindir, fakir olana dua edilmez. Yüce Allah her şeyi işitendir, sağır olana dua edilmez. Yüce Allah cömerttir, cimri olana dua edilmez. Yüce Allah merhametlidir, gaddar olana dua edilmez. Yüce Allah her şeye kadirdir, aciz olana dua edilmez. Yüce Allah yakındır, uzak olan duymaz. Bunun dışında Allah Teâlâ'nın yüce ve güzel sıfatları vardır.

(5509)

(۲۲۴) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ الْإِيمَانَ لِيَخْلُقُ فِي جَوْفِ أَحَدِكُمْ كَمَا يَخْلُقُ الثَّوْبُ الْخَلْقُ، فَاسْأَلُوا اللَّهَ أَنْ يُجَدِّدَ الْإِيمَانَ فِي قُلُوبِكُمْ». [صحيح] - [رواه الحاكم والطبراني]

(224) - Abdullah b. Amr b. el-Âs -radıyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Elbisenin eskidiği gibi içinizdeki iman da eskir. Allah'tan imanınızı yenilemesini isteyin.» [Sahih Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- yeni bir elbise kullanıldıkça nasıl eskirse, Müslümanın kalbindeki imanın da zayıflayıp eskidiğini haber vermiştir. Bunun sebebi ibadetlerden uzaklaşma, günahları işleme ve nefsin arzularına kapılmaktır. Bundan dolayı farzları yerine getirmeli, Yüce Allah'ı çokça zikredip bağışlanma talebinde bulunarak imanımızı yenilemesi için Allah Teâlâ'ya dua etmemizi nasihat etmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yüce Allah'tan kalpteki imanı yenilemesini ve sebat vermesini istemek teşvik edilmiştir.
2. İman; söz, amel ve itikattir. İtaatler ile artar, günahlar ile azalır.

(65020)

(۲۲۵) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(225) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kulun Allah'a en yakın olduğu an, secdedeki anıdır. O halde secdede Allah'a çokça dua edin.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kulun Rabbine en yakın olduğu anın secdedeki anı olduğunu haber vermiştir. Çünkü namaz kılan kişi secde ederken Yüce Allah'a boyun eğerek, itaat ederek ve tevazu göstererek bedenindeki en değerli yerini yere koyar.

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- secdede çokça dua etmeyi emretmiştir. Secdede sözlü ve fiili olarak boyun eğmek bir arada bulunmaktadır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İtaatler, kulun Allah Teâlâ'ya yakınlığını artırır.
2. Secde esnasında çokça dua edilmesi müstehaptır. Çünkü secde dualara icabet edildiği yerlerdendir.

(5382)

(۲۲۶) - عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفْيَيْهِ، ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا فَقَرَأَ فِيهِمَا: {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ}، {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}، {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ}، ثُمَّ يَمْسَحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ، يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ، يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. [صحيح] - [رواه البخاري]

(226) - Âişe -radiyallahu anha-'dan rivayet edildiğine göre şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- her gece yatağına yatacağı zaman, avuçlarını birleştirir üfler, sonra ellerine Kul huvallâhu ahad, Kul eûzü bi-rabbi'l-felak ve Kul eûzü bi-rabbi'n-nâs surelerini okurdu sonra da ellerini vücudunda ulaşabildiği yerlere sürerdi. Başından ve yüzünden başlar, vücudunun ön kısmında ulaşabildiği yere kadar ellerini sürerdi. Bunu üç kez tekrarlardı. [Sahih Hadis] - [Buhârî rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in uyumak için yatağına girdiğinde yaptığı şeylerden bir tanesi de; avuçlarını birleştirir, dua eden kişinin yaptığı gibi kaldırır, hafifçe tükürük çıkacak şekilde üfler, Kul huvallâhu ahad, Kul eûzü bi-rabbi'l-felak ve Kul eûzü bi-rabbi'n-nâs surelerini okurdu. Sonra da başından ve yüzünden başlayıp vücudunun ön kısmında ulaşabildiği yere kadar ellerini sürerdi. Bunu üç kez tekrarlardı.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Uyumadan önce İhlas ve Muavvizeteyn Sureleri'ni okumak, bu sureleri ele üfleme ve sonrasında vücutta ulaşabildiği yere kadar elleri sürmek müstehaptır.

(۲۲۷) - عن سَمُرَةَ بن جندبٍ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَرْبَعٌ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لَا يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتَ.»
[صحيح] - [رواه مسلم]

(227) - Semura b. Cüdebe -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Allah'a en sevimli gelen dört söz vardır: Allah'ı bütün noksanlıklardan tenzih ederim. Hamt, yalnızca Allah'adır. Allah'tan başka hak ilah yoktur. Allah en büyüktür. Herhangi birinden başlamanın bir zararı yoktur.»
[Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah'a en sevimli gelen dört söz olduğunu haber vermiştir.

Subhânallah: Yüce Allah'ın bütün noksanlıklardan münezzehe olduğunu ifade eder.

Elhamdulillah: Sevgi ve tazim ederek, Allah'ın mükemmellekle vasıflandırılmasıdır.

Lâ ilâhe illallah: Allah'tan başka hak ilah yoktur.

Allahu Ekber: Her şeyden en yüce, en büyük ve azamet sahibi.

Fazileti ve sevabını elde etmek için bu sözleri telaffuz ederken sırasıyla söylemek gerekmez.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Dinin kolaylaştırması ifade edilmiştir. Bu sözlerden hangisi ile başlanırsa bir sıkıntı olmaz.

(۲۲۸) - عن أبي أيوب رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، عَشْرَ مَرَارٍ كَانَ كَمَنْ أَتَتْهُ أَرْبَعَةٌ أَنْفُسٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(228) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Her kim on kere "Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh, lehu'l mulku ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadîr" (Allah'tan başka hak ilah yoktur. O, tekdir ve ortağı yoktur. Mülk O'nundur, hamt da O'nadır. O, her şeye kadirdir) derse, İsmail neslinden dört kişi azat etmiş gibi olur.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kim, "Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh, lehu'l mulku ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadîr." derse (bu zikrin manası şudur: Allah'tan başka ibadet edilmeye layık hak ilah yoktur. O tekdir, ortağı yoktur. Allah Teâlâ mutlak hakimiyet sahibidir, tek başına sevgi ve tazimle övgü ve senayı hak eden O'dur. O, her şeye kadirdir hiçbir şey O'nu aciz bırakamaz.) ve bir gün içinde bu büyük zikri on defa tekrar ederse, o kimsenin İsmail b. İbrahim -aleyhimessem- 'in soyundan dört köleyi azat etmiş gibi ecir alacağını haber vermiştir. Hadiste İsmail -aleyhisselam-'ın zürriyeti özel olarak zikredilmiştir. Çünkü onlar diğer insanlardan daha faziletlidir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yüce Allah'ın ulûhiyet, mülk, hamt ve tam kudret bakımından bir ve tek olduğunu içeren bu zikrin fazileti ifade edilmiştir.
2. Bu zikrin sevabına art arda veya ayrı ayrı söylen kimse nail olur.

(۲۲۹) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ، ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ، حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ: سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(229) - Ebû Hureyre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «İki kelime vardır ki dile kolay, mizanda ağır gelir ve Rahman'a sevimlidir. Bunlar; subhânallâhî'l-azîm (Yüce Al-lah'ı tenzih ederim), subhânallâhi ve bihamdihi (Allah'a hamt ederek O'nu tüm noksanlıklardan tenzih ederim)'dir.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- insanın zorluk çekmeden ve her durumda söylediği iki kelimededen haber vermiştir. Bu iki kelimenin mizanda ağırlığı büyüktür ve Rabbimiz Er-Rahmân Teâlâ bu iki kelimeyi sevmektedir.

Subhânallâhî'l-azîm (Yüce Al-lah'ı tenzih ederim), Subhânallâhi ve bihamdihi (Allah'a hamt ederek O'nu tüm noksanlıklardan tenzih ederim), sözleri Yüce Allah'ın azamet sahibi ve kemal isim ve sıfatlara sahip olduğunu ve Allah Teâlâ'nın eksik ve noksanlıklardan münezzehtir olduğunu içermektedir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Zikrin en büyüğü; Yüce Allah'ın eksikliklerden münezzehtir kılındığı ve O'nun övülmesini bir arada toplayan zikirdir.
2. Allah'ın kullarına olan rahmetinin bolluğu ifade edilmiştir. Bundan dolayı az bir amelin karşılığını büyük bir mükâfatla mükâfatlandırır.

(۲۳۰) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ، حُطَّتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(230) - Ebû Hureyre -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Kim, bir günde yüz defa: Subhânallâhi ve bi-hamdihi (Allah'a hamt ederek O'nu tüm noksanlıklardan tenzih ederim) derse, günahları deniz köpüğü kadar bile olsa bağışlanır.» [Sahih Hadis] - [Muttefekun Aleyh]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem-, günde yüz defa Subhânallâhi ve bi-hamdihi (Allah'a hamdederek O'nu tüm noksanlıklardan tenzih ederim) diyen kimsenin günahlarının, dalgalanıp köpüren denizin üzerinde yükselen beyaz köpük kadar olsa bile, silinip bağışlanacağını haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu sevap, bunu her gün art arda veya ayrı ayrı söyleyen kişiye verilir.
2. Tesbih: Allah'ın noksanlıklardan tenzih edilmesi, hamt ise; sevgi ve tazim ile Allah'ın mükemmellekle vasıflandırılmasıdır.
3. Hadiste kastedilen küçük günahların bağışlanmasıdır, büyük günahlar için tövbe edilmesi gerekir.

(۲۳۱) - عن أبي مالك الأشعري رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُنِ - أَوْ تَمْلَأُ - مَا بَيْنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَالصَّلَاةُ نُورٌ، وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ، وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ، وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ، كُلُّ النَّاسِ يَعُدُّو، فَبَايَعُ نَفْسَهُ فَمُعْتَقَتُهَا أَوْ مُؤَبِّقُهَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(231) - Ebu Malik el-Eş'ari -radiyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Temizlik imanın yarısıdır. "Elhamdülillah" mizanı doldurur, "Subhânallâhi velhamdulillâh" sözleri ise yer ile gökler arasını doldurur. Namaz nurdur, sadaka burhandır, sabır ışıktır. Kur'an senin ya lehinde ya da aleyhinde hüccettir. Herkes sabahtan (pazara çıkar) nefsini satar; kimi onu azat kimi de helak eder.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- zahiri temizliğin abdest ve gusül ile olacağını ve bunun namazın şartı olduğunu haber vermiştir. "Elhamdülillah mizanı doldurur." sözü, Allah Teâlâ'ya bir övgü ve senadır. O'nun kemal sıfatları ile vafedilmesi kıyamet günü tartılacak ve ameller terazisini dolduracaktır. "Subhânallâhi velhamdulillâh" sözleri, Allah Teâlâ'nın bütün eksik ve noksanlıktan uzak olduğu ve O'nun celaline yakışan kâmil sıfatlara sahip olduğunu ifade eder. Bununla birlikte O'nun sevgisi ve tazim edilmesi yer ile gökler arasını doldurur. "Namaz nurdur" sözü kulun kalbinde, yüzünde, kabrinde ve tekrardan dirildiğinde nur olacağı ifade edilmiştir. "Sadaka burhandır" sözü Müminin imanının samimi olduğuna, bunun karşılığında verilecek olan vaade inanmadığı için ondan yüz çeviren münafıktan farklı olduğuna delildir. "Sabır ışıktır" sabır; nefsi tahammülsüzlük ve öfkeden alıkoymaktır. Bununla birlikte güneş ışığı gibi ısı ve yakıcılık getiren bir ışıktır. Çünkü sabretmek zordur ve nefisle mücadele edip arzuladığı şeylerden onu engellemek gerekir. Sabır sahibi olan kimse

nur, hidayet ve hak üzere devam etmektedir. Allah'a itaatte sabır, haramlara düşmemekte sabır ve bu dünyadaki musibetlere ve çeşit çeşit zorluklara sabırdır. "Kur'an lehine hüccettir" sözü, onu okuduğunda ve onunla amel ettiğinde lehine hüccet olur. "Aleyhine hüccettir" sözü onu okumayı ve onunla amel etmeyi terk ettiğinde aleyhine hüccet olur. Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bütün insanların uykularından uyandırdığını ve çeşitli işlerde çalışmak için evlerinden çıkıp koşuşturduklarını haber vermiştir. Onlardan bazıları Allah'a itaat üzere hareket eder ve canını Cehennem'den azat eder. Bazıları da bu şekilde hareket etmeyerek günahlara dalar ve bunlarla helak olup Cehennem'e gider.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Temizlik iki çeşittir: Dış temizlik abdest ve gusül ile, iç temizlik ise tevhit, iman ve salih amel ile olur.
2. Bu dünyada ve kıyamet gününde kul için bir nur olduğu için namazı kılmanın önemi vurgulanmıştır.
3. Sadaka vermek imanın samimiyetine delildir.
4. Kur'an'ı tasdik edip onunla amel etmek çok önemlidir. Çünkü ya lehine ya da aleyhine hüccet olacaktır.
5. Nefis itaatler ile meşgul edilmezse, o seni günahlarla meşgul eder.
6. Her insan çalışmak zorundadır. Ya itaatler ile kendini özgür bırakır ya da itaatsizlik ederek kendini helak eder.
7. Sabır, tahammül ve ecrini Allah'tan beklemeyi gerektirir ve sabırda meşakkat vardır.

(65004)

(۲۳۲) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَأَنْ أَقُولَ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(232) - Ebû Hureyre -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: «Bana (Allah'ı bütün noksanlıklardan tenzih ederim. Hamt, yalnızca Allah'adır. Allah'tan başka hak ilah yoktur. Allah en büyüktür) sözünü söylemek, güneşin üzerine doğduğu her şeyden daha sevimli gelir.»

[Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Allah Teâlâ'yı zikretmenin dünyadan ve içindekilerden daha hayırlı olduğunu şu büyük sözlerle haber vermektedir. Bu sözler şunlardır:

“Subhânallah”: Allah'ı her türlü noksanlıklardan tenzih etmektir.

“Elhamdulillah/Hamt Allah'a mahsustur”: Severek ve tazim ederek kemal sıfatlarıyla O'nu övmektir.

“Lâ ilâhe illallah" manası; Yüce Allah'tan başka hak ilah yoktur demektir.

"Allahu Ekber" Allah Teâlâ her şeyden büyük, en ulu ve yüce olan demektir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Allah'ı zikretmeye teşvik edilmiştir ve zikir, Güneş'in üzerine doğduğu her şeyden daha sevgilidir.
2. İçinde sevabın ve faziletin olduğu zikrin çokça yapılması teşvik edilmiştir.
3. Dünyanın zevkleri az, arzuları gelip geçicidir.

(۲۳۳) - عن جابر رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «أَفْضَلُ الذِّكْرِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَفْضَلُ الدُّعَاءِ: الْحَمْدُ لِلَّهِ».
[حسن] - [رواه الترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه]

(233) - Câbir b. Abdullah -radıyallahu anh-'dan rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in şöyle buyurduğunu işittim: «Zikrin en faziletlisi: “Lâ ilâhe illallah, duanın en faziletlisi ise: Elhamdulillah sözüdür.» [Hasen Hadis]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- en faziletli zikrin “Lâ ilâhe illallah” sözü olduğunu, Yüce Allah'tan başka hak ilah yoktur anlamına geldiğini haber vermiştir. Aynı zamanda duanın en faziletlisi ise "Elhamdulillah" sözü olduğunu ve Allah -Subhânehû ve Teâlâ-'nın nimetleri bahşeden, bütün mükemmel ve güzel vasıfları hak ettiğini kabul etmek manasına geldiğini haber vermiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Yüce Allah'ın kelime-i tevhit ile çokça zikredilmesi ve hamt edilerek kendisinin övülmesi teşvik edilmiştir.

(3567)

(۲۳۴) - عن حَوَلَةَ بِنْتِ حَكِيمِ السُّلَمِيَّةِ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ نَزَلَ مَنْزِلًا ثُمَّ قَالَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْ مَنْزِلِهِ ذَلِكَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(234) - Havle binti Hakîm es-Sülemiyye -radıyallahu anha-’dan rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-’in şöyle buyurduğunu işittim: «Her kim bir konaklama yerine iner de şu duayı okursa oradan ayrılınca kadar kendisine hiçbir şey zarar veremez: Allah’ın yarattığı mahlukatın şerrinden, Allah’ın eksiksiz tam kelimelerine sığınırım.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- ümmetini, ister yolculukta, ister piknikte olsun, yeryüzünün herhangi bir yerinde konaklamak istediğinde kişinin korktuğu her türlü şeyden lütfu, bereketi ve faydası tam olan, her türlü kusur ve noksanlıktan, içinde kötülük bulunan her canlının şerrinden emin olacağı Allah’ın sözlerine sarılıp sığınması, faydalı bir korunma ve sığınma sağlaması için ümmetini yönlendirmektedir. Böylece bir kimse konakladığı yerde kaldığı müddetçe kendisine zarar verebilecek her şeyden güvende olacaktır.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. İstiâze/sığınmak, Allah Teâlâ’ya veya O’nun isim ve sıfatları aracı edilerek yapılan bir ibadettir.
2. Allah’ın kelamına sığınmak caizdir. Çünkü Allah’ın kelamı bütün noksanlıklardan münezzehtir olan Allah’ın sıfatlarındandır. Mahlukata sığınmak ise şirkidir.
3. Bu duanın fazileti ve bereketi ifade edilmiştir.
4. Zikirler ile korunmak, kulun kötülüklerden korunmasına vesiledir.

5. Allah'tan başka cinlere, büyücülere, sahtekârlara ve diğerlerine sığınmak batıl kılınmıştır.
6. Uzun yolculukta veya ikamet yerine yakın yolculuklarda bir yerde konaklayan kimse için bu duayı yapmanın caiz olması ifade edilmiştir.

(5932)

(۲۳۵) - عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ أَوْ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، وَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(235) - Ebû Humejd ya da Ebû Useyd'den rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: Sizden birisi camiye girdiğinde «Allah'ım! Bana rahmet kapılarını aç! Camiden çıktığı zaman ise Allah'ım! Senin lütfundan isterim.» desin. [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- camiye girerken ümmetine «Allah'ım! Bana rahmet kapılarını aç! demesini, Allah Teâlâ'dan rahmet vesilelerini istemesini, camiden çıktığı zaman ise Allah'ım! Senin lütfundan isterim.» demesini, Allah Teâlâ'dan lütfunu ve helal rızık hususunda ihsanını artırmasını istemeyi öğretmiştir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Bu dua camiye girerken ve çıkarken söylenmesi müstehaptır.
2. Camiye girerken rahmet ibaresinin ve çıkarken lütf ibaresinin özel olarak söylenmesi şundan dolayıdır. Camiye giren kişi kendisini Allah'a ve Cennet'e yakınlaştıracak şeyler ile meşgul olacağı için rahmet ibaresi kullanılmıştır. Camiden çıktığında da Allah'ın bahşedeceği rızık elde etmek için çabalayacağından dolayı lütf ibaresi kullanılmıştır.

3. Bu dualar camiye girmek ve camiden çıkmak istendiğinde söylenir.

(65092)

(۲۳۶) - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ، فَذَكَرَ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ وَعِنْدَ طَعَامِهِ، قَالَ الشَّيْطَانُ: لَا مَبِيتَ لَكُمْ، وَلَا عَشَاءَ، وَإِذَا دَخَلَ، فَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ، قَالَ الشَّيْطَانُ: أَذْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ، وَإِذَا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ طَعَامِهِ، قَالَ: أَذْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ وَالْعَشَاءَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(236) - Câbir b. Abdullah -radiyallahu anhuma-'dan rivayet edildiğine göre Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken iştirmiştir: «Kişi evine girdiği za-man ve yemek yediği zaman Allah Teâlâ'yı anarsa, Şeytan (arkadaşlarına), “Size burada gece yiyecek bir yemek ve yatacak bir yer yok” der. Eğer kişi eve girerken Allah'ı anmazsa, Şeytan (arkadaşlarına), “Gece kalacağınız bir yer var” der. O kişi yemek vaktinde Allah'ı anmazsa Şeytan arkadaşlarına, “Gece kalacak yer ve yiyecek yemek buldunuz.” der.» [Sahih Hadis] - [Müslim rivayet etmiştir]

Şerh:

Peygamber Efendimiz -sallallahu aleyhi ve sellem- eve girerken ve yemek yemeden önce Allah'ı anmayı emretmiştir. Bir kimse evine girerken ve yemeğe başlarken (Bismillah) diyerek Allah'ı anarsa, Şeytan avanelerine şöyle der: Ev sahibinin sizden Allah Teâlâ'nın zikri ile korunduğu bu evde ne geceleme, ne de akşam yemeği yeme hakkınız vardır. Ancak kişi evine girerken veya yemek yerken Allah'ı anmazsa, Şeytan avanelerine bu evde geceleyecek yer ve akşam yiyecek yemek bulduklarını haber verir.

Hadisten Çıkarılan Hükümler:

1. Eve girerken ve yemek yerken Yüce Allah'ın zikredilmesi müstehaptır. Çünkü Şeytan, Allah Teâlâ'nın zikredilmediği evlerde geceler ve o ev halkının yemeklerinden yer.
2. Şeytan âdemoğlunun bütün işlerindeki davranış ve hareketlerini gözetler. Allah'ı zikretmekten gafil olduğunu gördüğünde murat ettiği şeye nail olur.
3. Allah'ı zikretmek Şeytan'ı def eder.
4. Her Şeytan'ın söyledikleri ile mutlu olan ve emrine itaat eden dostları ve avaneleri vardır.

(3037)

Önsöz.....	1
Ameller niyetlere göredir.....	2
Her kim bizim şu işimizde ondan olmayan bir şeyi ihdas ederse o merduttur.....	3
İslâm, Allah'tan başka hak ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın rasûlü olduğuna şahitlik etmen, namazı dosdoğru kılman, zekâtı (tastamam) vermen, ramazan orucunu (eksiksiz) tutman, yoluna güç yetirebilirsen Kâbe'yi hac etmendir	4
İslam dini beş esas üzerine bina edilmiştir.....	8
Allah'ın kulları üzerindeki hakkı ,yalnızca O'na ibadet etmeleri ve kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır. Kulların Allah üzerindeki hakkı ,O'na şirk koşmayanlara azap etmemesidir	10
Kim Allah'tan başka (hak) ilah olmadığına ve Muhammed'in, Allah'ın kulu ve rasûlü olduğuna içinden gelerek samimiyetle şehadet ederse, Allah onu Cehennem'e haram kılar	12
Kim Allah'tan başka hakkıyla ibadete layık hiçbir ilah yoktur der ve Allah'tan başka ibadet edilenleri inkâr ederse, o kimsenin malı ve kanı haram olur. Onun, (gizli hallerinin) hesabı ise Allah'a aittir	14
Kim, Allah'ın karşısına O'na hiçbir şeyi şirk koşmadan çıkarsa Cennet'e girer. Kim de şirk koşarak Allah'ın karşısına çıkarsa o, Cehennem'e girer.» diye buyurdu	15
Her kim, Allah'ın dışında birisine yalvarıp yakarak O'na eş koşar bir halde ölürse, Cehennem'e girer	16
Sen ehli kitap olan bir topluma gidiyorsun. Onları Allah'tan başka hak bir ilah olmadığına, benim de O'nun Rasûlü	17
Kıyamet gününde insanlardan şefaatiyle en mutlu olacak kimse kalbinden veya içinden ihlâsla "Lâ ilâhe illallah" diyen kişidir.» diye buyurdu.....	19
İman yetmiş- ya da altmış -küsür şubedir) .Şubelerin) en üstünü" Lâ ilahe illallah/Allah'tan başka hak ilah yoktur." sözü ;en altı ise eziyet veren şeyi yoldan kaldırmaktır	20
Allah indinde en büyük günah hangisidir diye sordum :?«Seni yaratmış olduğu halde Allah'a şirk (ortak) koşmandır.» diye buyurdu	21
Ben şirk konusunda kendisine ortak koşulanların şirkten en uzak olanıyım. Her kim bir amel işler de benimle birlikte başkasını ona ortak ederse onu ve işlemiş olduğu şirkini terk ederim....	22
Ümmetimin hepsi Cennet'e girecektir, yüz çeviren müstesna!.....	23
Hristiyanların Meryem oğlu İsa'yı yücelttikleri (ve aşırı derecede övdükleri) gibi siz de beni yüceltmeyiniz (ve övmek de aşırı gitmeyiniz). Ben ancak Allah'ın kuluuyum. (Benim için) Allah'ın kulu ve rasûlü deyiniz	25
Sizden biriniz, beni, kendisinden, annesinden, babasından ,çoluk çocuğundan ve herkesten daha çok sevmedikçe gerçek manasıyla iman etmiş olmaz.....	26
Benden bir ayet bile olsa insanlara ulaştırınız .İsrailoğulları)nın ibretli kıssaları(ndan da haber verebilirsiniz. Bunda bir sakınca yoktur. Kim bile bile bana yalan isnat ederse, Cehennem'deki yerine hazırlansın.....	27

Kişinin koltuğuna oturup, benim bir hadisim kendisine ulaştığında şöyle demesi yakındır: Bizimle sizin aranızda Allah'ın kitabı vardır	28
'Allah'ın laneti Yahudilerle Hristiyanlara olsun .Çünkü onlar peygamberlerinin kabirlerini mescit edindiler".....	29
Allah'ım! Kabrimi ibadet edilen bir vesen	31
Evlerinizi kabirlerle çevirmeyin. Benim kabrimi de çokça ziyaret edilen bayram yerine çevirmeyin. Bana salat getirin, nerede olursanız olun bana salatlarınız ulaşsın	32
Onlar öyle bir topluluktur ki, içlerinden salih bir kul ya da salih bir adam öldüğünde onun kabrinin üzerine mescit bina eder,	33
Aranızda kardeşlerim ve arkadaşlarım vardı ve aranızdan benim için bir halil bulunmadığını Allah'ın huzurunda bildiriyorum .Çünkü yüce Allah İbrahim'i halil edindiği gibi	35
"Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem–'in beni gönderdiği şey üzerine seni göndereyim mi? Yok etmediğin bir heykel, düzeltmediğin yüksek bir kabir bırakma	36
Uğursuzluğa inanmak şirk, uğursuzluğa inanmak şirk, uğursuzluğa inanmak şirk. Bizden (istmeden kalbine uğursuzluk vehmi gelip de içinde bazı şeylere karşı nefret duyardan) başka, hiç kimsede bu olmasın. Fakat Allah, onu/uğursuzluğu tevekkülle gi	37
Kim bir şeyde uğursuzluk olduğuna inanır veya kendisi için uğursuzluk getirecek şeyi bulması için başkasına (fal) baktırırsa.....	39
Rabbiniz ne buyurdu biliyor musunuz?» diye sorunca, oradakiler: "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir" dediler. Bunun üzerine Nebi –sallallahu aleyhi ve sellem –şu karşılığı verdi :«Allah şöyle buyurdu: Kullarımdan bir kısmı bana iman etmiş ve bir kısmı da inka	41
Rukye, temâim (muska) ve tivele (muhabbet muskası) (şirk)	43
Kim bir medyuma gider ve ona bir şey sorarsa; kırk gün kıldığı namazı kabul olmaz.....	44
Kim Allah'tan başkası adına yemin ederse şüphesiz ki o kâfir olur veya müşrik olur.....	45
Allah dilerse ve filanca dilerse demeyiniz. Fakat, Allah dilerse sonra filanca dilerse deyiniz	46
Sizin adınıza en çok korktuğum şey küçük şirkdir.» Sahabeler: Ey Allah'ın Rasûlü küçük şirk nedir? diye sorduklarında, Rasûlullah :«O riyadır diye buyurmuştur	47
Kabirlere doğru namaz kılmayın ve kabirlerin üzerlerine oturmayın	48
Şeytan, sizden birinize gelir ve şunu kim yarattı ,bunu kim yarattı ?diye sorar ve en son olarak; Rabbini kim yarattı ?diye sorar. Kim böyle bir şeyle karşılaşarsa, Allah'a sığınsın ve bu vesveseye son versin.....	49
»Size; Allah'a karşı takvalı olmanızı ,başınıza bir Habeşli köle bile emir olsa, onu dinleyip itaat etmenizi tavsiye ederim. Benden sonra pek çok ihtilaf göreceksiniz. O zaman sizin üzerinize gerekli olan, benim sünnetime ve doğru yolda olan Hulefâ–yi Râş	51
Kim itaatten çıkar, cemaatten ayrılır ve bu halde ölürse cahiliye ölümü ile ölmüş olur ...	53
Allah'ın; yönetici yaptığı bir kimse, yönettiği insanları aldatarak ölürse, Allah Teâlâ ona Cennet'i haram kılar	55

Sizin üzerinize bir takım emirler, yöneticiler tayin olunacaktır. Onların dine uygun olan işlerini iyi bulur, uygun olmayanlarını ise hoş karşılamaz, tenkit edersiniz. Kim hoş karşılamaz, kerih görürse günahattan korunmuş olur. Kim de tenkit eder, onların k.....	56
Hiç şüphesiz, benden sonra adam kayırmalar ve yadırgayacağınız bazı işler olacaktır.» Ashâb-ı Kiram: "Ey Allah'ın Rasûlü !O zaman nasıl davranmamızı tavsiye edersiniz?" dediler. Peygamber – sallallahu aleyhi ve sellem– de :«Siz ,üzerinize düşen görevleri y	57
Allah'ım !Ümmetimin yönetimini üstlenip de onlara zorluk çıkaran kimseye sen de zorluk çıkar . Ümmetimin yönetimini üstlenip de onlara merhamet edenlere sen de merhamet et.....	59
Din samimiyettir	60
Kur'an'ın müteşabihlerine tâbi olanları gördüğünüz vakit, onlardan sakının.....	62
“Kim bir kötülük görürse, onu eliyle değiştirsin .Şayet eliyle değiştirmeye gücü yetmezse, diliyle değiştirsin. Diliyle değiştirmeye de gücü yetmezse, kalbiyle buğzetsin, bu imanın en zayıf derecesidir.”	65
Allah'ın çizdiği sınırları aşmayarak orada duranlarla bu sınırları aşıp ihlal edenler, bir gemiye binmek üzere kura çeken topluluğa benzerler. Onlardan bir kısmı geminin üst katına, bir kısmı da alt katına yerleşmişlerdi	67
İnsanları) salih amel işlemek için) doğru yola çağıran kimseye, kendisine uyanların sevabı gibi sevap verilir. Ona uyanların sevaplarından da hiçbir şey eksiltilemez	69
Kim bir hayra (iyiliğe) vesile olursa o kimseye hayrı yapan kimsenin ecri gibi ecir vardır...70	70
Kim bir topluluğa benzerse o da onlardandır	71
Muhammed'in canı elinde olan zata yemin olsun ki; bu ümmetten Yahudi veya Hristiyan herhangi bir kimse beni duyar da, sonra benimle gönderilen dine iman etmeden ölürse, mutlaka Cehennem ashabından olur!	72
»Ey insanlar! Dinde aşırılıktan sakınınız .Çünkü sizden öncekileri dinde aşırılığa kaçmaları helak etmiştir.....	74
»Sözlerinde ve fiillerinde haddi aşıp) aşırı gidenler	75
Yahudiler, Allah'ın gazaplandığı kimselerdir, Hristiyanlar da sapık kimselerdir.....	76
Allah, göklerle yeri yaratmadan elli bin sene önce.....	77
Bize, doğru söyleyen, doğruluğu tasdik ve kabul edilmiş olan Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem – şöyle buyurdu :«Sizden birinizin yaratılışının başlangıcı ,annesinin karnında kırk gün ve gecede derlenir, toplanır.....	78
Cennet size, ayakkabınızın bağından daha yakındır. Cehennem de öyledir	80
Cehennem, nefse hoş gelen şeylerle kuşatılmış ;Cennet ise, nefsin istemediği şeylerle çepeçevre sarılmıştır	81
Yüce Allah Cennet'i ve Cehennem'i yarattığında Cebrail –aleyhisselam'-ı.....	82
Yaktığınızı ateş var ya, bu Cehennem ateşinin yetmiş cüzünden bir cüzdür!.....	84
Allah Teâlâ ,kıyamet günü yeryüzünü elinde tutacak, sağ eli ile gökyüzünü dürecektir, sonra da şöyle buyuracaktır: Ben Melikim! Dünya'nın kralları nerede?.....	85

Canım elinde olana yemin olsun ki, yakın bir zamanda İbn Meryem size adil bir idareci, doğru bir imam olarak incek, haçı kıracak, domuzu öldürecek ve cizye koyacaktır. Mal o kadar çoğalacak ki kimse malı kabul etmeyecektir	86
»Lâ ilahe illallah de ki, kıyamet günü bu kelime ile sana şahitlik edeyim.....	87
Benim havuzum, bir aylık yürüyüş mesafesi kadar büyüktür. Suyu süttten daha beyaz, kokusu miskten daha hoştur.....	88
Ölüm, alaca bir koç	89
Eğer Allah'a hakkıyla tevekkül etseydiniz, O; sabah aç çıkıp akşam tok dönen kuşları rızıklandırdığı gibi sizi de rızıklandırdı.....	91
Bineğe binen yürüyene, yürüyen oturana, az çoğa selam verir	92
Ey Kullarım! Ben zulmü nefsimde haram kıldım ve sizin aranızda da haram kıldım, – birbirinize zulmetmeyin.....	93
Allah Teâlâ ,zalime vakit verir, bir kerede ansızın onu yakaladı mı ,artık bırakmaz (onun için kurtuluş yoktur.....	96
»Allah Teâlâ ,iyilik ve kötülükleri takdir edip yazdıktan sonra bunların iyi ve kötü oluşunu şöyle açıkladı :Kim bir iyilik yapmak ister de yapamazsa, Allah, bunu yapılmış tam bir iyilik olarak yazar . Şayet bir kimse iyilik yapmak ister sonra da onu yapar.....	97
'İyi bir Müslüman olan cahiliyede yaptığı şeylerden sorumlu tutulmaz. Kötü bir Müslüman olan hem önceki hem de sonra yaptıklarından sorumlu tutulur." buyurmuştur.....	99
"Senin söylediklerin ve kendisine çağırdığın şey güzel. Keşke bizim yapmış olduğumuz günahların bir kefareti olduğunu bize haber verebilseydin (de biz de Müslüman olsak)." dediler.....	100
»Sen geçmişte yaptığın hayırlarla Müslüman oldun.» diye buyurdu.....	101
Şüphesiz ki Allah, Mümin'in yaptığı iyilikler hakkında hiçbir zulüm etmez .İyiliğinin karşılığını dünyada verir, ahirette de onun sevabını verir	102
Bir kul bir günah işlediğinde; Allah'ımı! Günahımı bağışla! derse.....	103
Bir kimse bir günah işler sonra kalkar abdest alır, namaz kılar sonra Allah'tan bağışlanmasını isterse Allah onu mutlaka affeder	105
Her gece, Rabbimiz –Tebâreke ve Teâlâ –gecenin son üçte biri kaldığı zaman dünya semasına inerek	106
Helal olan şeyler belli, haram olan şeyler de bellidir.....	107
Ey çocuk! Sana birkaç kelime öğreteceğim. Sen Allah'ı (dinini) koru ki, Allah da seni korusun; sen Allah'ı (dinini) koru ki, Allah'ı yanında bulursun .İstediğin zaman Allah'tan iste, yardım dilediğin zaman Allah'tan yardım dile.....	109
Bana İslam hakkında öyle bir söz söyle ki, bu hususta senden başkasına bir şey sormaya gerek duymayayım. Rasûlullah şöyle buyurdu :«Allah'a iman ettim, de. Sonra dosdoğru ol.» diye buyurdu	110
Müminler birbirlerini sevmekte, birbirlerine merhamet etmekte ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar	112

Kim abdest alır ve bunu güzelce yaparsa, günahları bedeninden tırnak diplerine varıncaya kadar akıp çıkar.....	113
Birinizin abdesti bozulunca, abdest almadıkça, Allah onun namazını kabul etmez.....	114
Nebi –sallallahu aleyhi ve sellem– her namaz için abdest alırdı	115
Nebi –sallallahu aleyhi ve sellem– (abdest azasını (birer defa yıkamak suretiyle abdest aldı	116
Nebi –sallallahu aleyhi ve sellem– (abdest azasını (ikişer defa yıkamak suretiyle abdest aldı	116
»Kim benim bu aldığım abdest gibi abdest alır, sonra içinden (dünyevi) bir şey geçirmeksizin iki rekât namaz kılsa Allah onun geçmiş günahları-rını bağışlar.....	117
Sizden biri abdest aldığı zaman burnuna su çeksin, sonra sümkürsün. Kim taşla isticmar yaparsa tek sayı olarak taş kullansın	119
(Dikkat edin!) Bunlar muhakkak azap olunuyorlar. Hem de büyük bir şeyden dolayı azap olunmuyorlar. Onlardan biri idrarından sakınmazdı ,(iyice temizlenmezdi). Diğeri ise kovuculuk yapardı.....	121
Nebi –sallallahu aleyhi ve sellem– tuvalete girerken şöyle derdi :«Allah'ım! Erkek ve dişi şeytanlardan sana sığınırım	122
Misvak kullanmak ağzın temiz kalmasına ve Rabbin razı olmasına sebeptir.....	123
Haftada bir kere yıkanmak, başını ve vücudunu yıkamak her Müslümanın görevidir.....	124
Beş şey fitrattandır: Sünnet olmak, etek tıraşı olmak, bıyıkları kısaltmak, tırnakları kesmek, koltuk altındaki kılları yolmak.....	125
Ben, mezisi çok gelen bir kimseydim. Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem–'in kızıyla evli olmam hasebiyle bunu sormaktan hayâ ettim. Mikdad b. Esved'e bunu sormasını emrettim. O, bu durumu Nebi –sallallahu aleyhi ve sellem–'e sorunca şöyle buyurdu :«C.....	126
Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem– cünüplükten dolayı gusûl abdesti aldığı zaman önce ellerini yıkardı .Sonra namaz için abdest alır gibi abdest alır, sonra da gusûl alırdı.....	127
Ellerine şöyle yapman sana yeterliydi.» dedi ve iki elini bir defa toprağa vurdu. Ardından sol elini sağ eline sürdü .Sonra da ellerinin üstünü ve yüzünü mesh etti	128
Onları bırak ben onları taharet üzerine giydim	130
Bu damardan gelen bir kandır. (Hayız değildir!) Hayızın geldiği vakit kadar namazını kılma; (hayız müddeti bittiği vakit) gusûl alıp namazını kıl	131
Biriniz karnında bir şey hisseder de bir şey çıkıp çıkmadığını kestiremezse, ses işitmedikçe veya koku duymadıkça mescitten/namazdan çıkmasın.....	132
Müezzin; "Allah en büyüktür, Allah en büyüktür." dediği zaman, sizlerden biri "Allah en büyüktür, Allah en büyüktür." derse,	133
Müezzini duyduğunuzda, sizde söylediklerini tekrar edin. Sonra da benim için salavat getirin	135
Ezanı işiyor musun?» diye sordu .Âma adam: "Evet" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem –şöyle buyurdu :«O halde icabet et (cemaate gel).....	137

Birinin kapısının önünde bir nehir olsa, o kimse her gün bu nehirde beş defa yıkansa, kirinden bir şey kalır mı?.....	138
amellerin hangisi Allah'a en sevimsidir? diye sordum. «Vaktinde kılınan namazdır.» buyurdu. Sonra hangisidir? dedim. «Ana babaya iyilik etmektir.» cevabını verdi. Sonra hangisidir? dedim. «Allah yolunda cihat etmektir.» diye buyurdu	139
Büyük günahlardan kaçınıldığı sürece beş vakit namaz, iki Cuma ve iki Ramazan, aralarında işlenen günahlara kefarete olur	140
Çocuklarınıza yedi yaşlarında iken namaz kılmalarını emredin! On yaşına bastıkları hâlde kılmazlarsa kendilerini cezalandırınız yataklarını da ayırın.....	141
Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: Namazı Fâtiha'yı (kulumla kendi aramda yarı yarıya paylaştım ve kulum dilediğini alacaktır.”	142
Bizimle onlar arasındaki ayırıcı temel unsur namazdır. Namazı terk eden kimse küfre düşer	144
Muhakkak ki, kişi ile şirk ve küfür arasında namazın terki vardır.....	145
Ey Bilal! Kalk (ezan oku da), bizi namazla rahatlat.....	146
Nefsini elinde olana yemin olsun ki, "Muhakkak ki sizden; namazı Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem-"in namazına en çok benzeyen benim. Dünyadan ayrılanı kadar kıldığı namaz buydu	147
Ben, yedi kemik üzerine secde etmek ile;.....	148
Sizler şu Ay'ı güçlük çekmeden gördüğünüz gibi, Rabbinizi de açıkça göreceksiniz.....	150
Sabah namazını kılan kimse Allah'ın himayesindedir.....	151
İkinci namazını terk eden kimsenin ameli batıl olur.....	152
Kim bir namazı unutursa onu hatırladığında kılsın. Zira onun kefareti ancak budur.....	153
Münafıklara sabah ve yatsı namazından daha ağır gelen hiçbir namaz yoktur .Şayet münafıklar bu iki namazda ne kadar çok ecir ve sevap olduğunu bilselerdi, emekleyerek de olsa cemaate gelirlerdi	154
Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem– rukûdan belini doğrulttuğu zaman şöyle dedi :«Semi'allahu Limen Hamideh	155
Nebi –sallallahu aleyhi ve sellem– iki secde arasında şöyle dedi :«Rabbîğfirî ,Rabbîğfirî»156	
Nebi –sallallahu aleyhi ve sellem– iki secde arasında şöyle diyordu :«Allahummağfirî ,verhamnî ve âfinî ,vehdini ve'rzuknî») Allah'ım! Bana mağfiret et, merhamet et, sağlık ver, bana hidayet ver ve beni rızıklandır(.....	157
Namaz kıldığınız zaman saflarınızı düz tutun sonra biriniz size imam olsun .İmam tekbir aldığı zaman, siz de tekbir alın	158
Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem– bana, avucum onun avuçlarının içinde olduğu halde, Kur'an'dan sure öğretir gibi teşehhüdü öğretti	162
Allah'ım! Kabir azabından, Cehennem azabından, hayatın ve ölümün fitnesinden ve Mesih Deccal'in şerrinden sana sığınırım.....	164
Yemek hazırken ve tuvalet ihtiyacı varken namaz yoktur	165

»Bu Hinzib denilen Şey-tan'dır. Onu hissettiğin an ondan Allah'a sığın ve sol tarafına üç defa tükür	166
Hırsızlığın en kötüsü ,aceleyle namazı kılıp kendi namazından çalandır. Kendisine: Kişi namazından nasıl çalar? diye sorulunca, o, rükûunu ve secdesini tam olarak yapmaz.....	167
Başını imamdan önce kaldıran kimse; Allah'ın, onun başını eşek başına ya da suretini eşek suretine çevirmesinden korkmuyor musunuz? Ya da korkmaz mısınız?	168
Allah'ım! Sen Selam'sın. Selamet de sendendir. Ey celâl ve ikram sahibi! Sen münezzehsin, sen yücesin	169
Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem– her namazdan sonra bu kelimeleri yüksek sesle söylerdi	170
Nebi –sallallahu aleyhi ve sellem– her farz namazın akabinde şöyle dua ederdi	172
Ben, Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem–'den on rekât namaz öğrendim	173
Sizden biriniz mescide girdiğinde, iki rekât namaz kılmadan oturmasın	174
Cuma günü imam hutbe okurken (yanındaki arkadaşına) "Sus!" dersen, boş konuşmuş) cumanın sevabını kaçırmış olursun.....	175
Namazı ayakta kıl. Ayakta kılmaya güç yetiremezsen oturarak kıl. Buna da gücün yetmezse yan tarafın üzere yatarak kıl	176
Benim bu mescidimde kılınan bir namaz, Mescid-i Haram dışında, diğer mescitlerde kılınan bir namazdan daha hayırlıdır	177
Her kim Allah için bir mescit inşa ederse, Allah o kimseye Cennet'te bu mescidin benzeri (bir köşk) inşa eder.....	178
Sadaka vermek maldan bir şey eksiltmez. Allah hoşgörülü olan kulunun ancak izzetini artırır. Her kim Allah için tevazu gösterirse, Allah da onu yüceltir	179
Allah Teâlâ şöyle buyurdu: Ey âdemoğlu! Sen infak et ki, ben de sana infak edeyim	180
Bir adam, Allah'ın rızasını umarak ailesine harcamada bulunursa, harcadıkları onun için birer sadaka olur.....	181
Bir kimse darda bulunan borçluya mühlet verir veya borcunun bir kısmını ya da tamamını bağışlarsa; Allah o kişiyi, arşının gölgesinden başka gölge bulunmayan kıyamet gününde gölgelendirir.....	182
Satarken, alırken, alacağını isterken, kolaylık gösteren kimseye Allah rahmet etsin.....	183
İnsanlara borç para veren bir adam vardı .O hizmetçisine şöyle derdi: Darda kalmış bir fakire vardığında onu affediver. Umulur ki Allah da bizim günahlarımızı affeder.....	184
Şüphesiz ki, haksız olarak Allah'ın malını kullanan kimseler, kıyamet gününde Cehennem'i hak ederler	185
Kim iman ederek ve mükâfatını da (Allah'tan) bekleyerek ramazan ayında oruç tutarsa, o kimsenin geçmiş günahları bağışlanır.....	186
Kim iman ederek ve mükâfatını da (Allah'tan) bekleyerek Kadir Gecesi namaz kılsa, o kimsenin geçmiş günahları bağışlanır.....	186

Kim Allah için hacceder de rafesten uzak durur ve büyük günah işlemezse, hacdan annesinden doğduğu günkü gibi (günahsız) olarak döner	187
Bu günlerde yapılan salih amelin Allah Teâlâ'ya daha sevimli olduğu bu on günden (Zilhicce'nin ilk on gününden) başka gün yoktur	188
Allah sizin dış görünüşünüze ve mallarınıza bakmaz. Ama o sizin kalplerinize ve amellerinize bakar	189
Şüphesiz ki Allah kıskanır, Müminler de kıskanır. Allah'ın kıskanması ,Mümin kulların Allah'ın haram kıldığını işlemedir	190
Helak eden yedi şeyden sakının!	191
Büyük günahların en ağrısını size haber vereyim mi?	193
Büyük günahlar; Allah'a şirk koşmak, ana babaya asi olmak, adam öldürmek ve yalan yere yemin etmektir	194
Kıyamet gününde insanlar arasında görülecek ilk dava, kan dökmeye ilgili olanlardır ..	196
Kim anlaşmalı bir muâhedi haksız yere öldürürse Cennet'in kokusunu dahi alamaz. Hâlbuki onun kokusu kırk yıllık mesafeden hissedilir	196
Akrabalarıyla ilişkiyi kesen Cennet'e giremez.....	197
Kim; rızkının genişletilmesini, ecelinin uzatılmasını isterse akrabalık bağlarını gözetsin	198
Akrabasının yaptığı iyiliğe aynıyla karşılık veren, onları koruyup gözetmiş sayılmaz. Akrabayı koruyup gözetken adam, kendisiyle ilgiyi kestikleri zaman bile onlara iyilik etmeye devam edendir	199
Gıybet nedir bilir misiniz?» Ashâb: "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir." dediler. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem :-«Kardeşini hoşlanmadığı bir şeyle anmandır.» buyurdu	200
Hüküm vermede rüşvet verene ve alana Allah lanet etsin	201
Zandan sakınınız .Çünkü zan (yersiz itham), sözlerin en yalan olanıdır.....	202
Kovculuk yapan Cennet'e giremez.....	204
İşlediği günahları açığa vuranlar	205
»Ey insanlar! Allah sizden cahiliyetin kibrini ve gururunu, ata ve ecdatla böbürlenmeyi tamamen kaldırmıştır	206
Allah katında erkeklerin en sevimsizi husumet ve düşmanlığı şiddetli olandır.....	207
İki Müslüman, kılıçları ile (birbirlerini öldürmek için) karşı karşıya gelirlerse ,ölen de öldürülen de ateştedir	208
Her kim bize silah çekerse, o bizden değildir	209
Ölülere sövmeyin .Çünkü onlar (sağ iken hayırdan ve şerden) gönderdiklerine kavuştular	210
Bir Müslümanın, din kardeşini üç geceden (yani üç günden) fazla terk edip onunla küs durması helal değildir .İki Müslüman karşılaşlarsa, biri bir tarafa ,öteki öbür tarafa döner. Hâlbuki o ikisinin en hayırlısı önce selam verir	211
Kim bana iki çenesi arasındaki (dili) ile iki bacağı arasındaki (üreme organını) haramdan) koruma sözü verirse, ben de ona Cennet sözü veririm.....	212
Benden sonra erkekler için kadınlardan daha zararlı hiçbir fitne bırakmadım.....	213

Dünya göz kamaştırıcı ve çekicidir. Allah, onu sizin kullanmanıza verecek ve nasıl davranacağınıza bakacaktır. Dünyaya aldanmaktan sakının. Kadınlara kapılmaktan korunun	214
Velisiz nikah olmaz	215
Yerine getirmeniz gereken şartların en haklısı ,ferçleri helal kılmak üzere kabul ettiğiniz şartlardır	216
Dünya bir metadır (geçimlidir). Dünya metainın en hayırlısı da salih bir kadındır	217
Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem– kaza' türü tıraşı yasakladı	218
Bıyıklarınızı kısaltın, sakallarınızı uzatın	218
Sizin en hayırlınız, ahlakı en güzel olanınızdır	219
Muhakkak ki Mümin, güzel ahlakı sayesinde (gündüzleri) oruç tutan (geceleri) namaz kılan kimsenin derecesine erişir	220
Müminlerin iman bakımından en kâmil olanları ahlak bakımından en hayırlı olanlarıdır ve sizin en hayırlınız, eşlerine karşı en hayırlı olanınızdır	221
Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem–e" :İnsanları Cennet'e en fazla götürecektir şey nedir?" diye soruldu. Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem –:«Allah'a karşı takvalı olmak ve güzel ahlakıdır	222
Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem– ahlak bakımından insanların en güzeliydi	223
"Rasulullah –sallallahu aleyhi ve sellem–in ahlakı Kur'an idi."	224
Allah her bir şey üzerine iyilik yazdı	225
Adaletli davrananlar, Allah katında Rahman'ın sağındaki nurdan minberler üzerindedir. Allah'ın iki eli de sağdır	226
Zarara uğramak da zarar verme de yoktur. Zararlı olan kimseyi Allah, zararlara düşürür. Güçlük çıkarana da güçlükler sokar	227
»Kızmaöfkelenme!	228
Gerçek babayiğit, güreşte rakibini yenen değil ,öfkelendiği zaman nefesine hâkim olandır229	
Hayâ imandandır	230
Biriniz kardeşini (Allah için) seviyorsa ona sevdiğini söylesin.....	231
Her iyilik bir sadakadır	231
Hiçbir kul, kıyamet gününde ömrünü nerede tükettiğinden, ilmiyle ne yaptığından, malını nereden kazanıp nerede harcadığından, vücudunu nerede yıprattığından sorulmadıkça bulunduğu yerden kıpırdamaz.....	232
Dul ve yoksulların ihtiyacını gidermek için gayret gösterip çabalamak Allah yolunda cihat etmek ya da gece namaz kılıp gündüz oruç tutmak gibidir	233
Allah'a ve ahiret gününe iman eden kişi ya hayır söylesin ya da sussun	234
Din kardeşini güler yüzle karşılayan gibi bir iyiliği (yapmayı bile) sakın küçük görme!..	235
Kim insanlara merhamet etmezse; Allah –Azze ve Celle– de ona merhamet etmez	236
Merhametli olanlara Rahman merhamet eder. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki, gökteki de size merhamet etsin	237

Müslümanın, Müslüman üstündeki hakkı beştir: Selamını almak, hasta ziyaretine gitmek, cenazesine katılmak, davetine icabet etmek ve hapsürünca (Elhamdulillah dediğinde) yerhamukallah (Allah sana rahmet etsin) demektir	238
İman etmedikçe Cennet'e giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Yaptığınızı zaman birbirinizi seveceğiniz bir şeyi size haber vereyim mi? Aranızda selamı yayınız .	239
Cibril, bana komşuya sahip çıkmam konusunda o kadar ısrar etti ki, komşuyu komşuya mirasçı kılacağını zannettim	240
Kim; din kardeşinin ırzını onun gıyabında müdafaa ederse, Allah da kıyamet günü onu Cehennem ateşinden uzaklaştırır	241
Nerede yumuşak huyluluk, kolaylık varsa orada güzellik vardır. Kolaylığın bulunmadığı her şey çirkindir	242
Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz ,ürkütmeyiniz	243
Ömer –radıyallahu anh–ın yanındaık o şöyle dedi :«Tekellüf (etmek) bize yasak edildi	244
Biriniz yediği zaman sağ eliyle yesin, içtiği zamanda da sağ eliyle içsin .Çünkü Şeytan, sol eliyle yer ve sol eli ile içer	244
Oğlum, besmele çek! Sağ elinle ye! Hep önünden ye!"	245
Şüphe yok ki Allah, kulunun bir şey yedikten sonra hamdetmesinden ve bir şey içtikten sonra hamdetmesinden razı olur.....	246
Bir adam, Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem–'in yanında sol eliyle yemek yedi. Allah Rasûl–sallallahu aleyhi ve sellem– adama :«Sağ elinle ye!» diye buyurdu. Adam: "Yiyemiyorum/Yapamıyorum!" diye cevap verdi. Bunun üzerine de Nebi –sallallahu aley	247
Şüphesiz Allah, emrettiği farzların yapılmasını nasıl seviyor ise, tanıdığı ruhsatların kullanılmasından da öylece hoşnut olur.....	248
Allah, kim için hayır dilerse ona musibet verir	249
Yorgunluk, sürekli hastalık, tasa, keder, sıkıntı ve gamdan, ayağına batan dikene varıncaya kadar Müslümanın başına gelen her şeyi Allah, onun hatalarını bağışlamaya vesile kılar.....	250
Bir kimse hastalanır veya yolculuğa çıktığından dolayı sürekli yaptığı ibadetleri yapamazsa, sağlıklı ve mukim iken yaptığı amellerin sevabı gibi kendisine sevap yazılır	251
Allah kimin için hayır dilerse onu dinde fakih (anlayış sahibi) kılar	252
İlmi ,âlimlere karşı övünmek, cahillerle münakaşa etmek	253
Sizin en hayırlınız Kur'an-ı öğrenen ve öğretendir	254
Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem–'den on ayet öğrenirlerdi. Bu on ayetteki ilim ve ameli hayatlarına geçirmeden başka bir on ayete geçmezlerdi	255
Kim Allah'ın kitabından bir harf okursa ona bir sevap (hasene) vardır. Sevap (hasene) ise on kat karşılığıyla verilir	256
Her zaman Kur'an okuyan kimseye: Oku ve yüksel, dünyada tertil ile okuduğun gibi burada da tertil ile oku .Şüphesiz senin merteben, okuduğun son ayete kadardır.» denilecektir	257
Sizden biriniz ailesinin yanına döndüğünde orada üç şişman büyük hamile deve bulmak ister mi?	258

Şu Kur'an'ı hafızanızda korumaya özen gösteriniz. Muhammed'in canını elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, Kur'an'ın hafızadan çıkıp kaçması ,bağlı devenin ipinden boşanıp kaçmasından daha hızlıdır	259
Evlerinizi mezarlığa çevirmeyin .Şüphesiz Şeytan, içinde Bakara Suresi okunan evden uzaklaşıp kaçar.....	260
Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem :-«Ey Ebu'l-Münzir, Allah'ın kitabından ezberinde bulunan hangi ayetin daha büyük olduğunu biliyor musun?» diye bir daha sordu. Ben de {O Allah ki, O'ndan başka hak ilah yoktur, O, Hayy'dır, Kayyûm'dur.} [Bakara Sur	261
Her kim Bakara Suresi'nin son iki ayetini geceleyin okursa ona yeter	262
Dua ibadetin ta kendisidir.....	263
Nebi –sallallahu aleyhi ve sellem- her anında Allah'ı zikrederdi.....	264
Allah Teâlâ'nın katında, duadan daha üstün (kıymetli) bir şey yoktur.....	265
Elbisenin eskidiği gibi içinizdeki iman da eskir. Allah'tan imanınızı yenilemesini isteyin	266
Kulun Allah'a en yakın olduğu an, secdedeki anıdır. O halde secdede Allah'a çokça dua edin	267
Rasûlullah –sallallahu aleyhi ve sellem- her gece yatağına yatacağı zaman, avuçlarını birleştirir üfler, sonra ellerine Kul huvallâhu ahad, Kul eûzü bi-rabbi'l-felak ve Kul eûzü bi-rabbi'n-nâs surelerini	268
Allah'a en sevimli gelen dört söz vardır: Allah'ı bütün noksanlıklardan tenzih ederim. Hamt, yalnızca Allah'adır. Allah'tan başka hak ilah yoktur. Allah en büyüktür. Herhangi birinden başlamanın bir zararı yoktur	269
Her kim on kere	270
İki kelime vardır ki dile kolay, mizanda ağır gelir ve Rahman'a sevimlidir.....	271
Kim, bir günde yüz defa: Subhânallâhi ve bi-hamdihî) Allah'a hamt ederek O'nu tüm noksanlıklardan tenzih ederim) derse, günahları deniz köpüğü kadar bile olsa bağışlanır.....	272
Temizlik imanın yarısıdır. "Elhamdülillah" mizanı doldurur ,“Subhânallâhi velhamdulillâh" sözleri ise yer ile gökler	273
Bana (Allah'ı bütün noksanlıklardan tenzih ederim. Hamt, yalnızca Allah'adır. Allah'tan başka hak ilah yoktur. Allah en büyüktür) sözünü söylemek, güneşin üzerine doğduğu her şeyden daha sevimli gelir	275
Zikrin en faziletlisi :“Lâ ilâhe illallah, duanın en faziletlisi ise: Elhamdulillah sözüdür	276
Her kim bir konaklama yerine iner de şu duayı okursa oradan ayrılmaya kadar kendisine hiçbir şey zarar veremez: Allah'ın yarattığı mahlukatın şerrinden, Allah'ın eksiksiz tam kelimelerine sığınırım	277
Sizden birisi camiye girdiğinde «Allah'ım! Bana rahmet kapılarını aç !Camiden çıktığı zaman ise Allah'ım! Senin lütfundan isterim.» desin.....	278
Kişi evine girdiği za-man ve yemek yediği zaman Allah Teâlâ'yı anarsa ,Şeytan (arkadaşlarına ,("Size burada gece yiyecek bir yemek ve yatacak bir yer yok" der.....	279

Kısa özet

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in hadisleri dinin ikinci kaynağıdır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: {Kendi hevasından konuşmaz. (Size okuduğu) Kur'an, ancak kendisine bildirilen bir vahiydir.} [Necm

Suresi: 3-4]

Bu kitap, Hadis Ansiklopedisi'nden alıntı yapılarak içeriğinin faydalı olması ve Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinin, insanlığa kendi dillerinde aktarılması için bir Müslümanın din ve dünya işlerinde ihtiyaç duyduğu hadislerin, manalarının ve delalet ettiği hususların kısa bir açıklamasını, seçilen bu hadislerden çıkarılan faydalı bilgilerin çeşitli tercümelerle dünyanın yaşayan dillerine çevrilmesini içermektedir.

Tr380

978-603-8474-38-9